CENSORINUS

DE DIE NATALI

1695

17215/A

April. 4. 1695.

Imprimatur.

Tho. Browne Procan.

C. Roderick S. T. P.

Joh. Covel S. T. P.

Jo. Mountagu S. T. P.

CENSORINUS
DE
DIE NATALI.

HENRICUS LINDENBROGIUS
recenſuit,

Et NOTIS illuſtravit.

Quibus etiam accedunt NUNNESII
in FRAGMENTUM *Notæ*,

CUM

SPICILEGIO *Annotationum* Doctiſſimorum Virorum *Salmaſii*, *Scaligeri*, *&c*,

OPUS hactenus diù Deſideratum, ex Optimorum Exemplarium Collatione, jam denuò Recognitum atque Auctum.

CANTABRIGIÆ,

Ex Officina *Joh. Hayes*, Celeberr. Academ. Typogr.
Impenſis *Tho. Dawſon* jun. Bibliopol. *Cantabrigienſ.* M. DC. XCV.

WELLCOME
HISTORICAL
MEDICAL
LIBRARY

Bibliopola Lectori.

EN tibi, Erudite Lector, exhibemus, quem dudum omnis ferè Juventus efflagitavit, exiguum ſi ejuſdem molem ſpectes, *Cenſorini* libellum; at ſi Scriptoris variam multiplicemque doctrinæ materiam perpendas, reconditioris literaturæ penum, haud ægrè conceſſeris, atque hoc nomine grandioribus meritò videatur æquiparandus.

Habet equidem, uti cuilibet conſideranti primâ facie patebit, ea haud vulgaria ingenii ſpecimina, ut non mediocriter doctos delectent & afficiant: & præcipuè cùm in hâc noſtrâ Editione, ſecuti ſimus exemplar illud Doctiſſimi *Lindenbrogii*, impreſſum apud *Leidenſes* A°. 1642. Porrò monendus es, Amice Lector, huic etiam aliarum notarum mantiſſam accedere, quandoquidem *Nunneſii* Notas & Emendationes ad Authoris Fragmentum in compendium

redactas, quia neque paſſim obviæ ſunt, neque aliò quod ſciam inveniuntur, quàm apud calcem obſervationum A. *Schotti*, exhiberi curavimus. Et quia multa quæ lucem huic Authori afferant, atque luxata reſtituant, à quamplurimis magni Nominis viris ſint obſervata, ex quo præfat. *Lindenbrogius* nobilem ſuam Editionem adornavit, atque in lucem emiſit, quæ hactenus ferè omnia in eorum Criticis obſervationibus & Adverſariis diſperſa jacuere, operæ pretium fore exiſtimavimus, ad Lectoris commodum, atque hujus Editionis emolumentum, ut unà ſimul colligerentur, ex quibus Spicilegium in fine libri confectum eſt.

De ipſo Authore non eſt quod hoc in loco plura dicamus, præſertim poſt Clariſſimorum Virorum Elogia. *Gerard. Voſsius* de Hiſtor. Lat. lib. 2. cap. 3. monet, ſcripſiſſe de *Die Natali* libellum Chronologis utiliſſimum, primo anno *Gordiani* (3[tii]) Imper. qui incidit in *Chriſti* 238. ejuſdem vero Fragmentum,

quod

quod & libri de *Die Natali* pars antè habebatur, à *Ludov. Carrione* ab eo ſejunctum, & auctius Emendatiuſque editum, ei videtur abjudicare, cùm pleraque quæ in illo continentur, etiam ipſo de *Die Natali* libello tradantur.

Penes ergo Lectores candidos ſit de hâc ultimâ Editione judicium, nos pro viribus emendatam, caſtigatam, immò & auctam ſtudioſæ Juventuti propinamus, ad majora aliquando feſtinantes, ſi modò haſce laborum in Typographicis veluti primitias, conſtiterit Docto, cæterum Faſtidioſo hujus ſæculi palato non diſplicere.

HENRICUS LINDENBROGIUS
LECTORI S.

VT, quid in hac nova Cenſorini editione, à nobis præſtitum ſit, candide Lector, ſcias, ſic habe. Sequuti ſumus Ludovici Carrionis, viri doctiſſimi, & acerrimi judicii, exemplar Lutetianum. Nam id nobis concinnius viſum fuit. Multa tamen loca depravata atque mendoſa, partim ratione ipſa duce, partim beneficio Germanicæ & Manutianæ editionis, quarum hæc Venetiis, illa Roſtochii prodiit, reſtituimus atque correximus. Notas inſuper noſtras adjecimus, majore quidem labore, quam ingenii acumine conſtantes: quæ tamen indicis vice fungi, & pæne Commentarii inſtar eſſe poterunt, ſi loca auctorum paſſim à nobis indicata, ipſe inſpicere operæ pretium eſſe duxeris. Quod ſi noſtro labore tuum levatum eſſe ſenſeris, bene ſe res habet; ſin minus, conatui ſaltem noſtro fave. Vale.

SCRIPTORUM VETERUM
DE
CENSORINO
TESTIMONIA.

Ejuſque Fragmenta.

Sidonius Apollinaris Epiſtol. ad Polemium.

QUod ſi aliquis ſecus atque aſſero, rem ſe habere cenſuerit, do quidem abſens obtrectatoribus manus. ſed noverint diſcrepantia ſentientes, ſententiam meam ſine M. Varrone, ſine Sereno, non Septimio, ſed Sammonico, ſine Cenſorino, qui de die natali illuſtre volumen confecit, non poſſe damnari.

Magnus Caſſiodorus, in principio de arte Grammatica.

Sed quamvis auctores temporum ſuperiorum de arte grammatica, ordine diverſo tractaverint, ſuiſque ſæculis habuerint, ut Palæmon, Phocas, Probus, & Cenſorinus, nobis tamen placet in medium Donatum deducere.

Idem

Idem Caſſiodorus in lib. de Muſica.

Invenimus etiam Cenſorinum, qui ad Q. Cærellium ſcripſit de natali die: ubi quoniam de muſica diſciplina, vel de alia parte matheſis, non negligenda diſſeruit, non inutiliter legitur, ut res ipſæ penetrabilius animo frequenti moderatione condantur.

Idem ibidem.

Cenſorinus quoque de accentibus voci noſtræ adneceſſariis ſubtiliter * diſputavit, pertinere dicens ad muſicam: quem vobis inter cæteros tranſcriptum reliqui.

* *non in lib. de die natali, ſed in libro de accentibus.*

Priſcianus lib. primo.

Auctoritas quoque tam Varronis, quam Macri, teſte Cenſorino, nec *k* nec *q* neque *h* in numero adhibet literarum.

Idem ibidem.

Quamvis & Cenſorino doctiſſimo artis grammaticæ idem placuit.

Idem lib. quarto decimo.

Cenſorinus vero de his docet planiſſime in libro quem de accentibus ſcripſit.

Idem

Idem ibidem.

Quod Cenſorinus quoque de accentibus approbat, ſic dicens: Super, præpoſitio eſt, apud Virgilium primo Æneidos:

Multa ſuper Priamo rogitans, ſuper Hectore multa.

Salluſtius vero hiſtoriarum libro primo adverbium hoc protulit, *Ubi multa nefanda caſu ſuper auſi atque paſſi.* Sed mihi videtur Salluſtius quoque loco præpoſitionis hoc præpoſtere protuliſſe. ſed Virgilius in quinto Æneidos dixit,

——ſatis una ſuperque
Vidimus excidia.

Adverbium ſine dubio hoc in loco accipitur. Idem Cenſorinus hæc eadem ſubjungit. Poſt, eſt præpoſitio apud Virgilium in tertio Georgic.

Poſt montem oppoſitum.

Idem primo Æneidos adverbium,

Poſt mihi non ſimili pœna commiſſa luetis.

Ante, præpoſitio eſt. Virgilius in primo Georgic.

Ante Jovem nulli ſubigebant arva coloni.

at in tertio Æneidos adverbium,

Ante & Trinacria lentandus remus in unda.

Supra, præpoſitio. Virgilius in quinto Æneidos,

Olli cæruleus ſupra caput adſtitit imber.

Adverbium, Terentius in Andria,

Prope abeſt cum alieno more vivendum eſt mihi.

Ul-

Ultra, præpoſitio apud Salluſtium * in Jugurthino, *Maurique vanum genus, ut alia Africæ, contendebant, Antipodas ultra Æthiopiam cultu Perſarum juſtos & egregios agere.* Adverbium, *Lego aſſidue, nihil ultra faciens.* Hæc Cenſorinus, ut ſupra dixi, de accentibus tractans.

Caſſiodorus Libro de Geometria.

Cenſorinus in libro, quem ſcripſit ad Q. Cærellium, ſpatia ipſa cœli. terræque ambitum, per numerum ſtadiorum diſtincta, curioſitate deſcripſit. quem ſi quis recenſere voluerit, multa philoſophorum myſteria, ubi legerit, agnoſcet.

Inter Neotericos ſufficiat Teſtimonium Joſ. Scaligeri lib. III. Em. Temp.

Cenſorinus ſcribebat aureolum libellum ſuum de die Natali anno Chriſti Dionyſiano 238, cyclo Solis xxiii, Lunæ xi : quod cognoſcimus ex anno Iphiti 1014, quo ineunte à diebus æſtivis ea ſcribebat eximius ille & doctiſſimus temporum & antiquitatis vindex. Is igitur ſcribit, eo anno Thoth Nabonaſſari noningenteſimum octageſimum ſextum incurriſſe in a. d. vii Kalend. Julias : hoc eſt, in xxv Junii, Abjectis 28 de 986, remanet annus cycli Solis Nabonaſſari ſextus.

SUMMA

SUMMA CAPITUM

IN

CENSORINO.

CAP. *I.* P*Ræfatio ad Q. Cærellium. pag.* 1.
II. Cur Genio mero, & quomodo, ſacrificetur?
III. Genius quid ſit? & unde dicatur? 13
IV. Variæ opiniones veterum philoſophorum de generatione. 19
V. De ſemine hominis; & quibus è partibus exeat? 28
VI. Quid primum in infante formetur? & quomodo alatur in utero? Cur mas aut femella naſcatur? cur gemini? De conformatione partus. 31
VII. De temporibus, quibus partus ſolent eſſe ad naſcendum maturi; deque numero ſeptenario. 35
VIII. Rationes Chaldæorum de tempore partus. item de Zodiaco & de conſpectibus. 41
IX. Opinio Pythagoræ de conformatione partus. 49
X. De Muſica, ejuſque regulis. 50
XI. Ratio Pythagoræ de conformatione partus confirmata. 56
XII. De

XII. *De laudibus Muſicæ, ejuſque virtute, item de ſpatio cœli, terræque ambitu, ſiderumque diſtantia.* 62

XIII. *Diſtinctiones ætatum hominis, ſecundum opiniones multorum; deque annis climactericis.* 67

XIV. *De diverſorum hominum clarorum tempore mortis: deque laudibus Q. Carellii.* 74

XV. *De tempore, & de ævo.* 84

XVI. *Sæculum, quid ſit? ex diverſorum definitione. itemque ex libris Ritualibus.* 88

XVII. *Romanorum ſæculum, quale ſit? de ludorum ſæcularium inſtitutione, eorumque celebratione uſque ad Impp. Septimium & M. Aurelium Antoninum. item de die natali Q. Cærellii.* 91

XVIII. *De anno magno, ſecundum diverſorum opiniones. item de diverſis aliis annis. de Olympiadibus, & luſtris, & agonibus Capitolinis. & quo anno hic liber ſcriptus ſit?* 104

XIX. *De annis vertentibus diverſarum nationum.* 115

XX. *De anno vertente Romanorum, deque illius varia correctione, de menſibus & diebus interkalariis. de diebus ſingulorum menſum. de annis Julianis.* 120

XXI. *De hiſtorico temporis intervallo, deque adelo & mythico. deque annis Auguſtorum, &* *Ægyp-*

Ægyptiacis. & temporis, quo hæc ſcripſit Cenſorinus, deſignatio. 126

XXII. *De menſibus naturalibus & civilibus diverſarum nationum; deque eorum nominibus & nominum rationibus.* 133

XXIII. *De diebus, & varia dierum apud diverſas nationes obſervatione. item de ſolariis & horariis.* 139

XXIV. *De dierum Romanorum diverſis partibus, deque eorum propriis nominibus.* 143

ELO-

ELOGIUM.

Macrobius in Somnium Scipion.

LIB. II. CAP. IV.

IN RE NATURALITER OBSCURA, QUI IN EXPONENDO PLURA, QUAM NECESSE EST, SUPERFUNDIT, ADDIT TENEBRAS, NON ADIMIT DENSITATEM.

CENSO-

CENSORINI
LIBER
De
DIE NATALI,
[a] Ad *Q. CERELLIUM.*

CAPUT I.

[b] Munera ex auro vel quæ ex argento nitent, cælato [c] opere, quam materia, cariora, cæteraque hoc genus [d] blandimenta Fortunæ inhiat is, qui vulgo dives vocatur. Te autem, Q. Cerelli, virtutis non minus, quam pecuniarum divitem, id eſt, vere divitem, iſta non capiunt. Non quod [e] earum poſſeſſionem, vel etiam uſum à te omnino abjeceris, ſed quod ſapientium diſciplina formatus, ſatis liquido comperiſti, hujuſmodi ſita in lubrico, bona maláve per ſe non eſſe, [f] ſed τῶν μέσων, hoc eſt, bonorum malorúmque media cenſeri. Hæc [g] ut comicus ait,

> --- *perinde ſunt, ut illius eſt animus, qui ea poſſidet :*

Qui uti ſcit, ei bona; illi, qui non utitur recte, mala.

Igitur quoniam quiſque, [h] non quanto plura poſſidet, ſed quanto pauciora optat, tanto eſt, locupletior: opes tibi in animo maximæ, & eæ, quæ non modo bona generis humani præcedant, ſed quæ ad deorum immortalium æternitatem penitus accedant. Quod enim [i] Xenophon Socraticus dicit: *Nihil egere, eſt deorum: quam minime autem, proximum à dîs.* Quare, cum dona pretioſa neque tibi per animi virtutem deſint, neque mihi per rei tenuitatem ſuperſint, quodcumque hoc libri eſt, meis opibus comparatum, [k] *Natalitii* titulo tibi miſi. In quo non, ut pleriſque mos eſt, aut ex ethica parte philoſophiæ, præcepta ad beate vivendum, quæ tibi ſcriberem, mutuatus ſum: aut ex artibus rhetorum locos laudibus tuis celebrandis perſecutus: (ad id enim virtutum omnium faſtigium aſcendiſti, ut cuncta, quæ vel ſapienter monentur, vel facunde prædicantur, vita moribúſque ſuperaveris) ſed ex philologis commentariis quaſdam quæſtiunculas delegi, quæ congeſtæ poſſint aliquantum volumen efficere. Idque à me vel docendi ſtudio, vel oſtentandi voto non fieri, prædico: ne in me, ut vetus adagium eſt, jure dicatur, [l] *Sus Minervam.* Cum vero tuo collatu ſcirem, me plura didiciſſe, ne beneficiis tuis viderer ingratus, noſtrorum vete-

veterum ſanctiſſimorum hominum exempla ſum ſecutus. Illi enim, quod alimenta, patriam, lucem, ſe denique ipſos deorum dono habebant, ex omnibus aliquid dîs ſacrabant; magis adeo ut ſe gratos approbarent, quam quod deos iis arbitrarentur indigere. [m] Itaque, cum perceperant fruges, antequam veſcerentur, dîs libare inſtituerunt: &, cum agros atque urbes deorum munere poſſiderent, [n] partem quandam templis, ſacellíſque, ubi eos colerent, dicaverunt: quidam etiam pro cætera bona corporis valetudine [o] crinem deo ſacrum paſcebant. Ita ego, à quo plura in literis percepi, tibi hæc exigua reddo libamina.

NOTÆ in CAPUT I.

[a] AD Q. Cærellium] Scribe *Cerellium*, e ſimplici. Ita enim eſt in Inſcriptione veteri. Ian. Gruter. volum. Inſcript. pag. 241. In Pandectis Florent. L. ſicut. 8. §. *Ariſto.* tit. *Si ſervit. vindic.* Plin. lib. 2. Epiſt. 19. & lib. 4. Epiſt. 21. Spartian. in Severo.

[b] Munera ex auro vel quæ ex arg.] Vitioſe hæc in prioribus editionibus erant diſtincta: τὸ *cælato* enim non cum *opere* conjungendum eſt, ſed cum *auro* & *argento*.

[c] Opere quam materia cariora] Id eſt, in quibus plus eſt in manus pretio, quam in re, ut Ulpianus inquit, L. *mulieris appellatione.* 13. §. *res abeſſe.* D. de Verbor. ſignif. vel, ut Paulus, *quorum pretium non in ſubſtantia, ſed in arte eſt poſitum.* L. *Labeo.* 14. D. *eod. tit.* Nam cælatura argento pretium addit. L.

Ex argento. 13. D. *de condict. furt.* Cicer. lib. 1. ad Herenn. & in Paradox. Plin. lib. 33. in procem. Argentum porro quod ſignis eminentibus refulget, *cælatum* dicimus. Ambroſ. lib. 2. hexaëm. c. 4. eíque opponitur *argentum purum.* L. *Si in rem.* 6. D. *de rei vindicat.* Ambroſ. l. 3. epiſt. 12. *Cælatas inhabitant domos, & cælato argento delectantur. Sordet enim illis purum argentum.* Vide Martial. l. 4. epig. 39. cujus epigrammatis aculeus latet in ultimi verſus voce *Purum.*

[d] Blandimenta Fortunæ] Solin. c. 4. *Quibus gemini* (κυνόδοντες) *procedunt ab dextera parte, Fortunæ blandimenta promittunt.* Cicero in paradoxo 1. *Ludibria Fortunæ* vocat.

[e] Earum poſſeſſionem] Ut nonnulli Philoſophorum, Democritus nimirum, teſte Seneca, lib. Cur bonis viris mala fiant. cap, vi. Crates, Diogen. Laërt. lib. vi. in Cratete. Origen. lib. 2. contra Celſ. pag. 86. & alii. Reprehenſi ob id à Philone Judæo lib. περὶ βίου θεωρητ. pag. 611. V. Suid. in Ἀναξαγόρας.

[f] Sed τῶν μέσων] Quæ Græci μέσα, Latini *media* vocant. Seneca epiſt. lxxxii. Dicuntur & ἀδιάφορα. Gell. lib. ii. cap. vii. & lib. 9. c. 5. Suid. in Ὄντα. Zeno apud Athen. lib. vi. Dipnoſoph. pag. 233. Arrian. l. 2. differt. c. 9. & c. 19. *Indifferentia.* Cicer. lib. 3. fin. Ambroſ. lib. de Noë & arca c. 32. in fine. Senec. dict. epiſt. 82.

[g] Ut Comicus ait] Terent. Heautont. Act. 1. Scen. 11. Cui conſentit Apul. lib. 2. de philoſophia, de iiſdem bonis, cum inquit: *Sapientibus, & cum ratione ac modo viventibus, ſunt ſane bona; ſtolidis, & eorum uſum ignorantibus oportet eſſe mala.*

[h] Non quanto plura] Dionyſius Halicarnaſſeus lib. v. antiquit. Roman. pag. 315. eandem ſententiam his verbis expreſſit: Ὅτι πλοῦτος οὐχ' ὁ πολλὰ κεκτημένος ἐστὶν, ἀλλὰ ὁ μικρῶν δεόμενος. Et Valer. Maxim. lib. iv. cap. iii. Fabricium Luſcinium laudans,

dans, *Locupletem* (inquit) *illum faciebat, non multa poſſidere, ſed modica deſiderare.* Cui geminum illud Apuleii Apolog. pag. 347. *Is plurimum habebit, qui minimum deſiderabit; habebit enim quantum volet, qui volet minimum.* Quod effictum ex illo verſu apud Senec. epiſt. 108. *Quod vult habet, qui velle, quod ſatis eſt, poteſt,* Vide quoque Auguſtin. lib. 7. de civit. Dei. c. 12.

[i] Xenophon] Xenophontis verba ſunt lib. 1. Ἀπομνημ. pag. 577. ἐγὼ δὲ νομίζω, τὸ μὲν μηδενὸς δέεσθαι θεῖον εἶναι, τὸ δ' ὡς ἐλαχίστων, ἐγγυτάτω τοῦ θείου. Xenophonti congruit Apuleius in Apologia, cum inquit: *Equidem didici, ea re præcedere maxime Deos hominibus, quod nulla re ad uſum ſui indigeant. Igitur ex nobis, cui quam minimis opus ſit, eum eſſe Deo ſimiliorem.* Vide quoque quid Socrates hac de re dicat, referente Diogene Laërtio lib. 2. in ipſius vita. Et Suidas in κυνισμός.

[k] Natalitii titulo] Eodem titulo Lucianus ſuum περὶ μακροβίων libellum Quintillo, & Dionyſ. Halicarn. itidem ſuum περὶ συνθέσεως ὀνομάτων filio ſuo dedit. Mos vero antiquiſſimus, ut amici invicē & clientes patronis die natali munera mitterent. Exempla paſſim obvia. Plaut. Pſeudolo, Act. 1. Scen. *Exite*. Ter. Ph. Act. 1. Sc. 1. Symmach. lib. 1. epiſt. xi. & lib. vi. epiſt. xlviii. lxxx. & lxxxi. Petron. Arbiter: *Veſtimenta mea cubitoria perdidit, quæ mihi natali meo donaverat cliens quidam.* Plin. lib. iv. epiſt. ix. Martial. lib. viii. Epig. 64. in Clytum. Juvenal. Sat. ix. L. *ſed ſi vir.* 31. §. *ſi vir uxori manus.* D. *de donat. inter vir. & uxor.* L. *inter donum.* 194. D. *de verb. ſignif.*

[l] Sus Minervam] *Sus Minervam, in proverbio eſt, ubi quis id docet alterum, cujus ipſe inſcius eſt.* Feſtus lib. xviii. Utitur eodem Cicero lib. ix. Epiſt. famil. xviii. *Veni igitur, ſi vir es, & diſce jam* προλεγομένας, *quas quæris, etſi ſus Minervam.* Idem lib. 1. Acad. quæſt.

 m Ita-

m Itaque cum perceperant fruges] Plin. lib. xviii. cap. ii. *Ac ne deguſtabant quidem* (priſci Romani) *novas fruges, antequam ſacerdotes primitias libaſſent.* Idem lib. 4. c. 12. circa fin. Tibull. l. 1. Eleg. *Et quodcunque mihi pomum novus educat annus, Libatum agricolæ ponitur ante Deo.* Adi Feſt. in *Calpar* & *Sacrima.* Suid. in θαργήλια. Porphyr. Lib. ii. περὶ ἀποχ. ἐμψ. pag. 30. Et Judæis quidem mandatum fuit, primitias frugum offerre. Exod. 23. 19. & 34. 26. Chriſtiani vero uſu id retinuiſſe videntur. Canon. Apoſt. 4. ubi Joh. Quintinus ὀπώρας male interpretatur *Decimas*: rectius & meliore fide *Poma*, vetus verſio in Corp. Canonum & Iſidori collectione.

n Partem quandam templis] Aggen. Urbic. de limitibus agror. pag. 73. & ſequent. Apuleius itaque Æmiliani impietatem & ingratitudinem merito accuſat Apolog. pag. 377, his verbis: *Iſte vero nec diis rurationis, qui eum paſcunt ac veſtiunt, ſegetis* (ſic enim legendum, non *ſegetes*) *ullas, aut vitis aut gregis primitias impartit, nullum in villa ejus delubrum ſitum, nullus locus aut lucus conſecratus.* Horatius religioſior Lib. iii. Ode xxii. Dianæ in villa ſua pinum conſecrat.

Imminens villæ tua pinus eſto,
Quam per exactos ego lætus annos
Verris, obliquum meditantis ictum,
Sanguine donem.

Græci locum in agris diis ſacrum ὀργάδα appellant. Pollux lib. 1.

o Crinem Deo ſacrum paſcebant] Videtur hujus moris origo fluxiſſe à Naziræis Judæorum, de quibus agitur Numer. vi. Paſcebatur autem crinis, vel præſectus conſecrabatur, aut Diis, aut fluminibus. Vid. Pollucem lib. 11. c. 5. DIIS, ut Apollini, qui inde Κουροτρόφος dictus. Euſtath. in β. Iliad. pag. 124. & Iliad. ψ. pag. 1403. Plutarch. in Theſeo pag. 5. Varro apud Nonium Marcell. in *Cirros*, *Itaque* (inquit) *Ambraciæ primum capillum puerilem demptum, item*

tem cirros ad Apollinem ponere ſolent. Theophr. in Charact. eth. tit. περὶ μικροφιλοτιμίας. Huc pertinet locus Theodoreti Quæſt. 28. in Levitic. εἰώθασιν Ἕλληνες μὴ ἀποκείρειν τῶν παίδων τὰς κορυφὰς, ἀλλὰ μᾶλλον ἐᾷν τοὺς μαλλοὺς, καὶ τούτους μετὰ χρόνον ἀνατιθέναι τοῖς δαίμοσιν. Adde Tertull. de anima cap. 39.

BACCHO. unde Virgil. lib. vii. Æneid.

Te luſtrare choros, ſacrum tibi paſcere crinem.

Et Arrian. in Indicis pag. 173. narrat, Liberum patrem Indos docuiſſe κομᾷν τῷ θεῷ. ÆSCULAPIO. Martial. lib. ix. Epig. 17. & 18. HYGIÆ. Pauſan. in Corinth. pag. 54. DIANÆ. Suid. in πλόκον.

MINERVÆ. Stat. lib. 11. Thebaid.

----hic more parentum
Iaſides, thalamis ubi caſta adoleſceret ætas,
Virgineas libare comas, primóſque ſolebant
Excuſare thoros.

Vid. Lactant. ibid.

Aut alii cuipiam Deorum denique. Lucian. de Dea Syria in fin. Dion Chryſoſt. Orat. in Celæn. Phryg. πολλοὶ γὰρ ἤδη διὰ θεόν τινα κομῶσιν ἄνθρωποι. Diphilus Comicus apud Athen. lib. vi. pag. 225.

Ἐνταῦθα γοῦν ἐστίν τις ὑπερεκοντικῶς
Κόμην τρέφων μὲν πρῶτον ἱερὰν τοῦ θεοῦ,
Ὥς φησιν, οὐ διὰ τοῦτο γ᾽ ἀλλ᾽ ἐπειγμένος
Πρὸ τοῦ μετώπου περιμέτασμ᾽ αὐτὴν ἔχει.

FLUMINIBUS, ut Achilles Sperchio apud Homer. Iliad. 23. & Philoſtr. lib. iv. de vita Apollonii cap. v. Ajax Iliſſo, apud eund. in Heroicis in Ajace. Vide omnino de hoc ritu Pauſaniam in Attic. & Euſtath. in Homerum, locis ſupra citatis. Hadrian. Junium in lib. de Coma c. 4. Joh. Guliel. Stuck. lib. 1. antiquit. convival. c. 17. Pet. Gregor. Tholoſan. lib. 2. partition. Jur. Canon. tit. 9. c 7.

CAPUT II.

NUnc, quoniam [a] de die Natali liber inſcribitur, à votis auſpicia ſumantur. Itaque hunc diem, [b] quod ait Perſius,

——numera [c] meliore lapillo.

[d] idque quam ſæpiſſime facias exopto: & quod idem ſubjungit,

[e] *Funde merum Genio.*

Hic forſitan quis quærat, quid cauſæ ſit, ut [f] merum fundendum Genio, non [g] hoſtiam faciundam, putaverit? quod ſcilicet, ut Varro teſtatur in eo libro, cui titulus eſt ATTICUS, & eſt de numeris, id moris inſtitutíque majores noſtri tenuerunt, ut, cum die natali munus annale [h] Genio ſolverent, manum à cæde ac ſanguine abſtinerent, [i] ne die, qua ipſi lucem accepiſſent, aliis demerent. Denique [k] Deli, ad Apollinis genitoris aram, ut Timæus auctor eſt, nemo hoſtiam cædit. Illud etiam in hoc die obſervandum, quod Genio factum neminem oportet ante guſtare, quam eum, qui fecerit. Sed & hoc à quibuſdam ſæpe quæſitum, ſolvendum videtur, quid ſit Genius, cúrve eum potiſſimum ſuo quiſque natali veneremur.

In CAPUT II.

[a] DE die natali liber inſcribitur] *Natalis* interdum abſolute ponitur, interdum adjicitur vocula *dies*, ut notat Servius ad Virg. Eclog. 3. Dicitur & *genitalis*. Tacit. lib. 16. annal. *Furatus etiam libellos, quibus dies genitalis ejus, & eventura, ſecretis Pammenis occultabantur*. Item Lux annua. Gell. lib. 19. c. 9. Eſt autem dies natalis, quo quiſque natus eſt. Tribuitur non hominibus ſolum, ſed Diis quoque. Ut apud Arnob. lib. vii. *Telluris natalis eſt; Dii enim ex uteris prodeunt, & habent dies lætos, quibus eis aſſcriptum eſt, auram uſurpare vitalem.* Idem eod. lib. *Dies nobis natalitii ſunt: & potentias cœlites dies autumant habere natales.* Et URBIBUS. L. *omnes dies.* 2. C. Th. de fer. & L. 7. C. Juſt. eod. tit. Plin. lib. xviii. cap. 26. Plutarch. Romul. pag. 42. Sozomen. lib. v. hiſt. Eccleſiaſt. cap. xvii. Auguſtin. in Pſal. 39. *Noli ergo numerare turbas hominum, incedentes latas vias, implentes craſtinum Circum, civitatis natalem clamando celebrantes; civitatem ipſam male vivendo turbantes.* Et COLONIIS. Cic. lib. iv. ad Attic. Epiſt. 1. Imo quo die vel dignitas aliqua collata, vel quid læti fauſtique evenerat, eum Natalem antiqui vocabant. Sic *Natalis imperii*, d. l. 2. C. Th. de fer. *Adoptionis*. Spartian. in Adriano. *Reditus*. Cic. lib. iii. ad Attic. Epiſt. xx. & in ea pro P. Sext. *Navigationis*. Veget. lib. iv. de re milit. cap. 39. quo mare πλώϊμον eſt, ut Theophraſtus inquit in Charact. eth. tit. περὶ ἀδολεσχίας. *Vindemiæ*. B. Maximus in homil. 1. in natali D. Cypriani. in pr. *Sancti*, inquit, *Cypriani feſtivitatem, ſicut omnibus notum eſt, hodie celebramus, & natali, ſicut dicunt, imminente vindemia* (lege *vindemiæ*,) *natalem ejus martyrii procuramus*. *Calicis*, id eſt, dies cœnæ Domini. Paſchaſius Abbas Corbeienſ. in lib. de ſacrament. corpor. & ſanguin. Domini. c. 11. *Sacrorum*. Apul. lib. 11. pag. 292. *Exhinc* (inquit) *feſti-*

feſtiviſſimum celebravi natalem ſacrorum: & ſuaves epulæ, & faceta convivia. Qui locus merito notandus, quod ritus Chriſtiani Epiſcopi idem ſint imitati, quotannis diem Ordinationis ſuæ celebrantes. Teſtis Hilarius Papa in Epiſtola ad Tarraconenſes Epiſcopos, quæ extat in Iſidori Colleȝt. concil. part. I. D. Auguſtin. ſerm. xxxii. de verbis Domini in fin. Sidon. Apollin. carm. xvii. Nam de die natali Ordinationis illud carmen accipiendum, non de die nativitatis, de quo eſt carmen xx. *Martyrum* vero *natales* cum legimus, intelligendi ſunt, non qui lucis auſpicia, ſed qui martyrii coronas protulerunt, ut Pet. Chryſolog. loquitur ſerm. 129. Vid. Gloſſar. in Cod. LL. Antiquar. Joh. Guliel. Stuck. lib. I. antiquit. convival. c. 16.

[b] Quod Perſius ait] Perſ. Satyr. 2.

[c] Meliore lapillo] Id eſt, candido, more Thraciæ gentis. Non quod illa diem natalem celebret, (deplorat enim Herodot. lib. v. pag. 330. Mela l. 2. c. 2. Solin. cap. xvi. Valer. Maxim. lib. II. cap. 6. Archias poëta inter Epig. Græc. lib. I. cap. 13.) ſed quod calculorum colore, dies felices ab infelicibus diſtinguat. Plin. lib. vii. cap. 40. Zenob. in adagio, τὰς ἐν τῇ φαρέτρᾳ ψηφίδας. Suid in λευκὴ ἡμέρα.

[d] Id quam ſæpiſſime facias exopto] Solenne votum. Dionyſ. Halicar. τέχνη. tit. μεθοδ. γενεθλ. ἐν τούτῳ δὲ γινόμενοι, οὐκ ἀπὸ τρόπου ἂν ποιοῖμεν, καὶ συνευχόμενοι τοῖς τε ἄλλοις, καὶ τοῖς γενεθλίοις, περὶ τοῦ μέλλοντος βίου, καὶ τοῦ ἀμείνω τοῦ παρεληλυθότος γενέσθαι τοῦτον, καὶ πολλὰς περιόδους χρόνων τελέσαντα εἰς λιπαρὸν καὶ εὔδαιμον γῆρας παρελθεῖν. Plin. lib. 10. Epiſt. 93. Tibull. lib. I. Eleg. 7.

At tu natalis multos celebrande per annos
Candidior ſemper, candidiórque veni.

Adde Symmach. lib. vi. epiſt. 80, 81, 82. Ovid. lib. iii. Triſt. Eleg. 13. & lib. v. Triſt. Eleg. v. Propert. lib. iii. Eleg. x.

[e] Funde] Proprie loquutus eſt. *Fundere* enim eſt

ſupina

ſupina manu libare: quod fit in ſacris ſupernis. *Vergere* autem eſt converſa in ſiniſtram partem manu ita fundere, ut patera convertatur: quod in infernis ſacris fit. Serv. lib. vi. Æneid. Fundebatur autem merum non in aram ſolum, ſed & in ipſum caput Genii. Tibull. lib. 1. Eleg. 7. & lib. 11. Eleg. 2.

[f] Merum] Mero addebatur thus ſocium; itemque corollæ. Ovid. lib. iii. Triſt. Eleg. 13. & lib. v. Triſt. Eleg. 5. Genio ſacrificans, inquit:

Da mihi thura puer pingues facientia flammas,
Quodque pio fuſum ſtridat in igne merum.

Tibull. lib. 1. Eleg. 7.

---Geniúmque choreis
Concelebra, & multo tempora funde mero.
Illius è nitido ſtillent unguenta capillo,
Et capite & collo mollia ſerta gerat.

Idem lib. 11. Elegia 11. Horatius lib. 11. Epiſt. 1. Lactant. lib. 11. Inſtit. div. cap. xv. Pertinet huc quoque L. *Nullus.* 12. C. Th. de pag. ſacrif. quam corruptam ita interpungo legóque: *Nullus omnino ex quolibet genere, ordine, hominum, dignitatum, vel in poteſtate poſitus, vel honore perfunctus, ſive potens ſorte naſcendi, ſeu humilis genere, conditione, fortuna, in nullo penitus loco, in nulla urbe, ſenſu carentibus ſimulacris, vel inſontem victimam cædat, vel ſecretiore piaculo Larem igne, mero Genium, Penates odore veneratus, accendat lumina, imponat thura, ſerta ſuſpendat.*

[g] Hoſtiam faciundam] *Facere* pro mactare, ut etiam Græci δρᾷν & ῥέζειν. Athen. lib. 14. p. 660. οἱ παλαιοὶ τὸ θύειν δρᾷν ὠνόμαζον. V. Joh. Stephan. Durant. lib. 2. de ritib. Eccleſiæ Cathol. c. 3. nu. 2.

[h] Genio ſolverent] Mares quidem Genio, fœminæ vero Junoni. Tibull. lib. iv. Eleg. 6.

Natalis Juno ſanctos cape thuris honores,
Quos tibi dat tenera docta puella manu.

Vid. Senec. Epiſt. 110.

[i] Ne die qua ipſi lucem accepiſſent, aliis demerent]

Atque

Atque ideo Parilibus, quibus Roma condita, hoſtia non cædebatur. Plutarch. in Romulo pag. 42. Solin. cap. 11. Et prima dies Quinquatruum, quod ea die nata Minerva erat, ſanguine vacabat. Ovid. lib. III. Faſt.

Una dies media eſt, & fiunt ſacra Minervæ :
Nominâque à junctis quinque diebus habent.
Sanguine prima vacat; nec fas concurrere ferro;
Cauſa, quod eſt illa nata Minerva die.

Veſcebantur autem in natalitiis pulte fritilla. Plin. lib. xviii. cap. 8. *Et hodie* (inquit) *ſacra priſca atque natalium pulte fritilla conficiuntur.* Et libis; de quibus amicis abſentibus mittebant. Ovid. lib. I. Amor. Eleg. viii.

Cum tibi deficient poſcendi munera cauſæ,
Natalem libo teſtificare tuum.

Idem lib. I. de Arte Amandi :

Quid quaſi natali cum poſcit munera libo?
Et quoties opus eſt, naſcitur illa ſibi?

Tibull. lib. I. Eleg. vii. & lib. 2. Eleg. 2. Sed ut Varroni, cujus teſtimonium auctor noſter profert, facile concedo, priſcos illos die natali ſuo à cæde & ſanguine temperaſſe : ita poſterioribus temporibus haut uſquequaquam id obſervatum fuiſſe, multis exemplis docere poſſum. Nam Horatius lib. iv. Ode xi. Phyllidem ad natalem Mæcenatis celebrandum invitans, ait;

Ridet argento domus: ara, caſtis
Vincta verbenis, avet immolato
Spargier agno.

Et Lamprid. in Alexand. Severo inquit : *Cum natalem diem commendaret, hoſtia cruenta effugit : & ut ſe civiliter gerebat, ac permixtus populo erat, albam ejus veſtem, cum qua conſtiterat, cruentavit.* Spartian. in Ant. Geta. *Nam* (inquit) *cum infantis Getæ natalem Severus commendare vellet, hoſtiam popa nomine Antoninus percuſſit.* Sic Pharao die natali piſtorum præfectum ſuſpendi,

di, Gen. 40. & Herodes Johannem Baptiſtam Chriſti metatorem decollari juſſit, Marc. 6, 27.

[k] Deli ad Apollinis] Cloatius Verus apud Macrob. lib. iii. Saturnal. cap. vi. *Deli ara eſt Apollinis* γενέτορος, *in qua nullum animal ſacrificatur: quam Pythagoram velut inviolatam adoraviſſe produnt.* Vid. Diogen. Laërt. lib. viii. in vita Pythag. Iamblich. de vita Pythag. lib. 1. cap. 5. & 7. Clem. Alexand. Stromat. vii. pag. 304. Porphyr. lib. 11. περὶ ἀποχ. ἐμψυχ. pag. 28. θεωρεῖσθαι δέ ἐστιν ἐκ τοῦ περὶ Δῆλον ἔτι νῦν σωζομένου βωμοῦ· πρὸς ὃν οὐθενὸς προσαγομένου παρ' αὐτοῖς, οὐδὲ θυομένου ἐπ' αὐτοῦ ζώου, εὐσεβῶν κέκληται βωμός. Hadrian. Junium lib. 1. animadverſ. c. 21.

CAPUT III.

[a] GEnius eſt Deus, cujus in tutela, ut quiſque natus eſt, vivit. Hic, ſive quod, [b] ut genamur, curat, ſive quod [c] una genitur nobiſcum; ſive etiam, quod nos [d] genitos ſuſcipit ac tuetur: certe à genendo Genius appellatur. [e] Eundem eſſe Genium & Larem, multi veteres memoriæ prodiderunt: in queis etiam Granius Flaccus in libro, quem ad Cæſarem de [f] Indigitamentis ſcriptum reliquit. Hunc in nos maximam, quin immo omnem habere poteſtatem, creditum eſt. Nonnulli binos Genios in iis duntaxat domibus, [g] quæ eſſent maritæ, colendos putaverunt. [h] Euclides autem Socraticus duplicem omnibus omnino nobis Genium dicit appoſitum: quam rem

apud

apud Lucilium in libro Satyrarum nono licet cognoſcere. Genio igitur potiſſimum, per omnem ætatem quotannis ſacrificamus. Quanquam non ſolum hic, [i] ſed & alii ſunt præterea dii complures, hominum vitam, pro ſua quiſque portione, adminiculantes: quos volentem cognoſcere, Indigitamentorum libri ſatis edocebunt. Sed omnes hi ſemel in unoquoque homine numinum ſuorum effectum repræſentant; quocirca non per omne vitæ ſpatium novis religionibus arceſſuntur. Genius autem ita nobis aſſiduus obſervator appoſitus eſt, ut ne puncto quidem temporis longius abſcedat; ſed ab utero matris exceptos, ad extremum vitæ diem comitetur. Sed cum ſinguli homines ſuos tantummodo proprios colant natales; ego tamen [k] duplici quotannis officio hujuſce religionis adſtringor. Nam, cum ex te tuaque amicitia honorem, dignitatem, decus, atque præſidium, cuncta denique vitæ præmia recipiam; nefas arbitror, ſi diem tuum, qui te mihi in hanc lucem edidit, meo illo proprio negligentius celebravero: ille enim mihi vitam, hic fructum vitæ atque ornamentum peperit.

In CAPUT III.

[a] GEnius] De Geniis non una fuit veterum opinio. Plerique enim Philoſophorum & Theologorum eos inter Deos ſive dæmones recenſuerunt. Plutarch. lib.

lib. 1. de placit. phil. cap. viii. & lib. de Iſide & Oſirid. p. 643. Tertull. Apolog. cap. xxxii. & lib. de anima cap. xxxix. Lactant. lib. II. cap. xv. Et Varro quidem (teſte D. Auguſtino lib. vii. de civit. Dei. cap. 11,) inter Deos ſelectos eos numerat; Seneca autem Epiſt. cx. & Martian. Capell. lib. II. Philol. inter Medioximos, ſive de plebe Deos. Alii animum cujuſque ſuum, ſive τὸ κρατοῦν ἑκάστου, Genium dixere. Pappus Alexandrin. ex Triſmegiſti Panareto. ὁ δαίμων ψυχῆς, καὶ τρόπου, καὶ φρονήσεως, καὶ δυναστείας πάσης κύριος τυγχάνει. ἔσθ᾽ ὅτε δὲ καὶ τὸν περὶ πράξεως λόγον συνεργεῖ. Vid. Dion. Chryſoſt. orat. iv. περὶ βασιλ. & orat. περὶ τοῦ δαίμ. Apul. de Deo Socrat. Prudent. contra Symmach. D. Auguſt. lib. vii. de civit. Dei cap. xiii Suid. in Εὐδαιμονία. Alii τὴν ἑκάστου τύχην, ut Flavius Soſipater Chariſius lib. 1. Inſtitut. Grammat. pag. 26. & Gloſſar. Henr. Stephani. p. 641. Τύχη ἑκάστου ἀνθρώπου. *Genius.* Unde quod Latini *jurare per Genium Cæſaris* (per illum namque jurare ſolebant. L. *ſi duo.* 13. §. *ſi quis juraverit.* D. *de jurejur.* Tertull. apolog. c. 32. & lib. ad Scapul. c. 2.) id Græci ὀμνύναι τὴν τοῦ Καίσαρος τύχην dicunt. Dion. Caſſ. lib. 44. p. 275. Aſſignabatur autem Genius cum Diis, (unde in veteri quadam inſcriptione, *Genius Plutonis*, & apud Petron. Arbitr. *Genius Priapi* legitur. *Genius Salutis*, in nummo Severi Imp.) tum hominibus; iiſque non ſingulis tantum, ſed etiam regionibus & populis integris. Symmach. lib. x. Epiſt. 61. *Ut animæ naſcentibus, ita populis natales Genii dividuntur.* Quod firmare videntur ſacræ literæ Exod. xiv. 19. Daniel. x. 13. B. Hieronym. ibid. Actor. xii. 16. D. Hilarius in Pſalm. 129. Clem. Alexand. lib. 6. Strom. p. 294. ibi. κατά τε γὰρ τὰ ἔθνη καὶ πόλεις νενέμηνται τῶν ἀγγέλων αἱ προστασίαι. Iſidor. Peluſiot. lib. 2. Epiſt. 85. Joh. Caſſian. collat. 8. c. 13. V. Pet. Fabrum lib. 1. Semeſt. c. 9. Joh. Podin.

din. lib. 4. theat. nat. p. 530. Genebrard. in Pſal. 81. Inde in veteribus nummis & inſcriptionibus: GEN. P. R. id eſt, Genio populi Romani. Servius in fragmentis GENIUS POP. ROM. SIVE MAS SIVE FOEMINA. Et Urbibus. Arnob. lib. 1. *Et illi cati, ſapientes, prudentiſſimi vobis videntur, nec reprehenſionis ullius, qui Faunos, qui Fatuas, civitatúmque Genios, qui Pauſos reverentur atque Bellonas.* Item Coloniis, Municipiis, Pagis, Decuriis, Exercitibus, Cohortibus, Fontibus, Horreis, imò quibuſvis locis, ut inſcriptiones antiquæ paſſim indicant, & Tertullian. lib. de Idolat. cap. xxii. docet. Item Prudent. contra Symmach. his verbis:

Quanquam cur Genium Romæ mihi fingitis unum,
Cum portis, domibus, thermis, ſtabulis, ſoleatis
Aſſignare ſuos Genios? pérque omnia membra
Urbis, pérque locos, Geniorum millia multa
Fingere, nè propria vacet angulus ullus ab umbra?

Quin etiam paraſiti reges ſuos Genios vocitabant. Plaut. Captiv. Sce. *Quanto in pectore.* Summa, Genius cuique rei tribuitur, eſtque id, quo illa maxime valet, pollétque. Sic *Genius libri.* Martial. lib. vi. Epig. 60.

Victurus Genium debet habere liber.

Et *Genius famæ.* Idem lib. vii. Epig. xi.

Ludimus innocuis verbis, hoc juro potentis
Per Genium famæ, Caſtalidúmque gregem.

Genius ſegetis. Jul. Firm. lib. 1. cap. 1. in fin. *Genius Mathematici.* Juvenal. Sat. vi.

Nemo mathematicus Genium indemnatus habebit.

Sic *Genius corporis.* Ennod. Panegyr. Theodorico dicto. Et *Genius vigoris Eccleſiaſtici.* Gregor. Magn. lib. vii. Epiſt. lxxxi. Item *Genius ligni.* Rufin. lib. 11. eccleſiaſt. hiſt. c. 22. *Genius ſacri fulcri.* Juvenal. Sat. 6. *Genius ſexus.* Flav. Vopiſc. in Carino.

[b] Ut genamur curet] Notanda etymi triplex ratio. Prima. Genius dicitur, quod, ut gignamur, curet.

Hinc

Hinc Laberius apud Nonium Marcell. *Genius generis noſtri parens*. Et Aufuſtius citante Feſto, *Genius eſt* (inquit) *deorum filius, & parens hominum, ex quo homines gignuntur, & propterea Genius meus nominatur, quia me genuit*. Auguſtin. quoque lib. vii. de civit. Dei cap. xiii. *Quid eſt Genius? Deus eſt, qui præpoſitus eſt, ac vim habet omnium rerum gignendarum*. Atque inde *Genialis lectus*, qui ſternebatur in nuptiis, in honorem Genii. Feſt. & Virgil. lib. vi. Æneid.

---lucent genialibus altis
Aurea fulcra toris.

Quo loco Servius: *Geniales propriè ſunt, qui ſternuntur puellis nubentibus, dicti à generandis liberis.*

[c] Una genitur nobiſcum] Altera etymi ratio, de qua vide Apul. de Deo Socrat.

[d] Genitos ſuſcipit] Tertium etymon, de quo paulò inferius.

[e] Eundem eſſe Genium & Larem] Idem affirmat Apul. de Deo Socratis. his verbis: *Dæmonas verò, quos Genios & Lares poſſumus nuncupare, miniſtros Deorum arbitratur, cuſtodéſque hominum, & interpretes ſi quid à Diis velint.*

[f] De Indigitamentis] *Indigitamenta*, ἱερατικὰ βιβλία. Gloſſ.

[g] Quæ eſſent maritæ] Sic Livius quoque lib. xxvii. *maritas domos* dixit. *Vagabatur enim* (Philippus Macedonum rex) *cum uno aut altero comite per maritas domos dies noctéſque.*

[h] Euclides autem Socraticus duplicem] Idem ſenſit Empedocles apud Plutarch. περὶ εὐθυμίας pag. 842. & Menander, cujus verſus extant apud Clement. Alexand. Strom. v. pag. 253. & 260. Stob. in Eclog. phyſ. lib. 1. cap. 9. Ammian. Marcellin. lib. xxi. Scholiaſt. Theocrit. Eidyl. 2.

Ἅπαντι δαίμων ἀνδρὶ συμπαρίσταται
Εὐθὺς γενομένῳ, μυσταγωγὸς τοῦ βίου,

Ἀγα-

Ἀγαθός· κακὸν γὰρ οὐ νομιστέον
Εἶναι, βίον βλάπτοντα χρηστόν.

Vide in hanc rem Act. Apoſt. cap. 12. 15. Tertull. de anima c. 37. & ibid. Pamel. & cap. xxxix. Juſtin. Mart. ἀποκρίσ. πρὸς ὀρθοδ. quæſt. 30. Origen. ſup. Numer. homil. xx. & lib. 3. περὶ ἀρχ. c. 2. Hieronym. in Matth. cap. xviii. & in Iſaiam c. 65. Auguſtin. Soliloq. cap. 27. Lactant. lib. 11. cap. 15. Johan. Caſſian. collat. 13. c. 12. Burchard. Wormat. epiſcop. lib. 20. decret. c. 46. & 47. Pet. Lombard. l. 2. Sentent. diſt. 11. Archangel. Burgonenſ. interpret. in Cabaliſtar. dogmata p. 779. Servium in illud Virgilii lib. vi. *Quiſque ſuos patimur Manes.* Quem autem Menander μυσταγωγὸν, hunc Plato, teſte Clemente Alex. Strom. v. pag. 253. φύλακα, uti & Heſiodus Oper. & Dier.

Τοὶ μὲν δαίμονές εἰσι Διὸς μεγάλου διὰ βουλὰς
Ἐσθλοὶ, ἐπιχθόνιοι, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων.

Et Apul. lib. de Deo Socrat. Arrian. lib. 1. diſſert. cap. xiv. ἐπίτροπον. Seneca Epiſt. cx. *Pædagogum.* Cenſorinus pauló inferius, *Aſſiduum obſervatorem.* Martianus denique Capella lib. 11. philol. *Præſtitem*, & *Tutelatorem, fidiſſimúmque germanum* appellat. Si quis plura de Geniis ſcire cupit, videat Lil. Gregor. Girald. Syntag. 15. hiſt. deor. Conſtantini Landi explication. veter. numiſmat. Guliel. de Choul diſcours de la Religion des anciens Romains. Antoine le Pois diſcours ſur les medailles. Vincent. Cartarium de imagin. Deor. Georgii Pictorii theolog. mytholog. c. 31. Henr. Cornel. Agripp. lib. 3. de occulta philoſoph. c. 20, 21. & 22. Blaſ. Vigner. annot. in Livium p. 665. Juſt. Lipſ. lib. 1. Phyſiol. Stoicæ. c. 19. Philip. Camerar. cent. 2. ſucciſ. c. 14.

[i] Sed & alii ſunt præterea Dii] De quibus videndus D. Auguſtin. lib. vii. de Civit. Dei cap. ii. & iii.

[k] Duplici quotanni. officio] Sic Horatius quoque lib. iv. Od. xi. Mæcenatis natalem celebrat. Et Auguſtus

guſtus Imp. ſibi perſuaſum habebat, natalem ſuum à Caio nepote ſuo celebratum fuiſſe. Gell. lib. xv. cap. 7. Nec vivis tantummodo hoc officii genus ab amicis exhibebatur, ſed etiam defunctis: ídque interdum ſponte, ut de Silio Italico poëta ſummo, Virgilii natalem religioſius quam ſuum celebrante, apud Plin. lib. iii. Epiſt. vii. legimus. Interdum ex voluntate defuncti, conſtitutis in eam rem annuis redditibus; ut ex teſtamento Epicuri liquet, apud Diog. Laert. lib. x. in vita Epicuri. Cicer. lib. II. de finib, Marciano IC.L. *cum quidam.* 23. D. de ann. leg. & antiquis inſcriptionibus; quarum vel unam ex multis retuliſſe ſuffecerit, ex libro Inſcript. à Jano Grutero collectarum p. 414. Vide quoque Hieronym. Magium lib. 2. miſcell. c. 2. & Joh. Gulielm. Stuck. lib. 1. antiq. convival. p. 33.

T. FUNDILIO GEMINO VI. VIR. AUG. MAG. IUV. AUGUSTALES PATRONO ET QUINQ. PERPETUO OPTIME MERITO. HIC ARCÆ AUGUSTALIUM SE VIVO H-S. XX. DEDIT. UT EX REDDITU EJUS SUMMÆ DIE NATALI SUO IIII. K. FEBR. PRÆSENTES VESCERENTUR. ET OB DEDICATIONEM STATUÆ DECURIONIBUS ET SEVIRIS, ET JUVENIBUS SPORTULAS, ET POPULO EPULUM ET OLEUM EADEM DIE DEDIT.

CAPUT IV.

AT, quoniam ætas à die natali initium ſumit, ſúntque ante hunc diem multa, quæ ad hominum pertinent originem: non alienum videtur de his dicere prius, quæ ſunt

natura priora. Igitur, quæ veteribus[a] de origine humana fuerint opiniones, ex his quædam breviter exponam. Prima & generalis quæſtio, inter antiquos ſapientiæ ſtudioſos verſata eſt; quod, cum conſtet, homines ſingulos ex parentum ſeminibus procreatos, ſucceſſione prolis multa ſæcula propagare; [b] alii, ſemper homines fuiſſe, nec unquam niſi ex hominibus natos, atque eorum generi caput exordiúmque nullum extitiſſe arbitrati ſunt: alii vero fuiſſe tempus, cum homines non eſſent, & his ortum aliquando principiúmque natura tributum. Sed prior illa ſententia, qua ſemper humanum genus fuiſſe creditur, auctores habet,[c] Pythagoram Samium, & [d] Ocellum Lucanum, & Archytam Tarentinum, omnéſque adeo Pythagoricos. Sed & [e] Plato Athenienſis, & Xenocrates, & Dicæarchus Meſſenius, itemque [f] antiquæ Academiæ philoſophi non aliud videntur opinati. [g] Ariſtoteles quoque Stagirites, & Theophraſtus, multíque præterea non ignobiles Peripatetici, idem ſcripſerunt [h] ejuſque rei exempla dicunt, quod negent omnino poſſe reperiri, aveſne ante, an ova generata ſint; cum & ovum ſine ave, & avis ſine ovo gigni non poſſit. Itaque & omnium, quæ in ſempiterno iſto mundo ſemper fuerunt, futuráque ſunt, aiunt principium fuiſſe nullum; ſed orbem eſſe quemdam generantium, naſcentiúmque,

tiúmque, in quo uniuſcujuſque geniti initium ſimul & finis eſſe videatur. Qui autem homines aliquos primigenios divinitus naturáve factos crederent, multi fuerunt, ſed aliter atque aliter in hac æſtimatione verſati. Nam ut omittam, quod [i] fabulares poëtarum hiſtoriæ ferunt, homines primos aut [k] Promethei molli luto eſſe formatos, aut [l] Deucalionis Pyrrhæque duris lapidibus eſſe natos; quidam ex ipſis ſapientiæ profeſſoribus, neſcio an magis monſtroſas, certe non minus incredibiles rationum ſuarum proferunt opiniones.[m] Anaximander Mileſius, videri ſibi, ex aqua terráque calefactis exortos eſſe, ſive piſces, ſive piſcibus ſimillima animalia: in his homines concreviſſe, fœtúſque ad pubertatem intus retentos: tum demum, ruptis illis, viros, mulieréſque, qui ſe jam alere poſſent, proceſſiſſe. [n] Empedocles autem egregio ſuo carmine, quod ejuſmodi eſſe prædicat [o] Lucretius,

Ut vix humana videatur ſtirpe creatus,

tale quiddam confirmat. Primò membra ſingula ex terra quaſi prægnante paſſim edita, deinde coiſſe, & effeciſſe ſolidi hominis materiam, igni ſimul & humori permixtam. Cætera quid neceſſe eſt perſequi? quæ non capiant ſimilitudinem veritatis? Hæc eadem opinio etiam [p] in Parmenide [q] vel in Ste* fuit, pauculis exceptis ab Empedocle diſſenſis.

 [r] De-

[r] Democrito vero Abderitæ ex aqua limóque primum viſum eſt homines procreatos. [ſ] nec longe ſecus Epicurus. is enim credidit, limo calefacto uteros neſcio quos radicibus terræ cohærentes primum increviſſe, & infantibus ex ſe editis ingenitum lactis humorem natura miniſtrante præbuiſſe, quos ita educatos & adultos, genus hominum propagaſſe. [t] Zenon Cittieus, Stoicæ ſectæ conditor, principium humano generi ex [u] novo mundo conſtitutum putavit, primóſque homines ex ſolo [x] adminiculo divini ignis, id eſt, Dei providentia, genitos. Denique etiam vulgo creditum eſt, ut plerique [y] genealogiæ auctores ſunt, quarundam gentium, quæ ex adventitia ſtirpe non ſint, principes terrigenas eſſe, [z] ut in Attica, & [a] Arcadia, Theſſaliáque, eóſque [b] αὐτόχθονας vocitari: ut in Italia [c] poëta cecinit, Nymphas indigenáſque Faunos nemora quædam tenuiſſe, non difficile rudis antiquorum credulitas recepit. Nunc vero eo licentiæ poëticæ proceſſit lubido, ut vix auditu ferenda confingant. Poſt hominum memoriam, pro generatis jam gentibus, & urbibus conditis, homines è terra diverſis modis editos, ut in Atticâ fertur regione [d] Erichthonius ex Volcani ſemine humo [e] exortus: & in Colchide, vel in Bœotia conſitis anguis dentibus [f] armati partus: è quibus, mutua cæde inter ſe necatis, pauci ſuperâſſe traduntur,

qui

qui in conditu Thebarum Cadmo fuerint adjumento. Nec non in agro Tarquinienſi puer dicitur divinitus exaratus, nomine g Tages, qui diſciplinam cecinerit extiſpicii: quam Lucumones, tum Etruriæ potentes, exſcripſerunt.

In CAPUT IV.

a DE origine humana] Videndus Diodor. Sicul. lib. 1. pag. 6. & ſeq. Theodoret. Græcar. affect. ſerm. 5. pag. 71. Pauſan. in Arcad. pag. 261. Origen. lib. 1. cont. Celſ. pag. 29. Cic. lib. 1. de legib. Cœl. Rhodig. l. 2. antiquar. lect. c. xi. Pet. Meſſ. lib. 2. Var. lect. c. 13.

b Alii ſemper homines] Vid. Auguſtin. lib. 12. de civit. cap. x.

c Pythagoram Samium] Teſtatur Varro lib. II. de re ruſtica cap. I. his verbis: *Igitur, inquam, & homines, & pecua, cum ſemper fuiſſe ſit neceſſe, natura. Sive enim aliquod fuit principium generandi animalium, ut putavit Thales Mileſius & Zeno Cittieus, ſive contra principium horum extitit nullum, ut credidit Pythagoras Samius, & Ariſtoteles Stagirites, neceſſe eſt humanæ vitæ à ſumma memoria gradatim deſcendiſſe ad hanc ætatem, ut ſcribit Dicæarchus.*

d Ocellum Lucanum] Fortaſſe reſpexit ad locum, qui eſt cap. iii. Ἐπεὶ οὖν καθ' ἑκάστην ἀποτομὴν ὑπερέχον τι γένος ἐντέτακται τῶν ἄλλων, ἐν μὲν οὐρανῷ τὸ τῶν θεῶν, ἐν δὲ γῇ ἄνθρωπος, ἐν δὲ μεταρσίῳ τόπῳ δαίμονες· ἀνάγκη τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων ἀΐδιον εἶναι, εἴπερ ἀληθῶς ὁ λόγος συμβιβάζεται μὴ μόνον τὰ μέρη συνυπάρχειν τῷ κόσμῳ, ἀλλὰ καὶ τὰ προεχόμενα τοῖς μέρεσι.

e Plato] Plato lib. vii. de legib. οὐ γὰρ δὴ τόγε τοσοῦτον χρὴ πάντ' ἄνδρα ξυννοεῖν, ὡς ἡ τῶν ἀνθρώ

πων γένεσις, ἢ τὸ παράπαν ἀρχὴν οὐδεμίαν εἴληχεν, οὐδ᾽ ἕξει ποτέ γε τελευτὴν, ἀλλ᾽ ἦν τε ἀεὶ, καὶ ἔσται πάντως, ἢ μῆκός τι τῆς ἀρχῆς ἀφ᾽ οὗ γέγονεν, ἀμήχανον ἂν χρόνον ὅσον γεγονὸς ἂν εἴη.

[f] Antiquæ academiæ philoſophi] Antiquam academiam inſtituit Plato, teſte Diogene Laertio in proœm. Auguſtin. lib. 19. de Civit. Dei c. 1. Novam ſive tertiam Carneades. Cenſorin. inf. cap. xv. Lucian. περὶ μακρob. Euſeb. lib. 14. de præpar. Evang. cap. ii. Diog. Laert. dict. loco. Mediæ auctor fuit Arceſilaus. Diogen. ibidem.

[g] Ariſtoteles quoque] Lactant. lib. ii. Inſtit. cap. xi. *Nam Stoici animantium fabricam divinæ ſolertiæ tribuunt. Ariſtoteles autem labore ſe ac moleſtia liberavit, dicens, ſemper mundum fuiſſe: itaque & humanum genus, & cætera quæ in eo ſunt, initium non habere, ſed fuiſſe ſemper ac fore.* Quod congruit cum Varronis loco paulo ante adducto.

[h] Ejúſque rei exempla] Eadem quæſtio agitatur apud Plutarch. Sympoſ. problem. lib. ii. quæſt. iii. Macrob. lib. vii. Saturnal. cap. 16. Vide Franc. Valeſium in lib. de ſacra philoſoph. in Geneſ. c. 1. pag. 50.

[i] Fabulares poëtarum hiſt.] Fabularis hiſtoriæ mentionem quoque facit Suetonius, in Tiberio c. 70. ejúſque Tiberium Imp. perquam ſtudioſum fuiſſe narrat. Et Flavius Vopiſcus in Firmo in pr. Mythiſtoricorum voluminum meminit.

[k] Promethei molli luto] Fabula vulgata. Vid. Lactant. lib. ii. Inſtit cap. xi. Apollod. Biblioth. lib. I. pag. 18. Pauſan. in Phocic. pag. 319. Steph. in Ἰκόνιον. Joh. Tzetz. Chil. vii. cap. 134. Auguſt. lib. 18. de Civit. Dei c. 8.

[l] Deucalionis Pyrrhæque] Ovid. lib. 1. Metamorph. Servius ad Eclog. vi. Virgil. Arnob. lib. 5. Tzetzes chil. vii. cap. 137. Hygin. Fabul. 153. Ab hac lapidum jactatione Apollod. lib. 1. de Orig. Deor. pag. 20. exiſtimat, λαοὺς, id eſt, populos, dictos ἀπὸ

τȣ̃ λάας, quod lapidem ſignificat. Pertinet huc illud Homeri Odyſ. vii.

Οὐ γὰρ ἀπὸ δρυὸς ἐσσὶ παλαιφάτου, οὐδ᾽ ἀπὸ πέτρης.
Vid. Euſtath. Iliad. α. pag. 18. Alii ex fraxino primos homines ortos fuiſſe fabulati ſunt. V. Palæphat. & Stat. lib. 4. Thebaid.

[m] Anaximander Mileſius] Vide Plutarch. lib. v. de placit. philoſ. cap. xix. & Symp. lib. viii. quæſt. viii. circ. fin. Sunt etiam ex recentioribus philoſophis, qui hominem ex putredine, ut alia minuta animalia, naſci poſſe opinantur: Picus nimirum Mirandulanus in 900. concluſ., Concluſione ſecundum Avicennam v. Cardan. lib. 9. de ſubtilit. quem reprehendit Julius Cæſ. Scalig. de ſubtil. exercit. 193. Vid. Averroëm in lib. viii. phyſ. Ariſt. & Joh. Philopon. in Comment. in lib. iii. Ariſt. de gener. animal. 79. b. Andream Cæſalpin. lib. v. quæſt. Peripat. cap. 1.

[n] Empedocles] Plutarch. lib. v. de placit. phil. cap. 9. Varro apud Non. in *Blitum*. *Empedocles natos homines ex terra ait, ut blitum.*

[o] Lucretius] Lucret. lib. 1.

[p] In Parmenide] At Parmenides, ut refert Diogenes Laërt. lib. 9. putabat, γένεσιν ἀνθρώπων ἐξ ἡλίου πρῶτον γενέσθαι.

[q] Vel in Ste . . * . . fuit] Locus mutilus, nec facilis emendatu abſque ope MS. Cod. In aliis exemplaribus eſt *inſerta fuit.* Juſt. Lipſ. lib. iii. Phyſiol. Stoic. cap. iv. legendum putat: *in Zenone, vel in Parmenide, & Veliate Zenone.*

[r] Democrito vero Abderitæ] Lactant. lib. vii. Inſtit. divin. cap. vii. *Erravit Democritus, qui vermiculorum modo putavit effuſos* (homines) *eſſe de terra nullo auctore, nullâque ratione.*

[ſ] Nec longe ſecus Epicurus] Epicuri ſententiam refert Lucretius his elegantiſſimis verſibus :

Tum tibi terra dedit primum mortalia ſæcla.
Multus enim calor, atque humor ſuperabat in arvis:

Hinc

Hinc ubi quæque loci regio opportuna dabatur,
Creſcebant uteri terræ radicibus apti :
Quos ubi tempore maturo patefecerat ætas
Infantum; fugiens humorem, auráſque petiſſens,
Convertebat ibi natura foramina terræ,
Et ſuccum venis cogebat fundere apertis
Conſimilem lactis &c.

Adi Philon. Judæum περὶ ἀφθαρσ. κόσμου. pag. 647. Lactant. lib. II. cap. xii.

[t] Zenon Cittieus Stoicæ ſectæ cond.] Strabo lib. xiv. Κίτιον, ἔχει λιμένα κλειστόν. ἐντεῦθέν ἐστι Ζήνων ὁ τῆς Στωϊκῆς αἱρέσεως ἀρχηγέτης. Seneca epiſt. 83. *Zeno vir maximus, hujus ſectæ fortiſſimæ ac ſanctiſſimæ conditor.* Lucian. περὶ μακροβ. Theodoret. Græcar. affect. ſerm. v. Suid. Gell. l. 19. c. 1.

[u] Novo mundo] An cœlum intelligit? quod Stoici κόσμον ſolent appellare. Macrobius *cœlum* vocari mundum indicat, cum inquit lib. 1. in ſomn. Scip. c. 20. *Cur vero* (Sol) *temperatio mundi dictus ſit, ratio in aperto eſt, ita enim non ſolum terram, ſed ipſum quoque cœlum, quod vere mundus vocatur, temperari à ſole certiſſimum* eſt. Etiam vide Joſeph. Scaligeri notas in ſphæram Barbar. Manilii p. 434. & Robert. Balfor. in lib. 2. Cleomed. pag. 234.

[x] Adminiculo divini ignis, id eſt, Dei provid.] Lactant. lib. ii. cap. xi. *Stoici animantium fabricam divinæ ſolertiæ tribuunt.* Ovid. lib. 1. Metamorph. fab. 2. ἀμφοτερίζει.

Natus homo eſt, ſive hunc divino ſemine fecit
Ille opifex rerum, mundi melioris origo,
Sive recens tellus.

[y] Genealogiæ auctores] Genealogias ſcripſerunt Pherecydes Athenienſis, teſte Dionyſ. Halicarn. lib. 1. antiquit. Rom. pag. 10. Hecatæus; Athen. lib. iv. pag. 148. Andron; citatus à Scholiaſte Apollonii Rhodii lib. 1. Argon. pag. 3. & alii.

[z] Ut in Attica] De Athenienſibus tradit Herodot.

lib.

lib. vii. pag. 497. *ἀρχαιότατον μὲν ἔθνος παρεχόμενοι μοῦνον δὲ ἐόντες, οὐ μετανάσται Ἑλλήνων.* Plato in Menexeno pag. 404. Pauſan. in Corinth. pag. 57. Euripid. apud Plutarch. *περὶ φυγῆς.* pag. 1073. Strabo lib. viii. Lucian. in Philopſeud. Ariſtides in Panathen. Æn. Gazæus pag. 40. Juſtin. lib. II. Harpocration in *αὐτόχθονες.* Suid. in *τεττιγοφόροι.* Georg. Gemiſt. Orat. I. de reb. Pelopon.

a Arcadia] Theodoret. ſerm. v. Græc. affect. *οἱ δὲ ἐν τῇ Ἀττικῇ πρῶτον φῦσαι ἀνθρώπους. ἄλλοι δὲ, ἐν Ἀρκαδίᾳ τοῦτο γενέσθαι πρῶτον· ἕτεροι δ᾽ αὖ πάλιν ἐν Αἰγύπτῳ.* Vid. Suid. in *αὐτόχθονες.* Marc. Heracleot. *περιηγ.* pag. 22.

b Αὐτόχθονας] Dicuntur & *ἰθαγενεῖς.* Feſt. in *Natio.* Latine *Aborigenes.* Sic enim vetus gloſſar. p. 2. *Aborigenes αὐτόχθονες.* Solino c. 15. ſunt *Genuini terræ.*

c Poëta cecinit] Virgil. lib. viii. Æneid. & ibid. Serv.

d Erichthonius] Pauſan. Attic. pag. 3. *πατέρα δὲ Ἐριχθονίῳ λέγουσιν ἀνθρώπων μὲν οὐδένα εἶναι· γονέας δὲ Ἥφαιστον καὶ Γῆν.* Homer. in Catalog. Apollod. lib. III. de deor. orig. Lucian. in Philopſeud. Origenes cont. Celſ. lib. viii. pag. 434. Auguſtin. lib. xviii. de civit. Dei, cap. xii. D. Hieron. contra Jovinian. cap. iv. Lactant. lib. I. cap. xvii. Tertull. de ſpectac. c. 9.

e Exortus] Sic legendum potius ex Germanica & Manutii editione, itémque ſchedis Fr. Modii, quam *exaratus*, ut Carrio edidit.

f Armati partus] Carrionis editio habet *Spartoe.* Theodoret. ſerm. v. Græc. affect. *ἐκεῖνοι γὰρ* (poëtas intellige) *οὐ μόνον γηγενεῖς, ἀλλὰ καὶ σπαρτοὺς ἀνθρώπους γεγενῆσθαι φασὶν, καὶ ἐκ δρακοντείων ἀναφυῆναι ὀδόντων.* Gell. lib. 17. c. 3. Palæphat. *περὶ μύθ.* pag. 86. Hygin. fab. 178. Lucian. loco ſuprà citato Scholiaſt. Apollon. Rhod. lib. iv. Argonaut. pag.

Pag. 166. Eunap. in Eclog. legat. pag. 12. οἱ μὲν οὖν παλαιοὶ μῦθοι λέγουσι, περὶ τὴν Βοιωτίαν καὶ τὴν Κολχίδα δρακοντίων ὀδόντων κατασπαρέντων ἐν ὅπλοις, ἅμα τῷ σπόρῳ τοὺς ἄνδρας ἀναπάλλεσθαι. Senec. Hercule furente Act. 2. Sc. *O magne.* Lucan. lib. 4. D. Ambroſ. lib. de fide reſurrect. cap. xv. Ammian. Marcell. lib. 19. p. 157. Ovid. lib. 3. Metamorph. Fab. 1. Agath. lib. 3. hiſt. p. 72.

g Tages] Videndus Cicero lib. 11. de divinat. Feſt. in *Tages.* Ovid. lib. xv. Metamorph. fab. 2. Ammian. Marcellin. lib. xxi. pag. 139. Arnob. lib. 11. pag. 108. Martian. Capell. lib. 2. p. 39. & lib. 6. p. 204. Iſidor. lib. 8. orig. c. 9. Serv. lib. 11. Æneid. *Thuſci autem à frequentia ſacrificii dicti ſunt, hoc eſt,* ἀπὸ τοῦ θύειν. *Conſtat namque, illic à Tage aruſpicinam repertam, ut Lucanus meminit.*

--- Sed conditor Artis
Finxerit iſta Tages.

CAPUT V.

HActenus de prima hominum origine. Cæterum, quæ ad præſentes noſtros pertinent natales, eorúmque initia, quam potero compendio dicam. [a] Igitur, ſemen unde exeat, inter ſapientiæ profeſſores non conſtat. Parmenides enim tum ex dextris, tum è lævis partibus derivari putavit. Hipponi vero Metapontino, ſive, ut Ariſtoxenus auctor eſt, Samio, ex medullis profluere ſemen videtur: ídque eo probari, quod [b] poſt admiſſionem pecudum, ſi quis, qui mares ſunt,

ſunt, perimat, medullas utpote exhauſtas non reperiat. Sed hanc opinionem nonnulli refellunt, ut Anaxagoras, Democritus, & Alcmæon Crotoniates. Hi enim poſt gregum contentionem non medullis modo, verum & adipe, multaque carne mares exhauriri reſpondent. [c] Illud quoque ambiguam facit inter auctores opinionem, utrumne ex patris tantummodo ſemine partus naſcatur, ut Diogenes, & Hippon, [d] Stoicique ſcripſerunt, [e] an etiam ex matris, quod Anaxagoræ, & Alcmæoni, nec non Parmenidi, Empedoclique, & Epicuro viſum eſt. Quæ diſſerens, non definite ſe ſcire, Alcmæon confeſſus eſt, ratus, neminem poſſe perſpicere.

In CAPUT V.

[a] IGitur ſemen] Semen quid ſit, & unde fluat, inter Philoſophos medicoſque cum veteres, tum recentiores controvertitur. Pythagoras quidem dixit, *τὸ σπέρμα εἶναι σταγόνα ἐγκεφάλου, περιέχουσαν ἐν αὐτῇ θερμὸν ἀτμόν*. Diogen. Laërt. lib. viii. in vita Pythag. A quo non multum diſcedit Timæus Locrus lib. de anima mundi, pag. 18. qui fluxum id dicit eſſe medullæ per dorſi vertebras, cujus origo & radix ſit cerebrum. Verba ejus hæc ſunt: *τοῦ δὲ σώματος ἀρχὰν μὲν καὶ ῥίζαν μυελῶ εἶμεν ἐγκέφαλον, ἐν ᾧ ἁ ἁγεμονία, ἀπὸ δὲ τούτω ἀπόχυμα ῥεῖ διὰ τῶν νωτίων σπονδύλων τὸ λοιπὸν, ἐξ ὧ εἰς σπέρμα καὶ λόγον μερίζεσθαι.* Adde Hippocratem lib. de genitura, non longe à pr. & Nemeſium lib. I. de natur. homin. c. 25. Zeno & reliqui Stoici, ſe-

men

men animæ particulam eſſe volunt, exque omnibus corporis partibus defluere. Diogen. Laërt. lib. vii. in vita Zenonis Cittiei, & Theodoret. ſerm. v. Græc. affect. pag. 73. Alii ſpumam ſanguinis eſſe cenſent: atque inde *τὰ ἀφροδίσια* dicta, Apolloniates Diogenes exiſtimat, teſte Clem. Alexand. lib. 1. Pædag. cap. vi. Tertullianus quoque lib. de carne Chriſti c. 19. materiam ſeminis ſanguinis eſſe calorem ſtatuit. Ariſtoteles autem libro 1. de generat. animal. cap. xix. opinatur, *τῆς αἱματικῆς περίττωμα τροφῆς τὸ σπέρμα.* Alias aliorum opiniones ſi ſcire aves, vide ſis Plutarch. lib. v. de placit. Phil. cap. III. Lactant. de Opif. Dei cap. xii. Johan. Argenter. Comment. ſecundo in Galen. art. med. pag. 175. & ſeqq. Franc. Valeſ. lib. II. controverſ. med. & Philoſ. cap. viii. Ludov. Septalium Comment. v. in lib. Hippocrat. de aëre, aq. & loc. pag. 407. And. Laurent. in hiſt. anatom. lib. xiii. quæſt. 3. & 4. Hieronym. Mercurial. lib. 4. Variar. lect. c. 16. Franc. Bonamic. lib. 4. de alimento. c. 10. & ſeq. Balduin. Ronſſeum lib. de hum. vitæ primord. c. 1.

[b] Poſt admiſſionem] *Poſt admiſſionem*, id eſt, *μετ' ὀχείαν.*

[c] Illud quoque ambiguam] Vide Plutarch. lib. v. de placit. philoſoph. cap. v.

[d] Stoicique ſcripſerunt] Zeno Cittieus & Sphærus: quorum opinionem Diogenes Laërt. lib. vii. in vita Zenonis, his verbis recitat: *τὸ δὲ τῆς θηλείας (σπέρμα) ἄγονον ἀποφαίνονται, ἄτονον εἶναι καὶ ὀλίγον, καὶ ὑδατῶδες.* In eadem opinione fuit Ariſtoteles lib. 1. de gener. animal. cap. 19. & 20. quamvis ſibi non ſatis conſtet. Nam lib. iv. de generat. animal. cap. 1. etiam fœminis ſemen tribuit, his verbis: *διαφέρει δὲ τὸ τοῦ ἄρρενος σπέρμα, ὅτι ἔχει ἀρχὴν ἐν αὐτῷ τοιαύτην, οἵαν κινεῖν καὶ ἐν τῷ ζώῳ, καὶ διαπέττειν τὴν ἐσχάτην τροφήν· τὸ δὲ τοῦ θήλεος, ὕλην μόνον.* Quo fortaſſe reſpexit Lactant. de Opif. Dei cap. xii.

Concep-

Conceptum igitur Varro & Ariſtoteles ſic fieri arbitrantur: Aiunt enim non tantum maribus ineſſe ſemen, verum etiam fœminis, & inde plerumque matribus ſimiles procreari.

[c] An etiam ex matris] Mulierem ſemen quoque emittere, tradit Hippocrat. in lib. de genitura. Nemeſ. lib. 1. de natur. hom. c. 25. Inde etiam gentiles olim fœminæ Liberam coluerunt, ut Auguſtinus docet lib. 6. de civit. Dei cap. 9. *Liberum*, inquit, *à liberamento appellare volunt, quod mares in coëundo per ejus beneficium emiſſis ſeminibus liberentur. Hoc idem dicunt in fœminis agere Liberam, quam etiam Venerem putant, quod & ipſas perhibeant ſemina emittere, & ob hoc Libero eandem virilem corporis partem in templo poni, fœmineam Liberæ.* Vide eund. lib. 7. de Civit. Dei, c. 3. & Jul. Cæſar. Scalig. de ſubtilit. exercit. 268. Vid. And. Laurent. lib. viii. hiſt. anat. quæſt. v. Franciſc. Bonamic. lib. 4. de alimento c. 20. & ſeq. Balduin. Ronſſ. lib. jam dict. c. 2.

CAPUT VI.

Empedocles, quem in hoc [a] Ariſtoteles ſecutus eſt, ante omnia cor judicavit increſcere, quod hominis vitam maxime contineat, [b] Hippon vero, caput, in quo eſt animi principale. Democritus alvum cum capite, quæ plurimum habent ex inani. Anaxagoras cerebrum, unde omnes ſunt ſenſus. Diogenes Apolloniates ex humore primum carnem fieri exiſtimavit, tum ex carne oſſa, nervoſque, & cæteras partes enaſci. At Stoici una totum infantem figurari dixerunt, ut

una

una naſcitur,aliturque. [c] Sunt, qui id opinentur fieri ipſa natura, ut Ariſtoteles, atque Epicurus. Sunt, qui potentia ſpiritus ſemeri comitantis, ut Stoici ferme univerſi. Sunt qui ætherium calorem ineſſe arbitrentur, qui membra diſponat, Anaxagoran ſecuti. Utcunque tamen formatus infans [d] quemadmodum in matris utero alatur, duplex opinio eſt. Anaxagoræ enim, cæteriſque compluribus, [e] per umbilicum cibus adminiſtrari videtur. at Diogenes & Hippon exiſtimarunt,eſſe in alvo [f] prominens quiddam, quod infans ore apprehendat; ex eoque alimentum ita trahat, ut, cum editus eſt, ex matris uberibus. [g] Cæterum, ut mares, fœminæve naſcantur, quid cauſſæ eſſet, varie ab iiſdem philoſophis proditum eſt. Nam, ex quo parente ſeminis amplius fuit, ejus ſexum repræſentari dixit Alcmæon; ex ſeminibus autem tenuioribus fœminas, ex denſioribus mares fieri, Hippon affirmat. Utrius vero parentis principium ſedem prius occupaverit, ejus reddi naturam Democritus retulit. At, inter ſe certare fœminas, & mares, &, penes utrum victoria ſit, ejus habitum referri, auctor eſt Parmenides. Et è dextris partibus profuſo ſemine mares gigni, at è lævis fœminas, Anaxagoras, Empedocleſque conſentiunt. quorum opiniones ut de hac ſpecie congruæ,ita de [h] ſimilitudine liberorum ſunt

diſpa-

diſpariles. Super qua re Empedoclis diſputata ratio talis profertur. Si par calor in parentum ſeminibus fuerit, patri ſimilem marem procreari ; ſi frigus, fœminam matri ſimilem. Quod ſi patris calidum erit, & frigidum matris, puerum fore, qui matris vultum repræſentet; at ſi calidum matris, patris autem fuerit frigidum, puellam futuram, quæ patris reddat ſimilitudinem. Anaxagoras autem ejus parentis faciem referre liberos judicavit, qui ſeminis amplius contuliſſet. Cæterum, Parmenidis ſententia eſt, cum dexteræ partes ſemina dederint, tunc filios eſſe patri conſimiles; cum lævæ, tunc matri. [i] Sequitur vero de geminis, qui ut aliquando naſcantur, modo ſeminis fieri [k] Hippon ratus eſt. Id enim, cum amplius eſt, quam uni ſatis fuerit, bifariam diduci. Id ipſum ferme Empedocles videtur ſenſiſſe. nam, cauſas quidem cur divideretur, non poſuit: tantummodo ait, ſi utrumque ſedes æque calidas occupaverit, utrumque marem naſci: ſi frigidas æque, utramque fœminam. ſi vero alterum calidiorem, alterum frigidiorem, diſpari ſexu partum futurum.

In CAPUT VI.

[a] ARiſtoteles ſecutus] Ariſtotel. lib. iii. de partibus anim. cap. iv. Cæterum cor primum naſcentibus formari, præter Ariſtotelem aſſerunt Plin. lib. x.

cap. liii. & lib. xi. cap. 37. Solin. cap. iv. Simplic. in lib. v. Ariſtot. *τῆς φυσικ. ἀκροάσ.* pag. 205. Baſil. Magn. in Pſalm. 1. in pr. Lactant. de Opif. Dei cap. xii. Quæ opinio tamen à Galeno rejicitur, de fœt. form. cap. iv. ſtatuente, jecur primum fœtus fundamentum eſſe.

[b] Hippon vero caput] Et Alcmæon; teſte Plutarcho lib. v. de placit. Philoſ. cap. xvii. Varro autem, citante Gellio lib. III. cap x. caput & ſpinam, quæ eſt in dorſo. Hippocrates lib. 1. *περὶ διαίτης*, omnia membra ſimul exiſtere putavit: in qua opinione fuerunt etiam Stoici, ut Cenſorinus hoc capite tradit.

[c] Sunt qui id opinentur] De cauſa fœtuum formatrice inter philoſophos diſſenſio eſt. Galenus ingenue fatetur ſe illam ignorare, lib. de fœt. form. cap. vi. V. Jacob. Fontan. part. 1. univerſ. art. med. c. 10.

[d] Quemadmodum in matris utero alatur] Videndus Plutarchus lib. v. de placit. philoſ. cap. 16.

[e] Per umbilicum] Ariſtot. lib. vii. de hiſt. anim. cap. viii. & lib. II. de gener. animal. cap. v. Hippocrat. de nat. pueri, pag. 16. *κατὰ δὲ μέσον τῆς σαρκὸς ὁ ὀμφαλὸς ἀπέχει, δι' οὗ πνέει, καὶ τὴν αὔξησιν ἴσχει.* Suid. *ὀμφαλὸς οἷόν τις ῥίζα τοῦ βρέφους ἐστι, δι' ἐκείνου γὰρ αὔξεται, καὶ τρέφεται.* Lactant. de Opificio Dei c. 10. in fin. Cœl. Rhodig. lib. 15. lect. antiq. c. 21.

[f] Prominens quiddam] Idem ſenſit Hippocrates de carnib. *τὸ δὲ παιδίον*, inquit, *ἐν τῇ γαστρὶ συνέχον τὰ χείλεα μύζει ἐκ τῶν μητρέων τῆς μήτρης, καὶ ἕλκει τήν τε τροφὴν, καὶ τὸ πνεῦμα τῇ καρδίῃ εἴσω.* Qui locus adverſatur illi, quem modo adduximus ex libro de nat. pueri. Sed viri docti hunc locum in libro de carnib. Hippocrati falſo affictum eſſe opinantur. Vid. And. Laurent. lib. viii. hiſt. anatom. cap. vi. quæſt. 23.

[g] Cæterum ut mares] De diverſitate ſexus, quinque profert Philoſophorum diſpariles rationes. Quibus addde

adde quæ à Plutarcho lib. v. de placit. philoſ. cap. vii. Lactant. de Opif. Dei cap. xii. & Anaxagora apud Diogenem Laërtium pag. 94. varie diſputantur. Cœl. Rhodig. lib. 4. Variar. lect. c. 23.

[h] Similitudine liberorum] Quid de prolis ſimilitudine philoſophi ſenſerint, ſigillatim referre, longum foret ; indicabimus ſaltem aliquot auctorum loca. Videndus itaque Ariſtoteles lib. iv. de gener. animal. cap. III. & lib. vii. de hiſt. anim. cap. vi. Plutarch. de placit. philoſ. lib. v. cap. xi. & xii. Stob. in Eclog. phyſ. pag. 87. Galen. lib. II. de ſemine. Plin. lib. vii. cap. 12. Solin. cap. 5. Dionyſ. Halicarn. περὶ τῆς τῶν λογ. ἐξετ. pag. 68. Strabo lib. 15. pag. 479. D. Auguſtin. lib. v. cont. Julian. cap. 9. Lactant. de Opif. cap. xii. Iſidor. lib. II. orig. c. I. Pet. Meſſias lib. I. Variar. lect. c. 42. Levin. Lemn. lib. I. de occult. nat. mirac. c. 4. Cornel. Gemma lib. I. coſmocrit. c. 5. Joh. Riolan. lib. de homin. procreat. c. 12. Jacob. Fontan. part. I. univerſ. art. med. c. 17. Franc. Bonamic. lib. 5. de aliment. c. 34. Balduin. Ronſ. lib. de hum. vitæ primord. c. 10.

[i] Sequitur vero de geminis] Hæc verba, ut ſequentium commodus ſenſus eſſet, ex editione Germanica & Aldina inſeruimus ; in editione enim Carrionis omiſſa erant.

[k] Hippon ratus eſt] Et Ariſtotel. lib. iv. de gener. animal. cap. iv. Vid. Plutarch. lib. v. de placit. phil. cap. x.

CAPUT VII.

SUpereſt dicere de temporibus, quibus partus ſoleant eſſe ad naſcendum maturi. qui locus eo mihi cura majore tractandus

eſt, quod quædam neceſſe eſt de aſtrologia, muſica, & arithmetica attingere. Jam primum, quoto poſt conceptionem menſe infantes edi ſoleant, frequenter inter veteres agitatum, nondum convenit. Hippon Metapontinus à ſeptimo ad decimum menſem naſci poſſe exiſtimavit. nam ſeptimo partum jam eſſe maturum, eo quod in omnibus [a] numerus ſeptenarius plurimum poſſit. ſiquidem ſeptem formemur menſibus; additiſque alteris [b] recti conſiſtere incipiamus, & [c] poſt ſeptem menſes dentes nobis innaſcantur, iidemque poſt ſeptimum cadant annum. quartodecimo autem [d] pubeſcere ſoleamus. Sed hanc à ſeptem menſibus incipientem maturitatem, uſque ad decimum perductam: ideo, quod in aliis omnibus hæc eadem natura eſt, ut ſeptem menſibus, anniſve, tres aut menſes, aut anni ad confirmationem accedant. Nam dentes ſeptem menſium infanti naſci, & maxime decimo perfici menſe: ſeptimo anno primos eorum excidere, decimo ultimos, poſt decimum quartum annum nonnullos, ſed omnes [e] intra ſeptimum decimum annum pubeſcere. Huic opinioni in parte aliqua repugnant alii, alii in parte conſentiunt. Nam [f] ſeptimo menſe parere mulierem poſſe, plurimi affirmant, ut Theano Pythagorica, [g] Ariſtoteles Peripateticus, [h] Diocles, Euenor, Straton, Empedocles, Epigenes,

nes, multique præterea, quorum omnium conſenſus Euthyphronem Cnidium non deterret, idipſum intrepide pernegantem. Contra eum ferme omnes, Epicharmum ſecuti, [i] octavo menſe naſci negaverunt. [k] Diocles tamen Caryſtius, [l] & Ariſtoteles Stagirites aliter ſenſerunt. [m] Nonó autem, & decimo menſe, tum Chaldæi plurimi, & idem mihi ſupra nominatus Ariſtoteles, edi poſſe partum putaverunt. neque Epigenes Byzantius nono poſſe fieri contendit. nec [n] Hippocrates Cous decimo. Cæterum [o] undecimum menſem Ariſtoteles ſolus recipit,[p] cæteri univerſi improbarunt.

In CAPUT VII.

[a] NUmerus ſeptenarius] De hujus numeri myſteriis multa Varro apud Gell. lib. III. cap. X. Macrob. lib. I. in Somn. Scipion. cap. V. Alexand. Aphrod. lib. II. probl. 47. Philo Judæus de opific. mundi. & lib. I. allegor. leg. p. 29. Clem. Alexand. Strom. VI. pag. 291. Juſtin. Martyr. Reſponſ. ad orthod. 69. Baſil. Magn. in Pſalm. CXIV. Chalcid. in Timæum Platon. pag. 41. & ſequent. Cyprian. ſerm. de Spiritu S. Ambroſ. lib. 6. Epiſt. 39. Auguſtin. lib. II. de civit. Dei, c. 31. Cœl. Rhodig. lib. 22. lect. antiq. c. 12. Joh. Bodin. lib. 3. theat. nat. p. 418. & omnium pleniſſime. Pet. Bongus.

[b] Recti conſiſtere] Macrob. lib. I. in Somn. Scip. cap. V. *Poſt bis ſeptem ſedet ſine caſus timore.* Et. *Poſt quater ſeptem non ſolum ſtat firmiter, ſed & incedit.*

[c] Poſt ſeptem menſes dentes nobis] Hippocrat.

de ſeptimeſt. partu. τοῖσι δὲ παιδίοις ἑπταμηνιαίοισιν ἐοῦσι, καὶ ἄλλα διαφέροντα γίνεται ἐν τοῖς σώμασι, καὶ οἱ ὀδόντες φαίνεσθαι ἄρχονται ἐν τουτέῳ τῷ χρόνῳ. Vid. eund. περὶ σαρκ. in fin. Ariſtot. lib. vii. de hiſt. anim. cap. x. τὰ δὲ παιδία ἑβδόμῳ μηνὶ ἄρχονται ὀδοντοφυεῖν. Alexand. Aphrod. lib. II. problem. 47. Moſchion περὶ γυναικ. παθ. c. 117. Plin. lib. 7. cap. xvi. *Cæterum editis, primores ſeptimo menſe gigni dentes, priuſquam in ſupera fere parte, haud dubium eſt: ſeptimo eoſdem decidere anno, alióſque ſuffici.* Adde Macrob. lib. I. in ſomn. Scip. cap. v. Auſon. in Monoſyllab. *Indicat in pueris ſeptennia prima novus dens.*

[d] Pubeſcere ſoleamus] Aur. Macrob. loco dicto. *Poſt annos autem bis ſeptem ipſa ætatis neceſſitate pubeſcit. Tunc enim moveri incipit vis generationis in maſculis, & purgatio fœminarum. Ideo & tutela puerili quaſi virile jam robur abſolvitur, de qua tamen fœminæ propter votorum feſtinationem, maturius biennio legibus liberantur.* Et lib. 7. Saturnal. c. 7. Vid. Tertullian. de anima cap. xxxviii. & lib. de veland. virg. cap. II. Inſtit. tit. *Quib. mod. tutel. fin.* Ulpian. in frag. tit. *de Tutel.* §. ult. Alex. Aphrod. lib. II. probl. 47. δὶς ἑπτὰ δὲ, ἡβάσκει, τρὶς ἑπτὰ δὲ, ἀνδροῦται Phil. Jud. lib. I. allegor. leg. Auguſtin. lib. 15. de civit. Dei. c. 12.

[e] Intra ſeptimum decimum) Juriſconſulti annum unum adjiciunt, plenamque pubertatem annis decem & octo definiunt. §. *minorem.* Inſtit. *de adopt.* L. *adrogato.* 40. §. *non tantum.* D. eod. Tit. *L. Mela.* 14. §. *certe.* D. *de alim. legat.* Jul. Paul. lib. 3. ſent. tit. 4. §. *Spadones.*

[f] Septimo menſe parere] Videndus Hippocrates περὶ σαρκῶν, non procul à fine, & toto libro de ſeptimeſtri partu, citatus à Paulo JC. L. *ſeptimo menſe.* 12. D. *de ſtat. hom.* & Ulpiano L. *Inteſtato.* 3. §. fin. D. *de ſuis & legit.* Alibi tamen Paulus in hanc rem numeros Pythagoreos allegat lib. 4. ſent.

tit.

tit. 9. Adi Galen. de fœt. format. cap. 1. Alexand. Aphrod. lib. 11. problem. 47. Cicer. lib. x. ad Attic. Epiſt. ult. D. Ambroſ. lib. 6. epiſt. 39. Schol. Græcum in Homer. Ιλ. τ. pag. 327.

g Ariſtoteles Peripateticus] Ariſtotel. lib. vii. hiſt. animal. cap. iv. Ὅσα μὲν οὖν γίνεται πρότερα τῶν ἑπτὰ μηνῶν, οὐδὲν οὐδαμῇ δύναται ζῆν. τὰ δὲ ἑπτάμηνα γόνιμα γίνεται πρῶτον, ἀσθενῆ δὲ τὰ πολλά. διὸ καὶ σπαργανοῦσιν ἐρίοις αὐτά. Vid. Plutarch. lib. v. de placit. philoſ. cap. xviii.

h Diocles] Hujus & Empedoclis de hac re ſententiam refert Plutarch. modo dicto loco.

i Octavo menſe] Hippocrat. lib. de octim. part. negat, octimeſtrem partum eſſe vitalem, & libro περὶ σαρκῶν diſerte inquit, ὀκτάμηνον δὲ γενόμενον, οὐδὲν βιοῖ πώποτε. Citatur in eandem rem à Gellio lib. III. cap. 16. ejuſdem ex lib. περὶ τροφῆς locus: ἔστι δὲ καὶ οὐκ ἔστιν ὀκτάμηνος γένεσις. quæ verba ibidem ſic explicat Sabinus medic. ἔστι μὲν φαινόμενα ὡς ζῶα μετὰ τὴν ἔκτρωσιν οὐκ ἔστι δὲ, ὡς θνήσκοντα μετὰ ταῦτα, καὶ ἔστιν οὖν φαντασίᾳ μὲν παραυτίκα ὄντα· δυνάμει δὲ οὐκ ἔστι. Sed Hippocratis locus hodie aliter in impreſſis libris habetur. Quid vero de Octimeſtri partu ſentiendum ſit, vide quæ doctiſſime accuratiſſimeque commentatus eſt Federicus Bonaventura Urbinas. Ludov. Cœl. Rhodig. lib. 20. lect. antiq. c. 1. & lib. 22. c. 13.

k Diocles tamen Caryſtius] Vide Plutarch. lib. v. de placit. philoſ. cap. xviii.

l Et Ariſtoteles] Ariſtoteles lib. vii. hiſt. animal. cap. iv. & lib. iv. de generat animal. cap. iv. Item Problem. 40. ſect. 10. octimeſtrem partum recipit. Item Cæcilius Comicus apud Gell. lib. iii. cap. xvi. Varro apud eundem ibid. Et Plin. lib. vii. cap. v. ex Ariſtotelis lib. vii. Hiſt. animal. cap. iv. refert, *Tranſlatitium in Ægypto eſſe, octavo gigni, & in Italia jam tales partus eſſe vitales, contra priſcorum opiniones.*

De Naxiis mulieribus beneficio Junonis ὀκτάμηνα parientibus, teſtantur Stephan. de Urbib. & Suidas. Nicol. Leonic. lib. I. var. hiſt. c. 99.

m Nono autem & decimo menſe] Hinc illa Parcarum nomina *Nona* & *Decima*. Gellius lib. III. cap. xvi. Sept. Tertullian. de anima cap. xxxvii. *Hæc æſtimando etiam ſuperſtitio Romana finxit Alemonam, alendi in utero fœtus. Et Nonam & Decimam, à ſollicitioribus menſibus.* Decimum menſem agnoſcit Varro apud Nonium in *Spiſſum. Naſcimur enim*, inquit, *ſpiſſius quam emorimur. Vix duo homines decem menſibus edolatum unum reddunt puerum: contra una peſtilentia, hoſtica acies, puncto temporis immaneis acervos facit.* Et Solomon, ſive quis alius auctor, Sapientiæ cap. vii. ver. 2. ἐν κοιλίᾳ μητρὸς ἐγλύφην σὰρξ δεκαμηνιαίῳ χρόνῳ. Vid. Formulam Galli Aquilii IC. in L. *Gallus* 29. in pr. D. *de lib. & poſt. hæred. inſt.* & L. *quidam* 4. *D. de poſt. hæred. inſtit.* Jul. Paul. lib. 4. ſent. tit. 9. §. *ſeptimo menſe.* Terent. Adelph. act. 3. ſcen. 4. *Virgo ex eo compreſſu gravida facta eſt: menſis hic decimus eſt.*

n Hippocrates Cous] Hippocrates de natura pueri. οὐκ ἔστι χρονιώτερον δέκα μηνῶν ἐν γαστρὶ ἔχειν ἐγὼ φράσω.

o Undecimum menſem Ariſtoteles] Ariſtoteles lib. vii. de Hiſtor. animal. cap. iv. τὰ μὲν οὖν ἄλλα ζῷα μοναχῶς ποιεῖται τὴν τοῦ τόκου τελείωσιν, (εἷς γὰρ ὥρισται τοῦ τόκου χρόνος πᾶσιν) ἀνθρώπῳ δὲ πολλοὶ μόνῳ τῶν ζώων. καὶ γὰρ ἑπτάμηνα, καὶ ὀκτάμηνα, καὶ ἐννεάμηνα γίνονται, καὶ δεκάμηνα τὸ πλεῖστον. ἔνιαι δ' ἐπιλαμβάνουσι καὶ τοῦ ἑνδεκάτου μηνός. Undecimum menſem etiam admiſit D. Hadrianus apud Gell. lib. iii. cap. xvi. Vid. Feder. Bonavent. lib. ix. de Octimeſtri partu cap. li. & ſeq. De duodecimeſtri partu eſt apud Chariſium Grammaticum lib. I. pag. 78. qui Gracchi nomen derivat à gerendo, eo quod mater ejus duodecim menſibus eum geſtaverit. Decimi tertii

tii menſis exemplum refertur à Plinio lib. vii. cap. v. & deinde Gellio lib. iii. cap. xvi. Jacobus Fontanus medicus ex relatione medicorum Monſpellenſium narrat part. 1. univerſæ art. med. l. 5. phyſiol. c. 16. nonnullas fœminas legitimos peperiſſe natos duodecimeſtres, ſexdecimeſtres, vigeſimeſtres, & vigeſiquatrimeſtres.

[p] Cæteri univerſi improbarunt] Uti etiam Ulpianus L. *inteſtato.* 3. §. *poſt decem.* D. *de ſuis & legit.* & Juſtinianus Imp. Novell. 39. c. 2.

CAPUT VIII.

SED nunc [a] Chaldæorum ratio breviter tractanda eſt, explicandumque, cur ſeptimo menſe, & nono, & decimo, tantummodo poſſe naſci homines arbitrentur. Ante omnia igitur [b] dicunt, actum, vitamque noſtram, ſtellis tam vagis, quam ſtatis eſſe ſubjectam, earumque vario multiplicique curſu genus humanum gubernari, ſed ipſarum motus, ſchemataque, & effectus, à Sole crebro immutari. nam ut aliæ occaſum, nonnullæ [c] ſtationem faciant, noſque omnes diſparili ſua temperatura afficiant, Solis fieri potentia. Itaque eum qui ſtellas ipſas, quibus movemur, permovet, animam nobis dare, qua regamur; potentiſſimumque in nos eſſe, moderarique, quando poſt conceptionem veniamus in lucem. ſed hoc per tres facere conſpectus. [d] Quid autem ſit conſpectus, & [e] quot ejus

ejus genera, ut liquido perſpici poſſit, pauca prædicam. Circulus eſt, ut ferunt, [f] ſignifer, quem Græci vocant ζωδιακὸν; in quo Sol, & Luna, cæteræque ſtellæ vagæ feruntur. [g] hic in duodecim partes, totidem ſignis redditas, æquabiliter diviſus eſt. eum ſol annuo ſpatio metitur: ita in unoquoque ſigno ferme unum menſem moratur. ſed ſignum quodlibet cum cæteris ſingulis habet mutuum conſpectum, non tamen uniformem cum omnibus. nam validiores alii, infirmiores alii habentur. Igitur, quo tempore partus concipitur, Sol in aliquo ſigno ſit neceſſe; & in aliqua ejus particula, quem [h] locum conceptionis proprie appellant. [i] Sunt autem hæ particulæ in unoquoque ſigno tricenæ, totius vero zodiaci numero CCCLX. has Græci μοίρας cognominarunt: eo videlicet, quod [k] deas Fatales nuncupant μοίρας. Et eæ particulæ nobis veluti fata ſunt. nam, qua potiſſimum oriente naſcantur, plurimum refert. [l] Sol ergo, cum in proximum ſignum tranſcendit, locum illum conceptionis aut imbecillo videt conſpectu, aut etiam nec conſpicit. nam plures, proximantia ſibimet zodia, invicem ſe videre, omnino negaverunt. at, cum in tertio eſt ſigno, hoc eſt, uno medio interpoſito, tunc primum illum locum, unde profectus eſt, videre dicitur, ſed valde obliquo & invalido lumine; qui conſpectus vocatur καθ' ἑξάγωνον,

qui

qui ſextam partem circuli ſubtendit. nam ſi ut à primo zodio ad tertium, ſic à tertio ad quintum, inde porro ad ſeptimum, ac deinde alternæ lineæ emittantur, hexagoni æquilateralis forma in eodem circulo ſcriberetur. Hunc quidam conſpectum non uſquequaque receperunt, quod minimum ad maturitatem partus videatur conferre. Cum vero in quartum ſignum pervenit, & media duo ſunt, videt κατὰ τετράγωνον. quoniam illa linea, qua viſus pertendit, quartam partem orbis abſcidit. Cum autem in quinto eſt, tribus interjacentibus mediis, κατὰ τρίγωνον adſpicit. Nam tertiam ſigniferi partem viſus ille metitur. Quæ duæ viſiones τετράγωνοι & τρίγωνοι perquam efficaces, incrementum partus multum adminiculant. Cæterum à loco ſexto conſpectus omni caret efficientia. ejus enim linea nullius polygoni afficit latus. At à ſeptimo zodio, quod eſt contrarium, pleniſſimus potentiſſimuſque conſpectus, quoſdam jam maturos infantes educit, qui ſeptemmeſtres appellantur, quia ſeptimo menſe naſcuntur. At, ſi intra hoc ſpatium matureſcere uterus non potuerit; octavo menſe non editur. (ab octavo enim ſigno, ut à ſexto, inefficax viſus) ſed vel nono menſe, [m] vel decimo. Sol enim à nono zodio particulam conceptionis rurſus conſpicit κατὰ τρίγωνον, & à decimo κατὰ τετράγωνον. qui conſpectus, ut ſupra jam dictum

ctum eſt, perquam efficaces ſunt. Cæterum undecimo non putant naſci, quia languido jam radio infirmum lumen καθ' ἑξάγωνον mittatur. multo minus duodecimo, unde conſpectus pro nullo habetur. itaque ſecundum rationem hanc ἑπτάμηνοι naſcuntur κατὰ διάμετρον, ἐννεάμηνοι autem κατὰ τρίγωνον, δεκάμηνοι vero κατὰ τετράγωνον.

In CAPUT VIII.

[a] CHaldæorum] *Chaldæi*, inquit Cicero lib. I. de divin. *non ex artis, ſed ex gentis vocabulo nominati, diuturna obſervatione ſiderum, ſcientiam putantur effeciſſe, ut prædici poſſet, quid cuique eventurum, & quo quiſque fato natus eſſet.* Vide Diodor. Sicul. lib. xvii. Vitruvium lib. ix. cap. vii. Gell. lib. xiv. cap. I. Hi *Babylonii* quoque dicantur. Jul. Firm. lib. II. cap. III. unde *numeri Babylonii* apud Horat. lib. I. Ode II. ---- *nec Babylonios Tentaris numeros.* Et *Genethliaci* Gell. lib. xiv. cap. I. Cenſorin. cap. xiv. *Planetarii.* Auguſtin. lib. iv. Confeſſion. *Mathematici.* Tit. C. Theod. & Juſtin. *De malef. & mathemat.* Auguſtin. lib. II. de doctrin. Chriſt. cap. xxi. Iſidor. lib. viii. Orig. cap. ix. D. Hieronym. in cap. II. Daniel. Gell. lib. I. cap. ix. *Horoſcopi.* Perſ. ſat. 6,

--- *Geminos horoſcope varo Producis genio.*

[b] Dicunt actum vitamque noſtram] Vid. infr. cap. xiii. Clem. Alexand. Strom. vi. pag. 291. ἐπεὶ δὲ καὶ οἱ ἀπὸ τῶν μαθημάτων τοὺς πλανήτας εἶναι φασὶν ἀστέρας, τὴν περίγειον διοίκησιν ἀποτελοῦντες, ὑφ' ὧν κατὰ συμπάθειαν οἱ Χαλδαῖοι πάντα γίνεσθαι νομίζουσι, τὰ περὶ τὸν θνητὸν βίον. Vid. Cic. lib. II. de divin. Sext. Empir. adverſ. Mathemat. cap. xxi. Pertinet

tinct huc Auſonii Eclogarium de ratione puerperii. Vide quæ infra notavi ad c. 13

[c] Stationem faciant] Chalcid. in Timæum Platon. pag, 61. *Statio* (inquit, eſt) *viſum & imaginatio ſtellæ, diu manentis in eadem loco, juxta aliam fixam ſtellam, nec errantem.* Græci στηριγμὸν vocant. Pappus Alexand. εἰσαγωγ. εἰς τὴν ἀποτέλεσμ. Et στάσιν. Gemin. pag. 10. Julius Pollux lib. iv. cap. xx. Iſidorus lib. III. Orig. cap. lxix.

[d] Quid autem ſit conſpectus] *Adſpiciendi* verbo in hac re uſus eſt Horatius lib. II. Od. xvii.

Seu Libra, ſeu me Scorpius adſpicit
Formidoloſus.

Vid. Sext. Empir. adverſ. Mathem. cap. xxi.

[e] Quot ejus genera] Dividuntur ſigna Zodiaci vel in Hexagona, vel in Tetragona, vel in Trigona, vel in Oppoſita.

Hexagona

♈	♊	♌	♎	♐	♒
♉	♋	♍	♏	♑	♓

Tetragona

♈	♋	♎	♑
♉	♌	♏	♒
♊	♍	♐	♓

Trigona

Trigona

♈	♌	♐
♉	♍	♑
♊	♎	♒
♋	♏	♓

Oppoſita.

♈	♎
♉	♏
♊	♐
♋	♑
♌	♒
♍	♓

Characteres Aſpectuum Planetarum.

Trigonus	△
Quadratus	□
Hexagonus	✶
Diametralis	☍
Conjunctionis nota.	☌

De aſpectibus planetarum vide Joh. Stoflerinum in lib. de uſu aſtrolabii. part. 2. propoſit. 55. ubi & alios enumerat, qui de aſpectibus ſcripſerunt.

f Signifer, quem Græci vocant ζωδιακὸν] ἀπὸ τῶν ζωδίων, quod duodecim animalium effigies deſcriptas contineat. Plinius lib. 11. cap. iv. Aur. Macrob. in Somn. Scipion. cap. xxi. Hujus inventum alii Pythagoræ, alii Oenopidæ Chio, Plutarch. lib. 11. d. Placit. philoſ. cap. xii. alii Anaximandro Mileſio tribuunt. Plin. lib. 11. cap. viii.

g Hic in duodecim partes] Videndus Geminus de apparent. cœleſt. in pr. Auſon. Eidyll. xiii.

Signifer

Signifer inde ſubeſt, bis ſex & ſidera complent.
Hic Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo,
Libráque, Scorpius, Arcitenens, Capricornus, & Urnam
Qui tenet, & Piſces.

[h] Locum conceptionis] Quem in genethliologiæ ratione ſequutus dicitur Achinapolus, teſte Vitruvio lib. ix. cap. 7. & alii veteres Aſtrologi. Tertull. lib. de anima c. 25. in fine. V. Auguſtin. lib. 5. de civit. Dei c. 5.

[i] Sunt autem hæ particulæ in unoquoque ſigno tricenæ] Geminus de apparent. cœleſt. pag. 3. πάλιν δὲ ἕκαστον τῶν δωδεκατημορίων διαιρεῖται εἰς μέρη λ. καὶ καλεῖται τὸ ἓν τμῆμα μοῖρα, ὥστε τὸν κύκλον τῶν ζωδίων περιέχειν ζώδια μὲν ιϐ, μοίρας δὲ τξ. Idem teſtatur Sext. Empir. adverſ. Mathem. cap. xxi. Jul. Firm. lib. 11. cap. iv. Suid. in ἐποχή. B. Ambroſ. lib. 4. Hexaëm. c. 4.

[k] Deas Fatales nuncupant μοίρας] Hinc Gloſſario veteri μοῖρα *Fatum* eſt, & μοῖραι *Parcæ:* uti etiam Suidæ & auctori Etymologici μοῖρα eſt εἱμαρμένη. Vid. Gell. lib. III. cap. xvi. Euripides in Elect. verſ. 1247.

---πάντευθεν δὲ χρὴ
Πράσσειν, ἃ μοῖρα Ζεύς τ' ἔκρανε σοῦ πέρι.

Haſce μοίρας Jul. Firmic. lib. 11. cap. iv. ait *eſſe infinitæ poteſtatis, & licentiæ, & quæ fata hominum poteſtatis ſuæ auctoritate deſignent.* Vid. Joh. Tzetz. adverſ. Heſiod. lib. I. Ζεὺς ὑψιβρεμέτης, &c.

Sol

[l] Sol ergo] Vid. ſubjectum Schema.

Ponit iſtud ſchema Georgius Purbachius in Theoricis planetarum ab Eraſmo Reinholdo figuris auctis. Valentinus Nabod in enarratione elementorum aſtrologiæ. Franciſcus Barocius lib. 4. Coſmographiæ. c. 4. Elias Vinetus in comment. ad Eidyll. 12. Auſonii Guliel. Philander in annotat. in Vitruv. lib. 9. c. 4. Gaudent. Merula lib. 2. memorab. c. 3. & 13.

[m] Vel decimo] Sic Aldus & editio Germanica, quod & ratio ipſa ſuadet. Carrio male *Vndecimo*.

CAPUT

CAPUT IX.

HAC Chaldæorum ſententia explicata, tranſeo ad opinionem Pythagoricam, Varroni tractatam in libro, qui vocatur Tubero, & intus inſcribitur, De origine humana. quæ quidem ratio præcipue recipienda ad veritatem proxime videtur accedere. Alii enim plerique, cum omnes partus non uno tempore fiant maturi, [a] una tamen eademque tempora omnibus conformandis dederunt. ut Diogenes Apolloniates, qui maſculis ait corpus quatuor menſibus formari, & fœminis quinque. vel Hippon, qui diebus ſexaginta infantem ſcribit formari; & quarto menſe carnem fieri concretam, quinto ungues capillumque naſci; ſeptimo jam hominem eſſe perfectum. Pythagoras autem (quod erat credibilius) dixit, [b] partus eſſe genera duo, alterum ſeptem menſium, alterum decem: ſed priorem aliis dierum numeris conformari, aliis poſteriorem. Eos vero numeros, qui in unoquoque partu aliquid afferunt mutationis, dum aut ſemen in ſanguinem, aut ſanguis in carnem, aut caro in hominis figuram convertitur, inter ſe collatos rationem habere eam, [c] quam voces habent, quæ in muſica σύμφωνοι vocantur.

In CAPUT IX.

[a] UNA tamen eademque] Imo diverſa. Nam Diogenes Apolloniates aliter ſentit, aliter Hippon; Pythagoras item aliter, & Empedocles, Aſclepiadeſque, quorum opiniones extant apud Plutarch. lib. v. de Placit. Philoſoph. cap. xxi. Hippocrates ſane maſculi conformationem diebus triginta, fœminæ quadraginta duobus fieri exiſtimavit. Verba ejus in libro de natura pueri hæc ſunt : *καὶ γέγονεν ἤδη παιδίον, καὶ εἰς τοῦτο ἀφικνέεται, τὸ μὲν θῆλυ τὴν πρώτην πῆξιν, ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρῃσι καὶ δύο τὸ μακρότατον. τὸ δὲ ἄρσεν ἐν τριήκοντα ἡμέρῃσι τὸ μακρότατον. ὡς γὰρ ἐπιπολὺ ξυμβαίνει ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, ἢ ὀλίγῳ μείονι, ἢ ὀλίγῳ πλείονι ταῦτα διαρθροῦσθαι.* Hippocratem ſequutus eſt Lactant. de Opif. Dei cap. xii. Vid. Cenſorin. inf. cap. xi. At Ariſtoteles lib. vii. de hiſt. animal. cap. III. longius tempus ſtatuit, nimirum in maſculis quadraginta dies, in fœminis tres menſes.

[b] Partus eſſe genera duo] Diogenes Laërtius ex Pythagoræ ſententia tria genera memorat. *κατὰ δὲ τοὺς τῆς ἁρμονίας λόγους, ἐν ἑπτὰ, ἢ ἐννέα, ἢ δέκα τὸ πλεῖστον μησὶ τελεωθὲν, ἀποκυΐσκεσθαι τὸ βρέφος.*

[c] Quam voces habent] Vide Guliel. Philandri annotat. in Vitruv. lib. I. c. I.

CAPUT X.

SED hæc quo ſint intellectu apertiora, prius aliqua de muſicæ regulis huic loco neceſſaria dicentur; eo quidem magis, quod ea dicam, quæ ipſis muſicis ignota ſunt. [a] nam ſonos

nos ſcienter tractavere, & congruenti ordine reddidere illos: ipſis autem ſonis motuum modum menſuramque invenere geometræ magis, quam muſici. Igitur [b] muſica eſt ſcientia bene modulandi. hæc autem eſt in voce. ſed vox aliàs gravior mittitur, alias acutior. ſingulæ tamen voces ſimplices, & utcunque miſſæ, [c] φθόγγοι vocantur. diſcrimen vero, quo alter φθόγγος acutior eſt, alter gravior, [d] appellatur διάστημα. Inter infimam, ſummamque vocem, multa eſſe poſſunt in ordine poſita diaſtemata: quæ alia aliis majora, minorave. ut eſt illud, quod [e] τόνον appellant, vel hoc minus ἡμιτόνιον, vel duorum, triumve, ac deinceps aliquot tonorum intervallum. Sed non promiſcue voces omnes cum aliis ut libet junctæ, concordabiles in cantu reddunt effectus. [f] Ut literæ noſtræ, ſi inter ſe paſſim jungantur, & non congruenter, ſæpe nec verbis, nec ſyllabis copulandis concordabunt: ſic in muſica certa quædam ſunt intervalla, quæ ſymphonias poſſint efficere. Eſt autem [g] ſymphonia duarum vocum diſparium inter ſe junctarum dulcis concentus. Symphoniæ [h] ſimplices ac primæ, ſunt tres, quibus reliquæ conſtant: una duorum tonorum & hemitonii habens διάστημα, quæ vocatur διὰ τεσσάρων: altera trium & hemitonii, quam vocant διὰ πέντε: tertia eſt διὰ πασῶν: cujus διάστημα continet duas priores. Eſt enim vel ſex to-

norum, ut Ariſtoxenus muſicique aſſeverant; vel quinque, & duorum hemitoniorum, ut Pythagoras, Geometræque: qui demonſtrant, [k] duo hemitonia tonum complere non poſſe. quare etiam hujuſmodi intervallum Platoni abuſive ἡμιτόνιον, proprie autem δίεσις vel λεῖμμα appellatur. Nunc vero, ut aliquid appareat, quemadmodum voces, nec ſub oculos, nec ſub tactum cadentes, habere poſſint menſuras: [m] admirabile Pythagoræ referam commentum: qui, ſecreta naturæ ſcrutando, reperit, phthongos muſicorum convenire ad rationem numerorum. nam chordas æque craſſas, parique longitudine diverſis ponderibus tetendit: quibus ſæpe pulſis, nec phthongis ad ullam ſymphoniam concordantibus, pondera mutabat, [n] & id identidem frequenter expertus, poſtremo deprehendit, tunc duas chordas concinere id, quod eſt διὰ τεσσάρων, cum earum pondera inter ſe collata rationem haberent, quam tria ad quatuor. quem phthongum arithmetici Græci ἐπίτριτον vocant, Latini Supertertium. At eam ſymphoniam, quæ διὰ πέντε dicitur, ibi invenit, ubi ponderum diſcrimen in ſeſquitertia eſt proportione, quam duo faciunt ad tria collata, quod ἡμιόλιον appellant. cum autem altera chorda, duplo majore pondere, quam altera, tenderetur, & eſſet [o] διπλασίῳ locus, διὰ πασῶν ſonabat. Hoc & in tibiis, ſi conveni-

veniret, tentavit : nec aliud invenit. nam quatuor tibias pari cavo paravit, impares longitudine. Primam (verbi cauſſa) longam digitos ſex : ſecundam, tertia parte addita, id eſt, digitorum octo : tertiam, digitorum novem, ſeſcuplo longiorem, quam primam : quartam vero duodecim digitorum, quæ primam longitudine duplicaret. His itaque inflatis, & binarum facta collatione, omnium muſicorum auribus approbavit, primam & ſecundam reddere eam convenientiam, quam reddit διὰ τεσσάρων ſymphonia, ibique eſſe proportionem ſupertertiam. Inter primam vero, ac tertiam tibiam, ubi ſeſcupla proportio eſt, reſonare διὰ πέντε. Primæ autem, quartæque intervallum, quod habet duplam proportionem, διάστημα facere διὰ πασῶν. Sed inter tibiarum, chordarumque naturam, hoc intereſt, quod tibiæ incremento longitudinis fiunt graviores, chordæ autem, augmento additi ponderis, acutiores. utrobique tamen eſt eadem proportio.

In CAPUT X.

[a] NAM ſonos ſcienter tractavere, & congruenti ordine reddidere illos] Hæc eſt lectio Aldinæ & German. editionis quæ ſane tolerari poteſt : aut ſi illa diſplicet, ex editione Carrionis expungendum τὸ *illorum*, aut pro *tractavere*, & *reddidere*, legendum *tractare* & *reddere*.

[b] Muſica eſt ſcientia] Eadem eſt Caſſiodori de-

finitio.

finitio. Bacchius autem ita definit: *μουσική ἐστι εἴδησις μέλους, καὶ τῶν περὶ μέλους συμβαινόντων.* Ptolemæus initio lib. *περὶ μουσικῆς. Μουσική ἐστι ῥυθμοῦ, καὶ μέλους, καὶ πάσης ὀργανικῆς θεωρίας ἐπιστήμη.* Alius vetus Muſicus anonymus MS. *Μουσική ἐστιν ἐπιστήμη περὶ μέλος τέλειον, θεωρητική τε τῶν ἐν αὐτῇ καὶ τοῖς μέρεσιν αὐτῆς.* Vel, *ἕξις θεωρητική τε, καὶ πρακτικὴ, καὶ ποιητικὴ τῶν περὶ τὸ τέλειον μέλος.*

[c] Φθόγγοι vocantur] *φθόγγους* Vitruvius lib. v. cap. iv. *Sonitus* interpretatur. Boëtius autem lib. I. Muſic. cap. viii. & Chalcid. in Comment, in Timæum Platonis pag. 47. *Sonos.* Eſt autem *φθόγγος* Bacchio, *φωνῆς ἐμμελοῦς πτῶσις ἐπὶ μίαν τάσιν.* quam definitionem ſequutus eſt Boëtius dicto loco his verbis: *Sonus eſt vocis caſus emmeles, id eſt, aptus melo, in unam intenſionem.* Ptolemæus lib. I. Harmonicor. cap. iv. ſic definit: *φθόγγος* ſonus eſt, unum eundemque ſuſtinens tonum. Pſellus autem ſic: *φθόγγος ἐστὶ φωνῆς ἀδιαστάτου ἐναρμόνιος τάσις.*

[d] Appellatur *διάστημα*] *διάστημα*, id eſt, intervallum. Vitruv. lib. v. cap. iv. Bacchio eſt *διαφορὰ δύο φθόγγων ἀνομοίων, ὀξύτητι καὶ βαρύτητι.* Boet. lib. I. Muſic. cap. viii. *Soni acuti graviſque diſtantia.* Martiano Capellæ lib. IX. *vocis ſpatium, quo acuta & gravior includitur.* Pſello *φθόγγων ἡ πρὸς ἀλλήλους ποιὰ σχέσις.* Vid. Iſidor. lib. III. Orig. cap. XIX.

[e] Τόνον appellant] *Tonus* eſt, definitore Martiano Capella lib. IX. ſpatium cum legitima quantitate, quod ex duobus ſonis diverſis inter ſe invicem continetur. Vid. Iſidor. dicto loco.

[f] Ut literæ noſtræ] Hæc ab Ariſtoxeno mutuatus eſt lib. II. Harmonicor. pag. XXV. cujus verba, ut ea latine reddidit Antonius Gogavinus, hæc ſunt: *Eſt autem hujuſcemodi quædam in canoro & cantui idoneo ſermone, qualis eſt literarum quoque inter diſſerendum compoſitio: non enim temere ex iiſdem elementis compoſita ſyllaba emergit, ſed certo modo.*

g Sym-

g Symphonia duarum vocum] Symphonia Vitruvio eſt *concentus*, lib. v. cap. iv. Bacchius autem ſic definit: συμφωνία ἐστὶ κρᾶσις δύο φθόγγων, ἀνομοίων ὀξύτητι καὶ βαρύτητι λαμβανομένων· ἐν ᾗ οὐδὲν τι μᾶλλον τὸ μέλος φαίνεται τοῦ βαρυτέρου φθόγγου, ἤπερ τοῦ ὀξυτέρου· οὐδὲ τοῦ ὀξυτέρου ὑπὲρ τοῦ βαρυτέρου. Brevius Boëtius lib. I. Muſic. cap. viii. *Conſonantia eſt acuti ſoni graviſque mixtura, ſuaviter uniformiterque auribus accidens.* Caſſiodorus autem lib. de Muſica. *Symphonia eſt temperamentum ſonitus gravis ad acutum, vel acuti ad gravem, modulamen efficiens: ſive in voce, ſive in percuſſione, ſive in flatu.* Vid. Iſidor. lib. III. cap. xix.

h Simplices ac primæ ſunt tres] Vid. Martian. Capell. lib. ix. His autem totidem adduntur compoſitæ, διαπασῶν καὶ διατεσσάρων, διαπασῶν καὶ διαπέντε, δὶς διαπασῶν. Vid. Bacchium lib. de Muſica. Vitruvium lib. v. cap. iv. Macrob. lib. II. in Somn. Scip. cap. I. Plutarch. in libello de εἶ apud Delphos pag. 693. Caſſiodor.

i Vel quinque & duorum hemitoniorum] Videndus Cl. Ptolemæus lib. I. Harmonic. cap. xi. Boët. lib. I. Muſic. cap. xix.

k Duo hemitonia] Sic Germanica editio; idque rectum eſſe, conſtat ex præcedentibus hiſce auctoris verbis, *vel quinque & duorum hemitoniorum*. Macrob. l. 2. ſomn. Scip. c. I.

l Δίεσις vel λεῖμμα] Quid δίεσις, quid λεῖμμα, docet Vitruvius lib. v. cap. iv. Macrob. lib. II. in ſomn. Scip. cap. I. Boët. lib. II. Muſic. cap. xxvii. Chalcid. in Tim. Plat. pag. 47. & ſeq. Bacchius, Pſellus, Martianus Capella, Heſych. & Suid.

m Admirabile Pythagoræ referam commentum] Qua ratione Pythagoras ſonituum intervalla invenerit, tradunt Iamblich. lib. I. de vita Pythag. cap. xxvi. Boëth. lib. I. Muſic. cap. x. & xi. Macrob. lib. II. in Somn. Scipion. cap. I. Caſſiodor. de Muſica in pr.

[n] Et id identidem frequenter] Τὸ *frequenter*, utpote gloſſema præcedentis vocis *identidem*, tollendum cenſeo.

[o] Διπλασίῳ locus] An hoc rectum? an potius legendum διπλάσιος λόγος?

CAPUT XI.

HIS expoſitis, forſitan obſcure, ſed quam potui lucidiſſime, redeo ad propoſitum: ut doceam, quid Pythagoras de numero dierum ad partus pertinentium ſenſerit. Primum, [a] ut ſupra memoravi, generaliter duos eſſe partus dixit: alterum minorem, quem vocant ſeptemmeſtrem, qui decimo & ducenteſimo die poſt conceptionem exeat ab utero; alterum majorem, decemmeſtrem, qui edatur die CCLXXIV. quorum prior ac minor ſenario maxime continetur numero. Nam quod ex ſemine conceptum eſt, [b] ſex, ut ait, primis diebus humor eſt lacteus: deinde proximis octo, ſanguineus: qui octo, cum ad primos ſex acceſſerunt, faciunt primam ſymphonian διὰ τεσσάρων; tertio gradu novem dies accedunt, jam carnem facientes: hi cum ſex illis primis collati, ſeſcuplam faciunt rationem, & ſecundam ſymphoniam διὰ πέντε. tum deinceps ſequentibus duodecim diebus, fit corpus jam formatum. horum quoque ad eoſdem ſex collatio, tertiam διὰ πασῶν reddit

reddit ſymphoniam, duplici ratione ſubjectam.[c] Hi quatuor numeri, VI. VIII, IX, XII, conjuncti, faciunt dies XXXV. Nec immerito ſenarius fundamentum gignendi eſt. nam eum [d] τέλειον Græci, nos autem perfectum vocamus: quod ejus partes tres, ſexta, & tertia, & dimidia, id eſt, [e] unus, & duo, & tres, eundem ipſum perficiunt. Sed, ut initia ſeminis, & lacteum illud conceptionis fundamentum, primitus hoc numero abſolvitur: ſic hoc initium formati hominis, & velut alterum matureſcendi fundamentum, quod eſt quinque & triginta dierum, ſexies ductum, cum [f] ad diem CCX. pervenit, maturum procreatur. Alter autem ille partus, qui major eſt, majori numero continetur, [g] ſeptenario ſcilicet, quo tota [h] vita humana finitur, ut & [i] Solon ſcribit, & [k] Judæi in dierum omnium numeris ſequuntur, & Etruſcorum libri [l] Rituales videntur indicare. [m] Hippocrates quoque, aliique medici, in corporum valetudinibus non aliud oſtendunt. namque ſeptimum quemque diem κρίσιμον obſervant. Itaque, ut alterius partus origo in ſex eſt diebus, poſt quos ſemen in ſanguinem vertitur: ita hujus in ſeptem: &, ut ibi quinque & triginta diebus infans [n] membratur, ita hîc pro portione, diebus fere quadraginta. Quare in Græcia dies habent quadrageſimos inſignes. Namque prægnans, ante diem quadrageſimum non prodit

in

in fanum. & [o] poſt partum quadraginta diebus pleræque fœtæ graviores ſunt, nec ſanguinem interdum continent, & parvuli fermè [p] per hos dies morbidi, [q] ſine riſu, nec ſine periculo ſunt. ob quam cauſam, cum is dies præterit, diem feſtum ſolent agitare. quod tempus appellant τεσσαρακοστόν. Hi igitur [r] dies XL. per ſeptem illos initiales multiplicati, fiunt dies CCXXC. id eſt, hebdomades quadraginta. Sed, quoniam ultimæ illius hebdomadis primo die editur partus, ſex dies decedunt: & CCLXXIV. obſervatur. Qui numerus dierum ad tetragonum illum Chaldæorum conſpectum ſubtiliter congruit. Nam cum ſigniferum orbem diebus CCCLXV. & aliquot horis Sol circumeat, quartâ neceſſe eſt parte demta, id eſt, diebus XC. & uno, aliquotque horis, tres quadras, reliquis diebus ducentis ſeptuaginta quinque non plenis, percurrat, uſque dum perveniat ad id loci, unde conceptionis initium quadratus adſpiciat. [ſ] Unde autem mens humana dies iſtos commutationis ſpeculari, & arcana naturæ rimari potuerit, nemo miretur. hæc enim frequens medicorum experientia pervidit: qui, cum multas animadverterent ſemen non retinere conceptum, compertum habuerunt, id, quod intra ſex dies, ſeptemve ejiciebatur, eſſe lacteum, [t] & vocaverunt ἔκρυσιν; quod poſtea autem, ſanguineum, idque ἐκτρωσμὸς

appel-

appellatur. Quod vero ambo partus videntur paribus dierum numeris contineri, Pythagoras imparem laudet, tamen à ſecta non diſcrepat. duos enim impares ccix. & cclxxix. dicit expleri; ad quorum conſummationem aliquid ex ſequentibus accedere, quod tamen diem ſolidum non afferat. Cujus exemplum videmus tam in anni, quam menſis ſpatio ſervaſſe naturam. cum & [u] anni imparem dierum ccclxv. numerum aliquanto cumulaverit; & menſi lunari ad dies undetriginta aliquid addiderit.

In CAPUT XI.

[a] UT ſupra memoravi] Cap. ix.

[b] Sex, ut ait, primis diebus] Vide Macrobium lib. 1. Somn. Scip. cap. v. D. Auguſtin. in octoginta tribus quæſtionibus, quæſtion. 56.

[c] Hi quatuor numeri.] v. Clement. Alexand. Stromat. 6. p. 279.

[d] Τέλειον Græci] Euclides lib. 7. element. defin. 22. numerum perfectum ſive τέλειον ita definit. τέλειος ἀριθμός ἐστιν, ὁ τοῖς μέρεσιν ἴσος ὤν. Adde Vitruv. lib. III. cap. I. Nicomachum Geraſenſ. lib. II. Theolog. arithm. pag. 22. Auguſtin. lib. xi. de civit. Dei cap. xxx. & lib. 4. de trinit. c. 4. Caſſiodor. lib. 1. Variar. Epiſt. 10. Item in lib. de Arithmetica, & lib. de amicit. Martian. Capell. lib. vii. Boët. lib. 1. Arith. c. 15. Philon. Jud. περὶ κοσμοποι. p. 2. Joh. Damaſcen. de transfigur. Domini. p. 29. Auſon. epiſt. 18. Cœl. Rhodigin. lib. 22. lect. antiq. c. 11.

[e] Unus, & duo, & tres] Colloca figuras hac ſerie

1. Sexta }
2. Tertia } pars
3. Dimidia }

6.

[f] Ad diem ducenteſimum decimum] Hippocrates lib. de Septimeſt. part. in prin. & Polybius apud Clement. Alexand. Strom. vi. pag. 290. Ulpianus in L. *Inteſtato.* 3. §. fin. D. *De ſuis & legit.* brevius tempus recipiunt, videlicet dies centum octoginta duos.

[g] Septenario ſcilicet] Vid. Gell. lib. III. cap. x. & Macrob. lib. I. in Somn. Scipion. cap. v. Hanc vero numerorum virtutem ridet & explodit Galen. lib. III. de dieb. decret. cap. viii.

[h] Vita humana finitur] Verbum *finitur*, quod in editione Carrionis omiſſum erat, ex Germana & Aldina adjecimus.

[i] Solon ſcribit] Vid. inf. cap. xiv.

[k] Judæi] Vid. Baſil. Magn. in hexaëme. homil. II. Gregor. Nazianzen. εἰς τὴν ἁγίαν πεντηκοστήν.

[l] Libri Rituales] Citantur iidem inf. cap. xvii. & à Feſto in *Rituales*, & Ammiano Marcell. lib. xvii. pag. 106. lib. xxiii. p. 264.

[m] Hippocrates quoque] Hippocrates lib. de Septimeſt. partu. αἱ μὲν ὦν ἡμέραι ἐπισημόταταί εἰσιν ἐν τοῖς πλείστοις, αἵτε πρῶται καὶ ἑβδομαῖαι. πολλαὶ μὲν περὶ νέστων, πολλαὶ δὲ, καὶ τοῖς ἐμβρύοις &c. Vid. Alexand. Aphrod. lib. II. problem. 47. Gell. lib. III. cap. x. Gaudent. Merul. lib. 2. memor. c. 3. Fabric. Paduan. in catena temp. annulo 30.

[n] Membratur] Διαρθροῦται. quo verbo uſus eſt Hippocrates lib. de natura pueri.

[o] Poſt partum quadraginta diebus] Lege Moyſis, ſi mulier maſculum peperiſſet, triginta tribus diebus manebat in ſanguine; ſin vero fœminam, ſexaginta ſex. Levit. xii. Hippocrates brevius tempus ſtatuit. Cenſet enim, mulieribus à partu, ſi fœminam ſuſceperint, purgationem fieri duobus & quadraginta diebus; ſin marem, triginta. lib. I. de morb. mulier. item, de natura pueri. Ariſtotel. lib. vii. hiſtor. animal. cap. III. contra ſentire videtur, modo locus ille non ſit corruptus: αἱ δὲ καθάρσεις, φοιτῶσι ταῖς

πλεί-

πλείςαις ἐπί τινα χρόνον συνειληφυίαις· ἐπὶ μὲν τῶν θηλειῶν, τεσσαράκονθ' ἡμέρας μάλιστα. περὶ τετταράκοντα δὲ ἐπὶ τῶν ἀρρένων. καὶ μετὰ τοὺς τόκους δὲ αἱ καθάρσεις βούλονται τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν ἀποδιδόναι τούτων. Novell. Leonis 17.

[p] Per hos dies morbidi] Hippocrat. de Septimeſt. part. & Aphor. xxviii. Plin. lib. vii. cap. v. Celſus lib. II. cap. I. *Maxime, omnis pueritia primum circa quadrageſimum diem periclitatur.*

[q] Sine riſu] Ariſtotel. lib. vii. de hiſt. animal. cap. x. τὰ δὲ παιδία ὅταν γίνωνται περὶ τετταράκοντα ἡμερῶν, ἐγρηγορότα μὲν, οὔτε γελᾷ οὔτε δακρύει, νύκτωρ δ' ἐνίοτε ἄμφω. Idem narrat Antigon. pag. 140. τὰ δὲ παιδία ἄχει γίνηται τετταράκοντα ἡμερῶν, ἐγρηγορότα μὲν οὐ γελᾶν, οὐδὲ δακρύειν. εὕδοντα δὲ ἀμφότερα. Solin. cap. iv. *Naſcentium vox prima vagitus eſt. lætitiæ enim ſenſus differtur in quadrageſimum diem.* Plinius in proœmio lib. vii. *At hercule riſus præcox ille & celerrimus, ante quadrageſimum diem nulli datur.* Quod tamen negat Hippocrates de Septimeſtri partu. ἔν τε γὰρ, inquit, τοῖς ὕπνοισιν ἐοῦσιν εὐθέως ἐπὴν γίνωνται, γελῶντα φαίνεται τὰ παιδία καὶ κλαίοντα. ἐγρηγορότα τε αὐτόματα, εὐθέως γελᾷ τε καὶ κλαίει, πρὶν ἢ τεσσαράκοντα ἡμέραι γίνοιατο. Zoroaſter certe eodem die, quo genitus eſt, riſiſſe fertur. Plinius lib. vii. cap. xvi. Solin. cap. iv. De parvulorum riſu quid ſentiendum, vide Hieronymi. Garimbert. lib. I. problem. 8. & Laurent. Joubert. lib. 3. de riſu c. 9.

[r] Diebus nonaginta] Sic legendum eſſe, uti & paulo poſt, *ſeptuaginta quinque*, ratio & calculus ipſe indicat. Nam ſi 365$\frac{1}{4}$ dies, quibus annus conſtare putatur, quadripartito dividas, reſultant inde dies 91. & 7$\frac{1}{2}$ horæ. quibus demtis, remanent dies 274. minus ſeſquihora.

[ſ] Unde autem mens humana] Vide hiſtoriam de fidici-

fidicina genituram ſex dierum ejiciente, relatam ab Hippocrate lib. de nat. pueri. Lege ejuſdem librum de carnib.

t Et vocarant *ἔκρυσιν*] Ita legendum, non *ἐκκείσιν*, vel *ἤκρυσιν*, ut vulgo, & ſtatim, *ἐκτρωσμὸς*, non *ἄτρωμος* aut *ἐκτρωμὸς*, docet Ariſtoteles lib. vii. de hiſt. animal. cap. III. *καλοῦνται δὲ ἐκρύσεις μὲν αἱ μέχρι τῶν ἑπτὰ ἡμερῶν, διαφθοραί· ἐκτρωσμοὶ δὲ, αἱ μέχρι τῶν τετταράκοντα.* Hippocrat. lib. de ſeptim. part. *αἱ μὲν ἡμέραι ἐπισημόταταί εἰσιν ἐν τοῖς πλείστοις, αἵ τε πρῶται καὶ ἑβδομαῖαι. πολλαὶ μὲν περὶ νόσων, πολλαὶ δὲ καὶ τοῖς ἐμβρύοις. τρωσμοί τε γὰρ γίνονται καὶ οἱ πλεῖστοι ταύτας τὰς ἡμέρας· ὀνομάζεται δὲ τὰ τηλικαῦτα ἐκρύσεις, ἀλλ' οὐ τρωσμοί.*

u Anni imp. dier. trec. ſexaginta quinque] Perperam legebatur in editione Carrionis, *trecentorum quadraginta quinque.*

CAPUT XII.

NEC vero incredibile eſt, ad noſtros natales muſicam pertinere. hæc enim, ſive in voce tantummodo eſt, ut Socrates ait; ſive, ut Ariſtoxenus, in voce & corporis motu; ſive in his, & præterea in animi motu, ut putat Theophraſtus: certe multum obtinet divinitatis, [a] & animis permovendis plurimum valet. Nam, niſi grata eſſet immortalibus diis, qui conſtant ex anima divina: profecto [b] ludi ſcenici, placandorum deorum cauſa inſtituti non eſſent: nec [c] tibicen omnibus ſupplicationibus, in ſacris ædibus adhiberetur:

non

non[d] cum tibicine triumphus ageretur: [e] non Apollini cithara, non Muſis tibiæ, cæteraque id genus eſſent adtributa; non tibicinibus, per quos numina placantur, eſſet permiſſum, aut [f] ludos publice facere, ac veſci in Capitolio, aut [g] Quinquatribus minuſculis, id eſt, Idibus Juniis, urbem veſtitu quo vellent, perſonatis temulentiſque pervagari. Hominum quoque mentes, & ipſæ (quamvis, [h] Epicuro reclamante) divinæ, ſuam naturam per cantus agnoſcunt. denique, quo facilius ſufferant laborem, vel [i] in navis metu à vectore ſymphonia adhibetur. [k] legionibus quoque in acie dimicantibus, etiam metus mortis claſſico depellitur. [l] Quamobrem Pythagoras, ut animum ſua ſemper divinitate imbueret, prius quam ſe ſomno daret, & cum eſſet [m] expergitus, cithara, ut ferunt, cantare conſueverat. [n] & Aſclepiades medicus phreneticorum mentes, morbo turbatas, ſæpe per ſymphoniam ſuæ naturæ reddidit. [o] Erophilus autem, artis ejuſdem profeſſor, venarum pulſus rhythmis muſicis ait moveri. Itaque, ſi & in corporis, & animi motu eſt harmonia: proculdubio à natalibus noſtris muſica non eſt aliena.

In CAPUT XII.

a. ET animis permovendis] Vid. Cicer. lib. II. de Legibus. Macrob. lib. II. in Somn. Scip. cap.

cap. III. Dionyſ. Longin. περὶ ὕψους pag. 59. Iſidor. lib. III. Orig. cap. xvi. Alexand. Aphrod. lib. I. problem. 78. & 119. Hieron. Magium. lib. 4. miſcell. c. 13. Joh. Langium lib. 3. epiſt. medicin. 6.

b Ludi ſcenici] Vid. Valer. Maxim. lib. II. cap. iv.

c Tibicen omnibus ſupplicationibus] Tibicines ſacrificiis adhibitos fuiſſe, omnibus conſtat ex Livio, Horat. Virgil. Iſidor. lib. III. Orig. cap. xx. Ovid. vi. Faſt.

Cantabat fanis, cantabat tibia ludis.

Cicer. Tuſcul. qu. 4. Inſcript. vet. apud Gruter. p. 269. TIBICINES ROMANI QUI SACRIS PUBLIC. PRÆST. SUNT. Macrob. lib. II. Somn. Scip. cap. III. *Ideo canere cœlum etiam Theologi comprobantes, ſonos muſicos ſacrificiis adhibuerunt, qui apud alios lyra vel cithara, apud nonnullos tibiis aliiſve muſicis inſtrumentis, fieri ſolebant.* Dion. Chryſoſt. Orat. ad Alexandrinos: θεοῖς μετὰ μέλους θύομεν. Hinc *Præcentoriæ tibiæ*, quarum locus eſt ad pulvinaria præcinendi, teſte Solino cap. xi. Et *templorum tibicines*, apud Jul. Firmic. lib. iv. cap. vii. Et *ſacrorum*, apud Gell. lib. I. cap. xii. Joh. Guliel. Stuck. de ſacris ſacrificiiſque gentil. p. 112.

d Cum tibicine triumphus] Flor. lib. II. cap. II. *Duillius Imperator non contentus unius diei triumpho, per vitam omnem, ubi à cœna rediret, prælucere funalia, præcinere ſibi tibias juſſit, quaſi quotidie triumpharet.* Plutarchus tamen triumpho tubam aſſignat, ovationi tibiam: cujus verba in Marcello ſunt hæc: ἔυαν Ἕλληνες, ὄβαν δὲ Ῥωμαῖοι καλοῦσιν. πέμπει δὲ αὐτὸν οὐκ ἐπὶ τοῦ τεθρίππου βεβηκὼς, οὐδὲ δάφνης ἔχων στέφανον, οὐδὲ περισαλπιζόμενος, ἀλλὰ πεζὸς ἐν βλαύταις, ὑπ' αὐλητῶν μάλα πολλῶν καὶ μυρρίνης στέφανον ἐπικείμενος.

e Non Apollini cithara] Apollinem cum cithara veteres nummi paſſim repræſentant. Suid. Ἀπόλλω-

νος

νος ἄγαλμα κιθάραν ἐπὶ χειρῶν ἔχον πλάττουσι. Obſervandum tamen, non Apollini tantum & Muſis, inſtrumenta muſica attributa fuiſſe ab antiquis, ſed etiam reliquis Diis. Cauſam ejus rei exponit Plutarch. περὶ τῆς ἐν Τιμαίῳ ψυχογ. circa fin. οἵ τε πάλαι θεολόγοι, πρεσβύτατοι φιλοσόφων ὄντες, ὄργανα μουσικὰ θεῶν ἐνεχείριζον ἀγάλμασιν· οὐχ ὡς λύραν που καὶ αὐλὸν, ἀλλὰ οὐδὲν ἔργον οἰόμενοι θεῶν οἷον ἁρμονίαν εἶναι καὶ συμφωνίαν. Vid. eundem περὶ μουσικῆς. pag. 2081.

[f] Ludos publice facere, ac veſci in Capitolio] Vid. Liv. lib. ix. Valer. Max. lib. II. cap. v. Plin. Secund. de vir. illuſt. in Appio Claudio.

[g] Quinquatribus minuſculis] Varro lib. iv. de ling. Lat. *Quinquatrus minuſculæ dictæ Juniæ Eidus, ab ſimilitudine majorum, quod tibicines tum feriati per urbem vagantur, & conveniunt ad ædem Minervæ.* Vid. Feſt. in *Minuſculæ quinquatrus.* Ovid. lib. vi. Faſt. Plutarch. Quæſt. Rom. 55. ſed ibi perperam legitur *Idibus Januariis*, pro *Juniis.*

[h] Epicuro reclamante] Vide Cicer. lib. I. Tuſc. quæſt.

[i] In navis metu] An *motu* legendum? an ut alii volunt *meatu*, vel *metatu*? diſpicias. Cæterum de ſymphonia nautica Aſcon. Pædian. in Orat. Cicer. in Verrem. *Cani remigibus celeuma per ſymphoniacos ſolebat, & per aſſam vocem, id eſt, ore prolatam, &, ut in Argo navi, per citharam.* Quintil. lib. I. cap. xiv. *Siquidem remiges cantus hortatur.* Iſidor. Orig. lib. III. cap. xvi. Pet. Chryſolog. ſerm. 10. in pr.

[k] Legionibus quoque] In præliis alii tuba, alii tibia, alii cithara, alii aliis denique inſtrumentis utebantur. Teſtantur Polyb. lib. iv. pag. 289. & ſeq. Plutarch. lib. de Muſica pag. 2088. Val. Max. lib. 2. c. 6. nu. 2. Athen. lib. xiv. pag. 626. & ſeq. Dion. Chryſoſt. Orat. ad Alexandrinos. Polyæn. lib. I. in *Procles.* Ælian. lib. 2. Var. hiſt. c. 44. Lucian. περὶ ὀρχήσ. Seneca lib. III. de ira, cap. 9. Gell. lib. I. c. xi. Martian. Capell. lib. 9. Boet. lib. de Muſica

c. 1. Pollux lib. 4. c. 9. Iſid. lib. III. Orig. c. xvi.

[l] Quamobrem Pythagoras] Quintilian. lib. ix. Inſtit. Orat. cap. iv. *Pythagoreis certe moris fuit, & cum evigilaſſent, animos ad lyram excitare, quo eſſent ad agendum erectiores: & cum ſomnum peterent, ad eandem prius lenire mentes, ut ſi quid fuiſſet turbidorum cogitationum, componerent.* Cicer. Tuſcul. quæſt. 4. Senec. l. 3. de ira c. 9. Malch. de vita Pythag. Iamblich. l. 1. de vita Pythagoræ c. xxv. circa fin. Plutarch. de Iſide & Oſir. non longè à fin. Ælian. lib. xiv. var. hiſt. cap. xxiii. Athen. lib. xiv. pag 624. D. Ambroſ. lib. III. de Virginib. Boët. de Muſica, lib. 1. cap. 1. Indi, à quibus Pythagoras illud fortaſſe accepit, idem fecerunt. Nam illi regem ſuum dormitum euntem, cum ſymphonia accedebant, ut Philoſtratus narrat lib. 2. de vita Apollonii c. 14. hiſce verbis. Τοιαῦτα διαλεγομένων αὐτῶν, ἐπεισῆλθεν ὁ ὕμνος αὐλῷ ἅμα. ἐρομένου δὲ αὐτοῦ τοῦ Ἀπολλωνίου τὸν βασιλέα, ὅ, τι ἐθέλοι ὁ κῶμος, Ἰνδοὶ, ἔφη, παραινέσεις τῷ βασιλεῖ ᾄδουσιν, ἐπειδὰν πρὸς τῷ καθεύδειν γίνηται, ὀνείρασί γε ἀγαθοῖς χρῆσθαι, χρηστόν τε ἀνίστασθαι, καὶ ξύμβουλον τοῖς ὑπηκόοις.

[m] Expergitus] Al. *experrectus.* ſed *expergitus* antique. Lucret. lib. 3. pag. 102.

---nec quiſquam expergitus exſtat,
Frigida quem ſemel eſt vitai pauſa ſecuta.

[n] Et Aſclepiades medicus] Martian. Capella lib. ix. *Perturbationibus animorum corporeiſque morbis medicabile crebrius carmen inſonui. Nam phreneticos ſymphonia reſanavi. Quod Aſclepiades quoque medicus imitatus: cum, conſulentibus urbium patribus, plebis incenditæ vulgus infremeret, ſeditiones accenſas crebrior cantus inhibuit.* Vid. Apollon. de mirabil. hiſt. ſect. 48. v. Pet. Meſſiam l. 3. Var. lect. c. 12. J. Brod. l. 4. miſc. c. 31.

[o] Erophilus] Martian. dicto loco. Plin. lib. xxix. cap. 1. Vitruv. lib. 1. cap. 1. Gell. lib. III. cap. x. Achil. Stat. in prolegom. in Arat. pag. 89.

CAPUT

CAPUT XIII.

AD hæc accedit, quod [a] Pythagoras prodidit, hunc totum mundum muſica factum ratione: ſeptemque ſtellas inter cœlum & terram [b] vagas, quæ [c] mortalium [d] geneſes moderantur, motum habere ἔνρυθμον, & [e] intervalla muſicis diaſtematis congrua, ſonituſque varios reddere, pro ſua quamque altitudine, ita concordes, ut dulciſſimam quidem concinant melodiam, ſed nobis inaudibilem, propter vocis magnitudinem, quam capere aurium noſtrarum anguſtiæ non poſſunt. [f] Nam, ut Eratoſthenes geometrica ratione collegit, maximum terræ circuitum eſſe ſtadiorum CCLII. millium: ita Pythagoras, quot ſtadia inter terram & ſingulas ſtellas eſſent, indicavit. [g] Stadium autem in hac mundi menſura id potiſſimum intelligendum eſt, quod Italicum vocant, pedum DCXXV: nam ſunt præterea & alia, longitudine diſcrepantia. ut Olympicum, quod eſt pedum DC. item Pythicum, pedum CIↃ. Igitur ab terra ad Lunam [h] Pythagoras putavit eſſe ſtadiorum circiter CXXVI. millia, idque eſſe toni intervallum: à Luna autem uſq; ad [i] Mercurii ſtellam, quæ ςίλβων vocatur, dimidium ejus, velut ἡμιτόνιον: hinc ad φώσφορον, [k] quæ eſt Veneris

 ſtella,

ſtella, fere tantundem, hoc eſt, aliud ἡμιτόνιον. inde porro ad Solem ter tantum, quaſi tonum & dimidium. Itaque Solis aſtrum abeſſe à terra tonos tres, & dimidium, quod vocatur διὰ πέντε; à Luna autem duos & dimidium, quod eſt διὰ τεσσάρων: à Sole vero ad [l] ſtellam Martis, cui nomen eſt πυρόεις, tantundem intervalli eſſe, quantum à terra ad Lunam, idque facere τόνον: hinc ad [m] Jovis ſtellam, quæ φαέθων appellatur, dimidium ejus, quod faciat ἡμιτόνιον: tantundem à Jove ad [n] Saturni ſtellam, cui φαίνων nomen eſt, id eſt, aliud ἡμιτόνιον: inde ad ſummum cœlum, ubi ſigna ſunt, perinde ἡμιτόνιον. Itaque à cœlo ſummo ad Solem diaſtema eſſe διὰ τεσσάρων, id eſt duorum tonorum & dimidii: ad terræ autem ſummitatem ab eodem cœlo [o] tonos eſſe ſex, in quibus ſit διὰ πασῶν ſymphonia. Præterea multa, quæ muſici tractant, ad alias retulit ſtellas, & hunc omnem mundum ἐναρμόνιον eſſe oſtendit. Quare Dorylaus ſcripſit, eſſe hunc mundum organum Dei. alii addiderunt eſſe idem [p] τὸ χορεῖον, quia ſeptem ſunt vagæ ſtellæ, quæ plurimum moveantur. Sed his omnibus ſubtiliter tractandis hic locus non eſt: quæ ſi vellem in unum librum ſeparatim congerere, tamen in anguſtiis verſarer. Quin potius (quoniam me longius dulcedo muſica abduxit) ad propoſitum revertor.

In CAPUT XIII.

[a] PYthagoras prodidit] Athen. lib. xiv. Dipnoſoph. pag. 632. Καὶ γὰρ ὁ Πυθαγόρας ὁ Σάμιος τηλικαύτην δόξαν ἔχων, ἐπὶ φιλοσοφίᾳ καταφανής ἐστιν ἐκ πολλῶν, οὐ παρέργως ἁψάμενος μουσικῆς. ὅσγε καὶ τὴν τοῦ παντὸς οὐσίαν διὰ μουσικῆς ἀποφαίνει συγκειμένην. Vid. Boët. lib. de Muſic. cap. 11. Chalcid. in Timæum Plat. pag. 61. & 72. Sidon. Apollinar. carm. 15.

[b] Vagas] *Vagæ* hæ ſtellæ dicuntur, quod inordinatum (ut Apuleius libro de mundo inquit) ordinem ſervent. *Errones* Nigidio apud Gell. lib. 14. c. 1. Vid. Cicer. lib. 11. de nat. deor. Macrob. lib. 1. in Somn. Scip. cap. xiv. Iſidor. lib. 111. Orig. cap. lxvi. Plato lib. vii. de legib. pag. 582. Plin. lib. 2. cap. 6.

[c] Mortalium geneſes] γένεσιν Vitruvius dixit *naſcentiam* lib. ix. cap. vii. Spartianus in Anton. Geta. *genituram*. Tertull. de Idolol. c. 9. *nativitatem*.

[d] Geneſes moderantur] Id eſt, quod ſupra cap.viii. ex opinione Chaldæorum dixit, actum vitamque noſtram ſtellis tam vagis, quam ſtatis eſſe ſubjectam. Jul. Firmic. lib. 1. Aſtron. c. 3. Auſon.

Omnia quæ vario rerum metimur in actu,
Aſtrorum dominatus agit. Terrenaque tantum
Membra homini; è ſuperis fortuna & ſpiritus auris.

Seneca Conſol. ad Marc. cap. xviii. *Videbis quinque ſidera diverſas agentia vias, & in contrarium præcipiti mundo nitentia: ex horum leviſſimis motibus fortunæ populorum dependent, & maxima ac minima proinde formantur, prout æquum iniquumve ſidus inceſſit.* Sed hanc Genethliacorum vanitatem damnat ridetque Cic. lib. 11. de divin. Sext. Empir. adverſ. Mathem. cap. xxi. Gell. l. xiv. c. 1. Simplic. in Epictet. cap. 1. Bardeſanes Syrus apud Euſeb. lib. vi. de præpar. Evang. Origenes homil.

mil. III. in Jerem. Tertull. de Idolol. cap. ix. Baſil. Magn. hom. vi. in hexaëmer. Theodoret. quæſt. in Geneſ. 15. D. Joh. Chryſoſt. Orat. 3. de fato. Auguſtin. lib. 5. de civit. Dei, c. 1. Leo pp. ſerm. 6. de paſſ. Domini. in fi. Nemeſ. de nat. homin. c. 36. Concil. Bracarenſ. I. cap. ix. Iſidor. lib. 3. Orig. circa fin. Joh. Saresber. lib. II. Policr. cap. 19. & 24. Jul. Siren. lib. ix. de fato. Caſpar. Peucer. de divinat. gen.

e Intervalla muſicis diaſtem.] De hac cœleſti harmonia vid. Heraclid. Pontic. in allegoriis Homer. pag. 104. Chalcid. in Timæum Platon. pag. 72. Macrob. lib. II. in Somn. Scip. cap. iv. Nicet. Choniat. lib. I. Theſaur. orthod. cap. viii. Malch. in vita Pythag. Iſidor. lib. iii. Orig. cap. xvi. D. Anſelm. lib. I. de imag. mundi, cap. XXIII. Exploditur autem ab Ariſtotel. lib. II. de cœlo. cap. IX. Baſil. Magno homil. III. in hexaëmer. & D. Ambroſ. lib. hexaëm. cap. II. Adducitur quidem in hanc rem illud Jobi cap. xxxviii. v. 37. *Quis enarrabit cælorum, rationem, & concentum cæli quis dormire faciet?* Sed à doctiſſimis Theologis locus ille aliter exponitur.

f Nam ut Eratoſthenes] Citatur hic locus à Caſſiodoro lib. de Geomet. Eratoſthenem autem laudat Strabo lib. II. pag. 90. ὑποθεμένοις, ὥσπερ ἐκεῖνος, εἶναι τὸ μέγεθος τῆς γῆς σταδίων εἴκοσι πέντε μυριάδων καὶ διχιλίων, ὡς καὶ Ἐρατοσθένης ἀποδίδωσιν. Et Vitruvius lib. I. cap. vi. Plin. II. cap. 108. Eratoſtheni aſtipulatur Dionyſiodorus apud Plin. lib. II. cap. ult. & Macrob. lib. II. in Somn. Scip. cap. xx. Cleomedes autem lib. I. Meteor. cap. I. Eratoſthenis ſententiam referens, de ſumma aliquantum detrahit. Ait enim, ambitum terræ continere ducenta quinquaginta millia ſtadiorum. Martianus autem Capella lib. viii. aliquid addit, cum ccccvi. millia ſtadiorum, & decem ſtadia circulo terræ aſcribit. A quo non longe diſcedit Ariſtoteles lib. II. de cœl. cap. ult.

in

in fin. his verbis: *καὶ τῶν μαθηματικῶν ὅσοι τὸ μέγεθος ἀναλογίζεσθαι πειρῶνται τῆς περιφερείας* (terræ ſcilicet) *εἰς τετταράκοντα λέγουσιν εἶναι μυριάδας σταδίων.* Vide ſis Gulielm. Philandr. annotationes ad ſup. citatum locum Vitruvii, & Robert. Hueſ. in tractatu de globis, part. III. cap. II.

g Stadium autem] Tria facit ſtadiorum genera; Italicum, Olympicum, & Pythicum, unumquodque diſpari menſura. Nam Italico tribuit pedes ſexcentos viginti quinque, uti etiam Plin. lib. II. cap. XXIII. Columell. lib. V. de re ruſt. cap. I. Iſido. lib. XV. Orig. cap. XVI. Olympico pedes ſexcentos. quot etiam Herodot. lib. II. pag. 167. Gell. lib. I. cap. I. Suid. in *στάδιον*, item *μίλιον*, & *πλέθρον*. Pythico pedes mille. Sed inter Italicum & Olympicum ſtadium nullam eſſe differentiam, acutiſſime animadvertit Lucas Pætus lib. I. de menſur. & ponderib. pag. 3. & Robert. Hueſ. tractat. de glob. part. III. cap. II. Nam pes Græcus excedit pedem Romanum ſemuncia. Sexcentæ autem ſemunciæ conſtituunt pedes illos viginti quinque, quibus pes Græcus Romano pede longior eſt. Porro notandum, octo ſtadia facere milliare Italicum. Polyb. lib. III. pag. 193. *ταῦτα γὰρ νῦν βεβημάτισται καὶ σεσημείωται κατὰ σταδίους ὀκτὼ διὰ Ῥωμαίων ἐπιμελῶς.* Strabo lib. 7. pag. 223. *λογιζομένῳ δὲ ὡς μὲν οἱ πολλοὶ τὸ μίλιον ὀκταστάδιον.* A quo non diſcrepat Plutarch. in Gracchis, pag. 1535. *τὸ δὲ μίλιον ὀκτὼ σταδίων ὀλίγον ἀποδεῖ.* Reſpexit enim ad pedem Græcum. Quod autem Suidas tradit, *ἑπτὰ στάδια ἥμισυ ποιοῦσι μίλιον*, pertinet ad morem ſui temporis; ut evidentiſſime patet ex Juliano Aſcalonita, citato ab Harmenopulo lib. II. Prompt. tit. 4. §. 21.

h Pythagoras putavit eſſe ſtad. cir. CXXVI. mil.] Eandem diſtantiam ſecundum Pythagoræ opinionem, refer Plinius lib. II. cap. 21. Eratoſthenes autem putavit Lunam à terra abeſſe ſeptingenta & octo-

ginta ſtadiorum millia. Plutarch. lib. II. de placit. philoſoph. cap. xxxi.

[i] Mercurii] Alii *Apollinis.* Plin. lib. II. cap. viii. Achil. Stat. in Phænomena Arat, pag. 89.

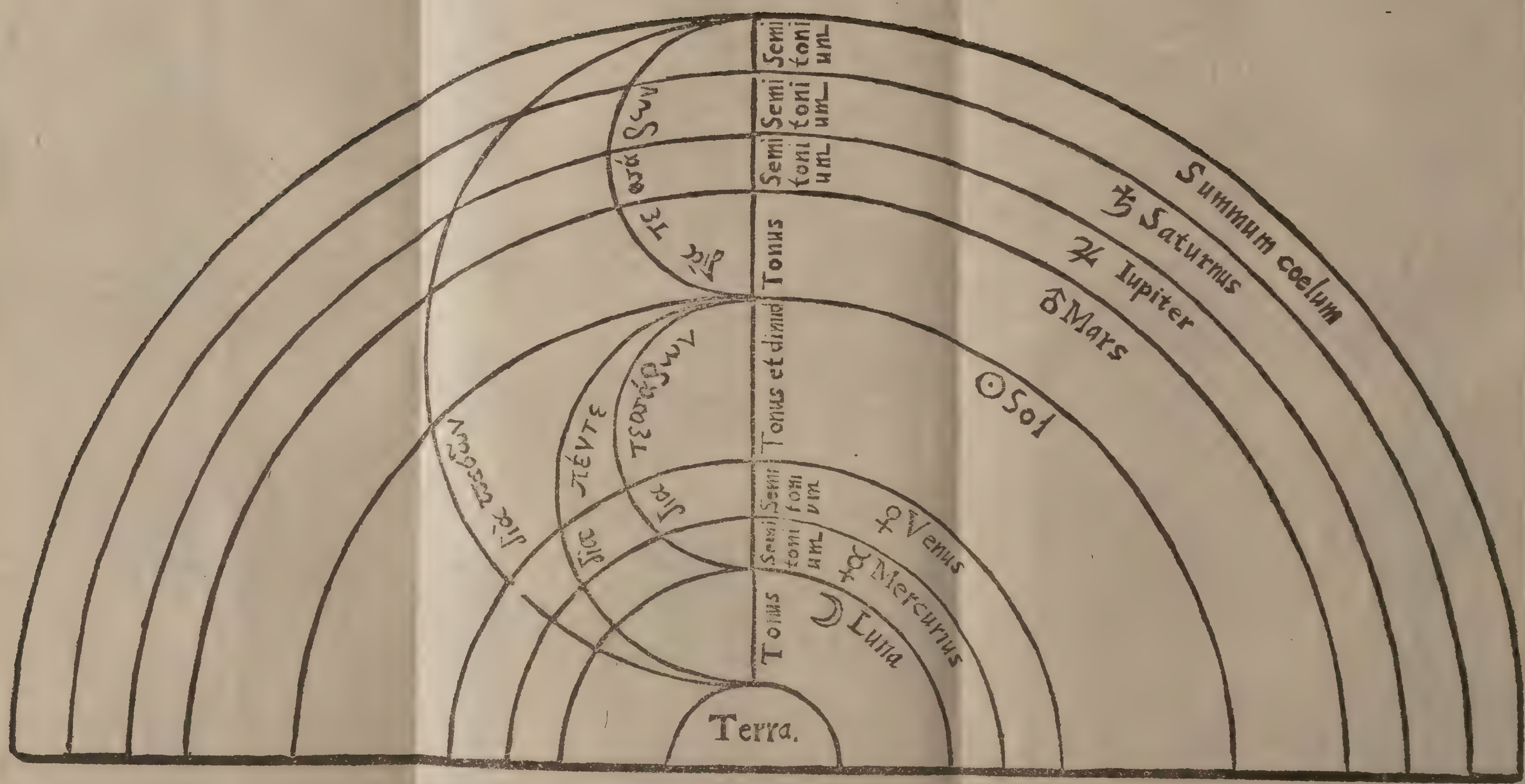
[k] Quæ Veneris] Alii Junonis eſſe voluerunt. Timæus Locru, de anima mundi, pag. xii. Hygin. lib. II. Aſtron. non procul à fine. Alii Iſidis, alii Matris Deûm. Plin lib. II. cap. viii. Eadem ſtella & Lucifer & Veſper dicitur. Plato in Epinom. Nam ὁπόταν ἐπικαταδύηται τῷ ἡλίῳ, Ἕσπερος· ὁπόταν δὲ προανίσχῃ αὐτοῦ, Ἑωσφόρος eſt, teſte Cleomede lib. I. Meteor. cap. III. Et hanc ejus naturam Pythagoram primum deprehendiſſe, Plinius auctor eſt. lib. II. cap. 8. Diogenes vero Laërt. hoc Parmenidi aſſcribit lib. ix. in vita Parmenid.

[l] Stellam Martis] Quam alii Herculis dixerunt. Hygin. & Plin. modo dictis locis. Macrob. lib. 3. Saturn. c. 12. Achil. Statius in Phænom. Arat. pag. 89. Πυρόεις dicitur, quod πάντων ἄστρων ἐρυθρότατον ἔχει χρῶμα, ut Plato teſtatur in Epinomide.

[m] Jovis ſtellam, quæ Phaëton] Ægyptiis *Oſiridis ſtella* dicitur. Achil. Stat. loco dicto.

[n] Saturni ſtell. c. Phæ.] Κατὰ τὸ εὔφημον ita dicitur, quum ſit obſcuriſſima. Ægyptiis eſt *ſtella Nemeſis.* Achil. Stat. loco ſup. notato. Illud hoc loco obiter obſervandum, magnam eſſe diſſenſionem inter doctos, de ordine erraticarum ſtellarum. Nam Pythagoræ ordinem, quem auctor noſter approbavit, ſequuti ſunt Cic. lib. I. de divinat. & fragm. lib. vi. de republ. in Somn Scipionis; Plin. lib. II. cap. xxiii. Manil. lib. I. Aſtron. pag. 25. Gemin. de apparentiis cœleſt. pag. II. Cleomed. lib. I. Meteor. cap. III. Hygin. de limit. agror. pag. III. Chalcid. in Timæum Plat pag. 60. Suid. in ἐπτάς; D. Anſelm. lib. I. de imag. mundi, cap. xxiii. Nicet. Choniat. lib. I. theſ. orth. cap. viii. Timæus Locrus autem, pag. 12. & Eratoſthenes apud Chalcid. pag. 61. Ma-

crob.

Summum coelum
♄ Saturnus
♃ Iupiter
♂ Mars
☉ Sol
♀ Venus
☿ Mercurius
☽ Luna
Terra.
Semi toni um
Semi toni um
Semi toni um
Semi toni um
Semi toni um
Semi toni um
Tonus
Tonus et dimid
Semi toni um
Semi toni um
Semi toni um
Semi toni um
Tonus

crob. lib. I. Somn. Scip. cap. xix & xxi. ex ſententia Platonis, quæ refertur etiam à Plutarcho, lib. II. de placit. philoſoph. cap. xv. & de procreatione anim‑. pag. 1891. Stob. in Eclog. phyſ. pag. 54. Jul. Firmic. lib. II. cap. II. hoc ordine illos diſponunt: Luna, Sol, Mercurius, Venus, Mars, Jupiter, Saturnus. At Ariſtoteles lib. de Mund. pag. 376. Cic. lib. II. de nat. deor. Apul. lib. I. de Mund. Achil. Stat. in Phænom. in Arat. ita: Luna, Sol, Venus, Mercurius, Mārs, Jupiter, Saturnus. Anaximander apud Stobæum in Eclog. phyſ. pag. 53. Solem omnium ſupremum eſſe voluit, deinde Lunam, tum denique fixas errantéſque ſtellas ſequi.

o Tonos eſſe ſex] Ex figura, quæ ſequitur, manifeſtius hæc cognoſces. Plinius autem lib. II. cap xxiii. & D. Anſelm. lib. I. de imag. mund. cap. xxiii. à terra ad ſummum cœlum tonos ſeptem eſſe aiunt. Nam à Saturni ſtella ad ſigniferum auctor noſter ſemitonium, illi ſeſquiplum, eſſe volunt. Pertinet huc etiam locus Achil. Statii in Phænom. Arati, pag. 89. Οἱ δὲ μουσικοὶ ὑποτίθενται τὸν ζωδιακὸν κύκλον, ὡς ἐν ἁρμονίᾳ τάξιν ἔχειν φθόγγου τοῦ τῆς χρωματικῆς διεζευγμένου· τὸν δὲ τοῦ Κρόνου ἐπέχειν λόγον τῆς ἐναρμονίου τὸν διεζευγμένον. ὁ δὲ τοῦ Διὸς τάξιν ἔχει ἐν μουσικῇ φθόγγου τοῦ καλουμένου διατόνου διεζευγμένου. ὁ δὲ τοῦ Ἄρεως τάξιν ἔχει φθόγγου τοῦ καλουμένου παραμέσου. ὁ δὲ τοῦ Ἑρμοῦ τάξιν ἐπέχει φθόγγου παρὰ μουσικοῖς τῆς μέσης. ὁ δὲ τῆς Ἀφροδίτης τάξιν ἔχει φθόγγου λεγομένου μέσου διατόνου. ὁ δὲ ἥλιος, ἐὰν μὴ τέταρτος, ἀλλὰ ἕκτος τεθῇ, ἔσται τάξιν ἐπέχων μέσου λιχανοῦ. ἡ δὲ σελήνη, ἑβδόμη οὖσα, τάξιν ἐπέχει φθόγγου τοῦ λεγομένου ὑπάτης μέσης. τὸ δὲ ἀπὸ γῆς διάστημα μέχρι τῆς σελήνης, θέλουσιν εἶναί τινες ἀπὸ φθόγγου τοῦ παρὰ τοῖς μουσικοῖς ὑπάτων διατόνου. Sed hæc jucunda magis, quam neceſſaria ſubtilitate, ut Plinius ait, diſſeruntur.

p Τὸ χορεῖον] Atque inde Planetarum ἐναρμόνιον motum,

motum, χορείαν dixit Chalcidius in Tim. Plat. pag. 91. *Stellarum vero errantium opera, quæ propter modulatam & conſonam celebrantur agitationem, quam iidem appellant χορεῖαν, in progreſſibus & anfractibus earundem ſtellarum perſpicue videntur.* Lucian. περὶ ὀρχήσ. ἡ γοῦν χορεία τῶν ἀστέρων, καὶ ἡ πρὸς τοὺς ἀπλανεῖς τῶν πλανήτων συμπλοκὴ, καὶ εὔρυθμος αὐτῶν κοινωνία, καὶ εὔτακτος ἁρμονία, τῆς πρωτογόνου ὀρχήσεως δείγματά ἐστι.

CAPUT XIV.

IGitur, expoſitis iis, quæ ante diem natalem ſunt: nunc, ut [a] climacterici anni noſcantur, quid de gradibus ætatis humanæ ſenſum ſit, dicam. [b] Varro quinque gradus ætatis æquabiliter putat eſſe diviſos; unumquemque ſcilicet, præter extremum, in annos XV. Itaque primo gradu uſque ad annum XV. [c] pueros dictos, quod ſint puri, id eſt, impubes. Secundo ad XXX. annum adoleſcentes, [d] ab adoleſcendo ſic nominatos. In tertio gradu qui erant, uſque XLV. annos, juvenes appellatos, eo quod rempublic. [e] in re militari poſſunt juvare. In quarto autem aduſque LX. annum, [f] ſeniores eſſe vocitatos, quod tunc primum ſeneſcere corpus incipiat. [g] Inde uſque finem vitæ uniuſcujuſque, quintum gradum factum, in quo qui eſſent, ſenes appellatos, quod ea ætate corpus [h] ſenio jam laboraret. [i] Hippocrates Medicus in ſeptem gradus ætates

tes diſtribuit. finem primæ putavit VII. annum: ſecundæ XIV: tertiæ XXI IX: quartæ XXXV: quintæ XLII: ſextæ LVI: ſeptimæ noviſſimum annum vitæ humanæ. [k] Solon autem partes fecit decem: & Hippocratis gradum tertium, & ſextum, & ſeptimum, ſingulos bifariam diviſit, ut unaquæque ætas annos haberet ſeptenos. Staſeas Peripateticus ad has Solonis decem hebdomadas addidit duas, & [l] ſpacium plenæ vitæ quatuor & octoginta annorum eſſe dixit. quem terminum ſi quis præterit, facere idem quod σταδιοδρόμοι ac quadrigæ faciunt, cum [m] extra finem procurrunt. [n] Etruſcis quoque libris Fatalibus ætatem hominis duodecim hebdomadibus deſcribi Varro commemorat. [o] quæ duo ad decies ſeptenos annos poſſet fatalia deprecando rebus divinis proferri: ab anno autem octogeſimo nec poſtulari debere, nec poſſe ab diis impetrari. Cæterum, poſt annos octoginta quatuor [p] à mente ſua homines abire, [q] neque his fieri prodigia. Sed ex iis omnibus proxime videntur acceſſiſſe naturam, qui hebdomadibus humanam vitam emenſi ſunt. Fere enim poſt ſeptimum quemque annum articulos quoſdam, & in his aliquid novi natura oſtendit. Ut & [r] in elegia Solonis cognoſcere datur. Ait enim, [ſ] in prima hebdomade dentes homini cadere; in ſecunda, pubem apparere; in tertia, barbam naſci; in quarta,

quarta, vires;[t] in quinta, maturitatem ad ſtirpem relinquendam; in ſexta, cupiditatibus temperari;[u] in ſeptima, prudentiam linguamque conſummari; in octava, eadem manere; in qua alii dixerunt [x] oculos albeſcere; in nona omnia fieri languidiora; in decima, hominem fieri morti maturum. * tamen in ſecunda hebdomade, vel incipiente tertia, vocem craſſiorem, & inæquabilem fieri, Quod [y] Ariſtoteles appellat *τραγίζειν*, antiqui noſtri hirquitallire, & inde ipſos putant hirquitallos appellari, quod tum corpus [z] hircum olere incipiat. De tertia autem ætate adoleſcentulorum tres gradus eſſe factos in Græcia, prius quam ad viros perveniatur, quod vocent annorum quatuordecim *παῖδα*: *μελλέφηβον* autem quindecim; dein ſedecim, *ἔφηβον*; tum ſeptemdecim, *ἐξέφηβον*. Præterea multa ſunt de his hebdomadibus, quæ medici ac philoſophi libris mandaverunt. unde apparet, ut in morbis dies ſeptimi ſuſpecti ſunt, [a] ac *κρίσιμοι* dicuntur; ita per omnem vitam, [b] ſeptimum quemque annum periculoſum, & velut *κρίσιμον* eſſe, & [c] *κλιμακτηρικὸν* vocari. Sed ex his Genethliaci alios aliis difficiliores eſſe dixerunt. Et nonnulli, eos potiſſimum, quos ternæ hebdomades conficiunt, putant obſervandos, hoc eſt, unum & viceſimum, & quadrageſimum ſecundum, dein tertium & ſexageſimum, poſtremum

octoge-

octogeſimum & quartum, in quo Staſeas terminum vitæ defixit. Alii autem non pauci unum omnium difficillimum κλιμακτῆρα prodiderunt, anno ſcilicet undequinquageſimo, quem complent anni ſepties ſepteni: ad quam opinionem plurimorum conſenſus inclinat. nam [d] quadrati numeri potentiſſimi ducuntur. Denique [e] Plato ille (venia cæterorum) philoſophus ſanctiſſimus, quadrato numero annorum vitam humanam conſummari putavit, novenario, qui complet annos octuaginta & unum. Fuerunt etiam, qui utrumque reciperent numerum, undequinquageſimum & octogeſimum unum: & minorem nocturnis geneſibus, majorem diurnis adſcriberent. Plerique aliter moti, duos iſtos numeros ſubtiliter diſcreverunt, dicentes, ſeptenarium ad corpus, novenarium ad animum pertinere. hunc medicinæ corporis, & Appollini attributum; illum Muſis; quia morbos animi, quos appellant [f] πάθη, muſica lenire ac ſanare conſueverit. Itaque primum κλιμακτῆρα annum quadrageſimum & nonum eſſe prodiderunt; ultimum autem octogeſimum & unum; medium vero, ex utroque permixtum, anno tertio & ſexageſimo, quem vel hebdomades novem, vel ſeptem enneades conficiunt. [g] Hunc licet quidam periculoſiſſimum dicant, quod & ad corpus, & ad animum pertineat; ego tamen cæteris duco infir-

infirmiorem. Nam utrumque quidem ſupradictum continet numerum, ſed neutrum quadratum: & ut eſt ab utroque non alienus, ita in neutro potens: nec multos ſane, quos vetuſtas claros nomine celebrat, [h] hic annus abſumpſit. [i] Ariſtotelem Stagiritem reperio: ſed hunc ferunt naturalem ſtomachi infirmitatem crebraſque morbidi corporis offenſiones adeo virtute animi diu ſuſtentaſſe, ut magis mirum ſit, ad annos ſexaginta tres eum vitam pertuliſſe, quam ultra non protuliſſe.

In CAPUT XIV.

[a] CLimacterici anni] De his infra.

[b] Varro quinque grad. æt.] Varronis teſtimonio utitur quoque Servius lib. v. Æneid. verſ. 295. *Ætates Varro ſic dividit: Infantiam, Pueritiam, Adoleſcentiam, Juventam, Senectam.*

[c] Pueros dictos, quod ſint puri] Iſidor. lib. xi. Orig. cap. 11. *Puer à puritate vocatus, quia purus eſt, & nec dum lanuginem floremque genarum habens.* In Decreto Felicis PP. *Pueris, quod adhuc inveſtes ſunt, à puritate vocabulum eſt.* Qui locus etiam in Capitulari Karoli Mag. extat lib. v. cap. lxix. De *inveſtibus* vid. Feſt. & Non. Marcell.

[d] Ab adoleſcendo] Vid. Feſt. in *Adoleſcit*, & *Suboles*. Nonium in *Adolere*. Iſidor. lib. xi. Orig. cap. 11.

[e] In re milit. poſſ. juvare] Macrob. lib. 1. in Somn. Scip. cap. vi. *Nonnullarum rerumpublicarum mos eſt, ut poſt ſextam* (hebdomadem, id eſt, poſt annum xlii.) *ad militiam nemo cogatur.*

[f] Seniores eſſe vocitatos] *Senior* & *Junior*, ſecundum

dum Varronem, citatum à Servio in Comment. ad Virgilii lib. v. Æneid. comparativi ſunt per imminutionem: vel, ut Donatus inquit, ad Terent. Phorm. Act. 2. Scen. 3. qui non habent ſignificationem à poſitivo. Ut, *Jam ſenior; ſed cruda Deo, viridiſque ſenectus.* Vid. Iſidor. lib. xi. cap. 11. Calliſtratus JC. ſeniorum ætatem anno quinquageſimo & quinto definit. L. *Non tantum.* 11. D. *de decurionib.*

g Inde uſque finem vitæ] Gradum quintum ætatis à ſexageſimo anno incipere Varro tradit, cum hic, tum lib. 11. de vita populi Rom. citante Nonio in *Sexagenarios.* At Dionyſius Halicarnaſ. *Ῥωμαρχ.* pag. 114. à ſeptuageſimo demum anno ſenes appellari tradit. Ultimus certe hic ætatis gradus, certum terminum, præter mortem, non hadet. Unde Cicero in Catone Majore inquit: *Omnium ætatum certus eſt terminus: ſenectutis autem nullus certus eſt terminus.*

h Senio jam laborant] *Quem enim* (inquit D. Hieronymus ad Pſalm. lxxxix) *invenies octogenarium eſſe & ſanum? Dicit & Græca ſententia: Senectus ipſa morbus eſt.* Reſpexit vir ſanctus ad illud Apollodori, citatum à Donato in Phormionem Terentii Act. 4. Scen. 1. τὸ γῆρας ἐστὶν αὐτὸ νόσημα. Et ſenectus inſanabilis morbus, teſte Seneca lib. 1. Epiſt. 108. Vid. Nonium in *Senium.*

i Hippocrates medicus] Hippocratis verba de ætatum gradibus, extant apud Philonem Jud. περὶ κοσμοποιΐας, pag. 16. & Moſchop. περὶ σχεδ. pag. 134. Pollucem lib. 11. Onomaſt. in prin. Sed hic in numero annorum à noſtro auctore diſſentit. Vid. D. Ambroſ. lib. vi. Epiſt. 39. Hieronym. in Amoſ. c. 6. Macrob. l. 1. in Som. Scip. c. 6. Joh. Gorræum in definit. med. in ἡλικία.

k Solon autem partes fec. dec.] Atque ita terminum vitæ, ſeptuageſimum annum ſtatuit: uti etiam in illo colloquio cum Crœſo apud Herodot. lib. 1. pag. 14. ἐς γὰρ ἑβδομήκοντα ἔτεα οὖρον τῆς ζωῆς

αἰθρώ-

ἀνθρώπῳ περιέθηκε. Sed divinus ille Moyſes multis ſæculis ante dixerat: *Anni noſtri ſicut aranea meditabuntur: dies annorum noſtrorum in ipſis, ſeptuaginta anni. Si autem in potentatibus, octoginta anni; & amplius eorum, labor & dolor.* Pſalm. lxxxix. verſ. 10.

l Spatium plenæ vitæ] Idem ſpatium Perſæ quoque ζωῆς πλήρωμα eſſe voluerunt, teſte Herodoto lib. III. pag. 192. Et in ſacris literis *Octogenarius* valde ſenex dicitur. 2 Reg. 19. verſ. 32. Quo reſpexiſſe etiam Varro videtur, Fundaniæ uxori ſcribens lib. 1. de re ruſt. in princip. *Cogitans eſſe properandum, quod (ut dicitur) ſi eſt homo bulla, eo magis ſenex. Annus enim octogeſimus admonet me ut ſarcinas colligam, antequam proficiſcar è vita.* Et anus illa apud Plautum in Mercatore, Act. iv. Sc. *Quoniam.*

--- *Quin is ocius?*

SY. *Nequeo mecaſtor, tantum hoc oneris eſt, quod fero.*

DO. *Quid oneris?* SY. *annos octoginta & quatuor.*

Auſon. in Grypho ternarii numeri.

Quique novem novies fati tenet ultima finis.

m Extra finem] *Extra lineas,* ut Cicero inquit 3. Parad.

n Etruſcis quoque libris Fatalibus] *Librorum Fatalium* fit mentio apud Liv. lib. v. & lib. xxiv. quos eoſdem cum *Acheronticis* eſſe puto, apud Arnob. lib. II. adverſ. gentes.

o Quæ duo ad decies] Locus corruptus. Fortaſſean legendum, *quæ ad duodecies ſeptenos annos poſt fatalia deprecando rebus divinis proferri.* Fata enim differri poſſe, indicat Servius lib. viii. Æneid. ad verſ.

---*nec fata vetabant*

Stare. Sciendum, inquit, *ſecundum aruſpicinæ libros & ſacra Acherontia, quæ Tages compoſuiſſe dicitur, fata decem annis quadam ratione differri.* V. Nemeſ. lib. I. de nat. homin. c. 36.

P A

[p] A mente ſua homines abire] Inde natum proverbium, δὶς παῖδες οἱ γέροντες.. Plato in Axiocho. Suid. in λῆρος.

[q] Neque his fieri prodigia] Hæc verba quid ſibi velint, neſcio.

[r] In Elegia Solonis] Hæc Elegia extat apud Philonem Judæum περὶ κοσμοποιΐας, pag. 16. & Clementem Alexand. Strom. vi. pag. 291. ſed mira differentia. Meminit ejuſdem Elegiæ etiam D. Ambroſ. lib. vi. Epiſt. 39.

[ſ] In prima hebdom.] Vid. quæ ſup. cap. vii. notavi.

[t] In quinta matur.] Ariſtotel. lib. vii. Polit. cap. xvi. διὸ τὰς μὲν ἁρμόττει περὶ τὴν ὀκτωκαίδεκα ἐτῶν ἡλικίαν συζευγνύναι, τοὺς δ᾽ ἑπτὰ καὶ τριάκοντα, ἢ μικρόν· ἐν τοσούτῳ γὰρ ἀκμάζουσί τε τοῖς σώμασι σύζευξις ἔσται, καὶ πρὸς τὴν παῦλαν τῆς τεκνοποιΐας συγκαταβήσεται τοῖς χρόνοις εὐκαίρως.

[u] In ſeptima prudentiam] Circa hanc ætatem Ariſtoteles lib. vii. Polit. cap. xvi. τῆς διανοίας ἀκμὴν eſſe putavit. Et lib. II. Rhetor. cap. xiv. inquit: ἀκμάζει δὲ τὸ μὲν σῶμα, ἀπὸ τῶν τριάκοντα ἐτῶν μέχρι τῶν πέντε καὶ τριάκοντα. ἡ δὲ ψυχὴ, περὶ τὰ ἑνὸς δεῖν πεντήκοντα. Quod confirmat Dionyſ. Halicarn. lib. iv. Antiq. Rom. pag. 233. ὃς οὐ πολὺ ἀποδέει πεντηκονταέτης εἶναι; κράτιστα δὲ ἄνθρωποι φρονεῖν πεφύκασιν οἱ περὶ ταύτην μάλιστα γινόμενοι τὴν ἡλικίαν.

[x] Oculos albeſcere] Hæc verba neque in editione Aldina, neque Germanica habentur; monet tamen Aldus in veteri libro fuiſſe. Quid vero *albeſcere* hoc loco ſibi velit, ignoro: fortean *hebeſcere* legendum eſt. Mortis tempore pupillas albeſcere Servius notat. ad Virgil. lib. 10. Æn. verſ. *Ut ſenior letho canentia lumina ſolvit.* Quod an huc pertineat dubito.

[y] Ariſtoteles appellat τραγίζειν] Ariſtotel. lib. vii. hiſtor. anim. cap. I. περὶ δὲ αὐτὸν χρόνον τοῦτον, ἥτε φωνὴ μεταβάλλειν ἄρχεται ἐπὶ τὸ τραχύτερον καὶ ἀνω-

μαλέστερον, οὔτέ τι ὀξεῖα οὖσα, οὔτέ πω βαρεῖα, οὔτε πᾶσα ὁμαλὴ, ἀλλ' ὁμοία φαινομένη ταῖς παρανενευρισμέναις καὶ τραχείαις χορδαῖς. ὃ καλοῦσιν τραγίζειν. Idem lib. v. Auſon. in monoſyll. *Pubentes annos robuſtior anticipat vox*. V. Non. Marcell. in Gallulare. Ariſtot. de gener. animal. lib. v. cap. vii. Alexand. Aphrod. lib. I. problem. 125.

z Hircum olere incipiat] *Hircus* eſt fœtor alarum. Catull. Epig. 70 & 72. Horat. Epod. 12. Inde *Hircoſus* Ulpiano, L. *Qui clavum*. 12. §. *Is cui*. D. *De ædilit. edict. Is, cui os oleat, an ſanus ſit, quæſitum eſt. Trebatius ait, non eſſe morboſum, os alicui olere, veluti hircoſum, ſtrabonem.* Mallem legere, *graſonem*. Nam γράσος & γρᾶος teſte Suida, eſt ἡ δυσοσμία τῶν τράγων. καὶ γράσων ἄνθρωπος, ὁ δύσοσμος. Et Gloſſis veteribus γράσων *hircoſus* eſt. Vid. Tzetz. Chil. 13. pag. 476. Polluc. lib. II. tit, περὶ ῥινὸς, pag. 100. *Hirquitallos* autem Feſtus non à graveolentia, ſed à libidine hircorum dictos autumat. V, Joh. Brodeum. lib. 5. miſcell. cap. 22.

a Ac κρίσιμοι dicuntur] Vid. quæ ſup. cap. xi. notavi.

b Septimum quemque annum periculoſum] Vid. Gell. lib. III. cap. x.

c Κλιμακτηρικὸν vocari] Ἀπὸ τῆς κλίμακος, quod certis numeris, velut per ſcalarum gradus aſcendat atque colligatur. *Scanſilem* vocat Plin. lib. vii. cap. xlix. Sunt autem climactericorum duo genera: aut enim ἑβδομαδικοὶ ſunt, aut ἐννεαδικοί. Jul. Firm. lib. iv. cap. xiv. ἑβδομαδικοὶ qui numero ſeptenario conſtant. veluti, 7. 14. 21. 28. 35. 42. 49. 56. 63. 70. 77. 84. ἐννεαδικοὶ qui novenario, ut 9. 18. 27. 36. 45. 54. 63. 72. 81. In ἑβδομαδικοῖς periculoſiores à nonnullis putantur, qui ternis hebdomadibus conſtant, ut 21. 42. 63. 84. Sed omnium difficillimos auctor noſter opinatur eſſe, quos complet nume-

numerus quadratus, cujuſmodi ſunt 49. & 81. quorum alter conſit ex ſepties ſeptem, alter ex novies novem. Plura de annis Climactericis lege, ſi lubet, apud Feder. Bonavent. lib. vi. de Octimeſt. partu cap. 50. cum quatuor ſequentib. Marcil. Ficin. lib. 2. de triplici vita c. 20. Pet. Meſſ. lib. 1. var. lect. c. 46. Fabric. Paduan. in catena tempor. annul. 31. Læl. Biſciol. lib. 15. hor. ſubſec. c. 7. Levin. Lemn. lib. 2. de occult. nat. mirac. c. 2.

[d] Quadrati numeri] *Quadratus numerus* eſt, definitore Boëtio lib. 11. de Muſic. cap. vi. qui gemina dimenſione in æqua concreſcit, ut bis duo, ter tres, quater quatuor, quinquies quinque, ſexies ſex. Vid. Gell. lib. 1. cap. xx. Euclid. in Element. lib. 7. defin. 16.

[e] Plato ille (ven. cæt.) philoſoph. ſanctiſſimus] Platonem ἱερώτατον etiam Lucianus appellat περὶ Μακροβ. pag. 605.

[f] Πάθη] Gell. lib. 1. cap. xxvi.

[g] Hunc licet quidam periculoſiſſimum] Annum ſexageſimum tertium periculoſiſſimum eſſe, frequens opinio eſt. Et idcirco ab Ægyptiis *Androclan* dictum eſſe (quod omnem vitæ ſubſtantiam frangat atque debilitet) auctor eſt Jul. Firm. lib. iv. cap. xiv. Cœl. Rhodig. lib. 22. antiq. lect. c. 12. D. Auguſtus Imp. perquam lætus eſt, quod illum veluti communem ſeniorum omnium κλιμακτῆρα evaſerit. Vid. epiſtolam ejus ad Caium nepotem ſuum, apud Gell. lib. xv. cap. vii.

[h] Hic annus abſumpſit] Abſumpſit tamen Orphea, teſte Suida in Ὀρφεύς: & Ciceronem, Seneca Suaſor. vii. Gell. lib. xv. cap. xxviii. Item alios, quos enumerat Bodin. lib. iv. de republic. cap. 11.

[i] Ariſtotelem Stagiriten] Diogenes Laërtius lib. v. in vita Ariſtot. Ammonius in vita ejuſdem, præfixa Commentario de Prædicamentis, itemque Suidas

narrant, Ariſtotelem anno ſexageſimo tertio ætatis mortem obiiſſe. Eumelus autem teſte Diogene Laërt. & Cedren. pag. 132. ſeptuageſimo. De genere mortis etiam controvertitur. Nam Diogenes & Cenſorinus imbecillitate ſtomachi, Eumelus & Heſychius veneno, Juſtinus Martyr autem in Parænet. pag. 30. Gregor. Nazianzen. Stelit. 1. in Julian. pag. 288. Procop. lib. iv. de bello Gothico pag. 326. Auctor Etymolog. mag. in ἔνειπος, tædio & pudore, cum naturam Euripi explicare nequiret, Chalcide vitam finiviſſe ſcribunt.

CAPUT XV.

Quare, [a] ſanctiſſime Cerelli, cum iſtum annum, qui maxime fuerat corpori formidoloſus, ſine ullo incommodo tranſieris: cæteros, qui leviores ſunt, κλιμακτῆρες, minus tibi extimeſco, præſertim cum in te animi potius, quam corporis naturam ſciam dominari: eoſque viros, qui tales fuerunt, non prius vita exceſſiſſe, quam ad annum illum octogeſimum & unum pervenerint, in quo [b] Plato finem vitæ & legitimum eſſe exiſtimavit, [c] & habuit. Hoc anno & Dionyſius Heracleotes, ut vita abiret, cibo abſtinuit: & contra [d] Diogenes Cynicus cibi cruditate in choleram ſolutus eſt. [e] Eratoſthenes quoque, ille orbis terrarum menſor, & [f] Xenocrates Platonicus, veteris Academiæ princeps, ad cun-

eundem annum vixerunt. Non pauci etiam, per animi ſpiritum, moleſtiis corporis ſuperatis, limitem iſtum tranſgreſſi ſunt : ut [g] Carneades, à quo tertia Academia eſt, quæ dicitur nova; vel [h] Cleanthes, qui uno minus centum explevit. At [i] Xenophanes Colophonius major annorum centum fuit. [k] Democritum quoque Abderiten, & [l] Iſocratem rhetorem, ferunt prope ad id ætatis perveniſſe, quo [m] Gorgian Leontinum, quem omnium veterum maxime ſenem fuiſſe, & octo ſupra centum annos habuiſſe conſtat. Quod ſi cultoribus ſapientiæ, ſive per animi virtutem, ſeu lege fati, diutina obtigit vita : non deſpero, quin te quoque, diu corpore atque animo valentem, longior manèat ſenectus. Quem enim veterum nunc memoria ſuſpicimus, quem prudentia vel temperantia, vel juſtitia, vel fortitudine, tibi antiſtare dicemus? quis eorum, ſi adeſſet, non in te omnium virtutum prædicationem conferret? quis tuis laudibus ſe poſtponi erubeſceret? Illud certe, ut arbitror, dignum eſt prædicatione, quod, cum illis ferme omnibus, quamvis prudentiſſimis, & procul à republica motis, non contigerit ſine offenſione, & odio plerumque capitali, vitam degere : tu tamen, officiis municipalibus functus, [n] honore ſacerdotii in principibus tuæ civitatis conſpicuus, ordinis etiam equeſtris dignitate gradum provincialium ſupergreſ-

 ſus,

ſus, non modo ſine reprehenſione, & invidia ſemper fuiſti; verum etiam omnium omnino amorem, cum maxima gloria conſecutus es. Quis à te noſci, aut ex ampliſſimo Senatus ordine non expetivit, aut ex humiliore plebis non optavit? Quis mortalium vel te vidit, vel de tuo nomine acceperit, quin & loco fratris germani diligat, & vice parentis veneretur? Quis ignorat, probitatem primam, fidem ſummam, benignitatem incredibilem, modeſtiam, verecundiamque ſingularem, cæteraque humanitatis officia penes te unum eſſe? & quidem majora, quam poſſint digne à quoquam referri. Quare & ego his nunc commemorandis ſuperſedebo. De eloquentia quoque ſileo: quam omnia noſtrarum provinciarum tribunalia, omnes præſides noverunt: quam denique urbs Roma, & [o] auditoria ſacra mirata ſunt. Hæc ſe & ad præſens & in futura ſæcula ſatis ipſa nobilitat.

In CAPUT XV.

[a] SAnctiſſime] Epitheton, ut plurimum parentibus & patronis datum, uti etiam iis, qui pari ſunt honore. Documento ſunt veteres inſcriptiones quam plurimæ. L. Liberto 9. D. de obſeq. parent. & pat. præſt.

[b] Plato finem] Vid. ſup. cap. præcedent. Alluſit autem huc Auſonius in Grypho Ternarii numeri.

Quique novem novies fati tenet ultima finis.

[c] Et

[c] Et habuit] Teſtatur Cicero in Cat. Major. his verbis : *Eſt enim quiete, & pure, & eleganter actæ ætatis placida ac ſenis ſenectus : qualem accepimus Platonis, qui uno & octogeſimo anno ſcribens mortuus eſt.* Seneca Epiſt. 58. *Nam hoc ſcis, puto, Platoni diligentiæ ſuæ beneficio contigiſſe, quod natali ſuo deceſſit, & annum unum atque octogeſimum implevit, ſine ulla deductione.* Item Diogen. Laërt. lib. III. in vita Platonis. Lucian. περὶ μακροβ. pag. 605. Auguſtin. lib. 8. de Civit. Dei c. 11. Athenæus tamen annos octoginta duos vixiſſe tradit lib. V. pag. 217. cui adſtipulatur Suidas. Neanthes autem teſte Diogene Laërtio annos octoginta quatuor.

[d] Diogenes Cynicus] Diogenes Laërt. lib. 6. pag. 413. narrat, Diogenem Cynicum nonaginta ferme annorum obiiſſe mortem, devorato bovis pede crudo, unde in choleram ſolutus eſt. Vid. Tatian. contra Græcos, non longe à princip.

[e] Eratoſthenes] Huic Suidas annos lxxx. Lucianus vero περὶ μακροβ. lxxxii. tribuit.

[f] Xenocrates] Hunc annos 84. vixiſſe ſcribit Lucian. ibid.

[g] Carneades] Lucian. ibid. ann. 84.

[h] Cleanthes] Idem teſtatur Lucianus ibid. Diogenes vero Zenonis annos hunc æquaſſe memorat. Fuit igitur annorum nonaginta octo. Tot enim Zenonem vixiſſe ſcribit Diogenes.

[i] Xenophanes] Hunc annos 102. vixiſſe narrat Diogen. Laërt. lib. ix.

[k] Democritum] De hoc Lucian. loco jam ſæpius citato. Δημόκριτος μὲν ὁ Ἀβδηρίτης, ἐτῶν γεγονὼς τεσσάρων καὶ ἑκατὸν, ἀποσχόμενος τροφῆς, ἐτελεύτα. Idem teſtatur Phlegon Trallian. pag. 90. Diogenes Laërtius autem lib. ix. annos 109. ei tribuit.

[l] Iſocratem] Philoſtratus de vitis Sophiſtarum in Iſocrate. ἀπέθανε μὲν ἐν Ἀθήνησιν ἀμφὶ τὰ ἑκατὸν ἔτη. Suidas narrat annos centum & ſex vixiſſe. Lucian.

cian. vero περὶ μακρ. annos, uno minus, centum.

[m] Gorgiam Leontinum] De hoc videndus Cicero de Senect. Valer. Maxim. lib. viii. cap xiii. Quintil. lib. III. cap. I. Lucian. περὶ μακρ. Athen. lib. xii. pag. 548. Plin. lib. vii. cap. 48. Suid.

[n] Honore ſacerdotii] *Sacerdotiorum provincialium* fit mentio in L. 1. §. *Quod ſi.* D. *de Leg. Jul. ambit.* L. *Sponte.* 17. in princip. D. *de munerib. & honor.* L. *In honoribus.* 3. D. *de vacat.* Jul. Paul. lib. v. Sentent. tit. 30.

[o] Auditoria ſacra] *Auditorium ſacrum*, id eſt, Principis. L. *Minor.* 18. §. *Sin autem.* D. *de minorib.* L. *Nonnulli.* 13. C. Th. *de appell.* Dicitur & *Conſiſtorium ſacrum.* L. *Cum anteriorib.* 5. §. *In his.* C. *de tempor. appellat.*

CAPUT XVI.

NUnc vero, quatenus de die natali ſcribo, meum munus implere conabor; tempuſque hodiernum, quo maxime flores, quam potero lucidiſſimis notis ſignabo: ex quo etiam primus ille tuus natalis liquido noſcetur. Tempus autem non diem tantummodo, vel menſem, vel annum vertentem appello; ſed & quod quidam luſtrum, aut annum magnum vocant, & quod ſæculum nominant. [a] Cæterum de ævo, quod eſt tempus unum & maximum, non multum eſt, quod in præſentia dicatur. eſt enim immenſum, ſine origine, ſine fine, quod eodem modo ſemper fuit, & ſemper futurum eſt, neque ad quem-

quemquam hominum magis, quam ad alterum pertinet. [b] Hoc in tria dividitur tempora, præteritum, præſens, futurum. ex quibus præteritum initio caret, exitu futurum: [c] præſens autem, quod medium eſt, adeo exiguum, & incomprehenſibile eſt, ut nullam recipiat longitudinem, neque aliud eſſe videatur, quam tranſacti futuríque conjunctio; adeo porro inſtabile, ut ibidem ſit nunquam; & quidquid tranſcurrit, à futuro decerpit, & apponit præterito. Hæc inter ſe tempora, anteactum dico, & futurum, neque paria ſunt, neque ita, ut alterum altero longius, breviuſve videatur: quidquid enim non habet finem, collationem menſuræ non recipit. Quapropter ævum neque annorum, neque ſæculorum numero, nec denique ullo finiti temporis modulo metiri conabor. hæc enim ad ætatem infinitam non ſunt [d] brumalis unius inſtar horæ. Itaque, ut ſæcula poſſim percurrere, & hoc noſtrum præſens deſignare, [e] omiſſis aureis, argenteiſque, & hoc genus poëticis à conditu urbis [f] Romæ, patriæ noſtræ communis, exordiar.

In CAPUT XVI.

[a] CÆterum de ævo] *Ævum* Varro lib. v. de Ling. Lat. pag. 46. ab ætate omnium annorum dictum putat. Græcis eſt *αἰὼν, ἀπὸ τοῦ ἀεὶ ὄντος.* Plotin. lib. vii. Ennead. cap. III. de ætern. & temp. Sect. 3. Gregor. Nazianz. in nativit. Chriſt. *αἰὼν*

ἔστι

οὔτε χρόνος, οὔτε χρόνου τι μέρος. Vid. Timæum Locrum de mundi anima pag. 12. Chalcid. in Tim. Plat. pag. 31, 73 & 77. Mar. Victorin. in Rhetor. Cicer. pag. 151. Iſidor. lib. v. Orig. cap. xxxviii.

[b] Hoc in tria] Vel in duo; præteritum & futurum. Nam nonnulli philoſophi, ut Marius Victorinus dicto loco indicat, præſens eſſe negaverunt, quod in eo quod præſens dicimus, ſi quid jam ex parte aliqua confectum eſt, præteritum ſit: ſi quid mox perfici habeat, futurum eſt. Vide Mercurium Triſmeg. ad Tatium apud Stobæum in eclog. phyſ. c. 11. p. 20.

[c] Præſens autem] Eleganter Seneca de brevit. vitæ, cap. x. *Præſens tempus breviſſimum eſt, adeo ut quibuſdam nullum videatur. In curſu enim ſemper eſt, fluit & præcipitatur: ante deſinit eſſe, quam venit.* V. Baſilium M. homil. 1. in hexaëm. p. 3. ἢ οὐχὶ τοιοῦτος ὁ χρόνος; οὗ τὸ μὲν παρελθὸν ἠφανίσθη, τὸ δὲ μέλλον οὔπω πάρεστι, τὸ δὲ παρὸν πρὶν γνωσθῆναι διαδιδράσκει τὴν αἴσθησιν.

[d] Brumalis un. inſt. horæ] *Bruma* dicta, quod breviſſimus dies eſt. Varro lib. v. de ling. Lat. pag. 45. Vitruv. lib. ix. cap. v. Inde *brumalis hora*, id eſt, breviſſima, quæ & *hiberna* dicitur Plauto Pſeud. ſcen. ult. Cui opponitur *æſtiva*, id eſt, longa. Martial. lib. xii. Epig. 1.

[e] Omiſſis aureis argent.] De quibus Heſiod. lib. 1. ἔργ. Arat. Phænom. pag. 118. & ſeq. Ovid. lib. 1. Metamorph. Lactant. lib. v. cap. v.

[f] Romæ, patriæ noſtræ com.] Roma communis patria. L. *Roma.* 33. D. *ad municip.* L. *Si duæ.* 6. §. *Romæ.* D. *de excuſat. tut.* L. *Tempore.* 21. C. Theod. *de prætorib.* Liv. lib. III. *Diſſolvi licentia militandi morem, nec pro communi jam patria Romam eſſe.* Athen. lib. 1. dipnoſoph p. 3. Aur. Symmach. lib. 1. Epiſt. 61. & lib. v. Epiſt. 94. Seneca conſol. ad Helv. cap. vi. Sidon. Apollin. lib. 1. epiſt. 6. *In qua unica totius orbis civitate* (de Roma loquitur) *ſoli barbari & ſervi peregrinantur.*

CA-

CAPUT XVII.

ET quoniam ſæcula aut naturalia ſunt aut civilia, prius de naturalibus dicam. Sæculum autem eſt ſpatium vitæ humanæ longiſſimum, partu & morte definitum. Quare qui annos triginta ſæculum putarunt, multum videntur erraſſe. Hoc enim tempus γενεὰν vocari [a] Heraclitus auctor eſt. Quia orbis ætatis in eo ſit ſpatio. Orbem autem vocant ætatis, dum natura humana à ſementi ad ſementim revertitur. Hoc quidem γενεᾶς tempus [b] alii aliter definierunt. Herodicus annos quinque & viginti ſcribit dici γενεάν. Zenon triginta. [c] Sæculum autem quid ſit, uſque adhuc arbitror ad ſubtile examinatum non eſſe. Poëtæ quidem multa incredibilia ſcripſerunt, nec minus hiſtorici Græci: quamvis eos à vero non par fuit recedere. Ut [d] Herodotus; apud quem legimus, Arganthonium Tarteſſiorum regem, centum & quinquaginta annorum fuiſſe. Ut [e] Ephorus; qui tradit, Arcadas dicere, apud ſe reges antiquos aliquot ad trecentos vixiſſe annos. Verum hæc, ut fabuloſa, prætereo. [f] Sed inter ipſos Aſtrologos, qui in ſtellarum ſignorumque ratione verum ſcrutantur, nequaquam etiam convenit. [g] Epigenes in centum duodecim annis

annis longiſſimam vitam conſtituit; Beroſus autem in centum ſedecim; alii ad centum viginti annos produci poſſe, quidam etiam ultra crediderunt. Fuerunt, qui non idem putarent ubique obſervandum, ſed varie per diverſas regiones, prout in ſingulis ſit cœli ad circulum finitorem inclinatio, [h] quod vocatur κλίμα. Sed, [i] licet veritas in obſcuro lateat, tamen in unaquaque civitate quæ ſint naturalia ſæcula, [k] Rituales Etruſcorum libri videntur docere: in quîs ſcriptum eſſe fertur, initia ſic poni ſæculorum; quo die urbes atque civitates conſtituerentur: de his, qui eo die nati eſſent, eum, qui diutiſſime vixiſſet, die mortis ſuæ primi ſæculi modulum finire. eoque die, qui eſſent reliqui in civitate, de his rurſum ejus mortem, qui longiſſimam ætatem egiſſet, finem eſſe ſæculi ſecundi. Sic deinceps tempus reliquorum terminari. Sed ea, quod ignorarent homines, portenta mitti divinitus, quibus admonerentur, unumquodque ſæculum eſſe finitum. Hæc portenta Etruſci, pro haruſpicii diſciplinæque ſuæ peritia, diligenter obſervata in libros retulerunt. Quare in Tuſcis hiſtoriis, quæ octavo eorum ſæculo ſcriptæ ſunt, ut Varro teſtatur, & quot numero ſæcula ei genti data ſint, & tranſactorum ſingula quanta fuerint, quibuſve oſtentis eorum exitus deſignati ſint, continetur. Itaque ſcriptum eſt, quatuor

tuor prima ſæcula, [l] annorum fuiſſe centum & quinque: quintum, centum viginti trium; ſextum, undeviginti & centum; ſeptimum, totidem; octavum tum demum agi; nonum, & decimum ſupereſſe. Quibus tranſactis finem fore nominis Etruſci. Romanorum autem ſæcula quidam [m] ludis ſæcularibus putant diſtingui. Cui rei fides ſi certa eſt, modus Romani ſæculi eſt incertus. Temporum enim intervalla, quibus ludi iſti debeant referri, non modo quanta fuerint retro, ignoratur: ſed ne quanta quidem eſſe debeant, ſcitur. Nam ita inſtitutum eſſe, ut centeſimo quoque anno fierent, [n] id, cum Antias aliique hiſtorici auctores ſunt, tum Varro de ſcenicis originibus libro primo ita ſcriptum reliquit: *Cum multa portenta fierent, & murus ac turris, quæ ſunt intra portam Collinam, & Eſquilinam, de cœlo eſſent tacta, & ideo [o] libros Sibyllinos X-viri adiſſent; renuntiarunt, uti Diti patri, & Proſerpinæ, ludi Terentini in campo Martio fierent, & [p] hoſtiæ furvæ immolarentur; utique ludi centeſimo quoque anno fierent.* Item T. Livius libro CXXXVI. *Eodem anno ludos ſæculares Cæſar ingenti apparatu fecit; quos centeſimo quoque anno ([q] is enim terminus ſæculi) fieri mos.* [r] At contra, ut decimo centeſimoque anno repetantur, tam Commentarii quindecimvirorum, quam D. Auguſti edicta teſtari videntur. Adeo ut [ſ] Horatius Flaccus in

car-

carmine, quod ſæcularibus ludis cantatum eſt, id tempus hoc modo deſignaverit:

Certus undenos decies per annos
Orbis ut cantus referatque ludos
Ter die clara, totienſque grata
Nocte frequentes.

At enim, temporum ſi veterum revolvantur annales, longe magis in incerto invenietur. Primos enim ludos ſæculares exactis regibus poſt Romam conditam annis CCXLV. à Valerio Publicola inſtitutos eſſe, Valerius Antias ait: at XV-virorum Commentarii [t] annis CCLXXXXVIII, M. Valerio, SP. Verginio Coss. ſecundos ludos; ut Antias vult, anno poſt urbem conditam quinto trecenteſimo: ut vero in Commentariis quindecim-virorum ſcriptum eſt, anno octavo & quadringenteſimo; [u] M. Valerio Corvino iterum, C. Pœtilio Coss. Tertii ludi fuerunt, Antiate Livioque auctoribus, P. Claudio Pulchro, C. Junio Pullo Coss. aut, ut in libris quindecim-virorum ſcriptum eſt, anno quingenteſimo duodeviceſimo, P. Cornelio Lentulo, C. Licinio Varo Coss. De quartorum ludorum anno triplex opinio eſt. Antias enim, & Varro, & Livius, relatos eſſe prodiderunt, L. Marcio Cenſorino, M. Manilio Coss. poſt Romam conditam anno DCV. At Piſo Cenſorius, & Cn. Gellius, ſed & Caſſius Hemina, qui illo tempore vivebat, poſt annum factos tertium affir-

affirmant, Cn. Cornelio Lentulo, L. Mummio Achaico Coſſ. id eſt, anno DCVIII. In quindecim-virorum autem Commentariis notantur ſub anno DCXXVIII, M. Æmilio Lepido, L. Aurelio Oreſte Coſſ. Quintos ludos C. Furnio, C. Junio Silano Coſſ. anno DCCXXXVII, [x] Cæſar Auguſtus & Agrippa fecerunt. Sextos autem fecit [y] Ti. Claud. Cæſar, ſe IV. & L. Vitellio III. Coſſ. anno IↃCCC. [z] Septimos Domitianus, ſe XIV. & L. Minucio Rufo Coſſ., anno IↃCCCXLI. [a] Octavos imperatores Septimius & M. Aurelius Antoninus, Cilone & Libone Coſſ. anno IↃCCCCLVII. Hinc animadvertere licet, neque poſt centum annos, ut hi referrentur ludi, ſtatum eſſe, neque poſt centum decem. Quorum etiamſi alterutrum retro fuiſſet obſervatum, non tamen id ſatis argumenti eſſet, quo quis his ludis ſæcula diſcerni conſtanter affirmet præſertim cum ab urbis primordio ad reges exactos,[b] annos CCXLIV, factos eſſe, nemo ſit auctor. Quod tempus proculdubio naturali majus eſt ſæculo. Quod ſi quis credit, ludis ſæcularibus ſæcula diſcerni, ſola nominis origine inductus: ſciat, ſæculares dici potuiſſe, quod plerumque ſemel fiant hominis ætate. Ut multa alia, quæ raro fiunt, poſt ſæculum evenire, loquentium conſuetudo uſurpat. Sed noſtri majores, [c] quod naturale ſæculum quantum eſſet, exploratum

non

non habebant, civile [d] ad certum annorum modulum centum ſtatuerunt, [e] teſtis eſt Piſo, in cujus annali ſeptimo ſcriptum eſt ſic: *Roma condita anno* IↃXCVI *ſæculum accipit, his conſulibus quîs proximi ſunt Conſules M. Æmilius M.F. Lepidus, C. Popilius II. abſens.* Sed, ut hunc numerum conſtituerent noſtri, nonnihil cauſæ fuit; primum, quod multos ſuorum civium ad hanc ætatem vitam producere videbant. Dein quod Etruſcos, [f] quorum prima ſæcula centenum fuerant annorum, etiam hic, ut in aliis plerumque, imitari voluerunt. Præterea fieri poteſt, quod refert Varro, quodque Dioſcorides aſtrologus ſcripſit, [g] Alexandriæ inter eos, qui mortuos ſolent conſervare, conſtare, hominem [h] plus centum annis vivere non poſſe: id cor humanum declarare eorum, qui integri perierunt ſine corporis tabe. Eo, quod id multis annis pendendo, omnis ætatis incrementa & deminutiones obſervent: & anniculi pendere duas drachmas, bimi quatuor, & ſic in annos ſingulos, uſque ad quinquaginta, accedere binas; ab iis centum drachmis ab anno quinquageſimo item decedere in unoquoque binas. Ex quo perſpicuum ſit, centeſimo anno redire ad anni primi pondus, nec longius vitam poſſe produci. Quoniam igitur civile Romanorum ſæculum centum annis tranſigitur, ſcire licet, in decimo ſæculo & primum natalem

talem tuum fuiſſe, & hodiernum eſſe. Quot autem ſæcula urbi Romæ debeantur, dicere meum non eſt : ſed, quid apud Varronem legerim, non tacebo. Qui libro Antiquitatum duodeviceſimo ait, fuiſſe Vettium Romæ in augurio non ignobilem, ingenio magno, cuivis docto in diſceptando parem; eum ſe audiſſe dicentem : Si ita eſſet, ut traderent hiſtorici, de Romuli urbis condendæ auguriis, ac [i] duodecim vulturibus; quoniam cxx. annos incolumis præteriiſſet populus Romanus, [k] ad mille & ducentos perventurum.

In CAPUT XVII.

[a] HEraclitus auctor eſt] Sic legendum, non *Herodicus*. Plutarch. περὶ τῶν ἐκλελ. χρης. pag. 739. ἔτη τριάκοντα ποιοῦσι τὴν γενεὰν καθ' Ἡράκλειτον. Et ſtatim ſubjungit : ἐν ᾧ χρόνῳ γεννῶντα παρέχει τὸν ἐξ αὐτοῦ γεγεννημένον ὁ γεννήσας. Quæ verba ſunt interpretamentum eorum, quæ auctor noſter ſubnectit : *Quia orbis ætatis in eo ſit ſpatio.* *Orbem* autem vocant *ætatis*, dum natura humana à ſementi ad ſementem revertitur. Nam Plato lib. v. de republ. triceſimum annum in maſculis aptum proli procreandæ cenſuit. Uti etiam in ſacris literis legimus, pleroſque anno triceſimo ætatis filios genuiſſe. Ariſtoteles lib. vii. Polit. requirit annos triginta & ſeptem.

[b] Alii aliter definierunt] Γενεᾶς vocabulo ſæpe utuntur auctores, hiſtorici inprimis. Quot vero annos γενεὰ contineat, inter ipſos non convenit. Nam quidam unum annum γενεὰν eſſe voluerunt, teſte Plutarcho lib. περὶ τῶν ἐκλελ. χρης. pag. 739. alii

annis ſeptem eam definierunt, ut refert Artemidorus lib. II. Ὀνειροκρ. cap. lxxv. in pr. Suid. in γενεὰ & Ὀρφεύς. Alii viginti. Heſych. in γενεά. Alii viginti quinque, uti Heraclitus, quem hoc loco auctor noſter citat, itemque Heſych. dict. loco. Alii annis viginti ſeptem, ut colligitur ex Dionyſio Halicar. lib. I. Rom. antiq. pag. 8. ubi tradit, ab Ilio capto uſque ad conditam Romam, geneas eſſe ſedecim, id eſt, ut ipſe colligit eodem lib. pag. 57. annos 432. Diviſis igitur illis 432. annis per 27. exſurgunt geneæ ſedecim. Sed non ſatis ſibimet ipſi conſtat, ut videre eſt, cum ex aliis ejuſdem ſcriptoris locis, tum ex illo qui eſt lib. II. pag. 120. ubi de Pythagora agit. Alii triginta, ut Zenon & Heraclitus, quos Cenſorinus noſter auctores laudat. Vid. Plutarch. περὶ ἐκλελ. χρης. pag. 739. Artemidor. lib. II. Ὀνειροκρ. cap. lxxv. Suid. loco ſup. citato, & in τριγέρων. Euſtath. Iliad. α. pag. 37. Porphyr. quæſt. 14. in Homer. Latini hoc tempus *Ævum* quandoque vocant, ut Horat. lib. II. Od. ix.

At non ter ævo functus amabilem
Ploravit omnes Antilochum ſenex
Annos.

Nonnulli largius geneæ ſpatium tribuunt: tres enim geneas, centum annos eſſe volunt. Herodot. lib. II. γενεαὶ γὰρ τρεῖς ἑκατὸν ἔτεά ἐστι. Clem. Alexand. Strom. I. pag. 145. εἰς μέν τοι τὰ ἑκατὸν ἔτη, τρεῖς ἐγκαταλέγονται γενεαί. Vid. Herodian. lib. III. pag. 527. ubi de ludis ſæcularibus agit. Sunt etiam qui centum annis genean determinant, ut Gen. xv. verſ. 13. & 16. Dionyſ. Halicar. lib. I. pag. 2. narrat, Medorum imperium quatuor geneas duraſſe, id eſt, annos fere quadringentos. Alii adhuc extendunt in centum & octo annos. Vide Plutarch. ſupr. dicto loco.

ᶜ Sæculum autem quid ſit] *Sæculum* interdum indefinite pro quovis tempore accipitur. Terent. Eunucho. Act. II. Scen. II.

Olim

Olim iſti fuit generi quondam quæſtus apud ſæculum prius.
Et Virgil. lib. viii. Ænied.

Aureaque (ut perhibent) illo ſub rege fuere
Sæcula.

Interdum pro certo & determinato, de quo auctor noſter hic agit. Et quidem in ſacris literis pro quinquaginta annis interdum capitur; ut Exod. xxi. verſ. 6. & Levit. xxv. verſ. 39, 40. Iſidor. lib. v. Orig. cap. xxxviii. Alii autem *Sæculum* triginta annis, alii centum & decem, alii mille definiunt. Servius lib. vi. Æneid. ad verſ. *Sed mihi tarda gelu*, &c. *Notandum*, inquit, *dicta ſæcula etiam in uno homine, ſecundum eos, qui dicunt ſæculum triginta annos habere. Nam alii centum & decem, alii mille annis putant ſæculum contineri.* Quo pertinet illud Plauti In Milit. Act. iv. Scen. *Jam eſt.*

PY. *Quin mille annorum perpetuo vivunt, ab ſæculo ad ſæculum.*

Vid. Zoſim. lib. II. hiſt. in pr. & Etymol. magn. in *αἰών.*

[d] Herodotus; apud quem legimus, Arganthonium] Herodoti locus eſt lib. I. his verbis: *ἀπικόμενοι δὲ ἐς τὸν Ταρτησσὸν, προσφιλέες ἐγένοντο τῷ βασιλέϊ τῶν Ταρτησσίων, τῷ οὔνομα μὲν ἦν Ἀργανθώνιος, ἐτυράννευσε δὲ Ταρτησσοῦ ὀγδοήκοντα ἔτεα, ἐβίωσε δὲ πάντα, εἴκοσι καὶ ἑκατόν.* Ubi diſerte annos centum & viginti Arganthonium vixiſſe ſcribit. Ut & Cicero in Catone majore. *Expectemus* (inquit) *Tarteſſiorum regis ætatem. Fuit enim* (*ut ſcriptum video*) *Arganthonius quidam Gadibus, qui octoginta regnavit annos, centum & viginti vixit.* Quibus aſſentitur Val. Maxim. lib. viii. cap. xiii. & Plin. lib. vii. cap. xlviii. At Cenſorinus noſter, item Strabo lib. III. pag. 104. Lucian. *περὶ μακροβ.* pag. 60. Phlegon Trallian. *περὶ θαυμασ. καὶ μακροβ.* pag. 92. Anacreon poëta, à ſupra nominatis & Plinio lib. vii. cap. xlviii. citatus, centum & quinquaginta annos Arganthonium vixiſſe

 volunt.

volunt. Aſinius Pollio, teſte Valerio Maximo lib. viii. cap. xiii. centum triginta. Silius Italicus trecentos. ejus hi verſus ſunt lib. III.

Arganthoniacos armat Carteia nepotes.
Rex proavis fuit humani ditiſſimus ævi,
Ter denos decies emenſus belliger annos.

[e] Ephorus, qui tradit, Arcadas] Ephorus hujus rei teſtis citatur etiam à Plinio lib. vii. cap. xlviii. Pertinet huc quoque Servius lib. viii. Æneid. *Arcadas his oris. Conſtat* (inquit) *Arcadas plurimum vixiſſe, in tantum, ut quidam uſque ad trecentos annos vivendo pervenerint.*

[f] Sed inter ipſos aſtrologos] Servius in Comment. ad Virgil. lib. iv. Æneid. *Vixi, & quem dederat curſum fortuna peregi. Tribus humana vita continetur; Natura, cui ultra centum & viginti ſolſtitiales annos conceſſum non eſt; Fato, cui nonaginta anni, hoc eſt, tres Saturni curſus, exitium creant, niſi forte aliarum ſtellarum benignitas etiam tertium ejus ſuperet curſum; Fortuna, id eſt, caſu, qui ad omnia pertinet, quæ extrinſecus ſunt, ad ruinam, incendia, naufragia, venena.* Vid. Jul. Firmic. lib. II. cap. xxvii. Plinius lib. viii. cap. xlix.

[g] Epigenes in centum duodecim] Varia fuit veterum opinio de longiſſimo termino vitæ humanæ. Alii enim ſtatuerunt annos lxx. Herodot. lib. I. pag. 14. Alii nonaginta ſex. Heſiod. apud Plutarch. lib. περὶ τῶν ἐκλελ. χρησ. & Auſonius, qui Heſiodum latine vertit, Eidyll. xviii. Alii centum. Eccleſiaſt. cap. xviii. verſ. 8. *Numerus*, inquit, *dierum hominum, ut multum, centum anni.* Et Artemidor. lib. II. Ὀνειροκρ. cap. lxxv. καθ' ἡμᾶς γὰρ ἑκατὸν ἔτη εἶναι τὸν τέλειον τῆς ζωῆς χρόνον, ἐπειδὴ τοὺς πλείστους ἢ ὀλίγῳ ἀποδέοντας ζῶντας ὁρῶμεν, ἢ ὀλίγῳ ὑπεραίροντας. Quam ſententiam ſequuntur JCti quoque L. *An uſusfructus.* 56. D. *de uſufr.* L. *Si uſusfructus.* 8. D. *de uſufr. leg.* L. *Ut inter.* 23. C. *de Sacroſ. eccleſ.* Euſtathius περὶ χρονικῶν διαστημ. tit. περὶ ρ' χρόνων. Juſtinian. Imp. Novell. 9. Alii annos

annos centum & octo. Videndus Plutarch. περὶ τῶν ἐκλελ. χρησ. 739. Sibylla, centum & decem:

Ἀλλ' ὁπόταν μήκιστος ἵκη χρόνος ἀνθρώποισι
Ζωῆς, εἰς ἐτέων ἑκατὸν δέκα κύκλον ὁδεύων.

Epigenes centum & duodecim, vel ut à Plinio citatur lib. vii. cap. xlix. centum viginti duobus annis vitam longiſſimam hominis definivit. Beroſus autem centum & ſedecim, vel ut eſt apud eundem Plinium ibid. centum ſeptendecim. Alii terminum vitæ eſſe putavere annum centeſimum viceſimum. Geneſ. vi. verſ. 3. Fl. Joſeph. lib. 1. antiquit. Judaic. cap. iv. & vii. circ. fin. Lactant. lib. II. Inſtit. cap. xiii. & ſeq. Adde his Quinctilian. Dialog. de Oratorib. pag. 697. Trebell. Pollion. in D. Claud. non longe à princip. Arnobius lib. II. adverſ. gentes. *Vultis* (inquit) *Faunus, Latinus, & Picus annis vixerint vicenis atque centenis? ultra enim negatur poſſe hominis vita produci.* Sed locum Geneſeos modo citatum, multi non de termino vitæ humanæ, ſed de tempore ad reſipiſcendum uſque ad diluvium hominibus relicto accipiunt. Vid. D. Hieron. quæſt. in Geneſ. Auguſt. lib. xv. de civit. Dei, cap. xxiv. Gratian. cap. *Prædixerat.* De pœnitent. diſt. I.

[h] Quod vocatur κλίμα] Vitruvius lib. I. cap. I. *Inclinationes cœli, quas Græci κλίματα dicunt.* Item Gell. lib. 14. c. 1. Columell. lib. 1. de re ruſt. Declinatio. Achill. Stat. in prolegom. in Arat. pag. 91. κλίματα δὲ εἴρηται, διὰ τὸ τὴν γῆν μὴ εἶναι ὁμαλὴν, ἀλλ' ἔχειν οἷον ἐγκλίματά τινα, ὑψηλοτέρων ὄντων καὶ ταπεινοτέρων τῶν μερῶν αὐτῆς, καὶ τὰς οἰκήσεις τῶν ἐθνῶν ἄλλας ἀλλαχοῦ εἶναι. Vid. Iſidor. lib. III. Orig. cap. xli.

[i] Licet veritas] Democriti ſententia eſt. ἐν βυθῷ κεῖται ἡ ἀλήθεια. Cic. lib. 1. Acad. quæſt. prope finem. Seneca lib. 7. de benefic. cap. 1. *Involuta veritas in alto latet.* Et lib. 7. natur. quæſt. c. 32. in fi.

[k] Rituales] Ritualium librorum ſup. cap. xi. facta eſt mentio.

[l] Annorum fuiſſe centum] Addidi ex Aldina & Germanica editione *quinque* : & ſtatim legendum, *quintum centum viginti trium.* Quod etiam admonuit Carrio lib. II. emendat. cap. I.

[m] Ludis ſæcularibus] De ludis ſæcularibus videndus Feſtus. Valer. Maxim. lib. II. cap. 4. Herodian. lib. 3. Zoſim. lib. II. hiſt. & qui plena manu de illis diſſeruit Onuphrius Panvin.

[n] Id cum Antias] Sic Aldina & Germanica editio, itemque membranæ Fr. Modii.

[o] Libros Sibyllinos X-viri] Sic Aldus & Germanica editio; idque verius eſſe puto. Quindecim virorum enim inſtitutio poſterior fuit. Vid. Auſon. in Grypho Ternarii numeri in fin.

[p] Hoſtiæ furvæ] Id eſt, nigræ. Valer. Maxim. lib. II. cap. iv.

[q] Is enim terminus ſæculi] Sic Aldus, quæ lectio melior videtur.

[r] At contra ut decimo centeſimoque] Ludos ſæculares centeſimo decimo quoque anno factos, indicant verſus Sibyllini, apud Phlegont. Trallian. περὶ θαυμασ. pag. 94. & Zoſim. lib. II. hiſt. pag. 670. idque verius eſſe, erudite docet Joſephus Scaliger lib. II. de emend. temp. pag. 137. & Onuphrius Panvin, de lud. ſæcul.

[ſ] Horatius] Epod. lib.

[t] Annis ducentis quadraginta quinque] Primo igitur ſuo conſulatu Val. Publicola ludos ſæculares fecit, juxta ſententiam Valerii Antiatis, & Zoſimi lib. II. hiſt. pag. 668. Nam regnatum eſt Romæ An. ccxliv. teſte Livio lib. I. in fin. & Cenſorino inf. hoc capite.

[u] M. Valer. Corvino] In Faſtis Onuphrii eſt: *M. Valerio. M. F. M. N. Corvo II. C. Pætilio. C. F. C. N. Libone Viſolo.* At Zoſimus ſecundos ludos ſæculares in quartum conſulatum M. Popilii refert, lib. II. pag. 669.

[x] Ce-

x Cæſar Auguſtus] Horum ludorum meminit Plin. lib. vii. cap. xlviii. Sueton. in Auguſto c. xxxi. Dion. Caſſ. lib. liv. pag. 610. Ovid. lib. II. Triſt. Eleg. I.

Juſſerat & Phœbo dici, quo tempore ludos
Fecit, quos ætas aſpicit una ſemel.

Huc pertinet nummus Sebaſtiani Erizzii, pag. 145. At Zoſimus lib. II. hiſt. pag. 669. hos ludos L. Cenſorino & C. Sabino Coſſ. factos eſſe auctor eſt.

y Tib. Claudius] Sueton. in Claud. cap. xxi. Tacit. lib. xi. Annal. Plin. lib. vii. cap. xlviii. & lib. viii. cap. xlii. Zoſimus lib. II. hiſt.

z Septimos Domitianus, ſe xiv. & L. Minutio Rufo Coſſ.] Sic correximus ex nummis antiquis apud Gulielmum Choul, pag. 284. & ſeq. Idemque monuit ante Lud. Carrio lib. II. Emend. cap. I. Videndus Sueton. in Domitiano cap. iv. Zoſim. lib. II. hiſt.

a Octavos Imperatores Septimius & M. Aurelius Antoninus] Sic legendum, non *Antonius*, ut Carrio edidit. Vid. Æl. Spartian. in Severo. & paulo poſt, *anno* ıↄcccclvii. non ıↄccclvii. ut eſt in eadem editione. Vid. Onuphr. de ludis ſæcul. Mentionem horum ludorum faciunt Herodian. lib. III. pag. 527. Zoſim. lib. II. pag. 669. Vid. nummum Sebaſt. Erizzi pag. 566.

b Annos ccxliv.] Sic Dionyſ. Halicarnaſſ. lib. I. pag. 61. Liv. lib. I. in fin. At Feſtus Rufus in breviario, & Auguſtin. lib. 3. de civit. Dei. c. 15. à primordio urbis, uſque ad reges exactos, numerant annos ccxliii. omiſſo nimirum anno interregni, inter Romulum & Numam.

c Quod naturale ſæculum] Sic Aldus, idque rectius. Carrionis Germ. editio, *natura, ſæculum.*

d Ad certum annorum modulum] Varro lib. v. de ling. Lat. *Sæculum ſpatium annorum centum vocarunt, dictum à ſene, quod longiſſimum ſpatium ſeneſcendorum hominum id putarunt.*

[e] Teſtis eſt Piſo] Vid. Joſeph. Scalig. lib. v. de emendat. temp. pag. 367.

[f] Quorum prima ſæcula centenum] Sup. hoc cap.

[g] Alexandriæ inter eos, qui mortuos ſolent conſervare] *Conſervare*, id eſt, ταριχεύειν, vel ſalire, ut Varro inquit lib. xv. rer. hum. citante Diomede Grammat. lib. I. De condiendorum vero cadaverum ritu apud Ægyptios, vide ſis Geneſ. cap. 50. verſ. 2. & xxvi. Herod. lib. II. pag. 135. Sextum Empir. lib. III. Pyrrhon. hypotheſ. cap. xxiv. Diodor. Sicul. lib. I. pag. 57. & 58.

Lucian. de luctu. Silium Ital. lib. xiii. Pompon. Melam. lib. I. cap. ix. Gell. lib. x. cap. x. Diogen. Laërt. lib. 9. in Pyrrhone.

[h] Plus centum annis] Idem narrat Plin. lib. xi. cap. xxxvii.

[i] Duodecim vulturibus] De hoc augurio Liv. lib. I. Aurel. Vict. de Orig. gent. Rom.

[k] Ad mille & ducentos] Reſpexerunt ad hoc vaticinium Claudianus lib. de bello Getico. verſ. 265. & Sidonius Apollinaris in Panegyr. Avito dicto. verſ. 357. Vid. Cœl. Rhodig. lib. xxvii. cap. viii.

CAPUT XVIII.

HActenus dictum de ſæculo. Nunc de annis majoribus dicam. Quorum magnitudo adeo diverſa, tam gentibus obſervata, quam auctoribus tradita eſt, ut alii annum magnum eſſe in annis vertentibus duobus, alii in multis annorum millibus arbitrati ſint. quod quale ſit, jam nunc conabor abſolvere. Veteres in Græcia civitates cum animad-

nimadverterent, dum Sol annuo curſu orbem ſuum circuit, Lunam interdum ter decies exoriri, idque ſæpe alternis fieri: arbitrati ſunt, lunares xii. menſes, & dimidiatum, ad annum naturalem convenire. Itaque annos civiles ſic ſtatuerunt, ut interkalando facerent alternos xii. menſium, alternos xiii. utrumque annum ſeparatim, vertentem; junctos ambos, annum magnum vocantes. Idque tempus τριετηρίδα appellabant, quod tertio quoque anno interkalabatur, quamvis biennii circuitus, & revera διετηρὶς eſſet. unde [a] myſteria, quæ Libero patri alternis fiunt annis,[b] trieterica à poëtis dicuntur. Poſtea,[c] cognito errore, hoc tempus duplicarunt, & τετραετηρίδα fecerunt. Sed eam, quod quinto quoque anno redibat, πενταετηρίδα nominabant. Qui annus magnus ex quadriennio commodior viſus eſt. Ut annus Solis conſtaret ex diebus CCCLXV. & diei parte circiter quarta, quæ unum in quadriennio diem conficeret. Quare Agon & [d] in Elide Jovi Olympio, & [e] Romæ Capitolino, quinto quoque anno redeunte celebratur. Hoc quoque tempus, quod ad Solis modo curſum, nec ad Lunæ, congruere videbatur, duplicatum eſt, & ὀκταετηρὶς facta, quæ tunc ἐννεαετηρὶς vocitata. Quia primus eius annus nono quoque anno redibat. Hunc circuitum verum annum magnum eſſe, ple-

raque

raque Græcia exiſtimavit: quod ex annis vertentibus ſolidis conſtaret, ut proprie in anno magno fieri par eſt. [f] Nam dies ſunt ſolidi, uno minus centum, annique vertentes ſolidi octo. Hanc ὀκταετηρίδα vulgo creditum eſt ab [g] Eudoxo Gnidio inſtitutam. Sed hanc Cleoſtratum Tenedium primum ferunt compoſuiſſe, & poſtea alios aliter. Qui menſibus varie interkalandis ſuas ὀκταετηρίδας protulerunt. Ut fecit Harpalus, Nauteles, Mneſiſtratus, item alii, in quîs Doſitheus. Cujus maxime ὀκταετηρὶς, Eudoxi inſcribitur. Ob hoc multæ in Græcia religiones hoc intervallo temporis ſumma cæremonia coluntur. [h] Delphis quoque ludi, qui vocantur Pythia, poſt octavum annum olim conficiebantur. Proxima eſt hanc magnitudinem, quæ vocatur [i] δωδεκαετηρὶς, ex annis vertentibus duodecim. Huic anno Chaldaico nomen eſt, quem Genethliaci non ad Solis Lunæque curſus, ſed ad obſervationes alias habent accommodatum: quod in eo dicunt tempeſtates, frugumque proventus, ſterilitates item, morboſque circumire. Præterea ſunt anni magni complures: ut Metonicus, quem [k] Meton Athenienſis ex annis undeviginti conſtituit, eoque ἐννεαδεκαετηρὶς appellatur, & interkalatur ſepties, in eoque anno ſunt dierum [l] ſex millia & DCCCCXL. Eſt & [m] Philolai Pythagorici annus, ex annis LIX. in quo ſunt

ſunt menſes interkalares viginti & unus. Item [n] Callippi Cyziceni, ex annis LXXVI; ita ut menſes duodetriginta interkalentur. [o] & Democriti, ex annis LXXXII; [p] cum interkalares ſint perinde viginti octo. Sed & [q] Hipparchi, ex annis CCCIV. in quo interkalatur centies decies bis. Hæc annorum magnitudo eo diſcrepat, quod inter aſtrologos non convenit, quanto vel Sol plus quam trecentos ſexaginta quinque dies in anno conficiat, vel Luna minus quam triginta in menſe. Ad Ægyptiorum vero annum magnum Luna non pertinet, [r] quem Græce κυνικὸν, Latine canicularem vocamus, propterea quod initium illius ſumitur, cum primo die ejus menſis, [ſ] quem vocant Ægyptii Thot, [t] caniculæ ſidus exoritur. Nam eorum annus civilis [u] ſolos habet dies CCCLXV, ſine ullo interkalari. Itaque quadriennium apud eos [x] uno circiter die minus eſt, quam naturale quadriennium: eoque fit, ut anno [y] MCCCCLXI. ad idem revolvatur principium. Hic annus etiam ἡλιακὸς à quibuſdam dicitur; & ab aliis ὁ [z] θεοῦ ἐνιαυτός. [a] Eſt præterea annus, quem Ariſtoteles maximum potius, quam magnum, appellat. quem Solis, Lunæ, vagarumque quinque ſtellarum orbes conficiunt, cum ad idem ſignum, ubi quondam ſimul fuerunt, una referuntur. cujus anni hyems ſumma eſt κατακλυσμὸς, quam noſtri dilu-

[b] diluvionem vocant: æſtas autem ἐκπύρωσις, quod eſt mundi incendium. [c] Nam his alternis temporibus mundus tum exigneſcere, tum exaqueſcere videtur. Hunc Ariſtarchus putavit eſſe annorum vertentium duûm millium CCCCLXXXIV. Aretes Dyrrhachinus, quinque millium DLII.[d] Heraclitus & Linus, decem millium CC ∞ [e] Dion, X.M.CC ∞ XXCIV. Orpheus, C.M.XX. Caſſandrus, tricies ſexies centum millium. Alii vero infinitum eſſe, nec unquam in ſe reverti exiſtimarunt. Sed horum omnium πενταετηρίδας maxime notandis temporibus Græci obſervant, id eſt, [f] quaternum annorum circuitus, quas vocant Olympiadas: & nunc apud eos ducenteſima quinquageſima quarta Olympias numeratur, ejuſque annus hic ſecundus. Idem tempus anni magni Romanis fuit, [g] quod Luſtrum appellabant: ita quidem [h] à Servio Tullio inſtitutum, ut, quinto quoque anno cenſu civium habito, luſtrum conderetur; ſed non ita à poſteris ſervatum. Nam, cum inter primum à Servio rege conditum luſtrum, & id, quod ab Imperatore [i] Veſpaſiano V & Cæſare III. Coſſ. factum eſt, [k] anni interfuerint paullo minus ſexcentis quinquaginta, luſtra tamen per ea tempora non plura, quam ſeptuaginta quinque ſunt facta. Et poſtea plane fieri deſierunt. Rurſus tamen annus idem magnus [l] per Capitolinos agonas cœptus eſt dili-

diligentius ſervari: quorum agonum primus à Domitiano inſtitutus fuit, duodecimo ejus & Ser. Cornelii Dolabellæ conſulatu. Itaque hoc nunc anno qui celebratus eſt agon, undequadrageſimus numeratur. Quod ad annos pertinet magnos, in præſentia ſatis dictum. Nunc de annis vertentibus dicendi locus.

In CAPUT XVIII.

[a] MYſteria] Vid. Diodor. Sicul. lib. iv. pag. 211. fuerunt autem trina Liberalia Athenis, ut eleganter id docet Joſephus Scaliger lib. 1. de emendat. temp. pag. 29.

[b] Trieterica] Virgil. lib. iv. Æneid.

----ubi audito ſtimulant trieterica Baccho
Orgia.

Ovid. lib. 1. Faſt.

Feſta corymbiferi celebrabat Græcia Bacchi
Tertia quæ ſolito tempore bruma refert.

Pap. Statius lib. 11. Thebaid.

----non hæc trieterica vobis
Nox patrio de more venit.

[c] Cognito errore] Ut errorem hunc noſcas, ſic habeto. Annus ſolaris dies habet 365. & quadrantem. Annus Lunaris autem 354. Duo anni ſolares dies habent 730½ duo vero Lunares anni, continent dies 708. Excedunt igitur duo anni Solares conjuncti, annos Lunares duos 22½ diebus, ex quibus conficiebant menſem embolimum. Sed non habita ratione dimidiati diei, qui ſupererat, interkalabantur tantum dies 22. Cognito igitur hoc errore, rationem ſuperiorem interkalandi mutaverunt.

[d] In-

d In Elide] Vid. Pindar. in Olymp. Ode II. VIII. & ix. Pompon. Mela lib. II. cap. III. Iſaac. Tzetz. in Lycophron. pag. 14. Joſeph. Scalig. lib. I. de emend. temp. pag. 27.

e Romæ Capitolino] Vid. inf.

f Nam dies ſunt ſolidi] Locus eſt mutilus; qui tamen ex Gemino de apparentiis cœleſtib. cap. vi. pag. 129. & Solin. cap. II. redintegrari poteſt. Legendum itaque cenſeo: *Nam dies ſunt ſolidi* CIↃ CIↃ DCCCCXXII, *menſes uno minus centum, annique vertentes ſolidi octo.* Vid. Suid. in ἐνιαυτός.

g Eudoxo Cnidio] Vid. Diogen. Laërt. lib. viii. in ejus vita, & Suid. in Εὔδοξος. De reliquis Octaëteridum ſcriptoribus, quorum hic fit mentio, vide quæ accuratiſſime ſcripſit ſummus vir Joſephus Scaliger. lib. II. de emend. temp.

h Delphis quoque ludi] Videndus Scaliger lib. II. de emendat. tempor. pag. 50. ubi agit de periodo Delphorum Pythica.

i Δωδεκαετηρὶς] De hac quoque videndus Scaliger lib. II. de emend. tempor. & lib. III. canon. Iſagog. pag. 175.

k Meton Athenienſis] Æliano lib. x. Variar. hiſt. cap. vii. eſt Lacedæmonius.

l Sex millia DCCCCXL.] Ita legendum eſſe Joſephus Scaliger lib. II. de emend. temp. pag. 47. evidentiſſime demonſtrat.

m Philolai Pythagorici annus] De quo conſulas eundem Scaligerum lib. II. dicti operis.

n Callippi Cyziceni] Achilles Statius in Prolegom. in Arat. annum magnum Callippicum ſeptuaginta annos vertentes duntaxat continuiſſe ſcribit, ſed falſo. Melius te Scaliger docet lib. II. de emend. temp. pag. 81.

o Et Democriti] Vid. Diogen. Laërt. lib. ix. in vita Democriti.

p Cum interkalares ſint viginti octo] Sic Germanicum

nicum & Aldinum exemplar. Carrio male ediderat: *Cum interkalares dies ſint perinde viginti octo.* Non enim viginti octo dies, ſed menſes, in hoc Democriti anno intercalantur. Vid. Scalig. lib. II. de emend. temp. pag. 160.

[q] Hipparchi ex annis] Vid. Scalig. lib. II. de emendat. temp. pag. 105.

[r] Quem Græce κυνικὸν] A ſtella nimirum, quam ἀστρόκυνα quidam, Ægyptii vero σῶθιν appellant. Horus Apol. cap. III. & Plutarch. in lib. de Iſid. Chalcid. in Timæum Platon. pag. 92. *Quam rationem (inquit) ſecutus vates etiam Homerus, ortum caniculæ, canem Orionis appellat. Cum hanc eandem ſtellam ἀστερόκυνον quidam, Ægyptii vero σολεχὴν vocant. Cujus completur annus, qui κυνικὸς vocatur; annis mille quadringentis ſexaginta.* Corrupte; lege ἀστρόκυνα & & σῶθιν. Porphyr. de antro nymph. pag. 235. Αἰγυπτίοις δὲ ἀρχὴ ἔτους, οὐχ ὁ ὑδροχόος, ὡς Ῥωμαίοις, ἀλλὰ καρκίνος. πρὸς γὰρ τῷ καρκίνῳ ἡ σῶθις, ἣν κυνὸς ἀστέρα Ἕλληνές φασι.

[ſ] Quem vocant Ægyptii Thot] Cic. lib. III. de divinat. *Hunc* (Mercurium) *Ægyptii Thoyth appellant, eodemque nomine anni primus menſis apud eos vocatur.* Lactant. lib. I. Inſtit. cap. VI. *Hunc* (Mercurium) *Ægyptii Thot appellant, à quo aqud eos primus anni ſui menſis, id eſt, September, nomen accepit.* Meminit hujus Euſeb. lib. I. de præparat. Evangel. pag. 2 . Stob. lib. I. Eclog. phyſ. cap. II. in princ. Arnob. lib. II. adverſ. gent. Theon. Scholiaſtes Arati pag. 158. Plin. lib. XXVII. cap. XII. Sed ibi corrupte legitur *Thiatin.*

[t] Caniculæ ſidus oritur] De ortu caniculæ vide Plin. lib. II. cap. XLVII. & lib. XVIII. cap. XXVIII. Varron. lib. I. de re ruſt. cap. XXVIII.

[u] Solos habet dies] Fortean legendum *Solidos.*

[x] Uno circiter die minus eſt] Lucem huic loco præbet Geminus, pag. 123. Vide tamen Scaligerum, qui

qui Cenſorinum aliquoties circa hunc annum κωμικὸν erroris coarguit, lib. 11. de Emendat. tempor. cap. de anno Ægyptiaco.

y Milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo primo] Sic Aldus edidit. Et recte quidem. Nam ſi 1460. quadrantes, quos, ut Cenſorinus opinatur, Ægyptii negligebant, colligat, fiunt dies 365. quibus conſtat annus ſolaris æqualis. Atque ita 1461. anni Ægyptiaci, reſpondent noſtris 1460. annis. Vid. Chalcid. loco paulo ante citato. Germanica & Càrriana editio hoc loco vitioſa eſt.

z Θεοῦ ἐνιαυτὸς] Θεοῦ, id eſt, Solis. Nam vocabulum *Deus* abſolute poſitum, Solem ſignificare exemplis aliquot docet Carrio lib. 11. Emend. cap. 1. Quibus adde Pollucem lib. 1. cap. vii. ubi inter alia anni ſynonyma etiam hoc ponit, περιελθόντος ἐξ ὡρῶν εἰς ὥρας τοῦ θεοῦ.

a Eſt præterea annus quem Ariſtoteles maximum] Haut ſcio an innuat locum Ariſtotelis lib. 1. Meteor. cap. xiv. ἀλλὰ πάντων τούτων αἴτιον ὑποληπτέον, ὅτι γίγνεται διὰ χρόνων εἱμαρμένων, ὥσπερ ἐν τοῖς καθ' ἐνιαυτὸν ὥραις χειμών. οὕτω περιόδου τινὸς μεγάλης μέγας χειμών. καὶ ὑπερβολὴ ὄμβρων. De hoc anno magno Plato in Timæo. ἔστι δ' ὅμως οὐδὲν ἧττον κατανοῆσαι δυνατὸν ὡς ὅγε τέλεος ἀριθμὸς χρόνου τὸν τέλεον ἐνιαυτὸν πληροῖ τότε, ὅταν ἁπασῶν τῶν ὀκτὼ περιόδων τὰ πρὸς ἄλληλα ξυμπερανθέντα τάχη σχῇ κεφαλήν, τῷ τοῦ ταὐτοῦ καὶ ὁμοίως ἰόντος ἀναμετρηθέντα κύκλῳ. Quæ verba ita vertit Chalcidius p. 105. *Eſt tamen intellectu facile, quod perfectus temporis numerus perfectum annum compleat, tunc demum, cum omnium octo circumactionum curſus peracti, velut ad originem & caput circumactionis alterius revertentur, quam ſemper idem atque uniformis motus dimetietur.* De anno magno vide præterea Apul. de dogm. Platon. pag. 34. Theon. in Arat. pag. 152. Plutarch. lib. 11.

de placit. Philoſ. cap. xxxii. Achil. Stat. Proleg. in Arat pag. 89. Joſeph. lib. I. Antiq. Judaic. cap. 4. Quintilian. Dialog. de clar. Orator. Solin. cap. 36. Photii Biblioth. pag. 714. Stobæum Eclog. Phyſ. lib. I. cap. xi. pag. 21. Ciceron. lib. II. de natura Deor. Servium lib. III. Æneid ad verſum, *Interea magnum Sol circumvolvitur annum.* Jul. Firm. lib. I. Matheſ. in præfat. Feſtum lib. xi. Marium Victorin. lib. I. Rhetor. Ciceronis pag. 151. Nicet. Choniat. lib. I. Theſaur. orthod. cap. ix. Macrobius hunc annum *Mundanum* appellat, lib. II. in Somn. Scip. cap. xi.

[b] Diluvionem] Gloſſ. *κατακλυσμὸς Dilubies, diluvium, inundatio.*

[c] Nam his alternis] Plato in Timæo. *πολλαὶ καὶ κατὰ πολλὰ φθοραὶ γεγόνασιν ἀνθρώπων, καὶ ἔσονται πυρὶ μὲν καὶ ὕδατι μέγισται, μυρίοις δὲ ἄλλοις ἕτεραι βραχύτεραι.* Quem Platonis locum citat Clemens Alexan. Strom. v. pag. 235. Arnob. lib. I. adverſ. gent. & Minut. Felix in Octavio. Stoicis idem placuit, teſte Diogene Laërtio in vita Zenonis. Vid. Senecam lib. III. nat. quæſt. xxvii, xxviii & xxix. Jul. Firm. lib. III. Matheſ. cap. I. Macrob. lib. II. in Somn. Scipion. cap. x. Ovid. lib. I. Metamorph.

Eſſe quoque in fatis reminiſcitur, affore tempus
Quo mare, quo tellus, correptaque regio cœli
Ardeat, & mundi moles operoſa laboret.

Videndus D. Auguſtinus lib. xii de civit. Dei cap. x. Nemeſ. de natura homin. c. 38. Æn. Gazæus p. 38. Cleomed. lib. I. Meteor. c. I. & ibid. Robert. Belfor. Joh. Stobæus in Eclog. phyſ. c. 24. Suid. in χρόνος. Galeot. Marc. de doctr. promiſc. c. 25.

[d] Heraclitus & Linus decem millium octingentorum] Imo duodeviginti millium, ſi Plutarcho credendum, lib. II. de placit. Philoſ. cap. xxxii. & Stobæo lib. I. Eclog. Phyſ. cap. xi.

[e] Dion] Dion Neapolites, ut opinor, mathemati-

cus nobilis, cujus mentionem facit Auguſtinus lib. 21. de civit. Dei. c. 8.

f Quaternum annorum circuitus] Id eſſe verum ſpatium Olympiadis, videre eſt ex Dionyſ. Halicarn. lib. I. Antiq. Roman. pag. 61. Nam centum viginti annos, triginta Olympiadas facere, diſerte memorat. Vid. Africanum citatum ab Euſebio lib. x. præparat. Evangel. pag. 286. D. Cyrill. Catech. xii. quique illum locum in ſua collectanea retulit, Suidam in voce Ὀλυμπιάς. Iſidor. lib. v. Orig. cap. xxxvii. Solin. cap. I. Quia vero hoc temporis ſpatium etiam πενταετηρὶς dicitur, ideo Poëtæ pro ſolido quinquennio accepere. Ovid. lib. iv. de Ponto Eleg. vi.

In Scythia nobis quinquennis Olympias acta eſt,
Jam tempus luſtri tranſit in ulterius.

g Quod luſtrum appellabant] *Luſtrum* eſt omnis periodus. Sic *Solis luſtrum*, eſt annus, apud Manil. lib. III. pag. 76.

Luſtra decem tribuet Solis cum menſibus octo.

Et *luſtrum* quadriennii tempus, apud Ovid. lib. III. Faſt.

----In luſtrum accedere debet
Quæ conſumatur partibus una dies.

Sæpius pro quinquennio ponitur. Unde & Gloſſ. *Luſtrum*, πενταετηρίς. Apul. Apol. pag. 401. *Annos computet, quos ſexaginta mulieri aſſignabat, probet quinque & quinquaginta. Luſtro mentitus eſt.* Calliſtrat. L. *Non intelligitur.* 3. §. *Cum quinquennium.* D. *de Jur. fiſci.* Dictum autem *Luſtrum* putant alii à luſtrando, ut Dionyſ. Halicarn. lib. iv. Antiq. Roman. pag. 225. Liv. lib. I. Ulpian. in fragm. Iſidor. lib. v. Orig. cap. xxxvii. Alii à ſolvendo, ut Varr. lib. v. de ling. Lat. pag. 46. quod quinto quoque anno vectigalia & ultro tributa per cenſores perſolvebantur.

h A Servio Tullio] Liv. lib. I. Flor. lib. I. cap. vi & viii.

i Veſpaſiano V. & Cæſ. III. Coſſ.] Mentionem faciant

faciunt hujus cenſûs Sueton. in Veſpaſ. cap. viii. & Tito cap. vi. Plin. lib. III. cap. v. & lib. vii. cap. xlix. Jul. Capitol. in M. Antonin. Philoſopho in pr. Item nummi antiqui.

[k] Anni interfuerint paulo minus ſexcenti quinquag.] Sic omnes editiones habent, quare nihil mutare auſi ſumus: quamvis ex Faſtis Onuphrii & Goltzii conſtet, annos interfuiſſe paulo minus ſexcentos quadraginta. Plin. lib. III. cap. v. Cenſuram Veſpaſiani in annum urbis 828. confert. Vid. Scalig. lib. II. de emend. temp. pag. 174.

[l] Per Capitolinos agonas] Primus agon Capitolinus à Domitiano inſtitutus eſt, A. V. C. 839. Faſt. Capitol. Sueton. in Domit. cap. iv. Clem. Alexand. Strom. I. pag. 145. Vid. Scalig. lib. v. de Emend. temp. pag. 451. & lib. I. Auſon. lect. cap. 10.

CAPUT XIX.

[a] ANnus vertens eſt natura, dum Sol percurrens duodecim ſigna, eodem, unde profectus eſt, redit. Hoc tempus quot dierum eſſet, ad certum nondum aſtrologi reperire potuerunt. [b] Philolaus annum naturalem dies habere prodidit CCCLXIV. & dimidiatum. [c] Aphrodiſius CCCLXV. & partem diei octavam. [d] Callippus autem CCCLXV. & [e] Ariſtarchus Samius tantundem, & praeterea diei partem MDCXXIII. [f] Meton vero CCCLXV. & dierum quinque undevigeſimam partem. [g] Oenopides CCCLXV. & dierum duum & viginti undeſexageſimam partem.

 [h] Har-

[h] Harpalus autem CCCLXV. & horas æquinoctiales tredecim. At noſter Ennius CCCLXVI. Plerique præterea incomprehenſibile quiddam & inenuntiabile eſſe exiſtimaverunt. Sed pro vero, quod proximum putabant, amplexi ſunt, [i] dies ſcilicet CCCLXV. Igitur cum tanta inter viros doctiſſimos fuerit diſſenſio: quid mirum, ſi anni civiles, quos diverſæ civitates, rudes etiam tum, ſibi quæque ſtatuebant, tam inter ſe diſcrepent, quam cum illo naturali non congruant? [k] Et in Ægypto quidem antiquiſſimum ferunt annum bimeſtrem fuiſſe; poſt deinde [l] ab Iſone rege [m] quadrimeſtrem factum: noviſſime [n] Arminon ad tredecim menſes & dies quinque perduxiſſe. Item in Achaia [o] Arcades trimeſtrem annum primo habuiſſe dicuntur, & ob id [p] προσέληνοι appellati: non, ut quidam putant, quod ante ſint nati, quam Lunæ aſtrum cœlo eſſet: ſed quod prius habuerint annum, quam is in Græcia ad Lunæ curſum conſtitueretur. Sunt qui tradant, hunc annum trimeſtrem [q] Horum inſtituiſſe. [r] eoque ver, æſtatem, autumnum, hyemem ὥρας, & annum ὧρον dici, & Græcos annales, ὥρους, eorumque ſcriptores ὡρογράφους. Itaque quatuor annorum circuitum in modum πενταετηρίδος annum magnum dicebant. [ſ] Cares autem, & Acarnanes, ſemeſtres habuerunt annos, & inter

inter ſe diſſimiles, quibus alternis dies augeſcerent, aut ſeneſcerent: eoſque conjunctos, veluti τριετηρίδα, annum magnum.

In CAPUT XIX.

[a] ANnus vertens] *Annus vertens* eſt, dum ſol ad id ſignum ſe denuo vertit, ex quo digreſſus eſt. Macrob. lib. I. Saturnal. cap. xiv. Plato in Timæo: Ἐνιαυτὸς δὲ ὁπόταν ἥλιος τὸν ἑαυτοῦ περιέλθοι κύκλον Ammon. in Categor. Ariſtot. pag. 69. b. annum ſimiliter definit, τὴν ἐπὶ τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου τοῦ ἡλίου περίοδον. Vid. Polluc. lib. I. cap. vii.

[b] Philolaus annum nat.] Philolaum anno ſolari dies tribuiſſe trecentos ſexaginta quatuor & dimidiatum, conſtat ex ejuſdem anno magno, de quo ſup. cap. præcedenti. Vide Scalig. lib. II. de emend. temp. pag. 150.

[c] Aphrodiſius] Sic in MS. fuiſſe teſtatur Fr. Modius in Novantiq. lect. Epiſt. xlvii. Cur autem legendum cenſeat *Alphrodius* potius quam *Aphrodiſius*, ipſe viderit; rationem enim non addit. In Germ. & Aldina editione eſt *Aplyrodius*.

[d] Callippus autem trecent. ſexag. quinq.] Adde & quadrantem. Nam ſi 27759. dies diviſeris per annos 76, quibus conſtat periodus Callippica, annus ſolaris vertens habebit dies $365\frac{1}{4}$. Vid. Ptolem. lib. III. magnæ conſtr. pag. 63. Gemin. pag. 140. & ſeq. Scalig. lib. I de emend. temp. pag. 17.

[e] Ariſtarchus Samius tantund. & præt. diei part. mill.] In Franc. Modii ſchedis fuit, *partem* xvii. Vid. Epiſt. xlvii. Novantiq. lect.

[f] Meton vero trecent.] Ptolem. lib. III. magnæ conſtr. pag. 63. ὁ ἐνιαυτὸς κατὰ τοὺς περὶ Μέτωνα καὶ Εὐκτήμονα περιέχει ἡμέρας τξε. δ'. καὶ οϛ· μίας ἡμέρας.

g Oenopides.] Meminit Ælian. lib. 10. Varia hiſtor. cap. vii. Vid. Scalig. lib. 11. de emend. temp. pag. 161.

h Harpalus autem trec. ſexag. qu. & horas æquinoctiales tredecim] Imo duodecim: ut evidentiſſime demonſtrat Joſeph. Scalig. lib. 11. de emend. temp. pag. 66.

i Dies ſcilicet trecentos ſexag. quinq.] Notat Heliodor. lib. 9. pag. 444. Ægyptios hanc anni quantitatem voce Νεῖλος indicaſſe. καὶ οὐδὲν ἀλλ᾽ ἢ τὸν ἐνιαυτὸν ἀντικρὺς εἶναι τὸν Νεῖλον, τοῦτο καὶ τῆς προσηγορίας ἐκβεβαιουμένης. τῶν γοῦν κατὰ τοὔνομα στοιχείων εἰς ψήφους μεταλαμβανομένων, πέντε καὶ ἑξήκοντα καὶ τριακόσιαι μονάδες, ὅσαι καὶ τοῦ ἔτους ἡμέραι συναχθήσονται. Euſtath. ad verſ. 224. Dionyſii perieg.

N	50.
E	5.
I	10.
Λ	30.
O	70.
Σ	200.
	365.

De Perſis Curtius lib. III. *Magos trecenti & ſexaginta quinque juvenes ſequebantur puniceis amiculis velati, diebus totius anni pares numero: quippe Perſis quoque in totidem dies deſcriptus eſt annus.* Græci eundem numerum dierum anni indicare voluerunt ſuis Daphnephoriis: de quibus vide quæ ex Procli Chreſtomathia exſcripſit Photius Biblioth. pag. 525. Et Numa Pompilius, apud Romanos ſimulacro Jani manu dextera trecentorum, & ſiniſtra ſexaginta & quinque numerum retinente, Macrob. lib. 1. Saturnal. cap. 9. Vide Plin. lib. 34. cap. 7.

k Et in Ægypto quidem ant. fer. annum bimeſtrem fuiſſe] Imo menſtruus fuit, ut ſcribit Diodor. Siculus lib. 1. pag. 22. Varro citante Lactantio lib. II. Inſtit.

ſtit. cap. 13. Plutarch. in Numa pag. 131. Plin. lib. vii. cap. 48. Auguſtin. lib. xii. de civitat. Dei, cap. 10. & lib. xv. cap. 12. Suid. in ἥλιος. Proclus lib. 1. in Timæum Plat. pag. 33. εἰ δὲ καὶ ὅ φησιν Εὔδοξος ἀληθὲς, ὅτι Αἰγύπτιοι τὸν μῆνα ἐνιαυτὸν ἐκάλουν. Macrob. lib. 1. Saturn. cap. 14.

[l] Ab Ilone] Varia eſt hujus loci lectio. Nam & *Piſone*, *Biſone*, *Bihone*, *Pherone*, legitur. Ultimum placet Manutio ex Herodoti lib. II.

[m] Quadrimeſtrem factum] Solin. cap. III. Plutarch. in Numa, pag. 31. Αἰγυπτίοις δὲ μηνιαῖος ἦν ὁ ἐνιαυτὸς, εἶτα τετράμηνος, ὥς φασι. Auguſtin. lib. 12. de civit. Dei. c. 10. & lib. 15. de civit. Dei. cap. 12.

[n] Arminon] Nuſquam hunc inter reges Ægypti invenio. An eſt *Armais* ? cujus meminit Joſephus lib. 1. contra Appion. pag. 1041. Non liquet.

[o] Arcades trimeſtrem] Sic Plin. lib. vii. cap. 48. Solin. cap. III. Macrob. lib. 1. Saturn. cap. 12. D. Auguſtin. lib. xv. de civitat. Dei. cap. 12. At Plutarch. in Numa Arcadas quadrimeſtrem annum habuiſſe auctor eſt. Vid. Stob. Eclog. Phyſ. pag. 21.

[p] Προσέληνοι] Vid. Lucian. περὶ ἀστρολ. pag. 829. Scholiaſt. Apollon. Rhod. lib. iv. Argonaut. verſ. 264. Scholiaſt. Æſchyli in Prometheo. Stephan. de urbib. in Ἀρκάς. Suid. in Βεκκεσέληνε. Ovid. lib. 1. Faſtor. Cicer. pro Fundanio. Johan. Tzetz. hiſt. Chiliad. 2. 55. & Chiliad. 4. hiſt. 2.

[q] Horum inſtituiſſe] De Horo Rege Ægypti, vid. Herodot. lib. II. pag. 165. Diodor. Sicul. lib. 1. pag. 22. Macrob. lib. 1. Satur. c. 21. Diogenes autem Laërtius in Thalete memorat, Thaletem τὰς ὥρας τοῦ ἐνιαυτοῦ inveniſſe.

[r] Eoque ver, æſtatem] Diodor. Sicul. lib. 1. pag. 23. καὶ ἐκείνους γὰρ τοὺς χρόνους τὸν ἐνιαυτὸν ἀπαρτίσαι τέτταρσι μησὶ, τοῖς γινομένοις κατὰ τὰς ἑκάστων τῶν χρόνων ὥρας, οἷον ἔαρος, θέρους, χειμῶνος. ἀφ'

ἧς αἰτίας καὶ παρ' ἐνίοις τῶν Ἑλλήνων τοὺς ἐνιαυτοὺς ὥρους καλεῖσθαι, καὶ τὰς καθ' ἔτος ἀναγραφὰς, ὡρογραφίας προσαγορεύεσθαι. Annum antiquitus ὧρον Græce dictum teſtatur etiam Plutarchus Sympoſ. lib. v. quæſt. iv. Heſychius Grammaticus, Etymol. Magn. Emendavimus autem hunc locum ante depravatum, legimuſque: *Eoque ver, æſtatem, autumnum, hyemem, ὧρας, & annum ὧρον dici, & Græcos annales ὥρους, eorumque ſcriptores ὡρογράφους.*

[f] Cares autem & Acarnanes] Vid. Plutarch. in Numa. pag. 131. Macrob. lib. 1. Saturn. cap. 12. Solin. cap. III. D. Auguſtin. lib. xv. de civit. Dei. cap. 12.

CAPUT XX.

SED, ut hos annos mittam, caligine jam profundæ vetuſtatis obductos: in his quoque, qui ſunt recentioris memoriæ, & ad curſum Lunæ vel Solis inſtituti, quanta ſit varietas, facile eſt cognoſcere, ſi quis vel in unius Italiæ gentibus, ne dicam peregrinis, velit anquirere. Nam, ut alium Ferentini, alium [a] Lavinii, itemque Albani vel Romani, habuerunt annum: ita & aliæ gentes. Omnibus tamen fuit propoſitum, ſuos civiles annos, varie interkalandis menſibus, ad unum verum illum naturalemque corrigere. De quibus omnibus diſſerere quoniam longum eſt, ad Romanorum annum tranſibimus. [b] Annum vertentem Romæ Licinius quidem Macer, & poſtea Feneſtella, ſtatim ab

ab initio duodecim menſium fuiſſe ſcripſerunt. Sed magis [c] Junio Gracchano, & Fulvio, & Varroni, & Suetonio, [d] aliiſque credendum, qui decem menſium putaverunt fuiſſe: ut tunc Albanis erat, unde orti Romani. Hi decem menſes dies trecentos quatuor hoc modo habebant.

MARTIUS	XXXI.
APRILIS	XXX.
MAIUS	XXXI.
JUNIUS	XXX.
QUINTILIS	XXXI.
SEXTILIS & SEPTEMBER	XXX.
OCTOBER	XXXI.
NOVEMBER & DECEMBER	XXX.

quorum quatuor majores pleni, cæteri ſex cavi vocabantur. Poſtea, ſive [e] à Numa, ut ait Fulvius, ſive, ut Junius, à Tarquinio duodecim facti ſunt menſes, & dies CCCLV. quamvis Luna duodecim ſuis menſibus CCCLIV. dies videatur explere. Sed, ut unus dies abundaret, aut per imprudentiam accidit, aut quod magis credo, [f] ea ſuperſtitione, qua impar numerus plenus, & magis fauſtus habebatur. Certe ad annum priorem unus & quinquaginta dies acceſſerunt: qui quia menſes duos non implerent, ſex illis cavis menſibus dies ſunt ſinguli detracti, & ad eos additi, factique ſunt dies quinquaginta ſeptem: & ex his duo menſes, Januarius undetriginta

die-

dierum, Februarius duodetriginta. Atque ita omnes menſes pleni, & impari dierum numero eſſe cœperunt, excepto Februario, qui ſolus cavus, & ob hoc cæteris infauſtior eſt habitus. Denique, cum [g] interkalarem menſem viginti duum, vel viginti trium dierum alternis annis addi placuiſſet, ut civilis annus ad naturalem exæquaretur: in menſe potiſſimum Februario, inter [h] Terminalia & [i] Regifugium, interkalatum eſt. idque diu factum, priuſquam ſentiretur, [k] annos civiles aliquanto naturalibus eſſe majores. Quod delictum ut corrigeretur, [l] Pontificibus datum eſt negotium, eorumque arbitrio interkalandi ratio permiſſa. [m] Sed horum plerique, ob odium, vel gratiam, quo quis magiſtratu citius abiret, diutiuſve fungeretur, aut publici redemtor ex anni magnitudine in lucro damnove eſſet, plus minuſve ex libidine interkalando, rem ſibi ad corrigendum mandatam, ultro depravarunt. Adeoque aberratum eſt, [n] ut C. Cæſar Pontifex Maximus, ſuo III. & M. Æmilii Lepidi conſulatu, quo retro delictum corrigeret, duos menſes interkalarios dierum ſexaginta ſeptem, in menſem Novembrem & Decembrem interponeret, cum jam menſe Februario dies tres & viginti interkalaſſet, faceretque eum annum dierum [o] CDXLV, ſimul providens in futurum, ne iterum erraretur. nam interkalario

lario menſe ſublato,annum civilem ad Solis curſum formavit. Itaque diebus CCCLV addidit X. quos per ſeptem menſes, qui dies undetricenos habebant, ita diſtribuit,[p] ut Januario,& Sextili, & Decembri bini accederent, cæteris ſinguli: eoſq; dies extremis partibus menſium appoſuit, [q] ne ſcilicet religiones ſui cujuſque menſis à loco ſummoverentur. Quapropter nunc [r] cum in ſeptem menſibus dies ſinguli & triceni ſint, [ſ] quatuor tamen illi ita primitus inſtituti eo dinoſcuntur, quod nonas habent ſeptimanas: cæteri, quintanas. Præterea pro quadrante diei, qui annum verum ſuppleturus videbatur, inſtituit, ut peracto quadriennii circuitu, dies unus, ubi menſis quondam ſolebat, poſt Terminalia interkalaretur: [t] quod nunc Biſextum vocatur. Ex hoc anno, ita à Julio Cæſare ordinato, cæteri ad noſtram memoriam Juliani appellantur, iique conſurgunt ex IIII Cæſaris conſulatu. [u] qui, etiam ſi non optime, ſoli tamen ad annum naturæ aptati ſunt. nam & priores alii,etiam ſi qui decimeſtres fuerunt, nec Romæ modo, vel per Italiam, ſed & apud gentes omnes, quantum poterat idem, fuerunt correcti. Itaque cum de aliquo annorum numero hic dicetur, non alios par erit, quam naturales accipere. Et, [x] ſi origo mundi, in hominum notitiam veniſſet, inde exordium ſumeremus.

In

In CAPUT XX.

[a] LAvinii] Laviniorum annus tredecim menſibus terminabatur, eratque dierum trecentorum ſeptuaginta quatuor, ut Solinus auctor eſt, cap. III. D. Auguſt. lib. xv. de civit. Dei. cap. 12.

[b] Annum vertentem] Annum Romuli duodecim habuiſſe menſes, Licinii Macri & Feneſtellæ opinionem ſequutus, docet Joſephus Scaliger lib. II. de emend. temp. pag. 155.

[c] Junio Gracchano] Sic etiam Ulpiano dicitur L. 1. in pr. D. *De offic. quæſt.* At Varroni eſt *Junius Gracchus* lib. v. de ling. Lat. pag. 50.

[d] Aliiſque credendum] Gell. lib. III. cap. 16. Macrob. lib. I. Saturnal. cap. 12. Solin. cap. III. Ovid. lib. I. Faſt. Plutarch. in Numa pag. 131.

[e] A Numa] Liv. lib. I. pag. 16. Plutarch. in Numa pag. 132. Plin. Secundus de vir. illuſt. Macrob. lib. I. Saturn. cap. 13.

[f] Ea ſuperſtitione qua impar numerus] Vid. Servium ad illud Virgilii Eclog. viii.

---numero Deus impare gaudet.

Macrob. lib. I Saturnal. cap. xiii. Solin. cap. III.

[g] Interkalarem menſem] Qui dictus eſt *Merkidinus*, ut Plutarch. in Numa, vel *Merkedonius*, ut idem in Cæſare memoriæ prodidit. Rationem vero interkalandi, de qua hic agitur, vide apud Macrob. lib. I. Saturnal. cap. xiii. Solin. cap. III. & Joſeph. Scalig. lib. II. de emend. temp.

[h] Terminalia] Varro lib. v. de ling. Latin. pag. 46. *Terminalia, quod is dies anni extremus conſtitutus. Duodecimus enim menſis fuit Februarius, & cum intercalatur, inferiores quinque dies duodecimo demuntur menſe.* Vid. Scalig. lib. I. de emend. temp. pag. 14. ubi Cenſorinum erroris in hac re coarguit.

[i] Regifugium] De hoc Feſtus. *Regifugium, dies*

notatur

notatur in Faſtis VI. Kal. Martias, ut ait Verrius, ita dictus, quia eo die rex Tarquinius Romá fugerit. Ovid. lib. II. Faſt. in vii. Kal. Martii rejicit,

[k] Annos civiles aliquanto naturalibus eſſe majores] Succreſcebat enim ſingulis annis dies unus.

[l] Pontificibus datum eſt negotium] Faſtorum cuſtodia penes Pontifices fuit, commiſſa illis à Numa Pompilio, ut teſtatur Livius lib. I. Qui Faſti, etſi à C. Flavio Scriba, ut idem lib. ix. narrat, poſtea evulgati ſint, interkalandi tamen, dieſque vel eximendi vel tranſponendi arbitrium, penes eoſdem permanſit.

[m] Sed horum plerique] Eandem ſacerdotum fraudem notat quoque Sueton. in Jul. Cæſ. cap. 40. Ammian. Marcellin. lib. xxvi. pag. 334. Solin. cap. III. Macrob. lib. I. Saturn. cap. 14.

[n] Ut C. Cæſar Pontifex] De hac C. Julii Cæſaris correctione anni, vid. Dion. Caſſ. lib. xliii. pag. 227. Appian. lib. II. de bello civili in fin. Sueton. in Jul. Caſ. cap. 40. Ovid. lib. 3. Faſtor. Plin. lib. xviii. cap. 25. Plutarch. in Caſ. pag. 1349. Macrob. lib. I. Saturn. cap. 14. Tangit & Solin. cap. III. ſed ineptiſſime. Optime Scaliger lib. iv. de emend temp.

[o] Quadringentorum quadraginta quinque] Macrob. lib. I. Saturnal. cap. 14. habet dies quadringentos quadraginta tres. Corrupte, ut opinor. Legendum itaque, *quadringentos quadraginta quatuor.* Tot enim dies annum confuſionis habuiſſe, evidentiſſime oſtendit Scaliger lib. iv. de emend. temp. in eoque diſſentit à Cenſorino noſtro, qui menſem Merkedonium ſive interkalarium, eo anno imparem fuiſſe exiſtimat, ipſe vero parem.

[p] Ut Januario] Macrob. lib. I. Saturn. c. 10.

[q] Ne ſcilicet Religiones] Macrob. hæc explicat lib. I. Saturnal. cap. 14.

[r] Cum in ſeptem menſ.] Pertinent huc verſus Auſonii:

Implent

Implent tricenas per ſingula menſtrua luces
Junius, Aprilisque, & cum Septembre November.
Unum ter denis cumulatius adde diebus
Per ſeptem menſes, Jani Martiſque Calendis,
Et quas Maius agit, quas Julius, Auguſtuſque,
Et quas October, poſituſque in fine December.
Unus erit tantum duodetriginta dierum,
Quem Numa præpoſito voluit ſuccedere Jano.
Sic tercentenis decies accedere ſenos,
Quadrantemque, & quinque dies, ſibi computat annus.

[s] Quatuor tamen illi] Vid. Macrob. lib. 1. Saturnal. cap. 12, 13 & 14.

[t] Quod nunc Biſextum] Ideo quod eo anno bis dicatur, Sexto Kalend. Martias. L. *deniq.* 3. §. *minorem* D. *de minor.* L. *cum biſextum.* 98. D. de Verbor. ſignif. Auguſtin. lib. 4. de trinit. c. 4. Macrob. lib. 1. Saturnal cap. 14. Vid. Iſidor. lib. vi. Orig. cap. 17. Ammian. Marcell. lib. xxvi. pag. 334.

[u] Qui etiamſi non optime] Locus depravatus, quod vel lectionum varietas facile indicat.

[x] Si origo mundi] De anno conditi mundi mira inter eos etiam, quibus literæ ſacræ notæ ſunt, diſcrepantia. Secundum Joſephi Scaligeri tamen illuſtriſſimi & exactiſſimi chronographi calculum, annus quo iſta ſcribimus, eſt à conditu mundi 5562. qui eſt à nato Chriſto juxta Dionyſium 1613.

CAPUT XXI.

NUnc vero id intervallum temporis tractabo, [a] quod ἱστορικὸν Varro appellat. Hic enim tria diſcrimina temporum eſſe tradit. Primum, ab hominum principio ad cataclyſmum priorem: quod propter ignorantiam

etiam vocetur ἄδηλον. ſecundum, à cataclyſmo priore ad Olympiadem primam; quod quia in eo multa fabuloſa referuntur, μυθικὸν nominatur: tertium, à prima Olympiade ad nos, quod dicitur ἱστορικὸν, quia res in eo geſtæ veris hiſtoriis continentur. [b] Primum tempus, ſive habuit initium, ſive ſemper fuit, certe quot annorum ſit, non poteſt comprehendi: ſecundum non plane quidem ſcitur, [c] ſed tamen ad mille circiter & IↃC. annos eſſe creditur. à priore ſcilicet cataclyſmo, quem Ogygium dicunt, ad Inachi regnum, anni circiter CCCC. hinc [d] ad Olympiadem primam paullo plus CCCC. Quos ſolos, quamvis mythici temporis poſtremos, tamen quia à memoria ſcriptorum proximos, quidam certius definire voluerunt. Et quidem Soſibius ſcripſit, eſſe CCCXCV. Eratoſthenes autem, ſeptem & CCCC. Timæus CCCCXVII. Aretes IↃXIIII. & præterea multi diverſe. quorum etiam ipſa diſſenſio incertum eſſe declarat. De tertio autem tempore fuit quidem aliqua inter auctores diſſenſio, in ſex ſeptemve tantummodo annis verſata. Sed hoc quodcumque caliginis, [e] Varro diſcuſſit: & pro cætera ſua ſagacitate, nunc diverſarum civitatium conferens tempora, nunc defectus, eorumque intervalla retro dinumerans, eruit verum, lucemque oſtendit, per quam numerus certus non annorum modo,

ſed

ſed & dierum perſpici poſſit. Secundum quam rationem, niſi fallor, hic annus, cujus velut [f] index & titulus quidam eſt, Ulpii & Pontiani conſulatus, [g] ab Olympiade prima milleſimus eſt & quartus decimus, [h] ex diebus duntaxat æſtivis, quibus agon Olympicus celebratur, [i] à Roma autem condita DCCCCXCI, & quidem ex [k] Parilibus, unde urbis anni numerantur. Eorum vero annorum, quibus Julianis nomen eſt, CCLXXXIII, ſed ex die Kal. Jan. unde Julius Cæſar anni à ſe conſtituti fecit principium. At eorum, qui vocantur [l] anni Auguſtorum, CCLXV. perinde ex Kal. Jan. quamvis ex ante diem decimum ſextum Kal. Februarii Imperator Cæſar, D. F., ſententia L. Munacii Planci, à Senatu, cæteriſque civibus, Auguſtus appellatus eſt, ſe VII. & M. Vipſanio Agrippa III. Coſſ. Sed Ægyptii, quod biennio ante in poteſtatem ditionemque Pop. Rom. venerunt, habent hunc Auguſtorum annum CCLXVII. Nam, ut à noſtris, ita ab Ægyptiis, quidam anni in literas relati ſunt. ut quos [m] Nabonnazaru nominant, quod à primo Imperii ejus anno conſurgunt, [n] quorum hic DCCCC. LXXXVI. item Philippi, qui [o] ab exceſſu Alexandri Magni numerantur, & ad hunc uſque perducti, annos DLXII conſummant. [p] Sed horum initia ſemper à primo die menſis ejus ſumuntur, cui apud Ægyptios nomen eſt Thoth: quique

quique hoc anno fuit ante diem VII. Kal. Jul. cum abhinc annos centum, Imperatore Antonino Pio, II. & Bruttio Præſente Coſſ., iidem dies fuerint ante diem XII. Kal. Auguſt. quo tempore ſolet [q] Canicula in Ægypto facere exortum. Quare ſcire etiam licet, anni illius magni, qui, ut ſupra dictum eſt, & ſolaris, & canicularis, [r] & Dei annus vocatur, nunc agi vertentem annum centeſimum. Initia autem iſtorum annorum propterea notavi, ne quis eos aut ex Kal. Jan. aut ex alio aliquo tempore ſimili putaret incipere: [ſ] cum his conditorum voluntates, non minus diverſæ ſint, quam opiniones philoſophorum. Iccirco aliis [t] à novo Sole, id eſt, à bruma, aliis ab æſtivo ſolſtitio, pleriſq; ab æquinoctio verno, partim ab autumno æquinoctio, quibuſdam ab ortu vergiliarum, nonnullis ab earum occaſu, multis à canis exortu, incipere annus naturalis videtur.

In CAPUT XXI.

[a] QUod dicitur *ἱστορικὸν*] Hinc Africanus apud Euſeb. lib. x. præpar. Evang. & Juſtin. Martyr *λόγῳ παραινετ.* aiunt, *ὅτι οὐδὲν Ἕλλησι πρὸ τῶν Ὀλυμπιάδων ἀκριβὲς ἱστόρηται.*

[b] Primum tempus] Vid. Ariſtotel. lib. viii. Phyſ. cap. I.

[c] Sed tamen ad mille circ. & ſexcentos] De integritate hujus loci vehementer dubito: mutare tamen quicquam abſque auctoritate veterum codicum religio fuit. De tempore certe à cataclyſmo Ogygio, uſque

ad primam Olympiadem, inter ſcriptores non convenit. Nam noſter numerat annos MDC. Africanus autem & alii, quos citat Euſebius lib. x. præparat. Evangel. pag. 287. & ſeqq. mille & viginti tantum. Deinde Cenſorinus Inachum Ogyge poſteriorem facit, qui tamen prior fuit. Euſeb. ibid. & in Chron. lib. poſteriore. Niſi velis referre ad Inachum Sicyoniorum regem. At hunc non Inachum, ſed Ianiſcum fuiſſe, ex Pauſania docet Joſephus Scaliger in animadverſionibus in Euſebii Chronic. pag. 44. Vid. eundem lib. III. canon. Iſagog. pag. 240.

[d] Ad Olympiadem primam] Iphiti nimirum. Nam Hercules primus hujus ludicri, ut plurimorum eſt opinio, auctor fuit: deinde intermiſſum aliquamdiu Iphitus inſtauravit, ut Solinus tradit. Sed quia Solini locus corruptus eſt, illum ex vetuſtis manuſcriptis codicibus, qui aſſervantur in Illuſtriſſimi Principis Holſatiæ bibliotheca, integritati ſuæ reſtitutum hic apponere placet. *Certamen Olympicum, quod Hercules in honorem atavi materni Pelopis ediderat, intermiſſum Iphitus Elius inſtauravit, poſt excidium Trojæ anno quadringenteſimo octavo.* Ergo ab iſto numeratur Olympias prima. Vid. Patercul. Hiſtor. lib. I.

[e] Varro diſcuſſit] Par laus Varroni tribuitur à Cicerone lib. I. Academ. quæſt. *Tu ætatem patriæ, tu deſcriptiones temporum, tu ſacrorum jura, tu ſacerdotum, tu domeſticam, tu bellicam diſciplinam, tu ſedem regionum & locorum, tu omnium divinarum humanarumque rerum nomina, genera, officia, cauſas, aperuiſti.*

[f] Index & titulus] Quod Cenſorino *index & titulus*, id Græcis ἐπιγραφὴ eſt.

[g] Ab Olympiade prima milleſim.] Sup. cap. xviii.

[h] Ex diebus duntaxat æſtivis] Liv. lib. xxvii. pag. 657. *Olympiæ ludicrum ea æſtate futurum erat, quod maximo cœtu Græciæ celebraretur.*

[i] A Roma autem condita] De intervallo primæ Olympiadis, uſque ad Romam conditam, variæ ſunt

&

& diſcrepantes auctorum ſententiæ, relatæ à Dionyſ. Halicarn. lib. 1. Antiq. Roman. p. 60. Solin. cap. 11. Inter illas autem duæ ſunt præcipuæ: altera Porcii Catonis, altera M. Varronis. Cato, quique ejus ſectam ſunt ſequuti, uti Dionyſ. Halicarnaſ. lib. 1. Antiq. Rom. pag. 57 & 60. & ſeq. item Solin. dict. cap. 11. ſtatuunt, Romam eſſe conditam anno primo ſeptimæ Olympiadis. Varro autem & qui illum ſequuntur, uti Pomponius Atticus, M. Tullius, citati à Solino, Velleius Paterculus lib. 1. pag. 6. & Cenſorinus, anno tertio ſextæ Olympiadis conditam eſſe opinantur. De primis autem Palilibus vide quæ diſſerit Joſeph. Scaliger. lib. v. de Emend. temp. pag. 362.

[k] Parilibus] Sic ſcribunt Feſtus Pomp. Var. lib. 11. de re ruſt. cap. 1. Cic. lib. 11. de divin. Liv. lib. xl. Dionyſ. Halicarn. lib. 1. pag. 75. Solin. cap. 11. Alii *Palilia*. Ovid. lib. iv. Faſt. & xiv. Metamorph. Plutarch. in Romul. pag. 42. Plin. lib. xviii. cap. xxvi.

[l] Anni Auguſtorum] Dicuntur & *Auguſtani* inf. cap. ſeq. ideo, quod C. Cæſar Octavianus eo anno Auguſti cognomen ſumpſit. Sueton. in Auguſto cap. vii. Dion Caſſ. lib. liii. pag. 581. Vell. Patercul. lib. 2. quod deinceps ſequentes Imperatores retinuerunt. At quod Cenſorinus ſcribit ex ante diem xvi. Kal. Feb. Cæſarem Octavianum Auguſtum appellatum eſſe, id Ovid. lib. 1. Faſtor. in Idus Januarias confert.

Idibus in magni caſtus Jovis æde ſacerdos
Semimaris flammis viſcera libat ovis.
Redditaque eſt omnis populo provincia noſtro:
Et tuus Auguſto nomine dictus avus.

[m] Nabonazaru nominant] De Nabonazaro, & annorum ab ipſo denominatorum epocha, vide quæ traduntur à Scaligero lib. v. de Emendat. tempor. pag. 368.

[n] Quorum hic nongenteſimus] A prima igitur Olympiade Iphiti, ad epocham Nabonazari, anni ſunt viginti octo. Ab urbis conditu anni quinque.

[o] Ab exceſſu Alexandri Magn.] Mortuus eſt igitur Alexander Mag. Olympiadis cxiii. anno ultimo, vel, ut Joſephus lib. I. cont. Appion. pag. 1048. exiſtimat, anno primo Olympiadis cxiv. Anno ab U. C. 429. Ab epocha Nabonazari anno 424.

[p] Sed horum initia] Porphyr. in lib. de antro Nympharum. *Αἰγυπτίοις δὲ ἀρχὴ ἔτους, οὐχ ὁ ὑδροχόος, ὡς Ῥωμαίοις, ἀλλὰ καρκίνος. πρὸς γὰρ τῷ καρκίνῳ, ἡ σῶθις, ἣν κυνὸς ἀστέρα Ἕλληνές φασι.*

[q] Canicula in Ægypto] Vide Scalig. lib. III. de Emendat. temp. cap. de anno Ægyptiaco.

[r] Et Dei] *Dei* legendum eſt, non *diei*. *θεοῦ ἐνιαυτὸς*, ſup. cap. 18.

[ſ] Cum his conditorum voluntates] Simplic. in Comment. in lib. v. Ariſtotel. *φυσ. ἀκροάσ.* pag. 205. a. *ὡς δὲ ἡμεῖς ποιούμεθα ἀρχὰς ἐνιαυτοῦ μὲν περὶ θερινὰς τροπὰς, ὡς Ἀθηναῖοι, ἢ περὶ μετοπωρινὰς, ὡς οἱ περὶ τὴν νῦν καλουμένην ἀσίαν, ἢ περὶ χειμερινὰς, ὡς Ῥωμαῖοι, ἢ περὶ ἐαρινὰς, ὡς Ἄῤῥαβες καὶ Δαμασκηνοί.*

[t] A novo ſole, id eſt, à bruma] Varro lib. v. de ling. Lat. pag. 49. *Nonæ appellatæ, aut quod ante diem nonum Eidus ſemper, aut quod ut novus annus Kalendæ Januariæ ab novo Sole appellatæ, novus menſis, nova Luna, Noneis.* Ovid. lib. I. Faſtor.

Bruma novi prima eſt, veteriſque noviſſima Solis.
Principium capiunt Phœbus & annus idem.

Diſſentit Servius ad Virgilii lib. vii. Æneid. ad illum verſum, ---*Vel cum Sole novo.* inquit enim: *Proprie Sol novus eſt octavo Kalendas Januarias.*

CAPUT

CAPUT XXII.

[a] MEnſum genera duo. nam alii ſunt naturales, alii civiles. Naturalium ſpecies duæ, quod partim Solis, partim Lunæ eſſe dicantur. Secundum Solem fit menſis, dum Sol unumquodque in Zodiaco orbe ſignum percurrit. [b] Lunaris eſt autem, temporis quoddam ſpatium à nova Luna. Civiles menſes ſunt numeri quidam dierum, quos unaquæque civitas ſuo inſtituto obſervat; ut nunc Romani à Kalendis in Kalendas. Naturales, & antiquiores, & omnium gentium communes ſunt. Civiles, & poſterius inſtituti, & ad unamquamque pertinent civitatem. Qui ſunt cœleſtes, ſive Solis, ſeu Lunæ, neque peræque inter ſe pares ſunt, nec dies habent totos. Quippe Sol in Aquario moratur circiter undetriginta, in Piſce fere triginta, in Ariete unum & triginta, in Geminis prope triginta & duos: & ſic in cæteris inæquabiliter. ſed [c] uſque adeo non totos dies in ſingulis; ut annum ſuum, id eſt, dies trecentos ſexaginta quinque, & portionem neſcio quam, adhuc Aſtrologis inexploratam, in duodecim ſuos dividat menſes. Luna autem ſingulos ſuos menſes conficit diebus undetriginta circiter, & dimidiato. ſed & hos in-

ter ſe diſpares, alias longiores, alias breviores. At civitatium menſes vel magis numero dierum inter ſe diſcrepant: ſed dies ubique habent totos. Apud Albanos Martius eſt ſex & triginta, Maius viginti & duum, Sextilis duodeviginti, September ſedecim. Tuſculanorum Quintilis dies habet triginta ſex, October triginta duos. idem October apud Aricinos triginta novem. Minime videntur erraſſe, qui ad Lunæ curſum menſes civiles accommodarunt, ut in Græcia plerique, apud quos alterni menſes ad tricenos dies ſunt facti. Majores quoque noſtri idem ſunt æmulati; cum annum dierum CCCLV. haberent. Sed D. Julius cum videret hac ratione nec ad Lunam menſes, ut oportebat, neque annum ad Solem convenire, maluit annum corrigere: ut ſic etiam menſes, vel cum veris illis ſolaribus, & ſi non ſinguli, univerſi tamen ad anni finem neceſſario concurrerent. Nomina decem menſibus antiquis Romulum feciſſe, [d] Fulvius & Junius auctores ſunt: & quidem duos primos à parentibus ſuis nominaſſe, Martium à Marte patre, Aprilem ab Aphrodite, id eſt, Venere: unde majores ejus oriundi dicebantur. proximos duos à populo, Maium à majoribus natu, Junium à junioribus; cæteros ab ordine, quo ſinguli erant: Quintilem uſque ad Decembrem perinde à numero. Varro autem Romanos

manos à Latinis nomina menſum accepiſſe arbitratur. Auctores eorum antiquiores, quam urbem fuiſſe, ſatis argute docet. Itaque [e] Martium menſem à Marte quidem nominatum credit, non quia Romuli fuerit pater, ſed quod gens Latina bellicoſa. [f] Aprilem autem non ab Aphrodite, ſed ab aperiendo; quod tunc fere cuncta gignantur, & naſcendi clauſtra aperiat natura. [g] Maium vero non à majoribus, ſed à Maia nomen accepiſſe; quod eo menſe tam Romæ, quam antea in Latio, res divina Maiæ fiat, & Mercurio. [h] Junium quoque à Junone potius, quam junioribus, quod illo menſe maxime Junoni honores habeantur. [i] Quintilem, quod loco apud Latinos fuerit quinto: item Sextilem, ac deinceps ad Decembrem, à numeris appellatos. Cæterum, Januarium & Februarium poſtea quidem additos, ſed nominibus jam ex Latio ſumtis: & [k] Januarium ab Jano, cui attributus eſt, nomen traxiſſe, [l] Februarium à februo. [m] Eſt *februum* quidquid piat purgatque; & *februamenta* purgamenta: item *februare*, purgare, & purum facere. *Februm* autem non idem uſquequaque dicitur. nam aliter in aliis ſacris februatur, hoc eſt, purgatur. In hoc autem menſe [n] Lupercalibus, cum Roma luſtratur, ſalem calidum ferunt, quod *Februm* appellant. unde dies Lupercalium proprie Februatus, & ab eo porro menſis Februarius

vocitatur. Ex his duodecim menſibus duorum tantum nomina immutata, nam, [o] qui Quintilis fuit, Julius cognominatus eſt, C. Cæſare v. & M. Antonio Coſſ, anno Juliano ſecundo. qui autem [p] Sextilis fuerat, ex S. C., Marcio Cenſorino, C. Aſinio Gallo Coſſ., in Auguſti honorem dictus eſt Auguſtus, anno Auguſtano xx. Quæ nomina etiam nunc ad hanc permanent memoriam. Poſtea vero [q] multi Principes nomina quædam menſum immutaverunt, ſuis nuncupando nominibus. quod aut ipſi poſtmodum mutaverunt, aut poſt obitum eorum, illa nomina priſtina ſuis reddita menſibus fuerunt.

In CAPUT XXII.

[a] MEnſum genera] *Menſum* pro *menſium*. Infr. *nomina quædam menſum immutarunt.* Sup. cap. ix. *alterum ſeptem menſum, alterum decem.* Ovid. lib. v, Faſt.

Nec tu dux menſum Jane biformis eras.

[b] Lunaris eſt autem] Lunaris menſis triplex eſt, περιοδικὸς, συνοδικὸς, & φάσεως. Menſis περιοδικὸς eſt cum Luna ab eodem puncto zodiaci profecta, ad idem revertitur. Quod tempus conſtat ſecundem Plin. lib. 1. cap. 9. & Chalcid. in Timæum Platon. p. 59. diebus $27\frac{1}{3}$. Secundum Cleomedem lib. 1. Meteor. cap. III. diebus $27\frac{1}{2}$. Secundum vero Gellium lib. III. cap. x. & Macrob. lib. 1. Somn. Scip. cap. vi. diebus 28. Vitruv. lib. 9 c. 4. diebus 28, & una circiter hora amplius. Martian. Capell. lib. 8. diebus

27. 6.

27. & beſſe. Συνοδικὸς menſis eſt, cum Luna à Sole profecta, rurſus ad eum redit. Quod fit ſecundum Cenſorinum hoc capite, die $29\frac{1}{2}$. Geminum pag. 115. die $29\frac{1}{2}\ \frac{1}{33}$. Plinium lib. 1. cap. ix. Cleomed. loco ſup. notato, Caſſiodorum lib. 11. Var. xxxvi. die 30. Menſis φάσεως eſt, qui incipit ſecundo die à coitu, duratque uſque dum tota rurſus deficiat, exque oculis evaneſcat. Vid. Plin. lib. 11. cap. ix.

[c] Uſque adeo non totos dies] Geminus tamen totos dies refert, juxta quem Sol moratur

In	CANCRO	XXXI.	dies.
	LEONE	XXXI.	
	VIRGINE	XXX.	
	LIBRA	XXX.	
	SCORPIO	XXX.	
	SAGITTARIO	XXIX.	
	CAPRICORNO	XXIX.	
	AQUARIO	XXX.	
	PISCIBUS	XXX.	
	ARIETE	XXXI.	
	TAURO	XXXII.	
	GEMINIS	XXXII.	

[d] Fulvius & Junius auct. ſunt] Varro etiam lib. v. de ling. Lat. pag. 50. Fulvium Flaccum & Junium Gracchum hujus rei auctores laudat. Adi Macrob. lib. 1. Saturn. cap. xii. Solin. cap. 111. Ovid. lib. 1. Faſt.

Martis erat primus menſis, Veneriſque ſecundus.
Hæc generis princeps, ipſius ille pater.
Tertius a ſenibus, juvenum de nomine quartus;
Quæ ſequitur numero turba notata fuit.

[e] Martium menſem] Idem ἔτυμον placet Feſto. At Iſidorus lib. v. Orig. cap. 33. Martium dictum autumat, *Quod eo tempore cuncta animantia ad marem agantur, & concumbendi voluptatem.*

f Aprilem autem non ab Aphrodite] Cincius apud Macrob. lib. 1. Saturnal. cap. xii. Plutarch. in Numa pag. 132. idem affirmat. Vid. Iſidor. dict. loco.

g Maium vero] Vid. Feſt. in *Maius*. Macrob. & Iſidor. d. l. Servium lib. 1. Georg. ad verſ. *Vere novo*, &c. Plutarch. in Numa.

h Junium quoque] Feſtus & Cincius quoque à Junone ſic dictum putant. alii à Junio Bruto, ut refert Macrob. libro jam toties citato.

i Quintilem] Vid. Feſt. in *Martius*. Macrob. lib. 1. Saturn. cap. xii. Solin. cap. 111. Iſidor. dict. loc.

k Januarium ab Jano] Macrob. lib. 1. Saturn. cap. xiii. Iſidor. lib. v. Orig. cap. xxxiii. Suaves ſunt Græci, qui Januarium vel quaſi *αἰωνάδειον* dictum putant, uti Longinus apud Suid. in *Αἰωνάδειος*. *Αἰωνάδειος, ὁ Ἰαννουάρειος μήν. ὑπὸ Λογγίνος αὐτὸν ἑρμηνεῦσαι βιάζεται, ὡσανεὶ αἰῶνος πατέρα.* Vel à janua, ut Porphyrius in lib. de antro Nympharum, *διὸ Ἰανύαν εἰπόντες τὴν θύραν, καὶ Ἰανουάρειον μῆνα τὸν θυραῖον προσεῖπον.* quamvis hoc Latinis nonnullis etiam placuit. Vid. Macrob. lib. 1. Saturnal. cap. ix. Tertullian. lib. de Idololat. cap. xv. & lib. de coron. milit. c. 14. Hieronym. lib. 9. comment. in Ezechiel. c. 29. Ovid. lib. 1. Faſt.

l Februarium à Februo] Vid. Feſt. in *Februarius*. Ovid. lib. 11. Faſt. Servium lib. 1. Georg ad verſ. *Vere novo, &c.* Iſidor. lib. v. Origin. cap. xxxiii. Plutarchum in Numa, & ſi ridere voles Suidam in *Φεβρουάριος*. Athen. lib. 3. dipnoſophiſt.

m Eſt Februum] *Februum* Sabinorum lingua purgamentum eſt, teſte Varrone lib. v. de ling. Lat. pag. 46. Auguſtin. lib. 7. de civit. Dei c. 7. Inde *Februare*, id eſt, purgare. Idem lib. 1. de vita pop. Roman. citante Nonio in *Februare*.

n Lupercalibus] De Lupercalium Feſto vide Dionyſ. Halicarn. lib. 1. antiq. Rom. p. 26. Plutarch. in Numa, p. 132. & in C. Cæſare, p. 1350. Ovid. lib. 2. faſt.

faſt. Juſtin. lib. 43. Hiſtor. Macrob. lib. 1. Saturn. cap. 13.

o Qui Quintilis fuit, Julius cognominat.] In honorem videlicet natalis ejus. Dion Caſſ. lib. xliv. pag. 275. & Appian. lib. 11. de bell. civili, pag. 494. Macrob. lib. 1. Saturnal. cap. xii. Plutarch. in Numa pag. 132. Auguſtin. lib. 2. de doctrina Chriſt. c. 21.

p Sextilis fuerat, ex SC.] Senatuſconſultum hujus rei ergo factum, extat apud Macrob. lib. 1. Saturn. cap. xii. Vid. Dion. Caſſ. lib. lv. pag. 632. Plutarch. modo dicto loco. Sueton. in Auguſto c. 31.

q Multi principes nomina quædam menſum immutaverunt] Nam Nero Aprilem menſem *Neroneum* dici juſſit. Sueton. in ejus vita cap. lv. Domitianus Octobrem *Domitianum* vocavit. Inde Martial. lib. 9. epig. 2. *Dum Janus hiemes, Domitianus* (id eſt, October) *autumnos, Auguſtus annis commodabit æſtates* Euſeb. lib. 1. Chron. pag. 44. Plutarch. in Numa. Commodus Imp. omnium menſium nomina immutavit, teſte Suida in Κόμοδος, & Ælio Lampridio in ejus vita pag. 73. Dione & Herodian. Eadem inſania laboravit etiam Demetrius, qui τὸν Μουνυχιῶνα nominavit Δημητριῶνα, ut refert Plutarchus in ejus vita pag. 1638.

CAPUT XXIII.

Supereſt pauca de die dicere, qui, ut menſis & annus, partim naturalis, partim civilis eſt. a Naturalis dies eſt, tempus ab oriente Sole ad Solis occaſum. cujus contrarium tempus eſt nox, ab occaſu Solis, uſque ad exortum. Civilis autem dies vocatur tempus, quod fit uno cœli circumactu, quo dies verus,

rus, & nox continetur. ut cum dicimus, aliquem dies triginta tantum vixiſſe; relinquitur enim etiam noctes intelligere. Hujuſmodi dies ab Aſtrologis, & civitatibus, quatuor modis definitur. [b] Babylonii quidem à Solis exortu, ad exortum ejuſdem aſtri, diem ſtatuerunt. at in Umbria plerique à meridie ad meridiem. [c] Athenienſes autem ab occaſu Solis ad occaſum. Cæterum [d] Romani à media nocte ad mediam noctem, diem eſſe exiſtimaverunt. Indicio ſunt ſacra publica, & auſpicia etiam magiſtratuum, quorum ſi quid ante medium noctis eſt actum, diei, qui præteriit, adſcribitur: ſi quid autem poſt mediam noctem, & ante lucem factum eſt; eo die geſtum dicitur, qui eam ſequitur noctem. Idem ſignificat, quod qui à media nocte, ad proximam mediam noctem, in his horis quatuor & viginti naſcuntur, eundem diem habent natalem. [e] In horas duodecim diviſum eſſe diem, noctemque in totidem, vulgo notum eſt. Sed hoc credo Romæ poſt reperta ſolaria obſervatum. Quorum antiquiſſimum quod fuerit, inventu difficile eſt. Alii enim [f] apud ædem Quirini primum ſtatutum dicunt, alii in Capitolio, nonnulli ad ædem Dianæ in Aventino. Illud ſatis conſtat, nullum in foro prius fuiſſe, quam id, quod [g] M. Valerius ex Sicilia advectum, ad roſtra in columna poſuit. quod quum ad clima Siciliæ

liæ deſcriptum, ad horas Romæ non conveniret, [h] L. Philippus Cenſor aliud juxta conſtituit. deinde aliquanto poſt [i] P. Cornelius Naſica Cenſor ex aqua fecit horarium, quod & ipſum ex conſuetudine noſcendi à Sole horas,[k] *ſolarium* cœptum vocari. [l] Horarum nomen non minus annos ccc. Romæ ignoratum eſſe, credibile eſt. Nam in XII. Tabulis nuſquam nominatas horas invenias, ut in aliis poſtea legibus, ſed ANTE MERIDIEM, eo videlicet, quod partes diei bifariam tum diviſi [m] meridies diſcernebat. Alii diem quadripartito, ſed & noctem ſimiliter, dividebant: idque ſimilitudo teſtatur militaris, ubi dicitur, [n] *vigilia prima*, item *ſecunda*, & *tertia*, & *quarta*.

In CAPUT XXIII.

[a] NAturalis dies eſt tempus] Lege Geminum pag. 79.

[b] Babylonii quidem à Solis exortu] Plin. lib. II. cap. LXXVII. Gell. lib. III. cap. II. Macrob. lib. I. Saturn. cap. III. Iſidor. lib. V. Orig. cap. XXX. Beda de temp. rat. cap. III.

[c] Athenienſes ab occaſu Solis] Varro apud Macrob. lib. I. Saturn. c. 3. Plin. lib. 2. c. 77. Judæi quoque, Gen. I. & Nomades Libyes, quemadmodum ex Nicolao de moribus gent. Stobæus refert Serm. 165. Et Galli, teſte Cæſare lib. VI. de bello Gall. *Galli ſe omnes à Dite patre prognatos prædicant, idque à Druidibus proditum dicunt. Ob eam cauſam ſpatia omnis temporis, non numero dierum, ſed*

noctium

noctium definiunt : & dies natales, & menſium, & annorum initia ſic obſervant , ut noctem dies ſubſequatur. Et Germani : Tacit. de morib. German. *Nec dierum numerum ut nos, ſed noctium computant. Sic conſtituunt, ſic condicunt, ut nox ducere diem videatur.* Exempla paſſim in Cod. LL. Antiquar. Alemann.

[d] Romani à media nocte] Præter auctores paulo ante laudatos, vide Plutarch. Quæſt. Rom. lxxxiv. & in Pandecte jur. L. *More* 8. *De feriis* L. *A qua ætate* 5. D. *Qui teſt. fac. poſ.* L 1. D. *De manumiſſ.*

[e] In horas duodecim] Horæ ſunt duum generum, ἰσημεριναὶ, & καιρικαί. Ἰσημερινὴ, Latine *æquinoctialis* dicta, Plin. lib. 11. cap. xcvii. eſt viceſima quarta pars integræ revolutionis æquatoris. Καιρικὴ eſt duodecima pars cujuſque diei vel noctis naturalis. De horis ſi plura deſideras, videas licet Cœl. Rhodigin. lib. xii. Antiq. lect. cap. xix. Lil. Gregor. Gyrald. lib. de ann. & menſibus, pag. 603. Joſeph. Scalig. lib. 1. de Emend. tem. Lud. Bilciolam lib. ix. horar. ſubſec. cap. xix.

[f] Apud ædem Quirini ſtatutum] Nimirum à L. Papyrio Curſore Plin. lib. vii. cap. 60.

[g] M. Valerius] Meſſala, Catana ſcilicet capta in Sicilia. Plinius ibid.

[h] L. Philippus Cenſor] Plinio eſt Q. Marcius Philippus ; quod fortaſſe rectius.

[i] P. Cornelius Naſica cenſor ex aqua] Vid. Plin. ibid. Horologiorum porro ex aqua primus inventor Cteſibius dicitur, teſte Vitruvio lib. ix. cap. ix. De Horologiis autem eorumque diverſis inventoribus, vid. Vitruvium dicto loco. Plin. lib. 11. cap. lxxvi. & lib. vii. cap. lx. Blaſium Vignier. in annotat. ad Philoſtrati Icones. part. 11. pag. 311.

[k] Solarium cœptum vocari] Ita emendarunt doctiſſimi viri, Petr. Faber lib. 11. Semeſt. cap. ult. & Franc. Modius, Novantiq. lect. Epiſt. xiv. itaque edidit Carrio. In aliis retro exemplaribus erat *Horarium.*

[l] Hora-

[l] Horarum nomen] Horarum diſtinctio antiquitus ex arbitrio Prætoris pendebat, ut Varro indicat lib. v. de ling. Lat. pag. 62. ex Coſconio: *Prætorem accenſum ſolitum eſſe jubere, ubi ei videbatur horam eſſe tertiam, inclamare horam eſſe tertiam, itemque meridiem, & horam nonam.*

[m] Meridies diſcernebat] Nam meridies ab eo, quod medius dies. Varro lib. v. de ling. Lat.

[n] Vigilia prima] Vigiliarum uſus antiquiſſimus, cum apud Judæos, ut Judic. vii. verſ. 19. 1 Reg. xi. verſ. 11. Pſalm. lxxxix. v. 4. & ibi D. Hieronym. & Pſalm. cxix. verſ. 6. Matth. xiv. verſ. 25. Luc. xii. verſ. 38. tum Romanos, Veget. lib. III. de re milit. cap. viii. Vid. Lipſ. lib. v. de milit. Roman. Dial. ix. Suid. in φυλακὴ & περφυλακή.

CAPUT XXIV.

SUnt etiam plura noctis & diei tempora, aliis ſubnotata, propriiſque diſcreta nominibus; quæ apud veteres poëtas paſſim ſcripta inveniuntur. ea omnia ordine ſuo exponam. Incipiam à nocte media, [a] quod tempus principium & poſtremum eſt diei Romani. Tempus, quod huic proximum eſt, vocatur *de media nocte*: ſequitur *gallicinium*, cum [b] galli canere incipiunt. dein *conticinium*, cum conticuerunt. tunc *ante lucem*, & ſic *diluculum*, cum, Sole nondum orto, jam lucet. ſecundum diluculum vocatur *mane*, cum lux videtur Solis. poſt hoc *ad meridiem*. tunc *meridies*, quod eſt medii diei nomen

men. inde *de meridie:* hinc *ſuprema.* quamvis plurimi *ſupremam*, poſt occaſum Solis eſſe exiſtimant: quia eſt in XII. Tabulis ſcriptum ſic.[c] SOL. OCCASUS. SUPREMA. TEMPESTAS. ESTO. Sed poſtea [d] M. Plætorius Tribunus plebis ſcitum tulit, in quo ſcriptum eſt: PRÆTOR. URBANUS. QUI. NUNC. EST.[e] QUIQUE. POST. HAC. FUAT. DUOS. LICTORES. APUD. SE. HABETO. ISQUE. USQUE. AD. SUPREMAM. JUS. INTER. CIVIS. DICITO. Poſt ſupremam ſequitur *veſpera*, ante ortum ſcilicet ejus ſtellæ, quam [f] Plautus *veſperuginem.* [g] Ennius *veſperum*, [h] Virgilius *heſperon*, appellant. Inde porro *crepuſculum*, ſic fortaſſe appellatum, quod res incertæ *creperæ* dicuntur; idque tempus noctis ſit, an diei, incertum eſt. poſt id ſequitur tempus quod dicimus, *luminibus accenſis*, antiqui [i] *prima face* dicebant. deinde *concubium*, cum itum eſt cubitum. exinde [k] *intempeſta*, id eſt, multa nox, qua nihil agi tempeſtivum eſt: tunc, *ad mediam noctem*, dicitur: & ſic, *media nox.*

In CAPUT XXIV.

[a] QUod tempus principium] Sup. cap. præcedenti. Eaſdem vero diei noctiſque partes recenſent fere Varro lib. v. de ling. Latin. & ex Varrone Servius in Commentar. in lib. II. Æneid. Virgilii. Macrob. lib. I. Saturnal. cap. III. Iſidor. lib. v. Orig. cap. XXX.

xxx. & xxxi. Beda de rat. temp. cap. v. Vide etiam Jul. Pollux. lib. 1. cap. vii. & viii.

[b] Galli canere] V. Plin. lib. 10. c. 21.

[c] Sol occaſus] Sic Gellius citat lib. xvii. cap. 11. At Varro lib. v. de ling. Latin. pag. 44. Feſt. in *Supremum*. Macrob. lib. 1. Saturnal. cap. III. *Solis occaſus*

[d] M. Plætorius] Tangit Varro dicto loco.

[e] Quique poſthac fuat] Ita legendum potius cenſeo, quam *fiet*.

[f] Plautus veſperuginem] Plautus in Amphitr. Act. 1. Sc. 1. Citatus etiam à Varrone lib. v. de ling. lat. pag. 74. Feſto Pomp. lib. xx. & D. Auguſtino lib. xxi. de civitate Dei, cap. VIII. Vitruv. lib. 9. cap. 4.

[g] Ennius veſperum] Et Horat. lib. II. Od. ix.

--- nec tibi, veſpere
Surgente, decedunt amores,
Nec rapidum fugiente Solem.

[h] Virgilius Heſperum] Virgil. Eclog. VIII.

--- tibi deſerit Heſperus Oetam.

Et Eclog. x.

Ite domum ſaturæ, venit Heſperus, ite capellæ.

[i] Prima facie] V. Joh. Brod. lib. 4. miſcell. cap. 33.

[k] Intempeſta] Vid. Serv. lib. III. Æneid. Virg. ad Verſ.

Et lunam in nimbo nox intempeſta tenebat.

FRAGMENTUM INCERTI SCRIPTORIS,

Antea *Cenſorino* tributum, & cum ejus de *Die Natali* Libro continenter impreſſum, nunc ab eodem ſeparatum, correctiuſque, & aliquot Capitibus, ex veteri Libro additis, auctius editum à

LUD. CARRIONE.

DE NATURALI INSTITUTIONE.

CAPUT I.

INitia rerum eadem elementa & principia dicuntur. Ea Stoici credunt tenorem atque materiam. Tenorem, qui, rareſcente materia à medio tendat ad ſummum; eadem concreſcente, rurſus à ſummo referatur ad medium. Thales Mileſius aquam principium omnium rerum dixit. Alias opiniones ſupra retuli. Stoicorum opinio probanda: qui, cum arte compoſitum mundi opus conſiderarent, introduxe-

troduxerunt Naturam providam ac ſapientem, quam ordo impermutabilis oſtenderet; & induſtria factum pronunciaverunt. Sive perpetuus, ſive longævus eſt mundus, & in flammas abit, & viciſſim ex flammis renovatur, ac reſtituitur, durantibus tamen principiis: nec recidere ad nihilum videri poteſt, quod in ſe deficit,& in ſe regignitur. Et conſtat quidem quatuor elementis, terra, aqua, igne, aëre. cujus principalem Solem quidam putant, ut Cleanthes; ut Chryſippus, æthera: cujus motu perenni ſubjecta tenentur & adminiſtrantur, & ipſe quidem æther nihil patitur. aër ætherem ſupra, infra aquam & aër ſupra aquam, infra terram. terra omnia ex omnium permixtione progignit, & temperantia fovetur, intemperantia læditur. Invicem porro elementa ſuccedere, & interitu ſingulorum univerſa fieri ſempiterna, manifeſtum eſt.

DE COELI POSITIONE.

CAPUT II.

COElum circulis quinque diſtinguitur, quorum duo extremi maxime frigidi, auſtralis humillimus, & aquilonius excelſiſſimus. His utrimque proximi duo paralleli vocantur, æque, ut ita dixerim, diſtantes, ii-

dem tropici, iidem ſolſtitiales: alter hibernus, per quem Sol, tranſmittens octavam partem Capricorni, ſolſtitium hibernum facit; alter æſtivus, per quem Sol octava parte Cancri ſolſtitium æſtivum facit. medius eſt æquinoctialis, qui octava parte Arietis æquinoctium vernum, octava parte Libræ autumnale conſtituit. Ut circuli in cœlo, ita in terra zonæ vocantur: inhabitabilis infra frigidus circulus ob rigorem, quod ab his longiſſime Sol abeſt: item extenſus in radios æquinoctiales, quod ſub vertice Solis eſt. ſub quo quidam habitare dicunt cydrophe, & Æthiopiæ maximam partem. item plurimas inſulas maris rubri, alioſque vertices eminentiaſque terrarum noſtris ampliores. ſub tropicis habitare nihil dubium eſt. Noſter ſolſtitialis æſtivus eſt excelſus atque arduus. diviſi à nobis circulo æquinoctiali antichthones vocantur: videntur humiles atque depreſſi, quibuſque antipodes infra ſunt. quod ut poſſe videatur, efficiunt flexus obliquitateſque terrarum. Antichthones idem Antœcœ nominantur. Incipit ſignifer non ab extremo circulo, nec ad extremum pertenditur, ſed ab imo tropico auſtrali brumalique eodem per æquinoctialem ad ſummum ſolſtitialem eundemque æſtivalem per medium longitudinis latitudiniſque porrectus obliquum. Circuli ſigniferi partes CCCLX. ſigna

XII.

XII. partium ſingula tricenarum, quorum quædam minora quædam ampliora & populo ... * ... dicuntur. ſed compenſatio quinque partes creditur applicare, ut ſint omnes ſigniferi partes CCCLXV. horum incipientia ab Ariete altera ſunt maſculina, altera feminina: & maſculina quidem maſculorum natalibus, alia feminarum convenientia. item quartum quodque eorum aut tropicum, aut ſolidum, aut deforme. Incipiet denumeratio ab Ariete, quod ſignum tropicum eſt. Tropicorum duo ſunt æquinoctialia, Aries & Libra: duo ſolſtitialia, Capricornus & Cancer. Tropicis proxima ſolida, antepoſita his deformia.

DE STELLIS FIXIS ET STANTIBUS.

CAPUT III.

STellarum aliæ cum cœlo feruntur, ideoque, quod non excedunt ſuos locos, fixæ nominantur: aliæ contra cœlum, & in ortus cœli eunt, ſed mundi celeritate victæ occidere videntur cum eo, quamvis curſum ſuum peragant. Sol maximum ſidus ætheris, medii limite igneſcit, ſingulis diebus & noctibus peragit ſingulas partes: ſigniferum pervadit annum. Luna de Sole flammatur. ambit circuitu breviſſimo terram triginta die-

bus, adeo vicina vertici terræ, junctaque, ut in umbram ejus incidere ſoleat, & videri deficere. eadem cum ſubiit Solem & ſubſtitit radiis, facit obſcurationem, quæ defectio Solis videtur: interim tamen cava, paucioribus quam triginta diebus circulum ſuum tranſit. Saturni ſtella per maximum ambitum fertur, ideoque tricenis menſibus ſingulis ſignis reſiſtit, per triginta annos ſigniferum pertranſit: frigida & ſterilis, infecunda, terris naſcentibus non ſalutaris, facit adverſa diurna & ſubita. Jovis ſtella in ſingulis ſignis annum manet, ſigniferum duodecim. annis evadit, ſalutaris & temperata, & univerſis euntibus proſpera. Martis ſtella non eodem ſpatio ſignis ſingulis hæret, ſed ſigniferum novem fere annis pervagatur, ignea, intemperans, & in adverſis & in mortalibus ſubita, vel ferit repentinis morbis, vel ferro perimit. Stellæ Mercurii & Veneris Solem ſequuntur, eademque ſpatia cuſtodiunt. Stella Mercurii fit ſimilis illi, quam videt; Veneris, genitalis & roſcida & proſpera, & ſalutaris. Luna globum ſuum creditur habere, ſed ignem à Sole concipere, &, quantum percutitur, ardeſcere. Quando igitur à Sole diſcedit, augetur: cum vero contra ſtetit, toto feritur adverſo, & velut ſpeculum, non vim, ſed imaginem reddit. Hac univerſa gignentia creſcente pubeſcunt, tenueſcente tenuantur. Humor

etiam

etiam & ſpiritus omnis augeſcit: tumeſcit Oceanus, deinde cum ipſius fulgore conſidit, Diverſo ergo cœli & vagantium ſtellarum concurſu, quod temperatur, utrimque deteritur, & infra fluit. Id excipit Luna, & Soli tradit: quo & animalia vigeſcunt, & humus quodammodo animatur genitali calore, &, ut ita dixerim, vivo. Plurimum in originibus valent, quæ in ortu ſunt, languent in occaſu. Ortum facit ſtella, quam Sol præterit, deinde ſtationem matutinam cum à quinto loco Solis ſteterit: in eodem manet ſigno, donec ab eodem Sole moveatur. Quæ contraria eſt Soli, mane occidit. Oritur ſimul nocte, & vocatur * deinde rurſus altero latere à quinto ſigno deprehenſa poſt meridianam ſtationem facit; donec ingreſſo Sole idem ſignum ſub radiis ejus deliteſcat, & in totum occidat. Adſpiciunt inter ſe ſtellæ ex quinto ſigno, quod dicitur trigonon: & habent maximam conſenſionem. Item à quarto, quod dicitur tetragonon, & centrum vocatur, & in alterutrum maximum præſtant effectum. Item ex contrario, quod eſt ſextum ſignum, & diametron vocatur, eſtque maxime adverſum. Cætera diſſident, vel leviter adſpiciuntur. Tertium quodque dicitur hexagonon. Signa tropica peregrinationibus præſunt, & omnino mobilibus, & in conſiliis ſubinde variant atque permutant: biformia geminatio-

ne rerum omnium repetitionem ſignificant; & interim dilatione ſolida vehementer & inſtanter efficiunt, & ad exitum vel proſpera vel adverſa perducunt, ſicut adſpiciuntur à ſtellis, vel faventibus, vel repugnantibus. Multum tamen refert cujus quæque ſtella domus ſit, alienæ an ipſius. Domus Solis eſt Leo, Lunæ Cancer, Mercurii Virgo & Gemini, Veneris Libra & Taurus, Martis Scorpio & Aries, Jovis Sagittarius & Piſcis, Saturni Capricornus & Aquarius. Nocturnis originibus favent Luna, Mars, Venus: plus die poſſunt Sol, Saturnus, Jupiter: Mercurius varie, & quomodo conſenſit aut viſus eſt.

DE TERRA.

CAPUT IV.

TErra omnium rerum eſt media, forma globoſa. Aquis cingitur in aëra prominet, excipit cœlum: atque omni vel temperie quantum afficitur, ita quæcunque ſuſtinet, afficit & movet. Poterat finem liber, plenus omnibus neceſſariis, jam videri conſecutus; ſed cum & mundi dimenſiones, & plurima præterea in univerſis rebus, ratio Geometrica impleverit, pauca de numeris menſuriſque dicamus.

DE

DE GEOMETRIA.

CAPUT V.

GEometria eſt ſcientia digerendi figuras, & numeros emetiendi cum ſuis reſolutionibus. Numerus eſt congregatio ſingulorum, finita ſemper, & infinita natura.

DE FORMIS.

CAPUT VI.

NOta eſt, cujus pars nulla eſt. Linea longitudo ſine latitudine. Lineæ autem finis, notæ. Recta linea eſt, quæ ſuper ſe poſitis notis æquabiliter poſita & ſummiſſa eſt. quod longitudinem tantum habet ſummitatis. Finis lineæ ſuper plana, quæ dicitur ἐπίπεδος. Summitas eſt, quæ ſuper ſe poſitis rectis lineis æquabiliter poſita eſt, vel quæ ſuis finibus æquabiliter poſita eſt. Planus angulus eſt, in planicie duarum linearum, non è regione poſitarum, ad unum ſignum contingens curvatio. Hæ lineæ, quæ angulum continent, cum rectæ ſint, is angulus rectis lineis contineri dicitur. Si recta linea ſupra

rectam

rectam lineam ſtans continuos angulos inter ſe pares facit, tum uterque ex paribus angulis rectus dicitur; & ea linea Græce κάθετος, Latine norma dicitur. Rectus angulus, eſt modicus & ſibi congruens; hebes, major recto; acutus, minor recto.

DE FIGURIS.

CAPUT VII.

Figura eſt, quæ aliquo fine, aut aliquibus finibus continetur. Circulus eſt figura plana, una linea comprehenſa, intra quem mediæ omnes lineæ inter ſe pares ſunt. Centron eſt nota circuli medii. Diametros eſt recta linea per centron emiſſa, & in utramque partem ſecans circulum. Hemicyclium eſt circuli dimidium. Euthygrammoi formæ ſunt, quæ rectis lineis continentur. Trigonum, trilaterum; tetragonum, quod quatuor: multilaterum, quod pluribus. Triangulum æquilaterum, quod paribus trinis lateribus concurrit; iſoſceles, quod duo tantum latera paria habet. Scalenon, quod tria latera inæqualia habet. Orthogonum, quod habet [rectum angulum: amphigonum quod habet hinc inde angulum hebetem: oxygonon, quod acutos omnes tres angulos ha-

habet :] quadrilaterum, formarum quadratum eſt, quod omnia quatuor latera habet, & angulos rectos ; heteromeces, [quod nec angulos, nec latera paria habet. Scutula, id eſt, rhombos, quod] latera paria habet, nec angulos rectos, ſimiles ſcutulæ : cujus contraria latera, & contrarii anguli, inter ſe pares ſunt, ſed neque æqualiter nec undique æque rectis angulis. Trapezia, cætera nominantur. Parallelæ lineæ, quæ ſunt in eadem planitie poſitæ, nunquam inter ſe contingunt.

DE POSTULATIS.

CAPUT VIII.

POſtulata Geometrarum ſunt quinque, ut liceat ab omni ſigno ad omne ſignum rectam lineam ducere, & omnem finitam rectam lineam è regione ejicere, & omni modo & intervallo circulum ſcribere ; & omnes rectos angulos inter ſe pares eſſe ; & ſi in lineam recta linea immiſſa interiores angulos minores duos rectis pares fecerit, erectas lineas concurrere. Si paribus paria adjecta fuerint, omnia paria erunt : & ſi paribus paria demta, reliqua erunt paria ; & quæ eiſdem paria ſunt, & inter ſe paria ſunt.

DE

DE MUSICA.

CAPUT IX.

PRior eſt Muſica inventione metrica. Cum ſint enim antiquiſſimi poëtarum Homerus, Heſiodus, Piſander, & hos ſecuti elegiarii, Callimachus, Mimnermus, Euhemerus: mox Archilochus & Simonides trimetrum Iambicum, chorium catalecticum, tetrametron compoſuerunt. Archilochus etiam commata verſibus applicando variavit. Eupolis per plurimas ſpecies ſecuit, Alcman numeros etiam minuit in carmen. hinc poetriæ melicæ; at Teleſilla etiam Argiva minutiores edidit numeros. Quæ ſpecies cum jam diſpliceret, & integra brevior videretur, magnitudine Pindari aſſerta eſt. qui etiam libros innumeris modis edidit. hoc ſecuti muſici Timotheus, & Pondos, & Hyperides, & Follis, & clariſſimus cum peritia tum eloquentia Ariſtoxenus, modulati protinus cantus. Nec tamen non pu es antiquiores cantus eſſe numeris, ſed ruſticos & inconditos: poſt quos poetica valuit, veluti legitima; Muſica licentior, magiſque modulata.

DE RHYTHMO.

CAPUT X.

RHythmus creditur dictus à Rhythmonio Orphei filio, & idomoneæ nymphæ Maricæ, ut tradit Nicoſtratus, libro quem compoſuit de muſico fratre Rhythmonii: * tradit Hymenæ Varrithonis autem & Chloridis Tireſæ filiæ Periclymenum & Perimedem, qui primus cecinerit res geſtas heroum muſicis cantibus.

DE MUSICA.

CAPUT XI.

MUſica eſt peritia faciendorum & canendorum modorum. Ejus partes harmonica, organica, crouſmatica. Crouſmata, pulſus decori ſine carmine vocantur. Harmonia, eſt conſonantia. Organica, rhythmos Græce, modus dicitur Latine. Nominatur verſus ab eo, quod fluat, ſeque ipſe circumeat. Modus autem, eſt lex quædam & ordo vocalium intervallorum & differentia; vel, ut Ariſtoxenus definit, non utcumque compoſitum vocalium temporum intervallum. * Carmen eſt modus motus. Tempus, eſt ſyllabæ ſpatium.

tium. hujus elementum brevis ſyllaba. diviſio, brevis alia, longa alia, & neutrius ratio eſt.

DE MODULATIONE.

CAPUT XII.

MOdulatio eſt modorum prudens diſpoſitio. Ejus tres ſpecies, τόνος, χρῶμα, ἁρμονία. Species carminum tredecim: ex quibus primæ ſunt, Dorium, Phrygium, Lydium. His acceſſerunt graviſſimum hypodorium, mox duo hypophrygii, gravior & acutior, [deinde hypolydii totidem,& perinde gravior & acutior:] deinde Dorius medius, tum Phrygius gravis & alter excelſus: totidem Lydii, gravis & acutus: tum mixolydii pari diverſitate: poſtremo hypermyxolydius acutiſſimus. Organum quondam habuit tres intenſiones, gravem, mediam, & acutam. inde Muſæ quoque tres olim æſtimatæ, Hypate, Meſe, Nete. Nunc in ampliore numero ſoni conſiderantur,ut ſit proſlambanomenos Hypate hypaton, deinde parypate hypaton, deinde Lycanos hypaton, deinde hypate, deinde hypates meſon, deinde parypates meſon, deinde Lycanos meſon, deinde triſcelmeumenon netes mommenon, parameſe, trite diezeugmenon,paranete die-

diezeugmenon,trite hyperboleon : Quas animadvertiſſe cum reſonantia ſuavitatis in arcu ſororis Apollinem tradunt, & intendiſſe protinus citharam, tum notaſſe, quod adſtrictiora fila nervorum in acumen excitarentur, gravibus reſponderent remiſſa. inde feciſſe tres primos,de quibus ſupra dictum eſt : hanc excepiſſe intenſionem Linon, quem quidam Apollinis filium tradunt, & nymphæ Parameſæ Chryſthemidi reliquiſſe: ab ea adjunctum modum, qui ſynemmenos dicitur: hunc numerum auxiſſe Terpandrum adjectione diezeugmenou, qui primus à gravibus in acumen avertitur. deinde Timotheus addidit duos, parameſon & hyperboleon. Initium modi dicitur dieſis; dimidium, hemitonium; totum, tonos. Toni duo & dimidius, diateſſaron nominatur; tres & dimidius, diapente; ſex, diapaſon. Hæc Muſicæ ſumma eſt.

DE METRIS ET PEDIBUS.

CAPUT XIII.

Metrum Græce, Latine numerus vocatur. Numerus eſt æqualium pedum legitima ordinatio. hujus arſis & theſis partes ſunt. Pedum ſyllabæ elementa, numeri modorum elementa, ſpatia ſyllabarum ac tempora.

pora. Pedes componuntur ex ſyllabis ut minimum binis, ut plurimum ternis. incipiunt temporibus binis, ad ſex perveniunt. diſyllabi quatuor, triſyllabi octo, plures quam duodecim eſſe non poſſunt. Pyrrhichius, ex duabus brevibus: cujus exemplum, *Deus.* Chorius, ex longa & brevi: ut, *Roma.* Iambus, ex brevi & longa: ut, *ſalus.* Spondeus, ex duabus longis: ut, *vates.* Duo igitur quantitate contrarii, Spondeus & Pyrrhichius, duorum alter, alter quatuor temporum. duo in ordine, quorum uterque trinorum temporum, Iambus & Chorius. Ita non plures, quam quatuor pedes diſſyllabi ſunt, nec eſſe poſſunt. Trinarum ſyllabarum primus eſt dactylus: qui conſtat ex longa & duabus brevibus, cujus exemplum, *Æolus.* huic contrarius anapæſtus, ex duabus brevibus & longa, ut *pietas.* Amphibrachus, ex brevi, & longa, & brevi: cujus exemplum, *avarus.* Brachyſyllabus, ex tribus brevibus, cujus exemplum *Cicero.* & contrarius Moloſſus, ex tribus longis: cujus exemplum, *Mæcenas.* Item tres quinum temporum, Bacchius ex duabus longis & brevi: cujus exemplum, *Latona.* huic ordini adverſus palimbacchius, ex brevi & duabus longis: ut, *Aquinas.* Creticus & amphimacrus ex longa, brevi, & longa: ut *ſanitas.* duobus & quantitate contrariis brachyſyllabo & Moloſſo, quorum

quorum alter trium temporum eſt, alter ſex : ordine tres in quaternis, tres in quinis temporibus.

DE LEGITIMIS NUMERIS.

CAPUT XIV.

PRimus eſt & legitimus maxime numerus, hexameter heroicus. hujus pedes aut dactyli ſunt, aut ſpondei : raro & in verſu extremo reperietur trochæus ; hujus exemplum, *Avia Pieridum peragro loca nullius ante.* Totus iſte dactylicus fuit, & habuit ſummum trochæum. Sed mixtus ex ſpondeis hic erit. *Italiam fato profugus Lavinaque venit,* totus ex ſpondeis : *Cives Romani tunc facti ſunt Campani.* Hoc genus numeri pauciſſimarum duodecim ſyllabarum, plurimarum octodecim : tempora recipit vigintiquatuor, interim vigintitria : pedibus tribus tantum conficitur. formas excipit triginta duas. enumerare feſtinantibus longum eſt. Pentameter elegiacus habet exemplum : *Dum meus aſſiduo luceat igne focus.* recipit dactylum, ſpondæum, anapæſtos duos in fine verſus, aliquando brachyſyllabos. fit ſyllabarum pauciſſimarum duodecim, plurimarum quatuordecim. tertium pedem ſpondeum ſemper habet, quartum & quintum aliquando

do brachyſyllabum. Trimetros iambicus Latine ſenarius dicitur: cujus exemplum, *Phaſelus iſte quem videtis hoſpites.* duodecim ſyllabarum eſt. recipit aliquando præter cæteros iambos, extremo pyrrhychion. Trimetros tragicus: *Pro veſte pinnis membra textis contegit.* &, *Aquilonis ſtridor gelidas molitur nives.* recîpit in parte prima greſſionis ſpondeum, & alio loco dactylon & anapæſton, & pro iambo chorium & tribrachyn: fit ſyllabarum pauciſſimarum duodecim, plurimarum ſeptendecim. recipit tempora plurima undeviginti, pauciſſima tredecim. Comicus trimetros ſolet magis in breves minui. Trimetros Hipponactius pedem noviſſimum aſſumens ſpondeum vel chorium talis eſt: *calentibuſque lympha fontibus* ſemper eoſdem pedes, quos reliqui trimetri, præter noviſſimum, recipit, & tetrametros, qui Latine quadratus, vocatur. Choriacus talis eſt: *Tela famuli, tela propere, ſequitur me Thoas.* recipit eoſdem pedes, pervenit ad ſeptem & ſemipedem, ſummum pedem patitur aut creticum aut dactylum. Octonarius iambus: *Proinde & abs te regimen Argos dum eſt poteſtas conſulendi.* Septenarius; *Hæc bellicoſus cui pater, mater cluet Minerva.* Conſtat ex pedibus iiſdem Ionicus ſeptenarius: *Ibant mala viere Veneream coronam.* Ionicus major eſt: *Ille ictus retrocecidit in natem ſupinus.*

pinus. habet vitium in tertia ſyllaba. minor, *Metuentis patruæ verbera linguæ.* Percipiunt pedes, maxime pyrrhichium & ſpondeos: & ſolent diviſis ſyllabis longis plurium ſyllabarum pedes admittere. Ariſtophanius anapæſtus: *Axena Ponti per freta Colchos denique delatus adhæſi.* recipit pedes quaternorum temporum, omnis implet pedes ſeptem & ſemipedem. Anapæſtus Octonarius: *Ore beato lumine volitans qui per cœlum candidus equitas.* recipit eoſdem pedes, præter ſemipedem. Ariſtobolius, *Quædam terribilis tua pectora turbat terrifico ſonitu intulit.* hic circuitus magis, quam verſus eſt. dactylum crebrum habet, rarum ſpondeum. Pæon duodenarius; *Quis meum nominans nomen exciet, quis tumultum, invocans incolarum fidem?* & hic circuitus magis quam verſus eſt. Huic ſuberit denarius. *Qui repens ſemipulſus onere gravi fores ſtrepitu terrent?* Recipiunt pedes, creticos, chorios, ſpondeos, iambos, brachyſyllabos, anapæſtos. Undecim ſyllabarum Phalæcius, *Paſſer delitiæ meæ puellæ.* recipit pedes ſpondeum, dactylum, creticum, palymbacchium. Angelicus numeros & ſyllabam coarctat hexametro: ut, *Hectoris Andromache Pyrrhin' connubia ſervas?* Anacreontius: *Miſeri invidi vivimus ſcientes.* Recipit pyrrhichios, chorium, ſpondeum, bra-

chyſyllabum, anapæſtum: primus ſemper eſt pyrrhichius. Numerus Saturnius. *Magnum numerum triumphat hoſtibus devictis.* Sunt qui hunc Archebolion vocant. Recipit pedem ſpondeum, iambum, pyrrhichium, chorium, dactylum, brachyſyllabum, anapæſtum. Priapeius, *Hunc lucum tibi dedico conſecroque Priape.* Tertium pedem pro dactylo creticum habet, alioqui hexametros eſſet.

De NUMERIS SIMPLICIBUS.

CAPUT XV.

PYrrhichius, *Rapite, agite, ruite celeripedes.* Contrarius eſt huic & duodecaſyllabos ſpondiaſon: *Olli crateribus exauratis hauſerunt.* Dactylicus, *Pulverulenta putrem ſonitu quatit ungula campum.* Amphibrachus non facit numerum. Anapæſtus: *Agilis ſonipes rapitur celeri ſonitu trepidans.* Creticus: *Horridi tranſeunt ad pedes ex equis.* Palymbacchius, *Amicos ad hanc rem ſi voles advoca.* Bacchius non facit numerum. Moloſſus idem eſt, qui ſpondiaſon. Nunc quemadmodum à principali heroico plures numeri transfigurantur oſtendam. Ac primus trimetrus fit heroicus ſpondiaſon: *Cives Romani tunc facti ſunt Campani.*

pani. Syllabam unam, quæ eſt ante extremam, ex longa contraho: ut, *Cives Romani tunc facti ſunt Appuli.* Et eſſe cœpit trimetron. Elegiacum tranſibit, *Bella per Emathios.* Rurſus ad pentametros, ut componam heroicos, ſumo partem poſteriorem. *Dum meus aſſiduo luceat igne focus*, & compono, *Luceat igne focus Trojæ qui primus ab oris.* Phalæcium numerum, qui eſt, *Altis flumina vallibus tumeſcunt*, inſertis verbis facio heroicum, *Altis flumina prodita vallibus inde tumeſcunt.* Ionicus eſt, *metuentis patruæ verbera linguæ.* adjiciam trinas verbis ſingulis ſyllabas: *Nunc metuentis nunc patruæ nunc verbera linguæ.* Verto, *Italiam fato profugus Lavinaque venit:* Ariſtophanius fit heroico: *Arma virumque cano Trojæ qui primus ab oris.* Numerum angelicum, ſyllaba breviata eſſe monſtravi heroicum: item Priapeium, ſi ſyllabam ſurripias, fit heroicum.

LUDOVICI CARRIONIS NOTÆ IN FRAGMENTUM.

PAG. 146 verſ.20 Supra retuli] *al.* retulit.] *Hæc ab aliis huc injecta occaſionem dederunt, ut Cenſorino tribuerentur, cum non diſſimiliter eadem ſuperius tractaſſe videretur.*

Pag. 147. verſ. 7. nec recidere ad nihilum] *Hæc vulgo male corrupta ſunt, qua a ſcriptura, qua à diſtinctione.*

12. ſubjecta tenentur & adminiſtrantur] *Reliqua vulgo deſunt.*

14. & aër ſupra] *Hæc corrupta ſunt. deeſt enim quod de igne dici debet: neque ſatis conſiſtunt.*

CAPUT II.

DE COELI POSITIONE] *Hæc quatuor capita, quæ vulgo deſunt, edidimus ex Vet. Cod. item ex vetuſta editione Mediol.*

Pag. 148. verſ. 13. cydrophe] *In litura eſt hæc vox in V. Cod. Pithœano, & vet. edit.*, Cydropiæ.

23. antichthones] *Ita recte vetus Mediolan. male alii* actiones.

23. Antœcœ] *In membranis* antiſchepæ. *in aliis*, antiſtochæret antiſchepæ.

26. imo tropico] *Pith. & Mediolan.* initio.

29. longitudinis] *Pith.* longitudo in his.

Pag.

Pag. 149. verſ. 3. populo * dicuntur) *Hæc in litura in membranis.*

6. maſculina) *Hæc valde prava in membranis.*

12. Aries) *Hæc deſunt in membranis.*

CAPUT III.

PAG. 150. verſ. 12. & ſubita) *Mediol.* nec ſubita.

30. tenueſcente) *Membran.* pubeſcent.

Pag. 151. ver.ſ.3. diverſo) diverſi.

3. cœli &) *q* circuli.

3. vagantium) vagantia.

9. ſunt) *Aliquid deletum in libro vetere.*

15. * deinde rurſus) *Membranæ*, acronicos. *Pith.* Acronicos aronicus: *Mediol.* Acronios. *in optimis eſt litura.*

22. centrum) *Hæc in Membr. in litura.*

24. ſextum ſignum) *Correctum in vet. lib.* ſeptimum; *uti eſt in Pith. & Med.*

CAPUT IV.

PAG. 152. verſ.22. Poterat finem liber) *Vel hinc videri poteſt, hæc a ſuperiore Cenſorini libro eſſe aliena.*

CAPUT V.

PAG. 153. verſ. 6. & infinita natura) *Ita membranæ corrigunt, ut & Pith. & Mediolan. ſed in iis ante aberat copula* Et. *Vid. Euclidem principio Element.* 1.

CAPUT VI.

VERS. 15. ſe poſitis) Sic *Pith. alii*, ſepoſitis.

16. vel quæ) *Hæc addunt membranæ & vet. editio.*

Pag. 154. verſ. 4. norma) *q.* normales.
6. recto) *deeſt vulgo. male.*

CAPUT VII.

Pag. 154. verſ. 24. rectum ang.) *His notis* [ ] *incluſa ab editionibus abſunt.*
25. inde angulum) *Vet. Cod.* habet inde angulum hebetem. *Corr.* habentem. *& in litura.*
26. quod acutos) *Et hæc ab editionibus abſunt.*
Pag. 155. verſ. 8. ſunt, ſed) *Hæc ineptiſſime ſcribuntur vulgo.*

CAPUT VIII.

PAG. 155. verſ. 17. cap. ejicere) *Pith.* ducere.
18. & intervallo) *Interponunt vulgo,* ſigno ex intervallo.
18. & omnes) *Hæc omnia turpiſſime vulgo corrupta ſunt.*

CAPUT IX.

PAG. 156. v. 6. Callimachus) *In V. C.* Gallinus. *ſed & ſequentia nomina ibidem corrupte,* Minervus Eurectus.
10. 11. Eupolis) *Vet. Cod.* ea potius. *& in litura.*
12. 13. Poëtriæ melicæ) *Vulgo,* poëticæ melicæ.
13. at Teleſilla) ἀτελὴς illa. *vulgo In membr.* ἄτλης illa. *Scribe.* At Teleſilla. *de qua vide Pauſaniam.*
17. innumeris) *Recte. Tale eſt illud,* numeri innumeri, *ut in Gellio diximus.*
18. Timotheus) *Vide Plutarchum & Suidam. Tria ſequentia nomina vereor ut recte ſe habeant.*
21. nec tamen non put.) *Membranæ & vetus editio,* nec tamen an putes. *Correct. in membr.* nec tamen anno putes.

CAPUT

CAPUT X.

PAG. 157. v.4. &c. Idomoneæ Nym.) *Membran.* Et id nomen Ænymphæ Maricæ.

5. Nicoſtratus) *Vulgo*, Nicratus. *Membr.* Nicoſcratis. *aliæ*, Nicoſtratus.

7. * tradit) *Locus fœde corruptus. Membr.* tradit Hymene Varri, Tonis.

8. Periclymenum &) *Ita Vet. Cod. vulgo*, Pendemenum & Peridemen. *Alius vet. cod.* Periclimenum & Perimedium.

CAPUT XI.

PAG. 157. verſ. 23. * Carmen) *Hæc omnia in membranis & alibi, æque atque hic corrupta.*

CAPUT XII.

PAG. 158. verſ. 9. Dorium) *In membranis videtur fuiſſe*, Dorio, Phrygio, Lydio.

12. deinde) *Notis incluſa vulgo deſunt.*

15. mixolydii) *Vulgo*, meſolydii. *Sed ita Vet. Cod. ut etiam*, pera mixolydius, *non* hypermeſolydius.

26. triſcelmeumenon) Trite ſyneumenon, nete ſyneumenon, *Vet. Cod. Vulgo*, & intendiſſe potius dytarantium notaſſe.

Pag. 159. verſ. 10. Chryſthemidi) *Vet. Cod.* Chryſothemidi.

CAPUT XIII.

PAG. 160. verſ. 2. incipiunt) *Ita optime Vet. Cod. Editiones aliæ omnes vitioſæ.*

6. Deus) *Vet. Cod.* Cato.

11,12. duo

11,12. duo in ord.) *Hæc deſunt vulgo.*
17. Æolus) *V. C.* Hannibal.
19. pietas) *Vetus Cod.* Capaneus.

CAPUT XIV.

PAG. 161. verſ. 18. interim) *Hæc vulgo perperam.*
22. aſſiduo) *V. C.* aſſiduus.
Pag. 162. verſ. 13. undeviginti) *V. C.* decem & octo.
13. tredecim) *V. C.* quatuordecim.
27. cluet) *Vulgo,* ut.
29. viere Veneream) *Male vulgo,* cluere venena.
30. ille ictus) *Et hoc male,* ille ictus retrocedit in natem ſupinus.
Pag. 163. v. 2,3. Percipiunt) *Perperam vulgo,* præcipiunt in Cerere.
13. ſeptem & ſemip.) *Vulgo,* præter ſemipedem.
16. Pæon, duodenar.) *Vulgo,* pene duodenarius.
17. exciet) *Vulgo, male,* excitet.
17. quis tu) *Vulgo,* quemvis tumultum. *peſſime.*
26. numeros & ſyll.) *Vet. lib.* numeratus ſyllabam coartat.
Pag. 164. verſ. 4. Archebolion) *Vulgo,* Ariſtolochium. *Membranæ,* Ariſtodolium.

CAPUT XV.

VERS. 15. Olli crateribus) *Duæ primæ voces ſunt in litura in Vet. Cod.*
19. trepidans) *Vulgo,* crepitans.
23. Spondiaſon) *Ita ſemper membranæ, non* ſpondaicum.
Pag. 16. v. 1. ante extremam) *Vulgo,* extrema.
7. aſſiduo) *Vet. Cod.* aſſiduus.
12. verbera linguæ) *Reliqua deſunt Vet. Cod. & videntur excidiſſe quatuor paginæ.*
17. Venit) *Vulgo,* capit.

P. J. NUN-

P. J. NUNNESII

NOTATIONES in FRAGMENTUM

κατ' ἐπιτομήν.

CAP. 1. pag. 147. Aer ætherem ſupra) *leg.* Aer ætherem ſuprà, infrà aquam, aqua infrà terram, terra omnia, &c. *nec requiritur hic ut* ignis ſphæræ *mentio fiat, cum ſententiam Stoicorum referat non Ariſtotelis.*

Cap. II. pag. 149. ſolidum aut deforme) *repone* biforme, *& in fine cap.* biformia. *ipſe auctor ſic nuncupat cap.* 3. *& Græcè* δίσωμα *ea ſigna vocantur.* Ptolem. lib. 1. τετραβίβλου.

Cap. III. pag. 150. Univerſis euntibus) *corr.* exiſtentibus.

ibid. verſ. 16. novem fere annis) *cujuſnam fuerit hæc ſententia requirendum. Ab opinione publica longiſſimè abhorret. Ex notis autem numerorum facillimè errata multa naſcuntur.*

Cap VI. pag. 153. Quod longitudinem) *legend.* quod longitudinem & latitudinem tantum habent. Summitatis fines lineæ. Superplana, quæ dicitur ἐπίπεδος, ſummitas eſt quæ &c.

Cap. VII. pag. 154. Orthogonum) *hæc ſic legenda ſunt*, Orthogonion, quod habet rectum angulum: amblygonion, quod habet unum angulum hebetem: oxygonion, quod acutos omnes tres angulos habet. Quadrilaterarum formarum quadratum eſt, quod omnia quatuor latera paria habet, & angulos rectos: heteromeces, quod rectos angulos nec latera paria habet; ſcutula, id eſt, rhombos, quod latera paria habet, nec angulos rectos: ſimile ſcutulæ, cujus contraria latera, & contrarii anguli inter ſe pares ſunt; ſed neque æqualiter, nec undique æquè

rectis

rectis angulis: Trapezia cætera nominantur. *Hic ſimile ſcutulæ eſt* ῥομβοειδές.

Cap. VIII. pag. 155. Omni modo) fort. medio, i. e. centro.

ibid. verſ. 18. Et omnes) *interponendum eſſet* ante hæc verba, communes animi conceptiones. *Moxque legend.* & ſi in lineas rectas linea immiſſa interiores angulos minores duobus rectis fecerit, erectas lineas concurrere.

Cap. IX. pag. 156. Muſica) *auferendi caſus*, Metrica, *rectus*.

ibid. verſ. 6. Euhemerus) *lubens reponerem* Euenus.

ibid. verſ. 8. Choricon) *repono*, & choricon catalecticonque tetrametron compoſuerunt.

ibid. verſ. 10. 11. Eupolis) *mallem*, Epodos, nam &c.

ibid. verſ. 12. Hinc poetriæ) *melius* Poetice melice.

ibid. verſ. 18. Hyperides) ἐπισκεπτέον *an* Hippoclides, *qui* ὀρχηστὴς *nobilis*: ἡ δ' ὀρχηστικὴ *muſicæ ſubjecta apud Veteres. Hîc Cauchius legebat* Hipponax & Hyperides. *mox*, & Phyllis, *è Plutarcho*.

ibid. verſ. 23. Veluti legitima) ὑποστικτέον *hîc*.

Cap. XI. pag. 157. Harmonia eſt Conſonantia organica) *ita lege ſublata* τελείᾳ στιγμῇ.

Cap. 12. pag. 158. Ut ſit) *totum hunc locum ad hunc modum legendum eſſe patet è Muſicis*: Ut ſit proſlambanomenos, hypate hypaton, deinde parhypate hypaton, lichanos hypaton, deinde hypate, deinde hypate meſon, deinde parhypate meſon, deinde lichanos meſon, deinde meſe, trite ſynemmenon, paranete ſynemmenon, nete ſynemmenon, parameſe, trite diezeugmenon, paranete diezeugmenon, nete diezeugmenon, trite hyperbolæon, paranete hyperbolæon, nete hyperbolæon: quas animadvertiſſe &c.

Cap. XIII. pag. 159. Legitima ordinatio) *legendum*, legitimorumque ordinatio. horum arſis & theſis partes ſunt. Pedum ſyllabæ, elementa numerorum, medo-

modorum elementa, ſpatia ſyllabarum, ac tempora. *& ita habet Edit. Baſil.*

Cap. XIV. pag. 162. Et alio loco) *mallem* recipit & alio loco dactylonque & anapæſton.

ibid. verſ.15. Calentibus) *leg.* calentibuſque lympha fontibus ſemper eoſdem pedes &c. *ut ſit trimetros Hipponacteus ſeu ſcazon.*

Cap. XV. pag. 164. Olli crateribus) *emenda*, crateris, *ut ſit ab omni parte ſpondiaſon.*

Pag. 165. verſ. 4. Elegiacum) *lego*, in Elegiacum.

ibid. verſ. 14. Verto) *quid efficiat non video.*

VARIÆ

VARIÆ LECTIONES IN CENSORINO

CAPUT I.

PAG. 1. verſ. 4, DE DIE NATALI] *Inſcribitur etiam hic liber*, DE HUMANA ORIGINE.
verſ. 2. opere quam] *Ger. & Ald. edit.* nonnunquam.
9. cariora] *al.* cariore.
11. inhiat is] *Germ. & Ald.* inhiant ii.
11. 12. dives vocatur] *Ger. & Ald.* divites vocantur.
17. 18. comperiſti] *Germ.* comprendiſti.
20. cenſeri] *Ald. editio non habet* cenſeri.
21. Comicus ait] *Germ. editio addit*, Terentius.
Pag. 2. verſ. 1. recte] *Germ.* bene.
5. eæ, quæ] *Ald.* eæ quidem quæ.
6. præcedant] *Germ. & Ald.* præcedunt.
7. accedant] *Germ.* accedunt. enim] *al.* etiam.
9. minime] *Ger.* minimum.
9. à dis] *Ger. & Ald.* à diis.
10. neque] *Ger. & Ald.* nec.
15. ex ethica parte] *Ger.* hic apertæ.
20. cuncta, quæ] *Germ.* & *Ald.* cuncta iſta, quæ.
21. facunde] *Ger.* familiariter.
23. 24. poſſint] *Ald.* poſſent. *Germ.* poſſunt.

24. ali-

24. aliquantum] *Ald.* aliquantulum.
26. in me ut vetus adagium] *Germ.* In me vetus adagium jure dic. *Ald.* in me vetus elogium.
27. Sus Minervam] *Ger. edit. addit,* docet.
28. plura did.] *Ger.* plura *deeſt.*
Pag. 3. verſ. 4. Dîs] *Germ. & Ald.* diis.
5. ut ſe gratos] *Ald.* ut ſe non ingratos.
6. iis] *Germ. & Ald.* hoc.
13. Deo ſacrum] *Ald. non habet* ſacrum.

CAPUT II.

PAG. 8. verſ. 3. quod ait] *Ald.* ut ait.
9. hoſtiam] *Germ.* hoſtia.
9. 10. faciundam] *Ald.* faciendum.
11. Atticus, & eſt] *Germ.* Articulus ſive.
12. numeri] *Ald.* muneribus.
16. Deli] *Germ.* Delii.
18. 19. in hoc] In *in aliis non habetur.*
19. factum] *Germ. & Ald.* facta.
20. oportet] *Ald.* oporteat.
21. Sed &] *Germ.* & *deeſt.*
24. veneremur] *Germ.* veneretur.

CAPUT III.

PAG. 13. verſ. 15. Hîc] *Germ. deeſt.*
16. genamur] *Ger.* generemur.
16. curat] *Ald.* curet.
16 genitur] *Ald.* gignatur. *Ger.* gignitur.
17. 18. ſuſcipit ac tuetur] *Germ. & Ald.* ſuſcipiat ac tueatur.
18. genendo] *Ger. & Ald.* gignendo.
21. Granius Flaccus] *Germ.* C. Flaccus.
Pag. 14. verſ. 1. nono] *Ald.* xvi.
4. 5. præterea] *Ald. deeſt.*
5. hominum] *Germ.* homini.

14. 15. ex-

14. 15. exceptos] *Ger.* acceptos.
17. colant] *al.* celebrent.
21. præmia] *al.* pretia.
24. hic] *Ger.* & *Ald.* iſte.
25. peperit] *Ger.* pepererunt.

CAPUT IV.

PAG. 19. verſ. 31. dicere prius] *Ald.* quærere primum.

Pag. 20. verſ. 1. natura] *Germ.* naturæ.

1. 2. de origine] *Germ.* de natura.

6. ſeminibus procreatos] *Germ.* & *Ald.* ſeminibus eſſe procreatos.

7. ſucceſſione] *Germ.* & *Ald.* ſucceſſioneque.

7. propagare] *Ger.* prorogare.

9. generi] *Ger.* gratia.

12. aliquando] *al.* aliquem.

14. 15. qua ſemper humanum genus fuiſſe creditur] *al.* quæ ſemper credidit genus humanum fuiſſe.

16. Ocellum] *Germ.* Cereium. *al.* Cocceium.

19. itemque] *Ger.* & *Ald.* item.

20. 21. opinati] *al.* opinari.

28. iſto mundo] *Ald.* mundo *non habet.*

Pag. 21. verſ. 3. primigenios] *Ger. deeſt.*

3. 4. naturave] *Ger.* ve *deeſt.*

5. in] *Ger. deeſt.*

9. eſſe natos] *In Ger.* & *Ald. editione additur,* ut Virgilius. Hic (*Ger.* Hinc) lapides Pyrrhæ jactos Saturnia regna. Et alibi : Quo tempore primum.

Deucalion vacuum lapides jactavit in orbem.
Unde homines nati durum genus.

11. monſtroſas] *Ger.* monſtruoſas.

15. ſimillima] *Ger.* ſimilia.

29. in Ste *] *Ger.* & *Ald.* inſerta. *al.* vel in ſterte.

30. diſ-

30. diſſenſis] *Ger.* & *Ald.* diſſentiente. *al.* diſceſſiſſe.

Pag. 22. verſ. 2. viſum eſt] *Ger.* & *Ald.* viſum eſſe.

5. cohærentes primum] *Ger. deſunt hæ duæ voces. al.* primum adhærentes.

6. ingenitum] *Ger.* ingenium.

12. id eſt, Dei provid.] *al.* & Dei providentia.

19. Nymphas, Indigenaſque Faunos] *al.* Nymphas Indigetes Faunoſque.

20. non difficile] *al.* non difficilis.

23. confingant] *Ger.* & *Ald.* confingat.

27. humo] *Ger.* homo.

29. 30. mutua cæde inter ſe necatis] *Ger.* mutuo inter ſe necatis.

1. fuerint] *Ger.* fuerunt.

3. exaratus] *Germ.* & *Ald.* exortus.

4. 5. extiſpicii] *al.* auſpicii.

5. tum] *Ger.* & *Ald. deeſt.*

6. exſcripſerunt] *al.* ſcripſerunt.

CAPUT V.

PAG. 28. verſ. 21. quæ] *Ger.* & *Ald.* quod.

22. pertinent] *Ger.* & *Ald.* pertinet,

23. compendio] *Ger.* compendioſe. *al.* quo potero compendio.

26. è lævis] *Germ. deeſt* è

26. dirivari] *Ald.* adoriri. *Ger.* oriri.

30. amiſſionem] *Ger.* emiſſionem.

30. Qui mares ſunt, per-] *Ger.* & *Ald.* mares perim.

Pag. 29. verſ. 4. 5. gregum] *Ger.* & *Ald.* Græcam. *Aldus legendum putat*, crebram coitionem.

13. viſum eſt] *Germ.* eſt *non habet.*

CAPUT VI.

PAG. 31. verſ. 24. Principale] *Ald. addit* cerebrum.
Pag. 32. verſ. 1. naſcitur, aliturque] *Ald. & Germ.* naſcatur alaturque.
4. ferme] *Ger.* ferunt.
7. formatus] *Ger.* formetur. *Ald.* formatur.
9. Anaxagoræ enim, cæteriſque compluribus] *Ger.* Anaxag. etiam cum aliis plurib.
12. prominens] *al.* permanens.
13. ex eoque] *Ger. & Ald.* ex eo.
22. principium [*Ald. & Germ deeſt.*
22. ſedem] *Ger.* ſemen.
24. &] *Ald. & Ger. deeſt.*
26. è] *al.* ex.
27. è] *Ger. & Ald. deeſt.*
30. ſunt] *Germ. & Ald. deeſt.*
Pag. 33. v. 3. fuerit] *Germ.* fuit.
4. frigus] *Ger. & Ald.* frigidus.
5. calidum] *Ger. & Ald.* calidus.
5. frigidum] *Ger. & Ald.* frigidus.
7. calidum] *Ger. & Ald.* calidus.
8. fuerit] *Ger.* ſi erit. *Ald. utrumque deeſt.*
8. frigidum] *Ger. & Ald.* frigidus.
13. ſemina] *Ger. & Ald. deeſt,*
17. id enim] *Ger.* id etiam.
20,21. tantummodo] *Ger. & Ald.* partum tantummodo.
21. ſi utrumque] *Ald.* & ſi utrumque.
23. utramque] *Ger.* utrumque.

CAPUT VII.

Pag. 36. verſ. 1. neceſſe eſt] *Ald.* neceſſe ſit.
2. Muſica] *Ald. & Ger.* Muſicaque.
4. ſoleant] *Ald.* ſoleat.

9. nume-

9. numerus] *Ger. & Ald.* numeris.

10. ſeptem formemur menſibus] *Ger.* ſeptimis à partu formentur dentes menſibus. *Ald.* Septimis formentur dentes menſibus.

11,12. Et poſt ſept. men. d. n. inn. iid. poſt ſept. cad. ann.] *Germ.* Et poſt ſeptimum cadant annum. *Ald.* Et, cum poſt ſeptimum menſem dentes nobis innaſcantur, iidem quoque poſt ſeptimum cadant annum.

17. ideo, quod] *Ger.* ideoque.

18. ut ſeptem] *Ald.* ſeptem *non habet.*

19. confirmationem] *Germ. & Ald.* conſummationem.

25. aliqua] *Ger. & Ald.* aliqui.

26. alii] *Ger. & Ald. deeſt.*

28,29. Pythagorica] *Germ.* Pythagoricus.

30. Evenor] *Ger.* Evenus. *Ald. legendum putat* Eudæmus, *ex Æliani hiſt. animal.*

Pag. 37. verſ. 2. Euthyphronem] *Germ.* Euriphonem, *al.* Euripidem; *vel* Euriphanum.

7. ſenſerunt] *Germ. & Ald.* ſentiunt.

9. mihi] *Ger. deeſt.*

9. mihi ſupra nominatus] *Ald. non habet.*

22,23. undecimum menſem] *Ger. & Ald.* undecimo menſe.

CAPUT VIII.

Pag. 41. verſ. 12. nono] *Germ.* viii.

12. & decimo] *Ald. non habet*

12. tantummodo] *Germ.* tantum

15. ſtatis] *Germ. & Ald.* ſtantibus.

20,21. diſparili ſua temperatura] *Ger. & Ald.* hac ſua diſparilitate pariter.

27. quid] *Ald.* quidquid.

Pag. 42. verſ. 13. ſit neceſſe] *Germ. Ald.* ſit neceſſe eſt.

13. & in al.] & *Ald. deeſt.*
17. has Græci μοίρας cognominarunt: eo videlicet, quod deas Fatales nuncupant μοίρας] *Ger.* has Græci μέρη vocant.
19. & eæ] *Germ. & Ald.* & hæ.
27,28. tunc pr.] *Germ.* tum pr.
30. vocatur] *Ger. & Ald.* dicitur.

Pag. 43. verſ. 1. qui] *Ger.* quia.
1,2. ſubtendit. nam ſi, ut] *Ald.* ſuccidit (*Ger.* ſubcedit) natura cujus.
3. deinde] *Ger. & Ald.* deinceps.
4. hexagoni æquilateralis] *Ger. & Ald.* hexagoniæ quæ (*Germ.* qui) lateralis.
8. videatur] *Germ.* videbatur.
9,10. videt] *Germ.* videlicet.
19. polygoni] *Germ.* polygoniæ.
19. afficit] *Ald.* efficit.
25. potuerit] *Germ.* poterit.

CAPUT IX.

Pag. 49. verſ. 11. & fem.] *Ald.* at fem.
12. vel] *Ger. & Ald.* ut.
15. capillumque] *Germ.* capillumve. *Ald.* capilloſve.
19. conformari] *Germ.* confirmari.
21. afferunt] *Germ. & Ald.* ferunt.

CAPUT X.

Pag. 51. verſ. 6. mittitur] *Ald.* innititur.
8. miſſæ, φθόγγοι vocantur] *Germ.* emiſſæ φθόγγος vocatur.
12. diaſtemata] *Ald. non habet.*
12. quæ alia] *Ald.* quare (*Germ.* quæ) διαστήματα.
14. ἡμιτόνιον] *Germ.* ſemitonium.
16. promiſcue] *Germ. & Ald.* permixtæ. *Alia*, promiſce.

26,27. he-

26,27. hemitonii] *Ger.* ſemitonii.
28. altera] *Germ.* alia.
28. hemitonii] *Germ.* ſemitonii.
30. eſt enim vel] *Ger.* & *Ald.* vel *non habent.*
Pag. 52. verſ. 3. qui] *Ger.* & *Ald. deeſt.*
4. duo] *Ald.* tria.
6. Platoni] *Germ.* Plato.
6. ἡμιτόνιον] *Germ.* ſemitonion.
6. autem] *Germ. deeſt.*
7. δίεσις] *Germ.* δίεσιν.
7. appellatur] *Germ.* appellat.
8. aliquid] *Ger.* & *Ald.* liquide.
8. nec] *Ger.* & *Ald. deeſt.*
17. mutabat, & id identidem *Ger.* & *Ald.* mutabat inter ſe collata & identidem.
23,24. at eam] *Germ.* ad eam.
24,25. ubi invenitur, ubi pond.] *Ger.* & *Ald.* ubi invenitur pond.
25. ſeſquitertia] *Germ.* ſeſquialtera.
27. cum autem] autem *Ger.* & *Ald. deeſt.*
29. διπλασίῳ] *Germ.* diſplaſion.
30. ſi] *Ald.* an.
Pag. 53. verſ. 2. cavo] *Ald.* cano.
6. ſeſcuplo] *Ald. non habet.*
7. duodecim] *Germ.* ſeptem.

CAPUT XI.

Pag. 56. verſ. 8. forſitan obſcure] *Ger.* & *Ald.* forſitan quidem obſcure.
Pag. 57. verſ. 1. ratione] *Germ.* rationi.
8. perficiunt] *Ald.* perficiant.
10. abſolvitur] *Germ.* abſolvit.
14. pervenit] *Ger.* & *Ald.* pervenerit.
17. tota humana vita finitur] *Ger.* & *Ald.* vota humana finitur.
17. ut & Solon] *Ger.* & *Ald.* & ut Solon.

27. pro portione, diebus] *Ger.* & *Ald.* proportione eſt diebus.

30. prodit] *Ger.* & *Ald.* procedit.

Pag. 58. verſ. 4. hos dies] dies *Ger. deeſt.*

6. præterit] *Ald.* præteriit.

12. obſervatur] *Ger.* & *Ald.* obſervantur.

15. diebus] Ald. dies.

17. xc. & uno] Germ. & Ald. lxxii.

19. ducentis ſeptuaginta quinque] Germ. & Ald. ccLxxiv.

26. multas] Germ. multos.

29. vocaverunt *ἔκρυσιν*] Germ. vocari *ἤκρυον*.

30. ſanguineum] Germ. ſanguinem.

30. *ἐκτρωσμὸς*] Germ. *ἔκτερμος*. Ald. *ἔκτρωμα*.

Pag. 59. verſ. 1. quod] Germ. quia.

1,2. videntur] Ald. videantur.

3. imparem) Ger. & Ald. in partem.

4. &) Germ. *deeſt.*

5. cclxxix.] Ger. *deeſt hic numerus.* Ald. cclxxiii.

9. naturam) Ger. *non habet.* Ald. numerum.

CAPUT XII.

PAG. 62. verſ. 29. ſacris ædibus] *al.* ſacris omnibus.

Pag. 63. verſ. 1. cum] *al. deeſt.*

1. 2. ageretur: non Apollini] *Germ.* & *Ald.* ageretur: Marti, non Apollini.

5. aut] *Ger.* & *Ald.* ut.

5. ac] *Germ.* & *Ald.* aut.

7. urbem] *Germ.* & *Ald.* urbes.

11. 12. ſufferant] *Ald.* ferant.

15. Quamobrem] *Ald.* Ob quam rem.

18 expergitus] *Ger.* & *Ald.* experrectus.

21. reddidit] *Ald.* reddit.

ejuſdem] *Ald.* ejus.

CAPUT XIII.

PAG. 67. verſ. 2. hæc] *Ger. & Ald.* hoc
2. accedit] *Germ.* procedit.
7. diaſtematis congrua] *Ger.* diaſtematis motum habere congrua. *Ald.* diaſtematis habere congrua.
8. quamq.] *Germ.* quoq. *Ald.* quæque.
11. quam capere] *Ger. & Ald.* quam non caperent.
12. non poſſunt] *Ger. & Ald. deſunt.*
17. indicavit] *Ald.* judicavit.
25. uſque] *Ger. & Ald. deeſt.*
Pag. 68. verſ. 3. & dimidium] *In Germ. & Ald. editione additur*, quod vocatur diapente,
11. faciat] *Germ.* facit.
12. id eſt] *Germ.* idem.
16. 17. ad terræ] *Germ.* ad *non habet.*
17. Summitatem] *Ger.* ſummitate.
19. 20. ad alias] *Ger. & Ald. deeſt.*
22. hunc] *Germ. & Ald. deeſt.*
23. τὸ χορεῖον] *Germ. & Ald.* Cazonium. *al.* Caxomon.
23. quia] *Germ.* qui.
24. ſunt] *Germ. & Ald.* ſint.
27. ſeparatim] *Ald.* ſeparatum.
29. Muſica] *Germ. & Ald.* Muſicæ.

CAPUT XIV.

PAG. 74. verſ. 16. annos] *Ald.* anno.
16. xv.] *Ger.* quartumdecim.
21. erant] *Germ. & Ald.* erat.
22. poſſunt] *Germ. & Ald.* poſſent.
23. in quarto autem aduſque] *Germ.* in quarto uſque.
23. aduſque lx.] *Ger. & Ald.* uſque ad.

25. uſque finem] *Germ.* uſque ad finem. *Ald.* uſque in finem.
27. eſſent, ſenes appellatos] *Germ. & Ald.* eſſet, ſenex appelletur.
28. jam] Ger. & Ald. *deeſt.*
28. laboraret] Germ. & Ald. laboret.
29. ætates] Ger. ætatum.

Pag. 75. verſ. 1. finem primæ] Ger. finem vitæ uniuſcujuſque primæ.
1. putavit vii.] Germ. putavit finem vii. Ald. putavit eſſe vii.
11. 12. terminum ſi] Germ. & Ald. terminum vitæ ſi.
14. procurrunt] Ger. præcurrunt.
14. Etruſcis quoque] Germ. & Ald. Etruſciſque.
15. fatalibus] Ger. & Al. fatalem.
16. 17. quæ duo ad] duo Germ. & Ald. *non agnoſcunt. al.* quæ quam ad.
18. proferri] Ger. & Ald. proferre.
19. octuageſimo] Germ. & Ald. lxx.
20. impetrari] Germ. impetrare.
23. omnibus] Germ. hominibus.

Pag. 76. verſ. 3. temperari] Ger. & Ald. tentari.
5. in qua alii dixerunt oculos albeſcere; in nona, omnia fieri languidiora] *In Germ. editione hæc non habentur: nec Aldus agnoſcit illa,* in qua alii dixerunt oculos albeſcere. *Deinde ita habet:* In nona, illa declinare.
18. tum] Germ. tunc.
22. ſunt] Ald. ſint.
29. viceſimum, &) Ald. viceſimum, alterum &.
29. ſecundum) Ald. *deeſt.*
29. 30. ſecundum, dein) Germ. ſecundum & dein.

Pag. 77. verſ. 3. unum) Ald. *deeſt,*
7. inclinat) Ger. inclinant.
8. ducuntur) Germ. & Ald. dicuntur.
9. philoſophus) Ger. & Ald. philoſophiæ.

11. pu-

11. putavit, novenario) Ger. & Ald. putavit ſcilicet novenario.
11. complet) Germ. complent.
13. reciperent) Germ. recipiant.
27. vel hebdom.) Ger. vel *deeſt.*
29. quod &) Germ. & *deeſt.*
29. & ad) Germ. ad *deeſt.*
30. cæteris duco) Germ. & Ald. cæteris non duco.
Pag. 78. verſ. 5. claros) Germ. claro.
6. reperio) Ger. reperit.
11. protuliſſe) Germ. pertuliſſe.

CAPUT XV.

PAG. 84. verſ. 14. corpori) Ald. *deeſt.*
23. & Dionyſius) Ald. & *non habet.*
Pag. 85. verſ. 9. ferunt) Germ. fere. Ald. *utrumque deeſt.*
17. veterum, nunc) Ald. veterum quos nunc.
17. ſuſpicimus) Ger. & Ald. ſuſcepimus.
17. quem) Ald. *deeſt.*
19. dicemus) Germ. dicimus.
20. non in te omnium virt. præd. conſ. q. t. laud. ſe poſtp. erubeſceret.) *Hæc omnia in* Germ. *deſiderantur.*
28. ſacerdotii) Germ. ſacerdotis.
Pag. 86. verſ. 3. conſecutus es) es Germ. *deeſt.*
6. plebis) Ald. plebe.
6. non optavit) Ald. non exoptavit.
8. vice) Germ. jure.

CAPUT XVI.

PAG. 88. verſ. 19. tempuſque) Ger. & Ald. tempus quoque.
23. vel) Germ. id eſt.
24, 25. aut annum) Germ. aut unum annum.

30. fuit,

30. fuit, &) Ger. & Ald. & *non habent.*

Pag. 89. verſ. 7. recipiat) Germ. accipiant. Ald. accipiat.

10,11. decerpit) Ald. decerpat.

11. & apponit præterito) *Hæc à* Germ. & Ald. *edit. abſunt.*

12. futurum) *al.* venturum.

13. paria) Germ. & Ald. propria.

14. enim) Germ. etiam.

18. finiti) Ger. & Ald. finito.

19. hæc enim) Ger. hæc etiam.

CAPUT XVII.

PAG. 91. verſ. 2. & quoniam ſæ. a. nat. ſunt, a. ci. pr. de nat. dicam] *Hæc in* Germ. & Ald. *non habentur.*

7. enim] Germ. etiam.

7. γενεὰν] Germ. genena.

10. à ſementi] Ger. & Ald. *deſunt.*

10. 11. ſementim] Ger. & Ald ſementem.

12. Herodicus] Ger. & Ald. Heraclitus.

13. ſcribit dici] Ald. ſcribi dicit.

18. eos] Germ. & Ald. *deeſt.*

18. recedere] Germ. & Ald. decedere.

19. Arganthonium] Germ. Argantoninum. Ald. Argathonium.

21. ut] Germ. aut.

30. in centum] Germ. & Ald. in *non habent.*

Pag. 92. verſ. 2 in] Ger. *deeſt.*

2. ſedecim] Germ. & Ald. vi.

10. libri] Germ. & Ald. *deeſt.*

17. qui longiſſimam] Ger. & Ald. qui quam long.

Pag. 93. verſ. 13. ut] Ger. & Ald. *deeſt.*

14. cum Antias] Ger. & Ald. tum Ant.

18. Eſquilinam] Germ. Exquilinam.

21,22.

21,22. fierent, & hoſtiæ] Ger. & Ald. fierent tribus noctibus, & hoſtiæ.
26. is] Germ. his.
27. at] Germ, & Ald. utque.
Pag. 94. verſ. 1. quod ſæcularibus] Germ. quod de ſæcul.
6. totienſque] Ald. totidemque.
9. primos] Germ. primo.
9,10. regibus poſt] Ger. & Ald. regibus cum poſt.
10. CCXLV.] Germ. CCL. Ald. CCLV.
11,12. Valerius Antias ait] *Hæc Aldus non habet.*
12. at XV. virorum] Ald. eſſe ad XL. virorum. *cui congruit* Germ. *præter* τὸ eſſe, *quod non agnoſcit.*
12. Commentarii] Ger. & Ald. Commentarios.
12. annis] Ald. ante.
13. CCXCVIII.] Germ. CCXCIX.
13. Sp. Verginio] Ger. & Ald. Sp. Virginio.
14. Secundos ludos, ut Antias vult] *Hæc in* Ger. & Ald. *editione non habentur.*
15. quinto trecenteſimo] Ger. VIII. & XL. Ald. VII. & XL.
16. quindecim] Ger. & Ald. XII.
17. octavo & quadringenteſimo] Germ. & Ald. CCCCX.
18. Corvino] Ald. Corvo.
18. iterum) Germ. *deeſt.*
18, Pœtilio) Ald. Pœtelio.
20. C. Junio) Ger. & Ald. L. Junio.
21,22. aut ut in lib. xv-vir. ſcriptum eſt) Ger. & Ald. *deſunt.*
23,24. Licinio Varo) Germ. & Ald. Livio Varro.
Pag. 95. verſ. 2. DCVIII) Ger. & Ald. DCIII.
4. anno DCXXVIII) Ger. & Ald. annis DCXXIX.
4. M. Æmilio) *In* Ger. & Ald. M. *omiſſum eſt.*
6. ludos C. Furnio) Ger. & Ald. ludos Furnio.
6. Silano) Germ. Syllano.

7. DCCXXXVII.) Germ. DCXXXVII.
9. ſe IV.) Ger. & Ald. ſe III.
9, 10. anno Iↄccc.) Ald. DCCXLI.
10. ſe) Germ. *deeſt.*
11. Iↄcccxli.) Ger. & Ald. cc ∞ xli.
12. Imperatores Septimius) Ald. Imperatores L. Sept.
12. M. Aurelius) Ger. & Ald. inde Aurelius.
13. Libone) Germ. Jubeno. Ald. Jubone.
14. Iↄccccl vii) Ger. Dccclvii. Ald. cc. ∞ lxvii.
15. poſt centum) Germ. poſt cx.
15. ut hi referrentur) Ger. & Ald. uti referuntur.
16. ſtatum) Germ. ſtatutum.
16. eſſe, neque) Ger. & Ald. eſſe ſæculum neque.
16. poſt centum decem) Germ. poſt xc.
21. annos) Ger. & Ald. annis.
24. ſæcula diſcerni) *à* Germ. & Ald. *abſunt.*
27. raro fiunt) Ger. rara ſunt. Ald rara ſunt.
Pag. 96. verſ. 1. civile) *à* Ger. & Ald. *abeſt.*
2. modulum centum) Ger. & Ald. modulum annorum centum.
3,4. Roma) Ald. A Roma.
4. Iↄxcvi) Germ. cclviii. Ald. Dvii.
5. quîs) Ger. & Ald. qui.
6,7. hunc numerum) Ger. & Ald. hunc annorum numerum.
9. vitam) Ger. & Ald. *deeſt.*
11. centenum fuerant) Ald. centum fuere.
14. quodque) Germ. & Ald. quod.
14. Dioſcorides) Germ. Diaſcorides.
16. conſtare) Germ. & Ald. *deeſt.*
18. perierunt) Ger. & Ald. perierint.
19. eo) Ger. & Ald. ideo.
19. id) Ger. & Ald. *deeſt.*
19, 20. pendendo, omnis ætatis) *al.* pependit cor hominis.
20. incrementa &) *al.* incrementa ætatis &.

20,21.

20,21. deminutiones) Ger. diminutiones.
21. obſervent) Ger. & Ald. conſervent.
23,24. accedere binas; ab iis cent. drach. ab ann. quinquag.) Ger. *editio non habet.*
27. vitam) Ger. *deeſt.*
Pag. 97. verſ 4. Vettium) Ger. Vectium.
5. magno) Germ. *deeſt.*
6. docto) Ger. & Ald. doctori.
7,8. traderent) Ger. & Ald. tradebant.

CAPUT XVIII.

PAG. 104. verſ. 27. tam) Ger. & Ald. etiam.
28. alii annum) Ald. alii unum annum.
31. nunc) Ger. & Ald. hinc.
Pag. 105. verſ. 2. Lunam interdum) Lunam novam interdum.
8. ſeparatim) Ger. & Ald. ſeparatum.
9. ambos) Ger. ambo.
11,12. intercalabatur, q. bi. circ. & rev. διετ. eſſet. u. m. q. L. p. al. f. an. tr. a. poët. d. Poſtea, cog. er. h. t. d. & τετρ. f. ſed eam, quod q. quoque anno) *Hæc omnia in Ger. Editione deſiderantur.*
13,14. patri) Ald. *deeſt.*
16,17. ſed eam) Ald. ſed & eam.
18. πενταετηρίδα) Ger. Penteterida.
18. nominabant) Ger. *adjicit* quod quinto quoque anno.
19. ex) Germ. *deeſt.*
20. ut annus) Germ. & Ald. *non habet.*
20. Solis) Ger. *adjicit* annum.
20. conſtaret) Ger. & Ald. conſtare.
21. unum) Germ. primum.
21. in) Germ. *deeſt.*
21,22. quadriennio) Ger. & Ald. quadriennium.
22. diem) Germ. *deeſt.*

24. quoque

24. quoque) Ger. & Ald. *deeſt.*
25. quod) Ald. quoniam.
30. verum) Ger. & Ald. vere.

Pag. 106. verſ. 5. hanc) Germ. & Ald. *deeſt.*
7. Cleoſtratum) Ald. Leoſtratum.
8. alios) Ger. & Ald. alii.
10,11. Mneſiſtratus) Germ. Mneſtratus.
11. Doſitheus) Germ. Doxitheus.
16,17. proxima) Ger. & Ald. proxime.
23. proventus, ſterilitates item, morb.) Germ. proventus, ac ſterilitates, morboſque.
29. Dccccxl.) Ger. ccccxl. Aldus cccxl.

Pag. 107. verſ. 2. Callippi) Germ. Calippi.
2. Cyziceni) *Quod ſequitur, non eſt in editione Germanica.*
3. interkalentur) Ger. & Ald. intercalarentur.
5. perinde) Germ. *deeſt.*
18. ſolos) Ger. & Ald. ſolus.
19. itaque) Germ. *deeſt.*
19,20. quadriennium) Ger. quadriennio.
20. apud eos uno circiter die minus eſt, quam naturale quadriennium) *Hæc in* Germ. *Editione deſunt.*
21. eoque) Germ. eo.
22. Mcccclxi.) Germ. Mccclxi.
24. ὁ θεȣ̃ ἐνιαυτὸς) Ald. δεοψενιαυτός. Ger. ἐνιαυτός.

Pag. 108. verſ. 2. mundi) Germ. *deeſt.*
6. Cccclxxxiv.) Germ. Ccccl xxxix.
7. Heraclitus) Germ. Herodotus.
8. x. M. cc. cIↃ. xxciv. Ger. xiii. Dccccl xxxiv. Ald. x. M. c. ∞ xxciv.
9. Orpheus c. M. xx.) Ger. & Ald. Orpheus cxx.
12,13. notandis) Germ. notandas.
14. quas vocant) quas vocat.

Pag. 109. verſ. 2. fuit, duodecimo) fuit die duodecimo.
4,5. undequadrageſimus) Germ. & Ald. undequadraginta.

7. dictum

7. dictum. nunc) Ger. & Ald. dictum eſt, nunc.
8. locus) Ger. & Ald. *addunt* videtur.

CAPUT XIX.

Pag. 115. v. 21. nondum) Germ. *deeſt.*
24. Aphrodiſius) Germ. Aphrodius.
24,25. & part. diei oct. Callip. a. ccclxv. & Ariſt. Sam. tan. & pr. diei part. MDCXXIII. Meton vero ccclxv. & dier. quin und. p. Oen. CCCLXV.) *Hæc* Germ. *Editio non habet.*
27. M. DCXXIII.) Ald. MDXXXII.
29. Oenopides) Ald. Venopides.
Pag. 116. verſ. 1. Harpalus) Germ. Arpalus.
3. incomprehenſibile) Ger. & Ald. incomprehenſibilem.
3,4. quiddam) Ger. & Ald. quidem.
4. inenuntiabile) Ger. inenumerabilem. Ald. innumerabilem.
10. ſtatuebant, tam) Ger. & Ald. ſtatueb. & tam.
14. ab Iſone) Ger. & Ald. à Piſone.
15. Arminon) Ger. & Ald. annum.
16. perduxiſſe) Ger. & Ald. produxiſſe.
17. primo) Ger. & Ald. primum.
18. προσέληνοι appellati) Ger. proſelinas appellant.
18, 19. appellati) Ald. appellantur.
21. quod prius) Ger. quod quem prius.
21. quam) Germ. *deeſt.*
23. annum) Ger. & Ald. *deeſt.*
25. ὥρας) Ald. & Ger. ὥρους.
25. ὧρον Germ. & Ald. *deeſt.*
26. eorumque) τὸ que Ger. & Ald. *deeſt.*
27. circuitum) Ald. & Germ. circuitu.
30. ſemeſtres) Germ. ſemeſtrem.
30. &) Germ. & Ald. *deeſt.*
Pag. 117. verſ. 1. dies) Ald. die.
2, 3. conjunctos) Ger. cunctos.

CAPUT

CAPUT XX.

PAG. 120. verſ. 15. mittam) Germ. & Ald. omittam.
17. recentioris memoriæ) Ger. & Ald. recentiores memoria.
21. anquirere) Ger. & Ald. inquirere.
22. itemque) Germ. item.
Pag. 121. verſ. 1. duodecim) Germ. xxii.
1. fuiſſe) Germ. *deeſt.*
2. Gracchano) Germ. & Ald. Graccho.
3. 4. credendum, qui) Germ. & Ald. credendum eſt qui.
5. Hi) Ger. in.
6. trecentos quatuor) Ald. xxxiv.
13. Sextilis & September xxx.) Ger. & Ald. Sextilis & September tricenos.
18. Tarquinio) Ger. Tarquino.
21. videatur) Germ. videbatur.
27. illis] Ger. & Ald. his.
28. dies) Germ. & Ald. *deeſt.*
Pag. 122. verſ. 2. ita) Germ. & Ald. *deeſt.*
5. interkalarem) Germ. & Ald. interkalarium.
15. 16. plerique ob) Ald. plerique vel.
16. gratiam) Germ. & Ald. *deeſt.*
18. redemptor) Germ. & Ald. redemptores.
18. ex) Germ. & Ald. *deeſt.*
19. eſſet) Germ. & Ald. eſſent.
21. ultro) Ger. & Ald. vitioſe.
21. adeoque) que Germ. & Ald. *non habent.*
24. 25. interkalarios) Ger. & Ald. interkalares.
25. ſeptem) Germ. & Ald. viii.
25. in) Ald. inter.
Pag. 123. verſ. 7. menſum) Ger, & Ald. menſium.
7. religiones) Ger. regiones.
8. ſummoverentur) Germ. ſummo verterentur.

21. optime) Germ. optimi.
23. etiamſi) Germ. etiam.
23. decimeſtres) Germ. decem menſes.
24. vel) Germ. *deeſt.*
25. quantum poterat idem, fuerunt) Ald. quantum iidem poſtea fuerunt. Germ. quantum poſtea.

CAPUT XXI.

PAG. 126. verſ. 32. id) Germ. ad.
33. quod p.ig.v.ἄδ.) Ger. & Ald. *deſunt.*
Pag. 127. verſ. 1.2. à cataclyſmo priore) Ger. & Ald. *non habent.*
3. in) Germ. *deeſt.*
12. Ogygium) Germ. & Ald. Ogygis.
12. anni) Germ. & Ald. annis.
17. quidem) Germ. quod.
19. 20. Aretes) Germ. & Ald. Orethes.
20. Iↄxiv.) Germ. ct.
Pag. 128. verſ. 8. Parilibus) Germ. Palilibus.
10. ccxxciii) Germ. cclxxxviii.
13. Auguſtorum) Germ. & Ald. Auguſtani.
13. perinde) Germ. pridie.
13. ex) Germ. & Ald. *deeſt.*
15. Imp. Cæſ. D. F.) Germ. Jul. Cæſ. Divi filius
16. L.) Germ. & Ald. *deeſt.*
16. Munacii) Germ. Numacii.
17. Auguſtus) Germ. & Ald. *deeſt.*
18. Vipſanio) Germ. Vipſano.
18. III.) Germ. *deeſt.*
20. hunc) Germ. & Ald. *deeſt.*
21. cclxvii) Germ. & Ald. cclviii.
23. Nabonnazaru) Germ. Nabonnagarios. Ald. Nabonnagarii.
24. conſurgunt) Ald. conſurgant.
27. hunc) Germ. huc.
Pag. 129. verſ. 1. anno fuit) Germ. anno præſente fuit.

2. Imperatore Antonino) Ald. & Ger. *deeſt.*
3. Pio) Germ. Ulpio.
3. 11.) Germ. & Ald. *deeſt.*
3. Præſente) Ger. Romæ.
4. fuerint) Ald. fuerunt.
8. eſt, & ſolaris) Ger. eſt, ſolaris & canic.
9. Dei annus) Germ. trieteris.
12. ex alio aliquo) Ald. τὸ alio *deeſt. In* Germ. *autem editione totus hic locus ſic concipitur.* Initia autem iſtorum annorum propterea notavi, ne quis neſciat voluntates, quæ non minus diverſæ ſunt, quam opiniones philoſ.
12. tempore ſimili) Ald. tempore ſimul.
13. 14. voluntates non minus diverſæ ſint) Ald. voluntates quæ non minus diverſæ ſunt, quam philoſophorum. .*.
16. à bruma, aliis ab æſtivo) Ald. à brumali, ab æſtivo ſolſt. Germ. à brumali ; aliis ab æſtivo ſolſtit.
17. autumnali æquinoctio) Ald. æquinoctio *deeſt.*

CAPUT XXII.

PAG. 133. verſ. 1. Menſum) Ger. & Ald. Menſium.
5. dicantur) Ger. dicuntur.
5. orbe) *al. deeſt.*
11. Romani) Ald. & Germ. Roma.
12. 13. inſtituti, &) Germ. τὸ & *deeſt.*
15. ſive) Germ. & Ald. ſeu.
16. neque) Germ. nec.
20. 21. inæquabiliter) *al.* inæqualiter.
Pag. 134. verſ. 1. alias longiores, alias) Ger. & Ald. alios longiores, alios.
2. civitatium) Ger. & Ald. civitatum.
5. Maius viginti & duum) Ger. Maius xii. *Sed id Typographi vitium arbitror.*

6. Sex-

6. Sextilis duodeviginti) Ger. & Ald. Sextilis duodexxx.
8. October triginta duos) *al.* October xxx.
9. triginta novem) *al.* xxxiv.
11. 12. plerique) Ger. plæraque.
14. ccclv. haberent) *al.* ccclxv. hab. Ger. ccclx. haberent.
17. neque) *al.* nec.
18. ut ſic) Germ. & ſic.
19. illis) *al.* illius.
25. Aphrodite, id eſt, Venere) Ger. & Ald. Aphrodite Venere.

Pag. 135. verſ. 1. menſum) Ger. & Ald. menſium.
2.3. antiquiores, quam) Ger. & Ald. antiquiores fuiſſe, quam urbem; ſatis ἀρχὴ docet.
5. quia Rom.) Ald. non quod Rom.
12. Maiæ fiat) Ger. Maiæ fit.
14. quod illo) Ald. quia illo.
14. maxime Junoni) Ger. & Ald. maximi Junoni habentur honores.
17. à numeris) Ger. & Ald. τὸ à *deeſt.*
20. & Januar.) Ger. & Ald. τὸ & *deeſt.*
20.21. adtributus eſt) *In* Ger. τὸ eſt *deſideratur.*
22. piat) Ger. & Ald. expiat.
24. & 28. Februm) Ger. & Ald. Februum.
30. Februatus) *al.* Februarius.

Pag. 136. verſ. 1. vocitatur) Ger. vocitatus. Ald. vocitatus eſt.
2. immutata) Ger. & Ald. mutata.
2. 3. nam qui Quinctilis fuit) Ald. & Ger. nam Quinctilis, Julius cognom.
5.6. ex S. C. Marcio) Ger. Qui autem Sextilis fuerat, C. Marco (Ald. Marcio) Cenſorino.
8. Auguſtano) Ger. & Ald. Auguſtio.
11. menſum immutaverunt) Ger. & Ald. menſium mutavere.
14.15. menſibus fuerunt) Ger. & Ald. fuerunt *deeſt.*

CAPUT XXIII.

Pag. 139. verſ. 28. aut ann.) *al.* & ann.
29. dies & temp.) Ald. dies, temp.
31. tempus eſt) Ald. eſt tempus.
31. 32. uſque ad exortum) Germ. & Ald. ſolis ad exortum.
33. quod fit) fit *abeſt à veteri lib.*
35. circumactu) Ald. circuitu.
Pag. 140. verſ. 6. aſtri, diem) *al. deſunt.*
8. Athenienſes) *al.* Athenis.
9. cæterum) *al.* cæteri.
9. Romani) *al.* Romæ.
16. dicitur) Ger. & Ald. dicetur.
16. 17. Idem ſignificat, quod qui à media nocte, ad proximam mediam noctem) *Hæc* Ger. *deſunt.*
25. 26. dicunt) *al.* ducunt.
26. Capitolio) *al.* Capitolino.
30. ad clima) Germ. & Ald. à climate.
Pag. 141. verſ. 6. ſolarium) Ger. & Ald. horarium.
8. nam in xii.) Germ. nam xii.
14. idque ſimilit.) Germ. & Ald. id ſimilit.
15. 16. & tertia) & *abeſt à vetere cod.*

CAPUT XXIV.

PAG. 143. verſ. 18. aliis ſubnotata) Germ. & Ald. aliis *deeſt.*
21. incipiam) Germ. & Ald. incipio.
25. dein) Ger. & Ald. deinde.
26. conticuerunt) Ger. & Ald. conticuere.
27. Sole nondum orto) Ald. cum Sole orto jam lucet. Germ. tunc ante lucem, & ſic diluculum vocatur. Mane, &c.
29. videtur Solis) Ald. videtur. Sol.
30. medii diei) Germ. meridiei.

Pag. 144. verſ. 1. hinc) *al.* tunc.

1. Hinc ſuprema) Germ. hinc tempeſtas ſuprema.

2. Plurimi) *al.* multi.

2. 3. Exiſtimant.) Ald. exiſtiment.

4. SOL. OCCASUS) Germ. & Ald. Solis occaſus.

5. Plætorius) Ger. Plectorius.

8. POSTHAC FUAT) Ger. Poſthac fuerit. Ald. p. h. erit.

9. 10. ISQ. USQ. AD. SUPR.) Ald. Iiſque ſupremam (*al.* ſeprimam) ad Solem occaſum jus inter cives dicito. Germ. Iiſque ſupremum ad Solis occaſum jus inter cives dicito.

11. ſequitur veſpera) Germ. & Ald. dicitur veſper.

13. 14. heſperon) Germ. heſperum.

15. quod) Ald. quia.

16. noctis ſit) Ald. noctis ne ſit.

17. Poſt id ſeq.) Ald. id. *deeſt.*

21. qua nihil agi) Germ. & Ald. quia nihil. *Sed &* agi, *non eſt in vet. lib.*

21. 22. tempeſtivum eſt, tunc ad med.) Ger. tempeſtivum tunc, cum ad med.

22. tunc) Ald. Tum.

VARIÆ LECTIONES

IN

FRAGMENTO.

CAP. I. Verſ. 1. Introduxerunt) al. idcirco duxerunt.

6. ac reſtituitur) ac reſtituitur, poſt quod in ſe deficit.

12. ut Chryſippus) at Chryſippus.

Cap. II. Pag. 147. verſ. 28. æque diſtantes) *Manut.* æqui diſtantes.

Pag. 148. verſ. 4. octava parte) octavam partem cancri tranſcurrens.

28. æſtivalem) æſtivum.

Pag. 149. verſ. 3. & populo] *Cauchius leg.* πολυανάφορα.

10. deforme) biſorme, *ut Græci* δίσωμον.

Virgil. lib. 6. proleſque biformis.

Cap. III. Pag. 149. verſ. 25. limite) lumine. *Cauchius*, limine.

27. annum) anno, *Cauchius*.

Pag. 150. verſ. 4. obſcurationem) obſcuritatem.

14. euntibus) eventibus.

18. mortalibus] mortibus, *Cauchius*.

18. ferit) *Manut.* perit. *fortaſſe* petit.

Pag. 151. verſ. 8. vivo) *Cauch.* vivifico.

27. dicitur) quod dicitur.

Cap. IV. Pag. 152. verſ. 20. aëra) aëre.

21. 22. temperie) tempore.

Cap. VI. Pag. 153. verſ. 10, 11. finis) *Cauch.* fines. Euclid. γραμμῆς δὲ πέρατα σημεῖα.

15. po-

15. poſitis) *Cauch. ita*: ſita eſt, Summitas eſt, quæ longitudinem tantum habet. Summitatis fines lineæ ſunt. Plana dicitur ἐπίπεδος ſummitas eſt, &c.

Cap. VII. Pag. 154. verſ. 16. Trigonum trilaterum) *Cauch. ex Euclide*, τρίπλευρον quidem quod tribus; τετράπλευρον autem quod quatuor; ac πολύπλευρον quod pluribus quam quatuor rectis lineis continetur. Triang, &c.

20. concurrit) continetur.

Cap. VIII. Pag. 155. verſ. 23. concurrere) al. continere.

Cap. IX. Pag. 156. verſ. 18. Et Pondos) Terpander, *Cauch.*

18. Hyperides) Baſil. Hypericles.

Cap. XI. Pag. 157. verſ. 15. pulſus decori) al. pulſu decori.

16. ſine carmine) ſine carminis, *Manut.*

23. carmen) carmen eſt modus vocibus junctus. *Manut.*

Cap. XII. Pag. 158. verſ. 7. τόνος) *Cauch.* διάτονος.

21. ut ſit) veluti, *Manut.*

Pag. 159. verſ. 14. avertitur) avertit, *Manut.*

Cap. XIII. Pag. 161. verſ. 2. ordine tres) ordine ſex, *Manut.*

Cap. XIV. Pag. 161. verſ. 18. pedibus) ſedibus, *Manut.*

27. quintum aliquando) *Cauch.* Quintum anapæſtum: quintum tamen aliquando brachyſyll.

Pag. 162. verſ. 8. greſſionis) *Manut.* ſcanſionis.

24. patitur) petit.

Cap. XV. Pag. 164. verſ. 16. pulverulenta) quadrupedante, *Virg. Æn.* 8. *Ex Ennii lib.* 17. *ut ait Macrob. lib.* 6. *c.* 1.

20. tranſeunt) *Cauch.* transferunt ſe ad.

SPICILEGIUM.

CAP. I. Pag. 1. Argento nitent, cælato] Non placet hæc ſcriptura, quaſi Cenſorinus de auro etiam cælato non hæc diceret, quod tamen fecit: ideoque dixit, *opere quàm materia cariora*. MS. Colonienſe exhibet, *ex argento nitent cælata*. Barthius.

Ibid. verſ. 11. Inhiat is] MS. Colon. habet, *inhiant ii, qui vulgo divites vocati*; ſed illud *vocati* mutat in vocari Barthius, & ſubintelligit *inhiant*.

Ibid. verſ. 18. Bona malave per ſe] MS. Col. legit, *præ ſe*.

Pag. 2. verſ. 9. Per animi virtutem] Ita quidem MS. Col. ſed tamen malo *per avûm virtutem*. Barthius.

CAP. II. pag. 8. verſ. 3. Itaque hunc diem] MS. *itaque hodie diem*; & mox, *At quod idem ſubjungit, Funde merum genio. Hinc forſitan* &c.

Ibid. verſ. 18. Obſervandum quod, quo Genio] Sic legit MS. vulgatæ ſcripturæ auctor contra mentem Cenſorini hoſtias hic aut exta opipera ſomniavit, quibus poſt partem diis libatam ſaginabantur comedones. etenim ſi mero factum Genio, fieri nequit, ut de fuſo alii guſtent. Barthius.

CAP. 3. pag. 13. verſ. 14. Genius eſt Deus] MS. Colon. *Genius eſt deus ſuus, cujus in tutela quiſque ut natus eſt, vivit*. probus eſt hic ordo, ſed pro *ſuus*, mallem privus. Idem.

Pag. 14. verſ. 7. Indigitamentorum] qualia ſunt, qui vulgo ſub Orphei nomine leguntur Hymni,

Ibid. verſ. 11. Novis religionibus arceſſuntur] lego, *annuis religionibus* Barthius.

CAP.

CAP. IV. pag. 19. verſ. 31. Suntque ante hunc diem multa] MS. Colon. omittit *diem*; optime, Idem.

Pag. 20. verſ. 3. Quaſdam brevians exponam] Hæc eſt lectio MS. Col. vox *brevians* recens non eſt, quippe quod ea utantur Suetonius & Manilius. Idem.

Ibid. verſ. 18. Sed & Plato] Idem MS. *ſed & Plato & Xenocrates Athenienſes:* quod verum eſt. nam cur patriæ Xenocratis oblivifceretur Cenſorinus, cum reliquorum patriam notaverit. Idem.

Pag. 21. verſ. 5. In hac æſtimatione verſati) In eodem codice legitur *æſtuatione*; quod melius eſt, & omnino requiri videtur à voce *verſati*. Idem.

Ibid. verſ. 12. Rationum ſuarum proferunt] ſupra laudatæ Membranæ exhibent, *furicſarum*; ſed hoc emollit Barthius legendo *ſutarum*; quam vocem putat Cenſor inum à Comico mutuo accepiſſe.

Ibid. verſ. 29. In Parmenide vel in Ste * * fuit] Meurſius ſupplendum exiſtimat, *Parmenide Meliſſove.* Rutgerſius legit, *Parmenide Veliato*, id eſt, *Eleate*; Velia eadem cum Elea teſte Plinio lib. 2. cap. 5. in fine. denique Barthius teſtatur Membranas Colon. habere, *in Parmenide gellio ſtabone fuit.* cùm vero ipſe, quid de hoc ſit ſentiendum non dixerit, liceat conjicere legendum eſſe, *in Parmenide vel in Stratone fuit*; aut potius, *in Parmenide Veliate, & Stratone fuit.* nam *Strato*, cujus vitam ſcripſit Diog. Laërtius, libros περὶ ἀνθρωπίνης φύσεως & περὶ μίξεως ſcripſit. ſed neque ignotus Cenſorino fuit; citatur enim Cap. VII. pag. 36.

Pag. 22. verſ. 13. Denique etiam vulgo] MS. Col. *ultro*. Barthius.

Ibid. verſ. 15. Quæ ex adventitia ſtirpe non ſint] MS. Colon. *quæ ex græca & latina ſtirpe non ſint.* Hoc videtur probare Barthius: ratio eſt quia natales Barbarorum tale aliquid ferunt. Et ſane, quaſi de

de Barbaris jam locutus eſſet, in poſteriore parte ſententiæ ſubjungit *Græcos* & *Italos*.

Ibid. verſ. 18. Αὐτόχθονας] Athenienſes vero ſe ſolos eſſe prædicabant αὐτόχθονας, μόνοι αὐτόχθονες ἡμεῖς verba ſunt Demoſthenis orat περὶ παραπρεσβείας. Vide Ariſtophanis Σφηκῶν Epirrhema, & Lyſiſtratam. Cenſorino etiam videntur contradicere Poſidippi verſus, & qui ea produxit Dicæarchus: aſſerunt enim Theſſalos ab Hellene originem traxiſſe. ſed, quod monendum putamus, vox αὐτόχθονες in illis verſibus depravata eſt in αὐτοῦπνες.

Ibid. verſ. 18. Ut in Italia Poeta cecinit] Barthius ad hunc modum diſponenda cenſet, *in Italia ut Poeta cecinit.* Modius duo poſtrema verba Gloſſema eſſe contendit; nec forſan in eo fallitur.

Ibid. verſ. 29. Armati partus] Memb. Colon. ϖαρτοὶ teſte J. Gulielmo.

CAP. V. pag. 29. verſ. 5. Poſt gregum contentionem] Eſt qui legat *tentionem:* ſed contra rei naturam. MS. Col. teſte Barthio, *poſt contentam initionem*; id eſt intentam, ut in hoc loco Virg. Georg. 3. verſ. 536.

Contenta cervice trahunt ſtridentia plauſtra.

Et in illo Æneid. 5. verſ. 512.

Tum rapidus jamdudum arcu contenta parato
Tela tenens.----

CAP. VIII. pag. 44. verſ. 8. Ἐννεάμηνοι autem κατὰ τρίγωνον] In hoc loco & ſequenti non debuit omittere δεξιόν. non enim κατὰ τετράγωνον abſolutè fœtus decem menſium prodeunt in lucem, ſed κατὰ τετράγωνον δεξιόν. Dextrum tetragonum climactericum annum efficit, ut quod ſiniſtrum eſt quintum, &c. Salmaſius.

CAP. X. pag. 50. verſ. ult. Ipſis Muſicis ignota] Ne quis hoc miretur, perierat ipſius Domitiani ætate omnis Muſicæ vis & ſcientia, præterquam in doctis, cum non jam amplius Muſici inter mimos

aut

aut Hiſtriones degerent. De ſui ævi Hiſtrionibus idem teſtatur D. Auguſtinus, & addit, *poteſt ille quod ſatis commode pro arbitrio ſonuerit, id notare ac mandare memoriæ, atque id repetendo conſuefacere digitos eo ferri ſine ulla trepidatione & errore: ſive ab alio id quod cantet, ſive ipſe inveniat, illa de qua dictum eſt ducente atque approbante natura.*

Pag. 51. verſ. 26. ſunt tres] Neoterici plures admittunt, Octavam, ſextam majorem, ſextam minorem, Quintam, Quartam, Tertiam majorem, & Tertiam minorem. Octava, Quinta, Quarta, hoc eſt, διαπασῶν, διαπέντε, διατεσσάρων. cæteras non admittebant Veteres; etſi quid valeant percepiſſent; ſed judicabant, ut Ariſtoxenus pag. 45. τὰ δὲ τούτων ἀνὰ μέσον διάφωνα εἶναι. nempe recenſuerat antè quid eſſent διαπασῶν, διαπέντε & διατεσσάρων.

Pag. 52. verſ. 1. Ut Ariſtoxenus muſicique, &c.] differunt maxime Ariſtoxenus & Pythagoras; neque enim duo hemitonia Tono ſunt æqualia, quod Ariſtoxenus putavit, & ejus ſequaces. Bacchius pag. 2. & 16. Ariſtides Quintilianus lib. 1. τὸ ταύτης (διέσεως) διπλάσιον, ἡμιτόνιον. εἶθ᾽ ὁ τούτων διπλάσιον τόνος. non bene anteà ibi legebatur διπλασίων. fatetur tamen hoc loco Ariſtides ſe παχύτερον εἰπεῖν. Ariſtoxenum in hac re erroris arguit Theon pag. 83. Pythagoras & Canonici ex ipſa Canonis ſectione tonum non dividi in æquas partes demonſtrant.

Ibid. verſ. 10. Pythagoræ referam commentum] Noſtri phyſicas cauſas melius & plenius quam illi Veteres perveſtigaverunt; nam ex quo compertum eſt, librationum, vel in chordis vibrationum numerum augeri vel minui pro ratione rei libratæ aut chordæ, cauſæ ſymphoniarum faciliter inventæ ſunt. hoc autem Veteres illi neſciebant. Duæ chordæ æqualiter tenſæ, cæteris paribus, ejuſdemque longitudinis ſunt ὁμόφωνοι. Si altera duplo fuerit longior

gior (cæteris paribus) tum erunt σύμφωνοι; atque id ſymphoniâ διαπασῶν; quoniam ſcilicet, recurſus vibrationis altera quaque vice ſimul fient. ſic quoque reliquæ ſymphoniæ, quæque pro ratione ſuâ. ratio τῆς διαπέντε eſt ſeſquialtera, διατεσσάρων ſeſquitertia: adeo ut ſi hæ duæ jungantur fiet conſonantia διαπασῶν. Qui plura ſcire avent conſulant Merſennum, & D. Holderi tractatum elegantem Anglice ſuper hac re conſcriptum.

CAP. XI. pag. 56. verſ. 20. Qui octo cum ad primos ſex] Numerus ſenarius eſt quaſi baſis numerorum Harmonicorum, & à Mathematicis perfectus dicitur. Vitruvius. *Mathematici ea re perfectum eſſe dixerunt numerum, qui ſex dicitur, quod is numerus habet partitiones eorum rationibus ſex numero convenientes.* Vide cætera quæ ſequuntur.

CAP. XII. pag. 62. verſ. 27. Ludi ſcenici placandorum Deorum cauſa] Arnobius adverſus Gentes lib. VII. *Ponit animos Jupiter, ſi Amphitryo fuerit actus pronunciatuſque Plautinus?* Livius lib. VII. *Ludi quoque ſcenici inter alia cæleſtis iræ placamina inſtituti dicuntur.*

Pag. 63. verſ. 5. Veſci in Capitolio] Summus hic honos, qui forſan originem à Græcis accepit; nam & Athenis erat ſolummodo eorum, qui optime de Rep. meruiſſent. qua de re Ariſtop. Scholiaſtes ad Equites pag. 222. Baſ. 1547. quid enim aliud eſt ἡ ἐν πρυτανείῳ τράπεζα (σίτησιν vocabant) quam *Veſci in Capitolio.* fortaſſe & illud, *Urbem veſtitu quo vellent pervagari,* à Græcorum Pompis derivatum & ut fieri ſolet depravatum. Vide & Strabon. Geogr. l. 17.

Ibid. verſ. 10. Divinæ, ſuam naturam] leg. *Divinam ſuam naturam.* Meurſius.

Ibid. verſ. 23. Pulſus rhythmis muſicis moveri] De his Galenus in libris xvi. Seres vero hæc adeo callere feruntur, ut percepto pulſus motu & rhythmo ſtatim de morbo poſſint judicare: & an ſanari poſſit,

poſſit, nec ne. De vivis & ſanis quoque non male judicium ferre, quot annos aliquis ſit victurus; modo ne quid aliunde accidat violentum.

CAP. XIII. pag. 67. verſ. 27. Quæ eſt Veneris ſtella] Ita nempe ex mente Pythagoræ. aliter Nicomachus, ipſe Pythagoræus, qui aſſignat Mercurio τὸ μεταίχμιον ἀφροδίτης ϗ τȣ͂ ἡλίȣ; deerat antè ϗ in Editione. cæterùm hoc verum eſt juxta quorundam mentem, & Marciani Capellæ. verba ejus appoſui. *Cùm ſupra ſolem ſunt, propinquior eſt Terris Mercurius: cum intra ſolem, Venus: utpote quæ orbe caſtiore diffuſioreque curvetur.* nemo non videt *caſtiore* non Veneri convenire, quare legendum videtur *laxiore*.

Pag. 68. verſ. 17. Ab eodem cœlo tonos eſſe ſex] Immo vel ſecundum ipſum Cenſorinum cap. x. Symphonia διαπασῶν eſt quinque tonorum, & duorum hemitoniorum, ut Pythagoras Geometræque; qui demonſtrant duo hemitonia tonum complere non poſſe. Ariſtoxenum itaque ſequitur hoc loco, ſecùs ac promiſerat initio capitis. Quod ad ordinem ſtellarum attinet, Ptolemæus etiam inſiſtit viam, & invertit ordinem.

CAP. XIV. pag. 75. verſ. 16. Quæ duo] MS. Colon, *quæ dum.* Modius, *quæ quidem.*

Pag. 76. verſ. 21. Ut in morbis dies ſeptimi ſuſpecti ſunt] Nugas agit, ex his enim ſequeretur, ut in omni morbo acuto dies ſeptimus κρίσιμ☉ eſt, ita in omni geneſi annum ſeptimum quemque, annum eſſe κρίσιμον. ſic enim comparatio rectè procederet. atqui id falſum eſt. Salmaſius.

Ibid. verſ. 23. Septimum quemque annum periculoſum] Tertius quiſque annus eſt etiam climactericus & Saturnius. Ternarii quippe ad Saturnum referuntur, ut ſeptenarii ad Martem. Durus uterque Deus, & κλιμακτηρικός. Idem.

Pag. 77. in fine. Ego tamen cæteris duco infirmiorem] ſcil.

annum

annum ſexageſimum tertium. miror quî hoc dicat; cùm auctores ferme omnes periculoſiſſimum dicant. Idem.

Pag. 78. verſ. 4. Nec multos ſane quos vetuſtas claros nomine celebrat, hic annus abſumpſit) Scil. LXIII. Experientia omnium ſæculorum & hodierna contrarium docet; etiam plebeia & obſcura turba hunc fatalem ſortiuntur. Salm.

CAP. XV. pag. 84. verſ. 23. Dionyſius Heracleotes, ut vita abiret, cibo abſtinuit] Paulò aliter Aulus Aſtrologus in Epigrammate Lucillii,

> Εἶπεν ἐληλυθέναι τὸ πεπρωμένον, αὐτὸς ἑαυτοῦ
> Τὴν γένεσιν διαθεὶς Αὖλος ὁ Ἀστρολόγος·
> Καὶ ζήσειν ὥρας ἔτι τέσσαρας, ὡς δὲ παρῆλθεν
> Ἡ πέμπτη, καὶ ζῆν εἰδότα μηδὲν ἔδει,
> Αἰχυνθεὶς Πετόσιριν, ἀπήγξατο· καὶ μετέωρος
> Θνήσκει μὲν, θνήσκει δ᾽ οὐδὲν ἐπιστάμενος.

Idem cum Heracleote refert Scaliger ad Manil. præf. ſed tacito nomine, de Genethliaco ſuperioris ſæculi. Cardanum innuit.

CAP. XVII. pag, 93. verſ. 26. Is enim terminus ſæculi] MS. Colon. *his enim terminari ſæculum.*

Pag. 94. verſ. 9. Primos enim ludos ſæculares] Magnæ de temporibus horum ludorum ortæ olim contentiones inter Robertellum & Sigonium; ſed præſtat Lectorem amandare ad Gruteri facem Artium, Tom. ſecundo. Emendavit & hunc locum ſatis prolixè Onuphrius in libro de ludis ſæcularibus pag. 9.

Pag. 94. verſ. 12. Domitianus anno IↃCCCXLI] Joſeph. Scaliger legit IↃCCCXLII.

CAP. XVIII. pag. 104. verſ. 21. Quæ unum in quadriennio diem] MS. Colon. *quæ primum in quadriennio diem conficeret.* Modius.

Pag. 106. verſ. 3. Nam dies ſunt ſolidi uno minus centum] Scaliger Emend, Temp. lib. II. legit & ſupplet, *Nam dies ſunt ſolidi ducenti noningenti viginti*

ginti duo, menſes uno minus centum, &c. Sed hîc proculdubio erratum eſt in utraque Editione; *ducenti* enim poſitum pro *bis mille.*

Ibid. verſ. 22. Quod in eo dicunt tempeſtates] MS. Colon. plenius & melius, *quod in eo dicunt tempeſtates frugumque proventus, ac ſterilitates, item morbos ſalubritateſque circumire.* Modius.

Pag. 107. verſ. 19. Itaque quadriennium apud eos uno circiter die minus eſt] Nugatur hîc Cenſorinus. civilis annus Ægyptiorum nihil diſcrepabat à naturali: cum enim annum ſuum auſpicarentur ab ortu Caniculæ, atque ad alterum ejus Caniculæ ortum extenderent ac terminarent,palam eſt quadrantem diei in anno ſuo comprehendiſſe. teſtis eſt Diodorus. Salmaſius ad Solinum.

Ibid. verſ. 23. Hic annus etiam ἡλιακὸς à q. dicitur] Annus qui ab Horo vocatur Θεȣ̃, & à Plinio *Canarius*, ac perinde ἡλιακὸς (ejuſdem enim rei tria ſunt nomina) non eſt magna illa revolutio quam heic innuit Cenſorinus, ſed eſt annus dierum $365\frac{1}{4}$ ut Horus ipſe teſtatur in verbis Hierogl. quinti. quare etiam ab eodem ibidem ἔτος ἐνιςάμενον vocatur, Cenſorinus vertentem appellat, nec differt à noſtro præterquam quòd in eo Ægyptii quadrantem admitterent nec quadriennium interkalandi cauſa expectarent. Hoc etiam anno uſos Athenienſes probat J. Scaliger Proleg. ad Emend. Temp. & ipſo opere. nam etſi anno Lunari uterentur propter quoſdam dies feſtos Neomeniis obſervandos vel Pleniluniis; debebant tamen uti ſolari in quibuſdam caſibus; alioquin quæ Æſtate fieri neceſſe erat, Hyeme facta eſſent. qui annus utpote lunari major, vel etiam quia in eo fit alluſio ad ἡλιαία & ἡλιαςάς, bilem in naſum conciebat clienti cuidam apud Poetam cujus verba adduxit Dicæarchus, quæ partim ab H. Stephano partim jam emendata ex antedictis plana ſunt.

Αὕτη πόλις ἐσθ' Ἑλληνὶς ἡ διαστὴν ῥόδοις
Εὐωδίαν ἔχουσα καὶ ἅμ' ἀηδίαν.
Τὰ γὰρ ἡλιαῖα μεγάλην εἰς χολήν μ' ἄγει,
Τὸ δὲ ἡλιακὸν ἔτος με μαίνεσθαι ποιεῖ.
Ὅταν δὲ τὴν λευκὴν τις αὐτῶν πεζέως
Ἡλιακὸν εἶναι στέφανον εἴπῃ, πνίγομαι
Οὕτως ἐπ' αὐτοῖς, ὥς τε μᾶλλον ἂν θέλειν
Ἀπεκαρτερεῖν ἢ ταῦτ' ἀκούειν.

En jocum! λευκὴν ψῆφον vocant ἡλιακὸν στέφανον qui jocus multo magis ſimili de cauſa, loquentem irritat.

Pag. 108, verſ. 12. Πενταετηείδας max. not. temporibus Græci obſervant] in Cenſorino Fr. Pithœi τετραπενταετηείδες vocantur. J. Scaliger. Em. Temp.

CAP. XIX. pag. 116. verſ. 15. Arminon ad tredecim menſes) Scribi debet, *duodecim* Scaliger & Salmaſius.

CAP. XX. pag. 123. verſ. 12. Cæteri quintanas] MS. Colon. *cæteri tres quintanas.* Modius.

CAP. XXI. pag. 127. verſ. 12. Ad Inachi regnum anni circiter CCCC] Scaliger aſſerit numerum præcedentem arguere hoc in loco legendum CIↃCC.

Ibid. verſ. 17. Soſibius ſcripſit, eſſe CCCXCV] nequis vexet hos numeros, ſic reſtituit Modius è MS. Colon.

Ibid. verſ. 20. Aretes] Hìc & alibi MS. Colon. exhibet *Erethes.* Modius.

CAP. XXIII. pag. 141. verſ. 6. Horarum nomen non minus annos CCC. Romæ ignoratum] Si horarum obſervatio & appellatio cum Horologiis Romam primitus intravit, ſane uſque ad id locorum, quo Horologium primum viderunt, nomen etiam Horarum ignorarunt. at id contigiſſe conſtat, ut etiam Papyriano fides habeatur, non ante annum ab V. C. CCCCLXI. ſic pluſquam quadringentos quinquaginta annos, & Horarum appellatione & Horolo-

rologiis caruere. legendum itaque fuerit apud Cenſorinum, *non minus annos* CCCCL *Romæ ignoratum eſſe credibile eſt.* Vel etiam CCCCLX. Salmaſius.

In Fragmentum.

CAP. I. pag. 147. verſ. 11. Cujus principalem ſolem] Menagius legit *principale.*

CAP. X. De Rhythmo] *Rhythmus eſt compoſitio quædam ex ſenſilibus collata temporibus ad aliquem habitum ordinemque connexa.* M. Capella. Bacchius, Τούτων (ῥυθμῶν) ἁπλοῖ πόσοι; ἕξ· ἡγεμὼν, ἴαμβος, χορεῖος, ἀνάπαιστος, ἱερὸς, σπονδεῖος. Συμπεπλεγμένοι δὲ πόσοι; τέσσαρες. παιὼν, βακχεῖος, δόχμιος, ἐνόπλιος. Hæc damus, quoniam totum caput in Fragmento corruptum eſt.

Pag. 157. verſ. 8. Tireſæ] Ita Carrio, & Lindenbrogius. rectius Baſileenſis, *Tireſiæ.*

CAP. pag. 157. verſ. 21. Vel, ut Ariſtoxenus] Prout hæc leguntur & diſtinguuntur, non crederes prius membrum eſſe Ariſtoxeni, ſed poſterius: ita ut pro una duas hic habere definitiones videamur. verum non ſic ab auctore ſcriptum. cum enim perpetuò ſequatur Ariſtoxenum, ita hìc ab illo non recedit. quare legimus, & diſtinguimus, *velut Ariſtoxenus definit*; eaque verba per parentheſin ſunt conſtruenda. Ariſtoxenus lib. 1. pag. 18. Ἔπειτα οὐ μόνον ἐκ διαστημάτων τε καὶ φθόγγων συνεστάναι δεῖ τὸ ἡρμοσμένον μέλος, ἀλλὰ προσδεῖται συνθέσεώς τινος ποιᾶς, καὶ οὐ τυχούσης.

Ibid. verſ. 23. * Carmen eſt modus, motus] Baſileenſis Editio habet, *Carmen eſt modus vocibus junctus, cujus diſcrimina cantus, modus, motus.* hoc quoque probat Nunneſius; quoniam, inquit, ᾠδὴ eſt dulcedine ſoni verbum lexiſve pronunciata. prout

ut *χρώματα* vocantur quæ ſunt *ἄνευ τῆς λέξεως, μετὰ ῥυθμοῦ δὲ καὶ μέλους* ut loquitur Ariſtides. ideoque *ᾠδὴ* ſeu carmen, eſt modus (*μέλος*) vocibus junctus.

CAP. XII. pag. 158. verſ. 6. Modulatio] *τοῦ μὲν ἐπιτηδείως γινομένου μέλους, τῷ διαστηματικῇ χρῆσθαι τῇ τῆς φωνῆς κινήσει διοίσει τὸ μουσικὸν μέλος.* Hæc ſunt in Ariſtoxeno quæ propius abſcedunt ab hoc ſcriptore.

Ibid. verſ. 7. Ejus tres ſpecies] *Τρία γένη τῶν μελῳδουμένων ἐστί· διάτονον, χρῶμα, ἁρμονία.* ſed neque male Cauchius, *διάτονος*; ita Ariſtides uſurpat. Nunneſius retinet *τόνος*, quod dicit poni pro *διάτονον*, ut *ἁρμονία* & *χρῶμα*, pro *γένος ἐναρμόνιον* & *χρωματικόν*. quod poſterius etſi verum eſt de Ariſtoxeno & Ariſtoxenicis, non memini tamen me legiſſe *τόνον* poſitum pro *διάτονον*. ſed neque ille proferet exemplum.

Ibid. verſ. 8. Species carminum] hoc eſt, *τρόποι τοῦ μέλους*. vocantur & *τόνοι* Euclides pag. 19. *Εἰσὶ δὲ κατ᾽ Ἀριστόξενον τρεισκαίδεκα τόνοι.* deinde enumerat, alii quindecim. Alypius, *εἰς τοὺς λεγομένους τρόπους τε καὶ τόνους, ὄντας πεντεκαίδεκα τὸν ἀριθμόν.* Præmittuntur enim illis ab Ariſtoxeno admiſſis in acutum duo *Hyperlydius* & *Hyperæolius*. ita quoque Ariſtides Quintilianus pag. 22.

Pag. 159. verſ. 14. Timotheus addidit duo, parameſon & hyperbolæon] Addidit Timotheus in tetrachordo hypaton, parhypaten hypaton, & lichanon hypaton chromaticas; in tetrachordo meſon, parhypaten meſon, & lichanon meſon, itidem chromaticas. Bullialdus. Vixit Spartæ aliquando Timotheus, cumque chromaticum diatonico adjungeret, accuſatus eſt coram Rege & Ephoris de corrumpenda Muſica, juſſuſque eſt ſuperfluas reſecare chordas, & lyram ad priſtinum ſtatum ſeptem chordarum reducere. Apud Boethium lib. I. de Muſica

ſica extat hoc ψήφισμα Laconum: Emendatum vero dedit Bullialdus ad Theonem. Nuſquam alibi, nedum in Ariſtophane, tanta copia Laconicæ dialecti apparet. Sed audeſis τὸ πόδα. σίγα πᾶς.

ΕΠΕΙΔΗ Τιμόθεορ ὁ Μιλήσιορ παραγινόμενος ἐττὰν ἁμετέραν πόλιν, τὰν παλαιὰν μῶαν ἀτιμάσδει, καὶ τὰν διὰ τᾶν ἑπτὰ χορδᾶν κιθάειξιν ἀποστρεφόμενορ, πολυφωνίαν εἰσάγων λυμαίνεται τὰρ ἀκοὰρ τῶν νέων. διά τε τᾶρ πολυχορδίαρ καὶ τᾶρ καινότατορ τῶ μέλεορ ἀγεννῆ καὶ ποικίλαν, ἀντὶ ἁπλόαρ καὶ τεταγμέναρ ἀμφιέννυται τὰν μῶαν, ἐπὶ χρώματορ συνιστάμενος τὰν τῶ μέλεορ διασκευάν· ἀντί τε ἑνὸρ νόμω ποιῶν ἀντίστροφον ἀμοιβαίαν. παρακληθεὶς δὲ καὶ ἐτ τὸν ἀγῶνα τᾶρ Ἐλευσινίαρ Δάματερορ ἀπρεπῆ διεσκευάσατο τὰν τῶ μύθω διασκευάν· τὰρ γὰρ Σεμέλαρ ὠδῖναρ οὐκ ἔνδικα τὼρ νέωρ διδάκκει.

ΔΕΔΟΧΘΑΙ φᾶν περὶ τούτων, τὼρ Βασιλέαρ, καὶ τὼρ Ἐφόρωρ μέμψασθαι Τιμόθεον. ἐπαναγκάξαι δὲ καὶ τᾶν ἕνδεκα χορδᾶν ἐκταμόντα τὰρ περιττὰρ, ὑπολειπέμεν τὰρ ἑπτά· ὅπωρ ἕκαστορ τὸ τᾶρ πόλιορ βάρορ ὁρῶν, εὐλαβῆται ἐττὰρ Σπάρταν ἐπιφέρειν τι τῶν μὴ καλῶν ἠθῶν, μήποτε ταράττηται κλέορ ἀγώνων.

Quod dixi alibi tantam copiam hujus dialecti non apparere, id intelligendum de frequenti permutatione τοῦ σ′ in ρ′. præterea obſervandum in hoc decreto τὸ θ′ non mutari in σ′, quod tamen ſæpius factum reperitur in Comico. Ἀγρότερ᾽ Ἄρτεμι σηροκτόνε Μόλε δεῦρο παρσένε σιά, à Laconibus uſurpantur loco τῶν θηροκτόνε, παρθένε, θεά.

Ibid. verſ. 16. Dimidium, hemitonium. totum, tonos]
Et hæc ſecundum Ariſtoxeni mentem. Vide quæ diximus ad Cenſorini capita X. & XIII.

CAP. XIV. pag. 163. verſ. 5. Ariſtophanius Anapæſtus]

ſtus] Hinc patet in hoc verſu Comici in Νεφέλαις, pag. 84. Edit. Baſil. anni 1547. cum Scholiis,

Ἀλλὰ τὸν αὐτοῦ γε νεὼν βάλλει, καὶ Σούνιον ἄκρον
Ἀθηναίων

malè legi Ἀθηναίων. lex metri jubet reponi Ἀθηνῶν, quamvis neſciremus ſic ſcribi apud Homerum Odyſſ. Γ. ad quem alludit Comicus. Atque iterum non rectè ſe habet hic verſus pag. 108. νεφελῶν,

Εἴδωλον τοῖσιν ἐρασταῖς τῆς ἥβης μὴ καταλεί-
πειν γε,

rectius erit ſi legamus μήπου καταλείπειν: & ſequenti verſu ὑπένερθεν, eadem lege jubente. præterea obſervandum eſt, quartum pedem hoc in metro ſemper voce perfecta concludi. quare malè affectus videtur hic quoque verſus ἱππέων p. 255.

Ὦ ταῖς ἱεραῖς νήσοις ἐπίκουρε καὶ φέγγος ἐν Ἀ-
θήναις;

legi poteſt hâc de cauſâ,

Ὦ ταῖς νήσοις ἐπίκουρ' ἱεραῖς ἀγλαὸν φέγγος τ'
ἐν Ἀθήναις.

INDEX

INDEX SCRIPTORUM,

Aliorúmque Monumentorum, quorum apud *Cenſorinum* mentio.

A.

ALcmæon Crotoniates 22.29.32
Anaxagoras 22.29.31.32.33
Anaximander Mileſius 21
Annales veterum temporum 94
Antias 93.94
Aphrodiſius 115
Archytas Tarentinus 20
Aretes Dyrrachinus 108.127
Ariſtarchus 108.115
Ariſtoteles Stagirites 20.31.32.36.37.76.78.107
Ariſtoxenus 28.32.62
Aſclepiades Medicus 63

B.

BEroſus 92

C.

CAllippus Cyzicenus 107.115
Carneades 85
Caſſandrus 108
Caſſius Hemina 94
Chaldæi 37.41
Cleanthes 85
Cleoſtratus Tenedius 106

Commentarii Quindecim-virorum. 93.94.95

D.

DEmocritus Abderita 22.29.31.32.85.107
Dicæarchus Meſſenius 20
Diocles 36.37
Diogenes 29.32
Diogenes Apolloniates 31.49
Diogenes Cynicus . 84
Dion 108
Dionyſius Heracleotes 84
Dioſcorides Aſtrologus 96
Dorylaus 68
Doſitheus 106

E.

EDicta D. Auguſti 93
Empedocles 21.29.31.32.33.36
Ennius 116.144
Ephorus 91
Epicharmus 37
Epicurus 22.29.32.63
Epigenes Byzantinus. 36.37.91
Eratoſthenes, Orbis terrarum menſor . 67.84.127
Erophilus 63
Euclides Socraticus 13
Eudoxus Cnidius 106
Eüenor 36
Euthyphron Cnidius 37

F.

FAtales libri Etruſcorum 75
Feneſtella 120
Fulvius 121.134

G.

Cn. GEllius. 94
Genealogiæ auctores 22
Geometræ 52
Gorgias Leontinus 85
Granius Flaccus 13

H.

HArpalus 106. 116
Heraclitus 91. 108
Herodicus 91
Herodotus 91
Hipparchus 107
Hippocrates 37.57.74.75
Hippon Metapontinus 28.29.31.32.33.36.49
Hiſtoriæ Fabulares 21
Hiſtoriæ Thuſcæ 92
Horatius Flaccus 93.94
Horus 116

I.

INdigitamentorum libri 13
Iſocrates Rhetor 85
Judæi 57
Junius Gracchanus 121.134

L.

LEges Pop. Rom. 141
Leges XII. Tabb. 141. 144
Licinius Macer. 120
Linus 108
Livius 93.94

Lucilius 14
Lucretius 21

M.

MEton Athenienſis 106.115
Mneſiſtratus 106
Muſici 52

N.

NAuteles 106

O.

OCellus Lucanus 20
Oenopides 115
Orpheus 108

P.

PArmenides 21.28.29.32.33
Perſius 8
Philolaus Pythagoricus 106.115
Piſo Cenſorius 94.96
Plato 20.77.84
Plautus 144
Plebiſcitum M. Plætorii 144
Poëtæ 91
Pythagoras Samius 20.49.52.56.63.67

R.

RItuales libri Etruſcorum 57.92

S.

SOcrates 62
Solon 57.75

Solonis Elegia	75
Soſibius	127
Staſeas Peripateticus	75. 77
Stoici	31
Straton	36
Suetonius	121

T.

TErentius	1
Theano Pythagorica	36
Theophraſtus	20.62
Timæus	8.127

V.

VArro	8. 49. 74. 75. 92. 93. 94. 96. 97. 121. 126. 127. 134
Virgilius	22.144

X.

XEnocrates	20.85
Xenophanes Colophonius	85
Xenophon Socraticus	2

Z.

ZÊnon Cittieus	22.91

INDEX

INDEX AUTORUM

Qui in *Notis* laudantur.

A.

Achilles Statius 66.71.73.101.110.113
Acta Apoſtolorum 15.18
Ælianus 65.66.110 118
Æneas Gazæus 27.113
Agathias 28
Aggenus Urbicus 6
Alexander Aphrodiſæus 37.38.39.60.64.82
D. *Ambroſius* 4.28.[illegible]7.39.47.66.70.79.[illegible]1
Ammianus Marcellinus 17.28.60.125.126
Ammonius 83.117
Anacreon 19
Andron 25
D. *Anſelmus* 70.72.73
Antigonus 61
Antoninus (*Marcus*) 115
Apollodorus 24.27.79
Apollonius de mirabilibus 66
Apollonius Rhodius 27
Appianus 125.139
Apuleius 4.5.6.9.15.17.18.69.73.112.114
Emendatur 6
Aratus 90
Archias poëta 10
Ariſtides 27
Ariſtoteles 3.25.30.33.34.35.38.29.40.50.60.61.62.70.73.81.82.83.97.112.129.132
Ariſtoxenus 54

Arno-

Arnobius 9.24.27.80.101.111.113
Arrianus 4.7.18
Artemidorus 98.100
Aſconius Pædianus 65
Athenæus 4.11.26.65.66.69.87.90
Averroës 25
Auſ ſtius 17
D. *Auguſtinus* 5.9.10.15.17. 18.23.24.27.31.35.37.
38.44.47.59.70.87.103.113.114.119.120.124.126.
138.139.145
Aurelius Victor 104
Auſonius 46.64.80.82.86.100.102

B,

Bacchius Muſicus, MS. 54.55
Baſilius Magn: 34.37.60.70.90
Beda 141.145
Beroſus 101
Boëtius 54.55.65.66.69.63

C.

Jul. Cæſar 141
Cæſilius Comicus 9
Calliſtratus J. C. 79.114
Canones Apoſtolorum 6
Capitolinus 115
Capitulare Karoli Magni 78
Caſſianus 18
Caſſiodorus 53.55.59.70.137
Catullus 82
Cedrenus 84
Chalcidius 37.45.54.55.69.70.72.74.90.111.112
Emendatur 111
Chariſius Soſipater 15.40
Cicero 4.5.9.19.23.28.39. 44.63.65.66.72.73.79.80
86.88.90.99.101.113.119.130.131

Clau-

Claudianus 104
Clemens Alexandrinus 13. 15. 17. 18.30. 37.59.60.81 113.115
Cleomedes 26. 70.72.113.136.137
Cloatius Verus 13
Codex Theodoſianus 9.44.88.90
Emendatur 11
Codex Juſtinianus 9.44
Codex LL. Antiq. Alemann. 142
Columella 71.101
Concilium Bracarenſe 70
Cornelius Celſus 61
Corpus Canonum 6
Curtius 118
Cyprianus 37
Cyrillus 114

D.

Damaſcenus (Johannes) 59
Daniel Propheta 15
Decretum Felicis PP. 78
Dio Caſſius 15. 103.125.131.139
Dio Chryſoſtomus 7.15.64.65
Diodorus Siculus 23.44.104.109.118.119
Diogenes Laertius 4.5.13.19. 24.25. 29.30.35.50.83 84.87.104.110.113.119
Diomedes Grammaticus 104
Dionyſius Halicarnaſſenſis 4.5.10.26.35.79.81.98.103 114.131.138
Dionyſius Longinus 64.138
Diphilus 7
Donatus 79

E.

Eccleſiaſticus 100
Empedocles 17

Enne-

Ennodius 16
Etymologicum magnum 47.84.99.120
Eumelus 84
Eunapius 28
Euripides 27.47
Euſebius 24.69.111.114.129.130.139
Euſtathius J.C. 100
Euſtathius in Homerum 6.25.98.100.118
Exodus 6.15.99

F.

FEſtus Pompeius 5.6.17.27.60.65.78.82.102.124 131.137.138.145
Feſtus Rufus 103
Florus 114

G.

GAlenus 34.35.39.60
Gallus Aquillius 40
Gellius 4.9.18.26.27.34.37.39.40.41.44.47.60 64.66.69.70.71.82.83.101,124.136.141.145
Geminus 45.46.47.72.111.141
Geneſis 13.98.101.104.141
Georgius Gemiſtus 27
Gloſſarium vetus 15.47.82,113.114
Gratianus 101
Gregorius Magnus 16
Gregorius Nazianzenus 60.84.89

H.

D. *HAdrianus* 40
Harmenopulus 71
Harpocration 27
Hecatæus 26
Heliodorus 118

He-

Heraclides Ponticus 70
Heraclitus 97
Herodianus 98.102.103.139
Herodotus 10.26.70.79.80.98.99.100.104.119
Heſiodus 18.90.100
Heſychius 55.84.98.120
D. Hieronymus 15.18.27.44.79.101.138.143
Hilarius PP. 10.15
Hippocrates 29.31.34.37.38.39.40.50.60.61.62.79
Homerus 7,25.27
Horatius 6.10.12.18.44.64.98.102.145
Horus Apollo 111
Hyginus 24.27.72

I.

IAmblichus 13.55.66
Inſcriptio vetus 3.15.16.19.64.86
Jobus 70
D. Johannes Chryſoſtomus 70
Johannes Philoponus 25
Johannes Saresberienſis 70
Johannes Tzetzes 24.47.82.119
Fl. Joſephus 101.113.119.132
Iſaacus Tzetzes 82.110
Iſidorus 28.44.45.54.55.64.65.66.69.70.78.79.90.99 101.114.126.136.138.141.144
Iſidori collectio Decretorum 6.10
Iſidorus Peluſiota 15
Judicum liber 143
Julius Firmicus 16.44.47.64.69.73.82.83.100.113
Juſtinus Hiſtoricus 27.139
Juſtinus Martyr 18.37.84.129
Juſtiniani Imp. Inſtitutiones 38
Juvenalis 5.16

AUTORUM.

L.

Laberius 17
Lactantius 10.15.18.24.25.26.27.30.34.35.59 90.101.111.118
Lactantius in Statium 7
Lampridius 12.139
Leviticus 69.99
Livius 17.64.65.80.90.102.104.114.125.130
Longinus 138
D. Lucas Evangeliſta 145
Lucianus 5.7.24.26.27.73.87.88.99.119
Lucretius 25.66

M.

Macrobius 13.24.26.37.38.46.55.59.60.63.64.69 70.72.73.78.79.87.113.117.118.119 120.124 125.126.136.137.138.139.141.144.145
Malchus vid. Porphyrius
Manilius 72.113
Marcianus Heracleotes 27
D. Marcus Evangeliſta 13
Marius Victorinus 90.113
Martialis 4.5.7.16.39.139
Martianus J. C. 19
Martianus Capella 15.18.28.54.55 65.66.70.136
D. Matthæus Evangeliſta 143
B. Maximus Emend. 9
Pomponius Mela 10.104.110
Menander 17
Mercurius Triſm. 90
Minutius Felix 113
Moſchion 38
Moſchopulus 79
Moyſes 7.12.15.80.99
Muſicus Anonym. M. S. 54

N. Ni-

N.

Nicetas Choniates 70.72.113
Nemeſius 29.70.80
Nicomachus 59
Nigidius 69
Nonius Marcellus 17.25.40.78.79.82
Nummi vett. 16.103.115

O.

Ocellus Lucanus 23
Origines 4.18.23.27.69
Ovidius 10.11.12.26.28.64.65.90.103.109.113.114 119.124.125.131.132.136.137.138

P.

Palæphatus 25.27
Pandectæ juris 3.5.9.38.40.88.90.100.101.114 142
Pappus Alexandrinus 15.45
Paulus J. C. 3.38 40.88
Pauſanias 7.23.24.27
Perſius 10.44
Petronius Arbiter 5.15
Petrus Chryſologus 10.65
Pherecydes 26
Philo Judæus 4.26.27.28.59.79.81
Philoſtratus 7.66.87
Phlegon Trallianus 87.99.102
Photius 113.118
Pindarus 110
Plato 23.27.69.72.81.97.113.117
Plautus 5.16.80.90.99 145
Plinius 4.6.10.12.33.38.39.41.46.61.66.69.79.71.72 73.82.88.99.100.103.104.111.115.118.119.1[illegible]1 136.137.141.142.145

Plinius Junior 3.5.10.19.65.124
Plotinus 89
Plutarchus 6. 9. 12.15.17.24.25.27.30.34.35.39.46
50. 55.64.65.66.71.72.73.97.98.10[illegible].1[illegible]1.111.112
113.119.120.124.125.131.138.139.142
Pollux 6.45.66.79.82.112.117.145
Polyænus 65
Polybius 60.65.71
Porphyrius 6.13.66.70.98.111.132.138
Proclus 118
Procopius 84
Propertius 10
Prudentius 15.16
Pſalmi Davidis 80.143
Pſellus 54.55
Ptolemæus 54.55.117
Ptolemæus de Muſica, MS. 54

Q.

Quinctilianus 65.66.88.101.113

R.

Regum libri 80.143
Rufinus 16

S.

Sabinus Medicus 39
Salomon 40
Scholiaſtes Æſchyli 119
Scholiaſtes Apollonii Rhodii 26.27.119
Scholiaſtes Gr. in Homer. 39
Scholiaſtes Theocriti 17
Seneca 4.11.15.18.26.65.69.79.83.87.90.100.101
113
Seneca Tragicus 28

INDEX

Servius 9.11. 16.18. 24.28. 78.79.80.81.99.100.113 132.138.144.145
Sextus Empiricus 44.47.69.104
Sibylla 101.102
Sidonius Apollinaris 10.69.90.104
Silius Italicus 100.104
Simplicius 34.69.132
Solinus 4.10. 12.34. 35.61. 64.110. 113.119.120.124 125.130. 131.137.138
Emendatur 130
Sozomenus 9
Spartianus 3.9.12.69.103
Statius 7.25.109
Stephanus 24.40.119
Stobæus 17.35.73.90.111.113.119.141
Strabo 26.27. 35.71.99
Suetonius 24.103.115.125.131
Suidas 4.5.6.7.10.15.26.27.40.47.55.71.72.81.82.83 87.98.110.113.119.138.139
Symmachus 5.10.15.90

T.

TAcitus 9.103.142
Tatianus 87
Theodoritus 7.23.26.27.30.70
Θεολογέμϑυα ἀειθμητικῆς 59
Theon in Aratum 111.112
Theophraſtus 7.9
Terentius 4.5.40.98
Tertullianus 7.15.18.27.30.38.40.47.69.70
Tibullus 6.10.11.12
Timæus Locrus 29.72.90
Trebellius Pollio 101

Valerius

V.

VAlerius Maximus 4.10.64.65.88.99.100.102
Varro 6.12.15.23.24.25.34.37.39.40.65.78.79 80.90.103.104.111.114.118.124. 131.132.137.138 141.143.144.145
Vegetius 9.143
Velleius Paterculus 130.131
Virgilius 7.9.17.27.64.79.81.99.100.109.145
Vitruvius 44.47.54.55.59.66.69.70.90.101.142.145
Ulpianus 3.38.40.114.124
Emendatur 82
Vopiſcus 16.24

X.

XEnophon 5

Z.

ZEnobius 10
Zoſimus 99.102.103

INDEX

Rerum Memorabilium,

Quarum in Cenſorino *& in eum* Notis *mentio.*

A.

ACademia antiqua 20.24
Academiæ veteris Princeps 84
Academiæ tertiæ ſive novæ autor 85
Acarnanes, annos habuerunt ſemeſtres 116
Acherontici libri 80
Ἀδιάφορα 4
Adſpicere 45
Adoleſcentiæ tres gradus 76
Adoleſcens 74.78
Ægyptus, quando in poteſtatem Romanorum venerit? 128
Ægyptii, quomodo annos Auguſtorum ſupputent? 128
Ægyptiorum annus magnus 107.
Ætas à die natali initium ſumit 19
Ætatis orbis, quibus annis terminetur? 91
Ætatis humanæ quinque gradus 74.78
Ætatis gradus quintus à quo anno incipiat? 79
Ætatis humanæ ſeptem gradus, alii decem faciunt 74.75
Ævum, quid? & in quot tempora dividatur? 88.89.98
Agon Olympicus, & Capitolinus 105.108.114.115
Albanorum menſes 134
Albanorum annus 120
Alexandri Magni exceſſus 128.132
Alexandriæ, mortui ſaliebantur 96.104
Androclas, quis annus? 83

Animi

I N D E X, &c.

Animi opes 2
Animi virtus 2
Animi ſpiritus 85
Animi morbos muſica ſanat 77
Anni ratio 59
Annorum mira varietas 120.121.122
Annus civilis 105.116. ad Solis curſum formatus 123
Anni civiles naturalibus majores 122
Annus naturalis 105.115
Annus naturalis varie incipit 129
Annus canicularis 107.129
Annus κυνικὸς 107.111
Annus ἡλιακὸς 107
Annus Dei 107.112.129
Annus Solis quot dierum ſit? 105.109
Annus lunaris quot dierum? 105.109
Annus menſtruus apud Ægyptios 118
Annus bimeſtris, dein quadrimeſtris, in Ægypto 116
Annus trimeſtris, in Achaia 116
Annus ſemeſtris 116
Annus decimeſtris 123
Annus magnus 104.105.106.107.112.117.129
Annus major 105
Annus maximus Ariſtotelis 107
Annus vertens 88.104.106.115.117.120.124
Annus Acarnanum ſemeſtris 116
Annus Ægyptiorum 107
Annus Ægyptiacus varie auctus 116
Annus Albanorum 120
Annus Chaldaicus 106
Annus Callippi Cyziceni 107
Annus Carum ſemeſtris 116
Annus Democriti 107
Annus Ferentinorum 120
Annus Hipparchi 107
Annus Laviniorum 120
Annus Metonicus 106

Annus Nabonnazaru 128
Annus Philippi 128
Annus Philolai Pythagorici 106.107
Annus, quot menſes apud Romanos habuerit? 121
Anni Romani emendatio C. Julii Cæſaris 123
Anni emendatio per totam Italiam 123
Annus Julianus 123.128.129
Anni Auguſtorum 128
Annus proli procreandæ 97
Anni climacterici 74.77
Annus ſeptimus ſemper fere novi aliquid in ætate homini adfert 75
Annus quilibet ſeptimus vitæ periculoſus 76
Annus ſexageſimus tertius omnium periculoſiſſimus 82
Annum Octuageſimum quartum ætatis qui excedunt, deſipere incipiunt 75
Annus octuageſimus, longiſſimum vitæ humanæ tempus 75
Anni ab urbis exordio ad Reges exactos 94
Ante lucem 144
M. Aurelius Antoninus Imp. ludos ſæculares octavos celebravit 95
Apollo cum cithara pingitur 63.64
Apollini Genitori nullum animal ſacrificatur 8.13
Apollinis Genitoris ara 8
Aphrodite 134.135
Aprilis unde vocetur? 134.135.138
Arcadiæ Reges, ad trecentos annos vixerunt 91
Arcades προσέληνοι dicti 116
Arganthonius, Tarteſiorum Rex, annos centum quinquaginta vixit 91.99
Aricinorum menſis, October 134
Ariſtoteles, animi virtute naturalem ſtomachi infirmitatem diu ſuſtinuit 78
Ariſtoteles quo anno ætatis mortuus ſit? 78.82
Armais, Rex Ægypti 119
Arminus, Rex Ægypti 116

Aſcle-

Aſclepiades, phrenetico; Muſica curavit 63
Aſtrologi, ſtellis vitæ rationem imputant 91
Athenienſes, diem ab occaſu Solis incipiunt 140
Auditorium ſacrum 86
Aves, an ova, prius fuerint? 20
Αὐτόχθονες 22

B.

BAbylonii, à Solis ortu diem computant 140
Babylonii numeri 44
Barba, quando creſcat? 75
Biſextum, dies interkalaris 122.123
Bona perinde ſunt, ut animus eſt poſſidentis 1
Bona, quæ bonorum & malorum media 1
Brumalis hora 90
Brumæ tempus, novi Solis initium eſt 129

C.

CAdaverum condiendorum mos,apud Ægyptios 104
C. Cæſar, Pont. Max. Kalendarium Rom. correxit 123.125.134
C. Cæſar Octavianus, D. F. quando Auguſtus appellatus ſit? 128.131
Caniculæ exortus 107.111.129
Caput ante omnia creſcit 31
Cares, annos habuerunt ſemeſtres 116
Carneades, octogeſimum ætatis annum tranſgreſſus eſt 85
Cenſus civium Romanorum, quinto quoque anno habitus 108
Cenſus,Veſpaſiano v. & Cæſ. III. Coſſ. 108.114.115
Chaldæi, ſiderum obſervatores fuerunt 41.44
Χορεῖα 74
Χορεῖον 68.73
Cibi abſtinentia mortuus eſt Dionyſius Heracleotes 85

Cibi cruditate Diogenes Cynicus mortuus eſt 84
Cicero, quo anno ætatis mortuus ſit? 83
Circulus Zodiacus 83
Claſſicum militibus canitur 42
Cleanthes, ad annum nonageſimum nonum ætatis pervenit 63
Climacterici anni 85
Climacterici anni alii aliis periculoſiores 74.77.82
Cœleſtis harmonia 76.82.83
à Cœlo ad Solem diaſtema διὰ πασῶν 67.70
Commodus Imper. omnium menſium nomina mutavit 68
Conceptionis rationem Achinapolus in conſtellationibus habuit 139
Concubium 47
Conſervare, ταριχεύειν 144
Conſiſtorium ſacrum 104
Conſpectus, quid ſit? 88
Conſules. 41.45 M. Valerius, S. P. Verginius 94. M. Valerius Corvinus iterum, C. Pœtilius Coſſ. 94. Pub. Claudius Pulcher, C. Junius Pullus Coſſ. 94. Pub. Cornelius Lentulus, C. Licinius Varus Coſſ. 94 L. Marcius Cenſorinus, M. Manilius Coſſ. 94. Cn. Cornelius Lentulus, L. Mummius Achaicus Coſſ. 95. M. Æmilius Lepidus, L. Aurelius Oreſtes 95 C. Furnius, C. Junius Silanus 95. Cæſ. Auguſtus, & Agrippa 95. Tib. Claudius Cæſar IV, Lucius Vitellius III. Coſſ. 95. Domitianus XIV, L. Minucius Rufus 95. Cilo, & Libo Coſſ. 95. Veſpaſianus V, & Cæſar III. 108 Domitianus XII, & Servius Cornel. Dolabella 109. C. Cæſar Pont. Max. III, & M. Æmilius Lepidus 122 Ulpius, & Pontianus 128. C. Jul. Cæſar V, & M. Antonius 136. Marcius Cenſorinus, C. Aſinius Gallus 136. C. Cæſar Auguſtus, & M. Viſpanius Agrippa 128. Antoninus Pius Imp. & Bruttius Præſens 129
Conticinium 143

Cor

Cor ante omnia formari 31.33
Cor humanum, quot ſecula duret? 96
Corporis partes, quæ potiſſimum creſcant? 31
Creperæ res 144
Crepuſculum 144
Crinem Deo paſcere 3.6
Cteſibius, inventor horarii ex aqua 142
Cupiditatibus quando temperare incipiamus? 76

D.

DAphnephoriis annus indicatus 118
December, unde vocetur? 134
Decemmeſtris partus 56
Δημητειῶν menſis 139
Delphici ludi 106
Dentes, quoto menſe naſci, & quoto cadere incipiant? 36.75
Dentibus anguinis ſeminatis homines armati prodiere 22
De media nocte 143
Deorum eſt, nullius rei egere 3
Deucalionis ex lapidibus homines proſati 21
Dei annus 107.129
Deorum dono omnia habemus 2.3
Dii tutelares 13.14
Diis de perceptis frugibus libare 3.6
Diis muſica inſtrumenta dicata 65
Dianæ templum in Aventino 140
Διὰ τεσσάρων 51.52.56.68
Διὰ πέντε 51.52.56.68
Διὰ πασῶν 5.52.56.68
Δίεσιμα 51.54
Dies naturalis, civilis 139.140
Dierum varia initia 140
Dies in horas xii. diviſus 140
Diei bifariam diviſi partes 140

Dies

Dies æſtivi 128
Dies κρίσιμοι 57.60.76.82
Dies ſeptimi in morbis ſuſpecti 75
Dies feſtus, quem τεσσαρακοστὸν vocant 58
Dierum nomine etiam nox comprehenditur 140
Diem numera meliore lapillo 8
Δίεσις 52.55
Διετηρὶς 105
Diluculum 174
Diluvio 108.113
Dies Athenienſium 140
Dies Babyloniorum 140
Dies Romanorum 140
Dies Umbrorum 140
Diogenes Cynicus cibi cruditate mortuus eſt 84.87
Dionyſius Heracleotes cibi abſtinentia mortuus eſt 84
Διπλάσιος λόγος 52.56
Dives vulgo Fortunæ blandimentis inhiat 1
Dives, non qui multa poſſidet, ſed qui pauca deſiderat 2
Dives virtutis, vere dives 2
Domitianus menſis, id eſt, October 139
Δωδεκαετηρὶς 106

E.

Ἑβδομαδικοὶ 82
Ἔκκρυσις 58.62
Ἐκπύρωσις 108
Ἐκτρωσμὸς 58.62
Ἡμιόλιον 52
Ἡμιτόνιον 67.68
Enneades 77
Ἐναρμόνιος mundus 68
Ἐννεαδεκαετηρὶς 106
Ἐννεαετηρὶς 105
Ἐννεαδικοὶ 82

Ἔφηβος 76
Ἐπίτριτον 52
Eratoſthenes octogenarius, mortuus eſt 84
Erichthonius, ex Vulcani ſemine procreatus 22
Erophilus rhythmis muſicis venas ait moveri 63
Etruſci aruſpiciorum peritiſſimi 92
Eudoxus ὀκταετηρίδα inſtituit 106
Εὔρυθμος motus 67
Ἐξέφηβος 76
Expergitus 63.66
Extra lineas 80

F.

FAce prima 144
Fata, an differri poſſint? 80
Fatales Deæ 42
Fatales libri 80
Februarius menſis, unde vocetur? 135.138
Februarius, reliquis menſibus infauſtior 122
Februare 135
Februamenta 135
Februm 135
Februum 135.138
Ferentinorum annus 120
Fine quod caret, collationem menſuræ non recipit 89
Fœmina, quot menſibus formetur 49
Fœminæ, cur ſimiles modo patri, modo matri? 32.33
Fœminæ, aut mares, cur naſcantur? 32.33
Fœminæ, quo modo gignantur? 33

G.

GAlli, diem ad occaſu Solis incipiunt 141.142
Gallicinium 143
Gemini, quomodo naſcantur? 33
Γενεὰ, quot annos habeat? 91.97.98

Genea-

Genealogias quinam ſcripſerint? 26
Γένεσις 69
Geneſes diurnæ, & nocturnæ 77
Genethliaci 76
Genethliacorum vanitas 69
Genius, quid ſit? 8. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19
Genius, unde dictus? 13. 14. 15
Genius, & Lar. 13
Genii bini 13
Genius, quibus rebus adtribuatur? 15. 16
Genius, aſſiduus hominis cuſtos 14
Genius Plutonis 15
Genius Priapi 15
Genio merum fundere 8
Genio mares ſacrificabant 11
Genio munus annale die natali ſolvere 8. 12
Genialis lectus 17
Geometræ, ſonis motuum menſuram invenere 51. 52
Germani, diem ab occaſu Solis incipiunt 142
Gorgias Leontinus, annos centum & octo vixit 85
Græcæ hiſtoriæ, ante Olympiadum initium incertæ 129. 130
Græcia, tres gradus adoleſcentiæ facit 76
Graſo, γεάσων, γεάσος 82
Gravidæ mulieres, quadrageſimo die graviores ſunt 58

H.

HArmonia in corporis & animi motu 62
Heliacus annus 107
Hebdomades 75
Hemitonia duo, tonum unum non complent 52
Hercules, ludorum Olympicorum inſtaurator 158
Heſperus 144
Hircus, Hircoſus 82
Hircum olere 76. 82
Hirquitallus 76. 82

Hirqui-

Hirquitallire 76
Homines primigenii 21
Homines, an ſemper ſuerint ? 20
Hominum procreatio, quomodo fiat ? 20.21,22
Homines, ſtellarum curſu gubernari 41
Homines, poſt annum lxxxiv. amentes fieri 75
Homines, plus centum annis vivere non poſſe 96
Horæ ἰσημεριναὶ, & καιρικαὶ 142
Hora æſtiva, brumalis, hyberna 90
Horarum nomen, diu Romæ ignoratum 141
Horæ, in xii Tab. nunquam nominatæ 141
Horarum diſtinctio, ab arbitrio Prætoris pendebat 143
Horarium ex aqua 141.142
Horologiorum inventio 142
Horus, auctor anni trimeſtris 116
Hoſtiæ furvæ 93.102
Hyems ſumma 107

I.

JAnuarius menſis, unde vocetur ? 135.138
Jecur, ante omnia formari 34
Impar numerus, fauſtus 121
Inachi regnum 127.130
Incendium mundi 108
Index, & titulus, ἐποχὴ 130
Indigitamenta 13.17
Infans quoto die membretur ? 56
In infante quid primum formetur ? 31
Infans quomodo in matris utero alatur ? 32
Infans quoto poſt conceptionem die in lucem edatur? 36
Infantes, per xl. dies fere morbidi & ſine riſu 58
Infantes ſeptimeſtres 43
Intempeſta nox 144
Interkalares menſes 120,121
Interkalarius menſis 122
Interkalarius menſis, quot dies habeat ? 122
Interkalandi ratio, Pontificibus commiſſa 122
Jovis ſtella 68

Iphi-

Iphitus, ludorum Olympicorum inſtaurator 130
Iſocrates Rhetor, annos centum vixit 85
Iſo Rex, annos in Ægypto ſtatuit 116
Ἰθαγενεῖς 27
Italorum varius annus 120
Judæi, ab occaſu Solis diem incipiunt 141
Juliani anni 123
Junior 78
Junius Gracchanus 121
Junius menſis, unde vocetur? 135.138
Junoni ſacrificabant fœminæ 11
Jupiter Capitolinus, Romæ 105
Jupiter Olympius 105
Juvenes, unde? 74

K.

Κατακλυσμὸς 107.108.113
Κλίμα 92.101
Κρίσιμοι dies 57.76
Κυρεστρεφος Apollo 6

L.

Λαὸς, unde derivetur? 24.25
Lar, idem qui & Genius 13
Lavinii, quomodo annum inſtituerint? 120.124
Laus Q. Cærelli 1.84.85.86
Λεῖμμα 52 55
Liberalia 109
Liberi patris myſteria trieterica 105
Libri Fatales 75.80
Libri Rituales 102
Litteræ, niſi recte junctæ, non concordant 51
Locuples, qui pauca deſiderat 2
Lucumones, potentes Etruriæ 23
Ludi ſæculares, unde dicantur? 95.102
Ludi ſæculares, quo anno celebrati? 93.102 103
Ludis ſcenicis tibicines adhibiti 62.63
Ludi Delphici 106
Ludi Terentini 93

Lumi-

Luminibus accenſis tempus 144
Luna, quot ſtadiis à terra diſtet? 67.71.72
Luna, quotiens orbem ſuum conficiat, dum Sol ſuum 105
Luna, quot dies in unoquoque ſigno moretur? 133
Luna, quot dies in menſe conficiat? 107.133
Luna, xii. menſibus dies cccliv. explet 121
Lunaris menſis, triplex 136
Lupercalibus, Roma luſtrabatur 135
Luſtrum 88.108.114
Luſtra, fieri deſita 108
Luſtra, quot fuerint à tempore Ser. Tullii ad Veſpaſianum Imp. v. Coſ. 108

M.

MAiæ & Mercurio ſacrum factum 135
Maius menſis, unde vocetur? 135.138
Mane, quid? 143
Mares, fœminœve, cur naſcantur? 32.33
Mares, quo pacto gignantur? 32.33
Mares, quot menſibus formentur? 49
Mares, cur ſimiles aliquando patri, aliquando matri? 33
Maritæ 13.17
Mars, Romuli pater 134
Martis ſtella 68. etiam Herculis ſtella nominata 72
Martius menſis, unde vocatus? 135.137
Mathematici 44
Matureſcere omnia in homine quando incipiant? 36.43 75.76.81
Media ἀδιάφορα 4
Media nox 144
ad Mediam noctem 144
de Media nocte 143
Medulla, in oſſibus nulla maribus poſt coitum 28.29
Μελλέφηβος 76
Melodia ſtellarum 67.68.70
Membrari 57.60
Mens humana, per cantus ſuam naturam cognoſcit 63

Menſes,

Menſes, alii naturales, alii civiles. 133
Menſis ſolaris 133
Menſis lunaris 133
Menſis lunaris, triplex 136
Menſis interkalarius 122.124
Menſes civitatum, quot dies habeant? 134
Menſis Albanorum, Tuſculanorum, Aricinorum 134
Menſes, in Græcia quot dies habeant? 134
Menſium numerus apud Romanos 121
Menſibus Romanis nomina indidit Romulus 134
Menſium Romanorum nomina, mutata 136.139
Menſis Julius, & Auguſtus 136
Menſum, ἀντὶ τȣ̃ menſium 136
Menſe undecimo an partus naſci poſſit? 43
Mercurii ſtella 67.72
Meridies 143. unde dictus? 144
ad Meridiem 144
ante Merediem 141
de Meridie 144
Merkedonius menſis 124
Merum Genio fundere 8.10.11
Μέσα, ἀδιάφορα 4
Metonis annus magnus 106
Miliare Italicum, quot ſtadiis conſtet? 71
Militiæ excuſationem qui habeant? 78
Minuſculæ quinquatrus 63 65
Morbi, muſica curantur 77
Μοῖρα, Deæ fatales 42.47
Mortuos ſaliendi ratio in Ægypto 96.104
Mulier, quoto menſe pariat? 36.37
Mulieres, quot dies habeantur immundæ poſt partum? 60
Mundi initium, ignorari 20.21.23.126
Mundus ἐναρμόνιος 68
Mundus, organum Dei 68
Muſica, quid? 51.53.54
Muſica, in quibus rebus? 62
Muſica, Diis grata 62

Muſica

Muſica ratione mundus factus 67
Muſica, ad natales hominum conducit 62.63
Muſica inſtrumenta varia in bello 65
Muſica, morbos curat 77
Muſici, ſonos tractant 50.51
Muſis muſica inſtrumenta adtributa 63
Μυςαγωγὸς δαίμων Menandro, qui φύλαξ Platoni 17.18
Myſteria Liberi Patris 105

N.

NABONNAZARU annus 128
Naſci quoto menſe poſſint homines? 36.40
P. Corn. Naſica, horarium ex aqua fecit 141
Natalis quis? & quibus tribuatur? 8
Natales martyrum 10
Natalis imperii, adoptionis, reditus, navigationis ſacrorum 9
Natalis ordinationis 10
Natalem ſuum celebrare 19
Natali die à cæde & ſanguine ſe abſtinebant veteres 8 id non ſemper obſervatum 12. pulte veſcebantur, & libis 12. munera clientibus & amicis mittebant 5
Natalitium 2
Naturalis dies 139
Naxiæ mulieres, octavo menſe pariunt 40
Νεῖλος, annum notat 118
Nemeſis ſtella 72
Neroneus menſis, id eſt, Aprilis 139
Nomades, diem ab occaſu Solis incipiunt 141
Nonæ quintanæ, vel ſeptimanæ 123
November, unde vocetur? 134
Nox 139.140
Nox media 143.144
Noctis partes 143
Numerus impar, fauſtus 121.124
Numeri Babylonii 44
Numeri Pythagorei 38

Numerus quadratus 77.83
Numeri ſeptenarii myſterium 36.37.38
Numerus ſeptenarius, qui ad corpus pertinet, Apollini tributus 77
Numerus ſeptenarius, in omnibus plurimum poteſt 36
Numerus novenarius, ad animum pertinet 77
Numerus novenarius, Muſis dicatus eſt 79
Numerorum ratio in partus formatione 49

O.

OCtober, unde vocetur? 134
Octoginta anni, ſpacium plenæ vitæ. 80
Ogygius cataclyſmus 127. incertus 130
'Οκταετηρὶς 105. à quo inſtituta ſit? 106
Oculi, quando albeſcant? 76
Olympiades 108. earum verum ſpacium 114
Opiniones de prima infantis forma 31
Opiniones Pythagoricæ de infantis partu 49
'Οπῶραι, poma 6
Orbis ætatis 91.97
Ὧρος annus 116.120
Ὡρογέρφος 116.120
Orpheus, quo anno ætatis mortuus ſit? 83
Oſiridis ſtella 72
Ovum ne prius, an avis? 20

P.

ΠΑῖς 76
Palilia, Parilia 128.131
Paraſiti, reges ſuos Genios vocabant 16
Parcarum nomina, Nona, Decima 40
Parilia, Paliiia 128.131
Parilibus hoſtia non cedebatur 12
Partus genera duo 49.56. Tria 50
Partus, quot menſibus formetur? 49
Partus, an ex patris tantummodo ſemine naſcatur? 29
Partus, quoto tempore ad naſcendum ſit maturus? 36
Πάθη 77
Πενταετηρὶς 105.114

Perſæ,

Perſæ, ſpatium plenæ vitæ octoginta annos ſtatuunt 80.
quomodo anni dies ſignificarint ? 118
Pes Græcus, pede Romano major 71
Φαέθων, Jovis ſtella 68
Φαίνων, Saturni ſtella 68
Philippi anni 128
L. Philippus Cenſor, ſolarium in columna roſtrata poſuit 141
Philolaus, annum ſolarem dies ccclxiv. habere ſtatuit 117
Philoſophorum opiniones, ſemper diverſæ 129
Phoſphorus, id eſt, Veneris ſtella 67
Phrenetici, muſica curantur 63
L. Munacius Plancus, Cæſarem D. F. Octavium, Auguſtum appellavit 128
Planetarii 44
Platonem ortum principiumq; naturæ negaſſe 20.23.24
Plato, quadrato numero annorum vitam humanam finiri putavit 77
Plato ſanctiſſimus vocatus 83
Plato, quo anno mortuus ſit ? 84
Pontificum fraus, in interkalandis menſibus 122.125
Poëtæ, multa incredibilia ſcripſerunt 89
Poëticæ licentiæ libido 22
Porta Collina, & Eſquilina 93
Portenta, divinitus mittuntur 92
Prægnans, in Græcia ante diem xl. non prodit in fanum 57
Prima fax 144
Primitias diis conſecrare 6
Πεοσέληνοι 116
Prometheus, è luto homines formavit 21
Proſerpinæ ludi facti 93
Proverbia. Poſt ſæculum evenire 95. Sus Minervam 2
Prudentia, in homine quando confirmata? 76.81
Φθόγγος 51.54
Pthongi muſicorum, ad rationem numerorum conveniunt 52

Pubertas plena 38
Pubeſcere quando incipiamus? 36.75
Pueri, ſic dicti, quod ſunt puri 74.78
Πυρόεις, ſtella Martis 68
Pyrrhæ ex lapidibus homines proſati 21
Pythagoras, quis, & an, ſemper fuiſſe genus humanum opinatos? 20.23
Pythagoras, cum ſe ſomno daret, cumque expergitus eſſet, cithara cantare ſolitus fuit 63.66
Pythagoræ commentum in inveniendo ſonituum intervallo 52.55
Pythagorica opinio de partu 49.56
Pythia, ludi Delphis celebrati 106

Q.

Quadratus numerus, potentiſſimus 77.83
Quinquatrus minuſculæ 63.65
Quinquatruum primo die non cædebatur 12
Quintanæ nonæ. 123
Quintilis menſis 121. unde vocetur? 134.135.138
Quinque ætatum gradus 74
Quirini ædes 140

R

Regifugium 122.124.125
Religionum obſervantia 123.125
Remigibus ſymphonia cantatur 63.65
Riſu ſine quamdiu ſit infans recens natus? 58.61
Rituales libri 92 102
Roma, communis patria 89.90
Roma, quot annos incolumis futura? 97
Romani, ab Albanis orti 120
Romani, diem à media nocte incipiunt 140.142.143
Romani, Etruſcos imitati in ſæculorum diſtinctione 96
Romanorum annus 120
Romanorum civile ſæculum 96.97
Romulus, in condenda urbe auguria obſervavit 97

S.

SAcerdotes provinciales 88
Sæculum 91.92.98.99.100
Sæculum, unde vocetur? 103
Sæculum naturale, aut civile 91.95.96
Sæculum civile Romanorum, quot annis tranſigatur? 96.97
Sæcula Etruſcorum, qualia fuerint? 96
Sæculares ludi 93
poſt Sæculum evenire dicuntur, quæ raro fiunt. 95
Sæpe facias votum 8.10
Salem calidum circumferunt, cum Lupercalibus Roma luſtratur 135
Sanctiſſimi epitheton, quibus tribuatur? 86
Sapientiæ cultores, reliquis hominibus diutius vivunt 85
Saturni ſtella 68.72
Scanſilis annus 82
Semen, quid ſit? & unde fluat? 28.29
Senarius numerus fundamentum gignendi 57
Senectus ipſa morbus eſt 79
Senectus, inſanabilis morbus 79
Senes, unde? 74
Senes, bis pueri 81
Seniores 74.78.79
September menſis, unde dicatur? 134
Septemmeſtris partus 43.56
Septenarii numeri potentia 36
Septimanæ nonæ 123
Septimius Imp. ludos octavos ſæculares celebravit 95
Septimus annus. *Vid.* Annus
Septimus dies. *Vid.* Dies
Servius Tullius luſtrum inſtituit 108
Sextilis menſis, unde vocetur? 135
Signiferi circuli partes 42
Signorum zodiaci partes 42
Sobolis procreandæ tempus 76
Sol, quot dies in unoquoque ſigno moretur? 133.137

Sol, CCCLXV diebus orbem circuit 58
Sol, quot dies in anno conficiat? 107
Sol, à Luna & Terra quot tonos abſit? 68
Sol novus, nonæ, brumæ tempore 129.132
Soli præcipua virtus humanorum actuum adtributa 41
Solaria, quando Romæ in uſu eſſe cœperint? 140.141
Solonis opinio de ætate hominis 75.79
Sonorum differentiæ 51
Σῶθις 111
Spatium inter Terram & Lunam, quot ſtadiorum? 68
Stadium Italicum, Olympicum, Pythicum 67.71
Σταδιοδρόμοι 75
Stare recti, ſeptimo menſe incipimus 36
Στάσις 45
Stationem facere 41.45
Stella Jovis 68
Stella Martis 68
Stella Mercurii 68
Stella Saturni 68
Stella Veneris 67.68
Stella Martis, etiam Herculis ſtella vocata 72
Stella Martis, quot tonos à Sole abſit? 68
Stella Veneris, varie nominata 72
Stellæ vagæ 67.69
Stellarum εὔρυθμος melodia 67
Stellarum erraticarum quis ordo ſit? 73
Stellis, hominum vita ſubjecta 41.44
Στίλβων, Mercurius 67
Supertertius 52
Suprema dies 144
Sus Minervam 2.5
Symphonia, & ejus ſpecies 55
Σύμφωνοι voces 51

T.

TAges, è terra exaratus 23
Tarquinius 121
Τέλειος numerus 57.59

Tem-

Templorum cultus 3
Tempus, quid ? 88
Tempus, an initium habuerit? 126.127
Temporum diviſiones, tres 126.127
Tempus præſens, præteritum, & futurum 88
Temporis præſentis exiguitas 89.90
Tempus ab Olymp. prima ad Romam conditam 128
Tempus ab Olympiade prima ad epocham Nabonnazari 128.131.132
Tempus ad pariendum aptum 36
Terminalia 122.124
Terentini Ludi 93
Terræ ambitus, quot ſtadia contineat ? 67.70
Terra. quot tonis à cœlo diſtet ? 67.68
Terra, quot ſtadiis à Luna & Sole diſtet ? 68
Τετράγωνοι, & τρίγωνοι viſiones 48
Τετραετηρὶς 104
Θεὸς, Sol 112
ὁ Θεῦ ἐνιαυτός. Ἡλιακὸς 107
Thoth, menſis Ægyptiorum 107.111.128
Thraces, diem natalem non celebrant 10
Tibiæ, Muſis adtributæ 63
Tibiarum atque chordarum differentes ſonitus, pares & impares 53
Tibiæ præcentoriæ 64
Tibicines ſacrorum 62.64
Tibicines templorum 64
Tibicines in Capitolio veſcebantur 63
Τόνος 51.54
Τραγίζειν 76.81.82
Τριετηρὶς 105
Trieterica ſacra 105
Triumphantibus tibia præcinebatur 63.64
Tuſculanorum menſis 134

V.

M. Valerius ſolarium ex Sicilia Romam adtulit 141
Val. Publicola, ludos ſæculares Romæ inſtituit 94

Varro, tempora certo ordine diſtinxit 127
Varronis laus 127.130
Venus, Aphrodite 134
Veneris ſtella, varie nominata 72
Veſpera 144
Veſperus 144
Veſperugo 144
Veteres, aliquid Diis ſacrabant 2.3
Crinem Deo paſcebant 3
Vettius, Romæ celebris augur 97
Vigilia prima, ſecunda, tertia, quarta 141
Vigiliarum uſus, in militia antiquiſſimus 143
Vires corporis, quando firmentur? 81
Vita humana, ſtellis ſubjecta 41
Vita hominum, longior, aut brevior, ſecundum rationem climatis 92
Vitæ humanæ terminus, quadrato numero finitur 77
Vita longiſſima, quæ? 91.92.100.111
Vitæ humanæ ſpacium, annorum quatuor & octoginta 75
Vitæ humanæ gradus, quot? 74
Vitæ humanæ gradus ultimus, mortem terminum habet 79
Umbri, diem à meridie incipiunt 140
Vox craſſior, quando eſſe incipiat? 76
Vocum, id eſt, ſonorum, differentiæ 51
Urbi Romæ quot ſæcula debeantur? 97
Vultures XII. Romuli 97

X.

Xenocrates, octogenarius, mortuus 84
Xenophanes Colophonius, major annorum centum fuit cum moreretur 85

Z.

Ζωδιακὸς 42.46
Zodiaci partes, quot? 42

INDEX AUTORUM

In FRAGMENTO *Nominatorum.*

ALcman 156
Archilochus 156
Ariſtoxenus 156.157
CAllimachus 156
Cleanthes 147
Chryſippus 147
EUhemerus 156
Eupolis 156
FOllis 156
HEſiodus 156
Homerus 156
Hyperides 156
MImnermus 156
NIcoſtratus, libro quem compoſuit de Muſico, fratre Rhythmonii 157
PIndarus 156
Piſander 156
Pondos 156
SImonides 156
Stoici 146
TEleſilla, Argiva 156
Terpander 159
Thales, Mileſius 146
Timotheus 156.159

INDEX

INDEX
RERUM VERBORUMQUE
in *Fragmento.*

A.

AEquinoctium auctumnale, vernum 148
Æther, elementum 147
Æther, & aër 147
Æthiopia 148
Amphibrachus, pes 160
Amphibrachus, non facit numerum 164
Amphigonum 154
Amphimacrus, pes 160
Anacreontius verſus 163
Anapæſtus Ariſtophanius 163
Anapæſtus numerus 164
Anapæſtus octonarius 163
Anapæſtus, pes 160
Angelicus verſus 163
Angulus planus, rectus, hebes, acutus 153. 154
Antichthones 148
Antœcœ 148
Antipodes 148
Apollo 159
Aqua, omnium rerum principium 146
Aquarius, & Capricornus, domus Saturni 152
Aries, ſignum tropicum 149
Aries, & Scorpio, domus Martis 152
Ariſtobolius 163
Ariſtolochius verſus, ſeu Archebolius 164
Ariſtophanius verſus 163

B.

BAcchius, pes 160
Bacchius, non facit numerum 164
Brachiſyllabus, pes 161.163.164

C.

COEli poſitio 147
Cancer, domus Lunæ 152
Cantus, initio ruſticus & inconditus fuit 156
Capricornus, & Aquarius, domus Saturni 152
Carmen, quid? 157
Carminis Anacreontii pedes 163. Ariſtophanii, & Octonarii anapæſti, 163. Angelici, 163. Ariſtobolii, 163. Ariſtolochii ſeu Archebolii, 164. Choriaci, 162. Comici, 162. Denarii, 163. Elegiaci, 161. 165. Heroici, 161. Hipponactii, 162. Iambici Senarii, 162. Ionici majoris, 162. Ionici minoris, 162. Octonarii, 162. Pæonis duodenarii, 163. Pentametri, 161. Phalæcii, 163. Priapeii, 164. Saturnii, 164. Septenarii, 162. Tragici, 162
Carminum muſicorum ſpecies tredecim 158
Centrum in ſtellarum adſpectu 151
Chloris, Tireſiæ filia 157
Choriacus tetrametrus 162
Chorius, pes 160
Χρῶμα, ſpecies modulationis 158
Circulus, quid apud geometras? 154
Circuli quinque cœli 147
Comicus trimetros 162
Creticus, pes 160
Creticus numerus 164
Crouſmatica, pars Muſicæ, quid? 157
Cydrophe 148

D.

DActylus, pes 160
Dactylicus verſus 161

Dacty-

Dactylicus numerus 164
Denarius verſus 163
Diametros, quid? 151. 154
Dia paſon 159
Dia pente 159
Dia teſſaron 159
Dieſis 159
Dodecaſyllabos 164
Domus Jovis, Lunæ, Martis, Mercurii, Saturni, Solis, Veneris 152
Dorium carmen 158
Duodenarius verſus 163

E.

ELegiacus pentameter 161
Elementa, quæ & principia rerum dicuntur 146. 147
Ἐπίπεδος 153
Euthygrammoi formæ 154

F.

FIgura, apud Geometras, quid? 154
Follis, Muſicus 156

G.

GEmini, & Virgo, domus Mercurii 152
Geometria, quid? 153
Geometrarum poſtulata, quot? 155

H.

HArmonica pars Muſicæ 157
Harmonia, ſpecies modulationis 157
Hemicyclus, quid? 154
Hemitonium, quid? 159
Heroici carminis pedes 161
Heteromeces 155
Hexagonum 151
Hexameter heroicus 161

Hippo-

IN FRAGMENTO.

Hipponactius trimetros 162
Hymena 157
Hypate, Muſa 158
Hypermixolydius modus 158
Hypodorium carmen 158
Hypolydii modi 158
Hypophrygii modi 158

I.

IAmbus, pes 160
Iambicus trimetros 162
Idmonea, Nympha 157
Ionicus ſeptenarius, major, minor 162
Iſoſceles 154

K.

KA'θετος, quid? 154

L.

LEO, domus Solis 152
Libra, & Taurus, domus Veneris 152
Linea, quid? 153
Linea recta, plana, normalis 152.152
Linus, Apollinis filius 159
Luna creſcente, univerſa gignentia pubeſcunt; eadem tenueſcente, tenuantur 150
Luna de Sole flammatur 149
Luna, ignem à Sole accipit 150
Lunæ curſus 150
Luna, quot diebus ſuum menſem conficiat? 149
Lydium carmen 158

M.

MEſe, nomen Muſæ 158
Metrum, Latine numerus 159
Mixolydii modi 158
Modulatio, quid? 158

Modu-

Modulationis tres ſpecies 158
Modus, quid? 157
Moloſſus, pes 160
Moloſſus, idem & ſpondiazon 164
Multilaterum, quid? 154
Muſica, quid? 157
Muſica, prior inventioue metrica 156
Muſicæ partes 157
Muſici quidam clariſſimi 156
Muſicis cantibus quis primus cecinerit facta heroum? 157
Muſicus, frater Rythmonii 157

N.

N*Atura, provida ac ſapiens* 147
Nete, nomen Muſæ 158
Normalis linea 154
Nota, quid? 153
Numerus, quid? 153
Numerus, Græce metrum 159
Numerus, & maxime legitimus, quis? 161

O.

O*Ctonarius verſus* 162
Orthogonium 154
Organi tres intenſiones 158
Organica, pars Muſicæ 157
Originibus hominum nocturnis quæ ſigna faveant quæque diurnis? 151.152
Oxygonum 154

P.

P*Æon duodenarius* 163
Palimbacchius, pes 160
Palimbacchius numerus 164
Paralleli Circuli cœli 147.148
Parameſa, Nympha 159
Pedes ex ſyllabis componuntur 160
Pedes diſyllabi, triſyllabi 160
Pentameter verſus 161

Peri-

Periclymenus 157
Perimedes 157
Phalæcius verſus 163
Phalæcius numerus 165
Phrygium carmen 158
Piſces, & Sagittarius, domus Jovis 152
Poëtæ antiquiſſimi 156
Poëtica, licentior quam Muſica 156
Poëtica, poſt cantus valuit 156
Pondos, Muſicus 156
Poſtulata Geometrarum, quot? 155
Priapeius verſus 164
Principia rerum, eadem & elementa 146.147
Pyrrichius, pes 160
Pyrrichius numerus 164

Q.

Quadratum, quid? 155
Quadratus verſus 162
Quadrilaterum 155

R.

Rhombus 155
Rhythmus, quid? & unde dictus? 157
Rhytmonius, Orphei filius 152

S.

Sagittarius, & piſces, domus Jovis 152
Saturninus numerus 164
Scalenum, quid? 154
Scorpio, & Aries, domus Martis 152
Scutula, ſeu rhombus 155
Septenarius verſus 162
Signa diurnis nocturniſve originibus faventia 151.152
Signa fœminina 149
Signa maſculina 149
Signa ſolſtitialia 148.149
Signa tropica, peregrinationibus præſunt 151
Solis curſus 149

Solis defectio 150
Sol, maximum ſidus 149
Sol, principale elementum 147
Solſtitium æſtivum 148
Solſtitium hybernum 148
Spondiazon numerus 164
Spondiacos hexametros 161
Spondæus, pes 160
Stella, quæ ortum facit 151
Stella Jovis, Martis, Mercurii, Saturni, Veneris 150
Stellæ fixæ & ſtantes 149
Stellarum domus 152
Stoicorum opinio de principiis rerum 146

T.

TEmpus, quid in carmine? 157
Terpander 159
Terra, elementum 147.152
Tetragonum 154
Tetrameter choriacus 162
Timotheus, Muſicus 156.159
Τόνος, ſpecies modulationis 158
Tonus, quid? 159
Tragicus trimeter 162
Trapezia 155
Triangulum æquilaterum 154
Trigonum 154
Trilaterum 154
Trimetros Comicus, Hipponactius, Iambicus, Tragicus 162
Tropicorum ſigna æquinoctialia duo 148.149

V.

VArrithon 157
Verſus, unde dictus? 157
Virgo, & Gemini, domus Mercurii 152

Z.

ZOnæ 148

FINIS.